

KONYA – KARAMAN BÖLGESİ

2014 – 2023
BÖLGE PLANI

MEVCUT DURUM ANALİZİ

2014

2023

**EK: 1 KONYA KARAMAN BÖLGESİ
2014- 2023 BÖLGE PLANI KAPSAMLI MEVCUT
DURUM ANALİZİ**

TEMMUZ 2013

© 2013, MEVKA Tüm hakları saklıdır. Bu eserin tamamı ya da bir bölümü, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kullanılmadan önce hak sahibinden 52. Maddeye uygun yazılı izin alınmadıkça, hiçbir şekilde ve yöntemle işlenmek, çoğaltılmak, çoğaltılmış nüshaları yayılmak, satılmak, kiralanmak, ödünç verilmek, temsil edilmek, sunulmak, telli/telsiz ya da başka teknik, sayısal ve/veya elektronik yöntemlerle iletilmek suretiyle kullanılamaz.

Hazırlanmış olan çalışmanın tüm hakları Mevlana Kalkınma Ajansı'na aittir. Çalışmadan kaynak gösterilmek suretiyle alıntı yapılabilir.

TEMMUZ, 2013

İÇİNDEKİLER

EK: 1 KONYA KARAMAN BÖLGESİ.....	2
2014- 2023 BÖLGE PLANI KAPSAMLI MEVCUT DURUM ANALİZİ	2
KISALTMALAR	11
TANIM VE KAVRAMLAR.....	13
1. BÖLGEYE GENEL BAKIŞ	16
a. İKTİSADİ EĞİLİMLER.....	16
1 MAKROEKONOMİK EĞİLİMLER.....	16
1.1 TÜRKİYE’DE YARATILAN KATMA DEĞERİN NE KADARI BÖLGEMİZDEN SAĞLANIYOR?.....	16
1.2 BÖLGEDEKİ ANA SEKTÖRLER BÖLGE EKONOMOSİNE NE KADAR KATMA DEĞER SAĞLIYOR?	17
1.3 BÖLGEDE YAŞAYANLAR PARASINI NEREYE HARCİYOR?	19
2 ULUSAL VE KÜRESEL REKABET AÇISINDAN BÖLGENİN DIŞ TİCARET PERFROMANSI	20
2.1 BÖLGENİN İHRACAT YAPTIĞI SEKTÖRLER ÇEŞİTLİLİK GÖSTERİYOR MU?	21
2.2 BÖLGE OLARAK İHRACAT YAPTIĞIMIZ ÜLKE SAYISINI ÇEŞİTLENDİREBLİYOR MUYUZ?.....	22
2.3 BÖLGEDE İHRACAT AÇISINDAN ÖNEM ARZ EDEN 7 SEKTÖRDE YENİ GİRDİĞİMİZ PAZARLARDA NE KADAR ETKİLİYİZ?	25
2.4 ÖNEMLİ BİR SORUN: ARA MAL İTHALATI	28
2.5 KONYA KARAMAN BÖLGESİNİN İTHALATININ TEKNOLOJİ DÜZEYİ.....	29
3 İMALAT SANAYİNDE SEKTÖREL REKABET EDEBİLİRLİK ANALİZİ	29
3.1 BÖLGEDE İMALAT SANAYİ İSTİHDAMI HANGİ ALT SEKTÖRLERDE YOĞUNLAŞIYOR? :YOĞUNLAŞMA ANALİZİ.....	30
3.2 TEKNOLOJİ DÜZEYİ: BÖLGEDEKİ İMALAT SANAYİNİN TEKNOLOJİ DÜZEYİ.....	32
3.3 YATIRIM: İMALAT SANAYİ YATIRIMLARI HANGİ SEKTÖRLERDE YOĞUNLAŞIYOR?	34
3.4 KÜMELENME: İMALAT SANAYİDE HANGİ SEKTÖRLER KÜMELENME POTANSİYELİ TAŞIYOR: 3 YILDIZ ANALİZİ	36
3.5 BÖLGEDE SANAYİNDE HANGİ SEKTÖRLER DIŞ TİCARETTE DAHA ETKİLİ: VOLLRATH ANALİZİ	39
3.6 ÇOK FAKTÖRLÜ DEĞERLENDİRME: BÖLGENİN STRATEJİK SEKTÖRLERİ.....	40
3.6.1 GIDA SEKTÖRÜ (DÜŞÜK TEKNOLOJİ).....	41
3.6.2 MAKİNE VE EKİPMAN İMALATI SEKTÖRÜ (ORTA İLERİ TEKNOLOJİ)	43
3.6.3 OTOMOTİV YAN SANAYİ SEKTÖRÜ (ORTA İLERİ TEKNOLOJİ)	44
3.6.4 ANA METAL SANAYİ SEKTÖRÜ (ORTA DÜŞÜK TEKNOLOJİ)	45
3.6.5 FABRİKASYON METAL ÜRÜNLERİ İMALATI SEKTÖRÜ (ORTA DÜŞÜK TEKNOLOJİ)	47
3.6.6 KAUÇUK PLASTİK SEKTÖRÜ (ORTA DÜŞÜK TEKNOLOJİ)	48
3.6.7 KİMYA SEKTÖRÜ (ORTA İLERİ TEKNOLOJİ)	49
3.6.8 ENERJİ SEKTÖRÜ	49
4 BÖLGE İÇİ GELİŞMİŞLİK FARKLARININ YAŞANMASINDA VE BÖLGENİN ULUSAL /KÜRESEL REKABET EDEBİLİRLİĞİ ÜZERİNDEKİ TARIMIN ROLÜ NEDİR?	55
4.1 ULUSAL TARIM POLİTİKALARININ BÖLGESEL TARIM UYGULAMALARI ÜZERİNDEKİ ROLÜ.....	55
4.2 BÖLGE TARIMINA GENEL BAKIŞ	56

4.2.1	KURAKLIK VE SU SORUNU BÖLGEYİ TEHDİT EDİYOR.....	57
4.2.2	ARAZİ VARLIĞIMIZ	61
4.2.3	TARIMSAL ÜRETİM AÇISINDAN ÖNEMLİ BİR SORUN: ARAZİ PARÇALANMASI	64
4.2.4	KATMA DEĞER VE TARIMSAL ÜRETİM DEĞERİ	65
4.3	TARIMSAL ÜRETİM.....	69
4.3.1	BİTKİSEL ÜRETİM	69
4.3.2	HAYVANSAL ÜRETİM	80
4.3.3	ORGANİK TARIM.....	85
4.4	TARIMSAL ÖRGÜTLENME.....	87
5	NE TÜR ALTERNATİF TURİZM FIRSATLARINA SAHİBİZ?	88
6	AR-GE-YENİLİK-GİRİŞİMCİLİK.....	94
6.1	BÖLGENİN ARGE VE YENİLİK DESTEKLERİNDEN YARARLANMA DURUMU	94
6.2	BÖLGENİN GİRİŞİMCİLİK PERFORMANSI	100
7	YATIRIM VE TEŞVİKLER	102
7.1	BÖLGEYE YÖNELİK KAMU YATIRIMLARI HANGİ SEKTÖRLERDE YOĞUNLAŞIYOR.....	102
7.2	DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	106
7.3	YATIRIM TEŞVİKLERİ.....	106
8	BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİNİ NE KADAR ETKİN KULLANIYORUZ?	109
SOSYAL EĞİLİMLER		112
9	TEMEL DEMOGRAFİK EĞİLİMLER	112
9.1	BÖLGEDE GENÇ NÜFUS NEDEN AZALIYOR?	114
9.2	BÖLGE INSANI NEREYE GÖÇ EDİYOR, BÖLGE NEREDEN GÖÇ ALIYOR?.....	115
9.3	2023 YILINDA BÖLGE NÜFUSU NASIL OLACAK?	116
10	SOSYAL POLİTİKA.....	116
10.1	EĞİTİM.....	117
10.1.1	BÖLGEDE OKULLAŞMA ORANLARI NE DURUMDA?	117
10.1.2	EĞİTİMDE BÖLGEYİ BEKLEYEN RİSKLER NELERDİR?	119
10.2	SAĞLIK	121
10.2.1	BÖLGENİN SAĞLIK ALTYAPISI NE DURUMDA?	121
10.3	SOSYAL DOKU.....	124
10.3.1	YAŞLILIK	124
10.3.2	BOŞANMA	125
10.3.3	İNTİHAR	126
10.3.4	ENGELLİLER.....	127
10.3.5	YOKSULLUK.....	127
11	BEŞERİ SERMAYE -İŞGÜCÜ- İSTİHDAM	128
11.1	KONYA KARAMAN BÖLGESİ İŞGÜCÜNÜN BİLGİ VE BECERİ DÜZEYLERİNİ ARTIRMASI GEREKİYOR	130
11.2	ÇALIŞMA HAYATINDA KADIN	131
12	BÖLGENİN BİRLİKTE HAREKET EDEBİLME KAPASİTESİ: SOSYAL SERMAYE.....	133
13	BÖLGE İÇİ GELİŞMİŞLİK FARKLARI	135
13.1	İLÇELERİN SOSYO-EKONOMİK GELİŞMİŞLİK SIRALAMASI: TEMEL BİLEŞENLER ANALİZİ	135
MEKÂNSAL EĞİLİMLER.....		137

14	İLÇELER ARASI KADEMELENME ANALİZİ.....	137
14.1	BÖLGEDEKİ HANGİ İLÇELER ALT BÖLGE OLMA POTANSİYELİNİ TAŞIYOR?	137
14.2	İLÇE DÜZEYİNDE MEKÂNSAL TİPOLOJİLER.....	142
14.2.1	BÖLGESEL GELİŞME ANA ODAKLARI (TİPOLOJİ 1)	142
14.2.2	ALT BÖLGE MERKEZİ OLMA POTANSİYELİNİ TAŞIYAN İLÇELER (TİPOLOJİ 2)	143
14.2.3	ORTALAMANIN ÜSTÜNDE GELİŞME PERFORMANSI GÖSTEREN ANCAK ALT MERKEZ OLMA NİTELİĞİ TAŞIMAYAN İLÇELER (TİPOLOJİ3)	146
14.2.4	DÜŞÜK GELİŞME DÜZEYİNE SAHİP İLÇELER (TİPOLOJİ 4)	146
14.3	BÖLGEDEKİ İLÇELER YAKIN ÇEVRESİNDEKİ DİĞER BÖLGE İLÇELERİ İLE NE TÜR FONKSİYONEL İLİŞKİLER KURUYOR?.....	147
15	İLÇE DÜZEYİNDE SAHA ARAŞTIRMALARI	149
16	BÖLGEDEKİ İLÇELER BİRBİRLERİ İLE NE TÜR LOJİSTİK İLİŞKİLER KURUYOR?	150
17	KONYA KARAMAN BÖLGESİ DİĞER İL VE BÖLGELER İLE NE TÜR LOJİSTİK BAĞLANTILAR KURUYOR?	151
18	BÖLGEDE HANGİ İLÇELER HANGİ ULAŞIM MODU AÇISINDAN YÜKSEK ERİŞİLEBİLİRLİK DÜZEYİNE SAHİP?	152
19	İMALAT SANAYİNİNDE MEKÂNSAL EĞİLİMLER	155
20	DOĞAL KAYNAKLAR VE SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE.....	159
20.1	DAHA YAŞANABİLİR BİR ÇEVRE İÇİN HAVA KALİTESİ	159
20.2	SU KİRLİLİĞİ BÖLGEYİ TEHDİT EDİYOR	160
20.3	TOPRAK YÖNETİMİ.....	162
	KAYNAKÇA	164

TABLO DİZİNİ

Tablo 1 Bölgenin İhracatında Eşdeğer Katkıya Sahip İlk 7 Sektör	22
Tablo 2 Bölgenin İhracatında Kritik Öneme Sahip 28 Ülke, Ülke Grupları ve İhracat Miktarları	24
Tablo 3 Bitkisel Ve Hayvansal Ürünleri Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler	27
Tablo 4 Konya Karaman bölgesi imalat sanayi ithalatının teknoloji düzeyi	29
Tablo 5 İstihdama Göre Yoğunlaşma Analizi 2009-2012.....	32
Tablo 6 Konya Karaman Bölgesi İmalat Sanayi İstihdamının Teknoloji Düzeyi	33
Tablo 7 Bölgede İmalat Sanayinde Sektörler İtibariyle Yaratılan İhracatın Teknolojik Düzeyi	33
Tablo 8 Yıllar İtibariyle Bölgede Ve Ülkede Ana Sektörlerde Yapılan Yatırımlar	34
Tablo 9 Ülkede ve Konya Karaman Bölgesinde İmalat Sanayi Ana Sektörleri Yatırımları (% Pay)	35
Tablo 10 Konya Karaman Bölgesi İmalat Sanayinde 3 Yıldız Analizi, 2009	37
Tablo 11 Konya Karaman Bölgesi İmalat Sanayinde 3 Yıldız Analizi, 2012	37
Tablo 12 Bölgedeki İmalat Sanayi Sektörlerinin Kümelenme Eğilimleri - Genel Değerlendirme	37
Tablo 13 Konya Karaman Bölgesi İmalat Sanayinde Vollrath Analizi	39
Tablo 14 Bölgede İmalat Sanayinde Çok Faktörlü Sektörel Rekabet Analizi Değerlendirme Tablosu	41
Tablo 15 Ülke, bölge ve il bazında kişi başına mesken elektrik tüketimi, 2011.....	53
Tablo 16 Türkiye ve Konya-Karaman Bölgesi'nin toplam elektrik tüketimi ve GSKD karşılaştırması	53
Tablo 17 Toprakların Organik Madde Kapsamları(%)	62
Tablo 18 Tablo 2 Mülga Toprak Su, Khgm Ve İl Özel İdarelerince Yapılan At Projeleri Özeti(1961-2012)	64
Tablo 19 TRGM'nün At Ve TIGH Çalışmalarında Mevcut Durum	65
Tablo 20 Tarımsal Üretim Değerlerinin Dağılım Oranları (%).....	67
Tablo 21 Elma Üretiminin Ulusal ve Küresel Ölçekteki Üretim Payları	77
Tablo 22 Kiraz Üretiminin Ulusal ve Küresel Ölçekteki Üretim Payları	77
Tablo 23 Vişne Üretiminin Ulusal ve Küresel Ölçekteki Üretim Payları	78
Tablo 24 Havuç Üretiminin Ulusal Ve Küresel Ölçekteki Üretim Payları	79
Tablo 25 Konya Karaman Bölgesindeki Tohum Üretimi.....	80
Tablo 26 Konya Karaman Bölgesi Büyükbaş Hayvan Varlığı.....	81
Tablo 27 Konya Karaman Bölgesi'nde Büyükbaş Hayvan Sayılarının Karşılaştırılması	83
Tablo 28 Küçükbaş Hayvan Sayısı Ve Mera Alanlarının Karşılaştırılması.....	84
Tablo 29 Kümes Hayvanı Sayısının Ulusal Ve Küresel Ölçekteki Üretim Payları.....	84
Tablo 30 Türkiye ve TR52 Düzey 2 Bölgesi'nde Organik Tarım	86
Tablo 31 Konya Karaman Bölgesindeki Tarımsal Örgütler	87
Tablo 32 Bölgemizde Türlerine Göre Birlik Sayıları	87
Tablo 33 Türlerine Göre Bölgedeki Turizm İşletme Sayıları	91
Tablo 34 TÜBİTAK'a Önerilen Ve Desteklenen Projelerin Yıllara Ve Üniversitelere Göre Dağılımı (2012).....	95
Tablo 35 TÜBİTAK'a Önerilen Ve Desteklenen Projelerin Son 3 Yıla Ve Üniversitelere Göre Dağılımı.....	95
Tablo 36 SCI, SSCI, AHCI'te Yayımlanan Yayınların Üniversitelere Göre Sıralaması,2010	96
Tablo 37 Bölgede Kurulan Ve Kapanan Şirket İstatistikleri İllere Göre Birikimli Dağılımı.....	101
Tablo 38 Konya Karaman Bölgesinde 10 milyonun üzerindeki 2012 Yılı Kamu Yatırımları	105
Tablo 39 Bölgesel Teşvik Kapsamındaki Sektörler, Asgari Yatırım Tutarları Ve Kapasiteleri	107
Tablo 40 Konya Karaman Bölgesinde Bin Kişi Başına Düşen Personel Sayısı	122
Tablo 40 Bölgenin güneyinde yer alan ilçelerin Alanya ve Manavgat büyük turizm merkezlerine ulaşım süreleri (saat).....	149
Tablo 41 Konya ve Karaman'da Yıllara Göre Pm10 Ortalamaları	160
Tablo 42 Konya Ve Karaman'ın Yıllara Göre So ₂ Ortalamaları.....	160
Tablo 43 Konya Karaman Bölgesinin Su Kaynakları Potansiyeli milyon m ³	160
Tablo 44 Türkiye, Bölge ve İl bazında Kanalizasyon ve Atıksu hizmetleri.....	161

ŞEKİL DİZİNİ

Şekil 1 Katma Değer İle İşgücü Verimliliği Arasındaki İlişki	17
Şekil 2 Konya - Karaman'da Sektörlerin Bölgesel GSKD İçerisindeki Payları (%)	18
Şekil 3 Yıllar İtibariyle Konya Karaman Bölgesi ve Ülkede Tarımsal GSKD Payları (%).....	18
Şekil 4 Yıllar İtibariyle Konya Karaman Bölgesi ve Ülkede Sanayi GSKD Payları (%).....	19
Şekil 5 Yıllar İtibariyle Konya Karaman Bölgesi ve Ülkede Hizmet Sektörü GSKD Payları (%)	19
Şekil 6 2003- 2011 Yılları Arasında Bölgede Yaşayanların Tüketim Harcamalarındaki Değişim (%)	20
Şekil 7 Yıllar itibariyle TR52 Bölgesinin Ülke ihracat ve ithalatından aldığı pay (%)	21
Şekil 8 Bölgemizin ve Ülkemizin İhracat Üzerinde Eşdeğer Katkıya Sahip Ana Sektör Sayısı	21
Şekil 9 Gini Hirschman Endeksi TR 52 Düzey 2 Bölgesi ve Ülke Ortalaması	22
Şekil 10 Bölgenin İhracat Üzerinde Eşdeğer Öne Sahip Ülke Sayısı 2002-2011	23
Şekil 11 Eş Değer Ülke ve Diğer Ülkelere Yapılan İhracatın Payı - 2011.....	23
Şekil 12 2009 -2012 Yılları Bölgedeki İmalat Sanayi Sektörleri İstihdam Payları (%)	30
Şekil 13: Konya Karaman Bölgesi'nin Yıllar İtibariyle Enerji Tüketimi (%)	54
Şekil 14 Destekleme Politikaları İle Ekiliş Alanlarındaki Değişimler(da)	56
Şekil 15 İşlenen Tarım Alanlarının Değişimi(da)	57
Şekil 16 Konya Karamanda Sıcaklık Değişimleri	57
Şekil 17 Konya-Karaman Yağış Değişimleri	58
Şekil 18 İlçe Düzeyinde Kuraklık İndeksleri	58
Şekil 19 Yer Altı Suyu Statik Seviyelerinin Değişimi	60
Şekil 20 Bölgenin Mevcut Su Kaynakları Potansiyeli(milyon m ³)	60
Şekil 21 Konya Karaman Sulu Tarım Alanlarının Dağılımı(%)	61
Şekil 22 Tarım Alanları Dağılımı (%)	63
Şekil 23 Tarımsal GSKD Payları (%)	65
Şekil 24 Kişi Başına Düşen Gayri Safi Tarım Katma Değerinin Gelişimi(TL)	66
Şekil 25 Toplam Tarımsal Üretim Değeri(%)	66
Şekil 26 Bölgelerin Bitkisel Üretim Değerlerinin Karşılaştırması	67
Şekil 27 Bölge Tarımının Rekabet Gücünü Etkileyen Temel Unsurlar	68
Şekil 28 Konya Karaman Bölgesi'nde Tarla bitkileri üretim oranları (%)	69
Şekil 29 Buğday Üretiminin Ulusal ve Küresel Ölçekteki Üretim Payları.....	70
Şekil 30 Türkiye' de Buğday İthalatı	70
Şekil 31 Arpa Üretiminin Ulusal ve Küresel Ölçekteki Üretim Payları.....	72
Şekil 32 Şekerpancarı Üretiminin Ulusal ve Küresel Ölçekteki Üretim Payları.....	73
Şekil 33 Bölgede Meyve Üretimi (%).....	74
Şekil 34 Üretim Artışının Olduğu Yeni Ürünler.....	75
Şekil 35 Bölgede Ağaç Başı Ortalama Verim Değişimleri(kg/ağaç)	75
Şekil 36 Düzey 2 Bölgeleri Bazında Havuç Üretimi.....	79
Şekil 37 Konya Karaman Bölgesi'nde Türlerine Göre Hayvan Varlığı Dağılımı(%)	80
Şekil 38 Konya Karaman Bölgesi'nde Büyükbaş Hayvan Sayıları Ve Süt Üretimi	81
Şekil 39 Konya Karaman Bölgesi'nde Büyükbaş Hayvan Et Üretimi(ton)	81
Şekil 40 Konya Karaman Bölgesi'nde Büyükbaş Hayvan Sayısı İle Yem Bitkileri Ekiliş Alanı İlişkisi	82
Şekil 41 Küçükbaş hayvan sayıları	83
Şekil 42 Bölge Yumurta Sayıları Karşılaştırması(1000 adet), 2009.....	84
Şekil 43 Bal Üretiminin Ulusal ve Küresel Ölçekteki Üretim Payları.....	85
Şekil 44 Bölge İlçelerinde Bal Üretimi Yoğunluğu	85
Şekil 45 Bölgede Organik Üretim Alanlarının Değişimi(ha)	86
Şekil 46 Dünya Turizminde Türkiye'nin Yeri.....	88
Şekil 47 2011 Yılında En Çok Ziyaret Edilen 10 Müze	89
Şekil 48 Gelen Yerli ve Yabancı Turistlerin Ortalama Geceleme Süreleri	89
Şekil 49 Tesislerde Konaklayan Turist Sayıları.....	90
Şekil 50 Ülkelere Gore Konaklama Durumu.....	91
Şekil 51 Düzenlenen Etkinlik Ve Organizasyon Sayısı.....	92
Şekil 52 Bölge Üniversitelerinin Ülke Toplamı İçindeki Payı (%)	96

Şekil 53 Firmalara Verilen Hibe Destek Tutarının İllere Göre Dağılımı (% , 1995-2012)	97
Şekil 54 Yıllar İtibariyle Bölgeden Yapılan Marka Başvuru Ve Tescilleri	97
Şekil 55 Yıllar İtibariyle Bölgeden Yapılan Patent Başvuru Ve Tescilleri.....	97
Şekil 56 Yıllar İtibariyle Bölgeden Yapılan Faydalı Model Başvuru Ve Tescilleri.....	98
Şekil 57 Yıllar İtibariyle Bölgeden Yapılan Faydalı Endüstriyel Tasarım Başvuru Ve Tescilleri.....	99
Şekil 58 Bölgede Firma Giriş ve Çıkış Yüzde Oranları (2012)	101
Şekil 59 Yıllar İtibariyle Ülke ve Bölgede Tarım Sektörü Kamu Yatırımlarının Toplam Kamu Yatırımları İçerisindeki Payı (%).....	102
Şekil 60 Yıllar İtibariyle Ülke ve Bölgede İmalat Sanayi Sektörü Kamu Yatırımlarının Toplam Kamu Yatırımları İçerisindeki Payı (%).....	102
Şekil 61 Yıllar İtibariyle Ülke ve Bölgede Enerji Sektörü Kamu Yatırımlarının Toplam Kamu Yatırımları İçerisindeki Payı (%).....	103
Şekil 62 Yıllar İtibariyle Ülke ve Bölgede Ulaştırma - Haberleşme Sektörü Yatırımlarının Toplam Kamu Yatırımları İçerisindeki Payı (%)	103
Şekil 63 Yıllar İtibariyle Ülke ve Bölgede Eğitim Sektörü Kamu Yatırımlarının Toplam Kamu Yatırımları İçerisindeki payı (%)	104
Şekil 64 Yıllar İtibariyle Ülke ve Bölgede Sağlık Sektörü Kamu Yatırımlarının Toplam Kamu Yatırımları İçerisindeki Payı (%)	104
Şekil 65 Yıllar İtibariyle Konya'daki Yatırım Teşviklerinin Ülke İçerisindeki Payı(%)	108
Şekil 66 Yıllar İtibariyle Karaman'daki Yatırım Teşviklerinin Ülke İçerisindeki Payı(%).....	109
Şekil 67 Konya Karaman Bölgesinde Yıllar İtibariyle Net göç hızı (binde)	112
Şekil 68 Konya Karaman Bölgesinde Yıllar İtibariyle Kentleşme oranı (%)	113
Şekil 69 Konya Karaman Bölgesinde Yıllar İtibariyle Genç bağımlılık oranı (0-14 yaş,%)	113
Şekil 70 Konya Karaman Bölgesinde Yıllar İtibariyle Yaşlı bağımlılık oranı (65+ yaş)	114
Şekil 71 Toplam yaş bağımlılık oranı	114
Şekil 72 Bölgedeki göçlerin yaş gruplarına dağılımı (2010-2011)	115
Şekil 73 Konya Karaman Bölgesi ve Türkiye yaş piramidi ,2012.....	116
Şekil 74 Nüfus Projeksiyonları.....	116
Şekil 75 Konya Karaman Bölgesinde Yıllar İtibariyle Toplam Okullaşma Oranları.....	117
Şekil 76 Konya Karaman Bölgesinde Yıllara Göre Kız Çocuklarının Okullaşma Oranları	118
Şekil 77 2009-2011 Yıllar Arasında Ortaöğretimde Kız Çocuklarının Okullaşma Oranlarındaki Değişim (%).....	118
Şekil 78 Konya Karaman Bölgesinde Yıllar İtibariyle Yüz bin Kişi Başına Toplam Hastane Yatak Sayısı	121
Şekil 79 Konya Karaman Bölgesinde 2008-2011 Arasındaki 100 Bin Kişiye Düşen Yatak Sayısında Değişim	121
Şekil 80 Konya Karaman Bölgesinde Yıllar İtibariyle Bin Kişi Başına Düşen Toplam Hekim Sayısı.....	122
Şekil 81 Konya Karaman Bölgesinde Yıllara İtibariyle Bebek Ve Anne Ölüm Oranları.....	123
Şekil 82 Konya Karaman Bölgesinde Yıllara İtibariyle Sezaryen Oranlarında Değişim	123
Şekil 83 Konya Karaman Bölgesinde Yıllara göre boşanma sayıları ve oranı.....	126
Şekil 84 Konya Karaman Bölgesinde 0-5 Yıl Boşanmaların Toplam Boşanmaya Oranı.....	126
Şekil 85 Konya Karaman Bölgesinde Kaba İntihar Hızı (Binde) ve Yıllara Göre Değişimi	126
Şekil 86 Yıllar İtibariyle Bölgede Ana Sektörel Bazda İstihdam (%)	128
Şekil 87 Yıllar İtibariyle Ülkede Ana Sektörel Bazda İstihdam (%).....	128
Şekil 88 Konya Karaman Bölgesinde İstihdam Edilenlerin Yıllara Göre İşteki Durumu (%)	129
Şekil 89 Yıllar İtibariyle Bölgede Ve Ülkede İşgücüne Katılma Oranı (%)	129
Şekil 90 Yıllar İtibariyle Bölgede Ve Ülkede İşsizlik Oranı (%).....	130
Şekil 91 15 Yaşındaki Öğrencilerin PISA 2009 Sınav Sonuçlarına Göre Dağılımı, Türkiye, AB ve OECD Ülkeleri	131
Şekil 92 Yıllar İtibariyle Bölgede Ve Ülkede Kadının İşgücüne Katılma Oranı (%).....	132
Şekil 93 Yıllar İtibariyle Bölgede Ve Ülkede Kadın İstihdam Oranı (%)	132
Şekil 94 Yıllar İtibariyle Bölgede Ve Ülkede Kadın İşsizlik Oranı (%)	132
Şekil 95 Konya Karaman Bölgesinde Bir Önceki Yıla Göre İşgücü Değişimi (%)	133
Şekil 96 Konya Karaman Bölgesi İlçelerinde SEGE ve Kademelenme İlişkisi	139
Şekil 97 X İlçesinde bulunmayan mal ve hizmetlerin temini için Konya Metropoliten Alanına yapılan seyahatlerin ilçelere dağılımı ...	143
Şekil 98 X İlçesinde bulunmayan mal ve hizmetlerin temini için Karaman Merkez'e yapılan seyahatlerin ilçelere dağılımı	143
Şekil 99 X İlçesinde bulunmayan mal ve hizmetlerin temini için Beyşehir'e yapılan seyahatlerin ilçelere dağılımı	144
Şekil 100 X İlçesinde bulunmayan mal ve hizmetlerin temini için Seydişehir'e yapılan seyahatlerin ilçelere dağılımı	145
Şekil 101 X İlçesinde bulunmayan mal ve hizmetlerin temini için Ereğli'ye yapılan seyahatlerin ilçelere dağılımı	145
Şekil 102 X İlçesinde bulunmayan mal ve hizmetlerin temini için Akşehir'e yapılan seyahatlerin ilçelere dağılımı.....	145
Şekil 103 X İlçesinde bulunmayan mal ve hizmetlerin temini için Ermenek'e yapılan seyahatlerin ilçelere dağılımı	145
Şekil 104.Konya Karaman Bölgesi Ve Çevresi Tüm Ürünler Yük Hareketi	152
Şekil 105 Bölgede İmalat Sanayi İstihdamının Mekânsal Dağılımı (%),2012	156

HARİTA DİZİNİ

Harita 1 Bölgenin Gıda Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler.....	26
Harita 2 Bölgenin Makine Ve Ekipman İmalatı Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler	26
Harita 3 Bölgenin Otomotiv Yan Sanayi Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler	27
Harita 4 Bölgenin Ana Metal Sanayi Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler	27
Harita 5 Bölgenin Kimya Sektöründe Toplam İhracatı Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler	28
Harita 6 Bölgenin Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler	28
Harita 7 İlçeler Bazında Gıda Sanayi İstihdamının Mekânsal Dağılımı;2012	42
Harita 8 İlçeler Bazında Makine –Ekipman İmalatı Sanayinin İstihdamının Mekânsal Dağılımı;2012	43
Harita 9 İlçeler Bazında Otomotiv Yan Sanayi İstihdamının Mekânsal Dağılımı;2012.....	45
Harita 10 İlçeler Bazında Ana Metal Sanayi İstihdamının Mekânsal Dağılımı;2012	46
Harita 11 İlçeler Bazında Fabrikasyon Metal Ürünleri Sanayi İstihdamının Mekânsal Dağılımı;2012	47
Harita 12 İlçeler Bazında Kauçuk Plastik Sanayi İstihdamının Mekânsal Dağılımı;2012	48
Harita 13 Bölgenin Güneş Enerjisi Potansiyeli	51
Harita 14 Konya Ve Karaman’ın Rüzgar Enerjisi Potansiyeli	52
Harita 15 Bölgedeki Su Kaynakları Ve Sulama Alanları	59
Harita 16 Bölgesel Arazi Varlığı.....	63
Harita 17 Tarla Bitkileri Üretiminin Bölgeler Bazında Dağılımı	69
Harita 18 Düzey 2 Bölgeleri Ve Konya Karaman İlçeleri İtibariyle Buğday Üretimi	71
Harita 19 Düzey 2 Bölgeleri Ve Konya Karaman İlçeleri İtibariyle Arpa Üretimi	72
Harita 20 Düzey 2 Bölgeleri Ve Konya Karaman İlçeleri İtibariyle Şeker Pancarı Üretimi	73
Harita 21 Meyve Üretiminin Bölgeler Bazında Dağılımı.....	74
Harita 22 Düzey 2 Bölgeleri Ve Konya Karaman İlçeleri İtibariyle Elma Üretimi	76
Harita 23 Düzey 2 Bölgeleri Ve Konya Karaman İlçeleri İtibariyle Kiraz Üretimi	77
Harita 24 Düzey 2 Bölgeleri Ve Konya Karaman İlçeleri İtibariyle Vişne Üretimi	78
Harita 25 Türkiye deki Sebze Üretimimin Bölgeler Bazında Dağılımı	78
Harita 26 Organik Tarım Üretimimin Bölgeler Karşılaştırması(ton)	85
Harita 27 Bölge İçi Alternatif Turizm Fırsatları	93
Harita 28: Türkiye İnternet Penetrasyon Haritası - 2010	109
Harita 29: Türkiye İnternet Penetrasyon Haritası - 2011	110
Harita 30 Konya Karaman Bölgesinin Nüfusu	112
Harita 31 Konya Karaman Bölgesindeki Göç Hareketlerinin Düzey 2 Bölgeleri Bazında Dağılımı,2010-2011.....	115
Harita 32 50 Yaş Üstü Okuma Yazma Bilmeyenlerin İlçenin Toplam Nüfusuna Oranı,2011	120
Harita 33 Bölge İlçelerinde Genç Ve Yaşlı Nüfusun Toplam Nüfus İçerisindeki Payı (%),2007-2012.....	124
Harita 34 Bölgelerin Sosyal Sermaye Seviyelerine Göre Gruplandırılması.....	134
Harita 35 İlçelerin Sosyo Gelişmişlik Endeks, 2012	136
Harita 36 İlçe Düzeyinde Mekânsal Tipolojiler.....	142
Harita 24 Farklı Ulaşım Modlarına Göre İlçelerin Erişilebilirlik Düzeyleri.....	154
Harita 37 İlçeler Bazında İmalat Sanayi İstihdamı (%),2012	155
Harita 38 İlçeler Bazında İmalat Sanayi işletme sayısı (%),2012	156
Harita 39 Bölgede toplam imalat sanayi istihdamının %96’sını oluşturan 10 ilçenin sanayi teknoloji düzeyleri, 2012	157
Harita 40 İl Merkezleri Dışında düşük Teknolojili Sektörlerdeki İmalat Sanayi İstihdamının Mekânsal Dağılımı,2012	158
Harita 41 İl Merkezleri Dışında Orta düşük Teknolojili Sektörlerdeki İmalat Sanayi İstihdamının Mekânsal Dağılımı,2012	158
Harita 42 Konya Karaman Bölgesi’nde Kuyuların İlçelere Göre Dağılımı	161

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ADNKS	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
Ar-Ge	Araştırma Geliştirme
BGUS	Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi
BMKB	Bölgesel Menkul Kıymetler Borsası
BSTB	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
BTK	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
ÇSB	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
ÇSM	Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü
DSİ	Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
DSİ	Devlet Su İşleri
DSYB	Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği
EGE	Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması
EPDK	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu
ES	Endüstriyel Simbiyoz
ESS	Eşdeğer Sektör Sayısı
ETKB	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
EÜS	Eşdeğer Ülke Sayısı
GİTES	Girdi Tedarik Stratejisi
GSKD	Gayri Safi Katma Değer
GSMH	Gayrisafi Milli Hasıla
GTHM	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
GWh	Gigawatt saat
GZFT	Güçlü-Zayıf-Fırsat-Tehditler
HES	Hidroelektrik Santrali
HES	Hidroelektrik Santral
IATA	Uluslararası Hava Taşıma Birliği
ICCA	Uluslararası Kongreler Ve Sözleşmeler Merkezi
İÖZ	İl Özel İdaresi
KBB	Konya Büyükşehir Belediyesi
KHGM	Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükte İşletme
KONİLİS	Konya İl İstatistik Sistemi
KOP	Konya Ovası Projesi
KOP BKİ	Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi
KOS	Konya Organize Sanayi
KSO	Konya Sanayi Odası
KSS	Küçük Sanayi Sitesi
KTB	Konya Ticaret Borsası
KTO	Konya Ticaret Odası
KVS	Kısa Vadeli Sınır
MTA	Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü
Mwh	Megawatt saat
NACE	
Rev	Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması

OECD	Organization For Economic Cooperation And Development / İktisadi Kalkınma Ve İşbirliği Örgütü
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
OSİB	Orman ve Su İşleri Bakanlığı
PISA	Uluslar arası Öğrenci Değerlendirme Programı
RCA	Görelî İhracat Üstünlüğü
RCA	Rekabet Gücü
RMA	Görelî İthalat Üstünlüğü
RXA	Görelî İhracat Üstünlüğü
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TEP	Ton Eşdeğer Petrol
TEPAV	Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı
TEYDEB	TÜBİTAK Teknoloji ve Yenilik Destek Programları Başkanlığı
TİGH	Tarla içi geliştirme hizmetleri
TMO	Toprak Masulleri Ofisi
TOBB	Türkiye Odalar Borsalar Birliği
TOKİ	Toplu Konut İdaresi
TR52	Konya-Karaman Düzey 2 Bölgesi
TÜ	Temiz Üretim
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırmalar Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
URAK	Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumu
YÖK	Yüksek Öğretim Kurumu
ZMO	Ziraat Mühendisleri Odası

TANIM VE KAVRAMLAR

ALT BÖLGE: İşsizliğin yoğun olduğu, göç veren ilçelere coğrafi olarak daha yakın, bunlara hizmet verme potansiyeli görece daha yüksek ve yakın çevresiyle sıkı fonksiyonel ilişkiler kuran ilçe merkezleri ile kendisinin etkisi altında kalan diğer ilçe merkezlerini kapsamaktadır. Alt Bölgeler mal, hizmet, ev ile iş arasındaki yolculuk hareketleri bakımından birbirleri ile daha yoğun ilişki kuran ilçeleri kapsamaktadır. Alt bölgeler yönetsel sınırları, idari sınırlarla çakışmayan, yani fonksiyonel ilişkiler açısından o sınırları aşabilen mekânsal oluşumlardır.

ARAZİ TOPLULAŞTIRMA: Arazilerin doğal ve yapay etkilerle bozulmasını ve parçalanmasını önlemek, parçalanmış arazilerde ise; doğal özellikleri, kullanım bütünlüğü ve mülkiyet hakları gözetilerek birden fazla arazi parçasının birleştirilip ekonomik, ekolojik ve toplumsal yönden daha işlevsel yeni parsellerin oluşturulması ve bu parsellerin arazi özellikleri ve alanı değerlendirilerek kullanım şekillerinin belirlenmesi, köy ve arazi gelişim hizmetlerinin sağlanması

BEŞERİ SERMAYE: Bireylerin bilgi, yetenek ve tecrübelerinin bileşiminden oluşan ve ekonomik değer yaratmak için kullanılabilecek stok değeridir.

DESTİNASYON: Varış noktasıdır. Turist toplumunun yerel toplum içinde bulunduğu coğrafi bir yer ya da bölgedir. Girdilerin ve çıktıların, toplumun, hizmetlerin ve iş alanlarının yer aldığı bir sistemdir. Bir destinasyon turizm çekicilikleri, turizm işletmeleri, yerel halk ve yerel yönetimin bütününden oluşan karmaşık bir yapıya sahiptir.¹

ENDÜSTRİYEL SİMBİYOZ: Endüstri ile doğal yaşam ve ekolojik sistemler arasındaki analojiye dayanan ve işletmelerin birbirleri ile hem ekonomik açıdan hem de birbirlerinin ürün ve atıklarını (madde ve enerji) kullanmaları açısından ilişki içinde olan tüm endüstriyel prosesler ağını simgelemektedir.

ENGELLİ: Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duyuşsal veya sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri olan ve korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişidir.

ENVERZİYON: Sıcaklık, normal atmosfer koşulları içerisinde yerden itibaren yükseldikçe her 100 m'de 0.5 ile 1.0 °C arasında azalma eğilimi göstermektedir. Sıcaklığın yükseklikle azalacağı yerde artış göstermesi durumuna sıcaklık terselmesi (temperature of inversion) ya da sıcaklık enverziyonu denilmektedir. Sıcaklık terselmesi yer seviyesinden itibaren meydana geliyorsa, bu duruma yer seviyesi enverziyonu, yerden daha yukarı seviyelerde meydana gelmesi durumuna ise yüksek seviye enverziyonu adı verilmektedir.

EŞDEĞER SEKTÖR SAYISI: Bu yöntemle ihracat üzerinde küçük etkisi olan sektörler dışarıda tutularak toplam ihracat üzerinde eşdeğer katkıya sahip ana sektörlerin sayısı hesaplanmaktadır.

$$ESS_t = 1 / \sqrt{\sum_{k=1}^n \frac{x_{k,t}^2}{x_{toplam,t}^2}} ; X_{k,t} = k \text{ sektörünün } t \text{ yılındaki ihracatı}, X_{toplam,t} = t \text{ yılındaki toplam ihracat}$$

¹Gökçe Özdemir, "Destinasyon Yönetimi ve Pazarlama Temelleri İzmir İçin Bir Destinasyon Model Önerisi", 2007, s.19

EŞDEĞER ÜLKE SAYISI: Bir ülkenin veya bir bölgenin ihracat yaptığı ülke sayısında önemli artışlar yaşanabilir. Ancak yeni eklenen pazarlara yapılan ihracat miktarı kritik bir öneme sahip olmayabilir. Bu nedenle bölgenin ihracat üzerinde temel öneme sahip ülkeler özellikle incelenmelidir. Bunu tespit edebilmek için ise toplam ihracatımız içinde büyük öneme sahip ülke sayısını gösteren eşdeğer ülke sayısına bakılmalıdır

$$EÜS_t = \frac{1}{\sum_{j=1}^n \frac{x_{j,t}}{x_{toplam,t}}}^2 ; X_{j,t} = j \text{ ülkesine } t \text{ yılında yapılan ihracat, } X_{toplam,t} = t \text{ yılındaki toplam ihracat}$$

ETKİNLİK: Bir işletmenin, bir kurumun belli bir alandaki eylemi

ETKİLİLİK: Gerçekleştirilen faaliyetlerin sonucunda amaçlara ulaşma derecesini belirleyen bir performans boyutudur.

FONKSİYONEL BÖLGE: Fonksiyonel bölge, coğrafi mekânın sosyal ve ekonomik ilişkiler temelinde tanımlanmasıdır. Bu kapsamda, bir fonksiyonel bölgede yer alan mekânsal birimler bölge dışındaki birimlere göre birbirleri ile daha çok ilişkilidir

GİNİ HIRSCHMAN ENDEKSİ: Gini Hirschman değerlerindeki artışlar ürün yoğunlaşmasını, azalışlar ise ürün çeşitlenmesini göstermektedir. Gini Hirschman endeksinin alabileceği maksimum değer 100'dür ve bu değer 100 çıkması o ekonominin sadece tek bir sektöre veya ürüne bağımlı olduğunu göstermektedir.

HASSAS TARIM: Kaynakların ve dışarıdan uygulanan girdilerin kullanımını araziye özgü olarak en küçük homojen bölgeler halinde işletilmesi, girdilerin buna göre optimize edilerek işletilmesine Hassas Tarım denilmektedir².

KIRSAL ALAN: Konya karaman bölge planı kırsal alanı; İlçe merkezi statüsünden küçük tüm yerleşim yerleri ile planın mekânsal tipoloji sınıflamasında 4. bölgede kalan ilçe merkezleri olarak tanımlanmıştır.

KOBİ (KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTE İŞLETME): İki yüz elli kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri kırk milyon Türk Lirasını aşmayan ve bu Yönetmelikte mikro işletme, küçük işletme ve orta büyüklükteki işletme olarak sınıflandırılan ekonomik birimler veya girişimler

SOSYAL İÇERME: Bireylerin, ekonomik, sosyal ve kültürel hayata ve kamu hizmetlerine eşit düzeyde erişimlerinin ve hayatlarını etkileyen karar verme süreçlerine katılımlarının sağlanarak, hayata başlama noktalarından bağımsız olarak potansiyellerini tam olarak hayata geçirebilmelerini sağlamak amacıyla geliştirilen politikaların ve faaliyetlerin yer aldığı süreçtir.

SOSYAL KALKINMA: Kalkınmanın; sürdürülebilir, farklı toplum kesimleri için eşit ve içerici, yoksul ve kırılgan grupları kalkınma sürecine katılımları için güçlendirici olmasıdır.

SOSYAL POLİTİKA: Bir ülkede yaşayan tüm bireyler için, özellikle de ayrıca bakıma ve korunmaya gereksinimi olanlar için geliştirilen, koruyucu, güçlendirici, sosyal adalet ve eşitliği sağlayıcı hizmetler bütünüdür.

SOSYAL SERMAYE: Bir grubun üyeleri tarafından benimsenen, grubun ortak amaçları için çalışabilme yeteneğini belirleyen, resmi olmayan ağ, norm ve değerlerdir. Sosyal sermaye bireylerin ve grupların

² www.tgae.gov.tr, Toprak Gübre ve Su Kaynakları Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü web sitesi, Erişim tarihi: 22.04.2013

ortak amaçlar doğrultusunda hareket etmelerini kolaylaştıran karşılıklı güvene dayanan bağlar olarak da tanımlanır.

TARLA İÇİ GELİŞTİRME HİZMETLERİ (TİGH): Uygulama Alanı ilan edilmiş alanlarda çiftçi ailelerinin gelir seviyelerinin ve refah düzeylerinin yükseltilmesi için, arazi toplulaştırma işlemlerinin yol, sulama kanalı, tasfiye, teraslama v.b. işlemlerle birlikte yapılmasıdır

TEMİZ ÜRETİM: Hammadde ve enerjiyi daha az kullanmayı, yeniden kullanım ve geri dönüşümü artırmayı, daha az atık oluşturmayı ve tehlikeli atık miktarını azaltmayı amaçlayan çevreye duyarlı bir atık yönetim yaklaşımıdır.

UZAKTAN ALGILAMA SİSTEMLERİ: Gerçek bir fiziksel temasta bulunmadan dünya yüzeyi hakkında bilgi toplama teknolojisine verilen addır.

VERİMLİLİK: Üretim sürecine sokulan çeşitli faktörlerle (girdiler) bu sürecin sonunda elde edilen ürünler (çıktılar) arasındaki ilişkiyi ifade eder.

VOLLRATH ANALİZİ: $B < 1$, gözlemlenen dış ticaret yapısına dayanmakta olup, ihracat performansını dikkate alarak, bir bölgedeki bir malın/sektörün ihracatının bölgenin toplam ihracatı içindeki göreceli payının ülkede o malın/sektörün ihracat açısından göreceli payına oranını göstermektedir. $B > 1$ ise, o mal/sektör için bir karşılaştırmalı üstünlük mevcut demektir. Balassa'nın RCA teorisini ortaya atmasından sonra, Vollrath (1991), RCA için ithalatı da dikkate alan bir başka alternatif yöntem geliştirmiştir. Bu yöntemde; RCA, Göreceli İhracat Üstünlüğü (Relative Export Advantage- RXA) (Balassa indeksine eşittir) ile Göreceli İthalat Üstünlüğü (Relative Import Advantage-RMA) arasındaki fark şeklinde hesaplanmaktadır.

$$\text{Vollrath RCA} = \text{RXA} - \text{RMA}$$

Dolayısıyla,

$$\text{Vollrath RCA} = (X_{ij} / X_{it}) / (X_{nj} / X_{nt}) - (M_{ij} / M_{it}) / (M_{nj} / M_{nt}) \text{ olmaktadır.}$$

Vollrath, RCA değerinin sıfırdan büyük/(küçük) olması durumunda rekabet gücü olduğunu/(olmadığını) ifade etmektedir.

YOKSULLUK: Gıda, temiz içme suyu, barınma, sağlık ve eğitim gibi temel insan ihtiyaçların dahi karşılanamamasının karakterize ettiği durumudur.

1.BÖLGEYE GENEL BAKIŞ

a.İKTİSADİ EĞİLİMLER

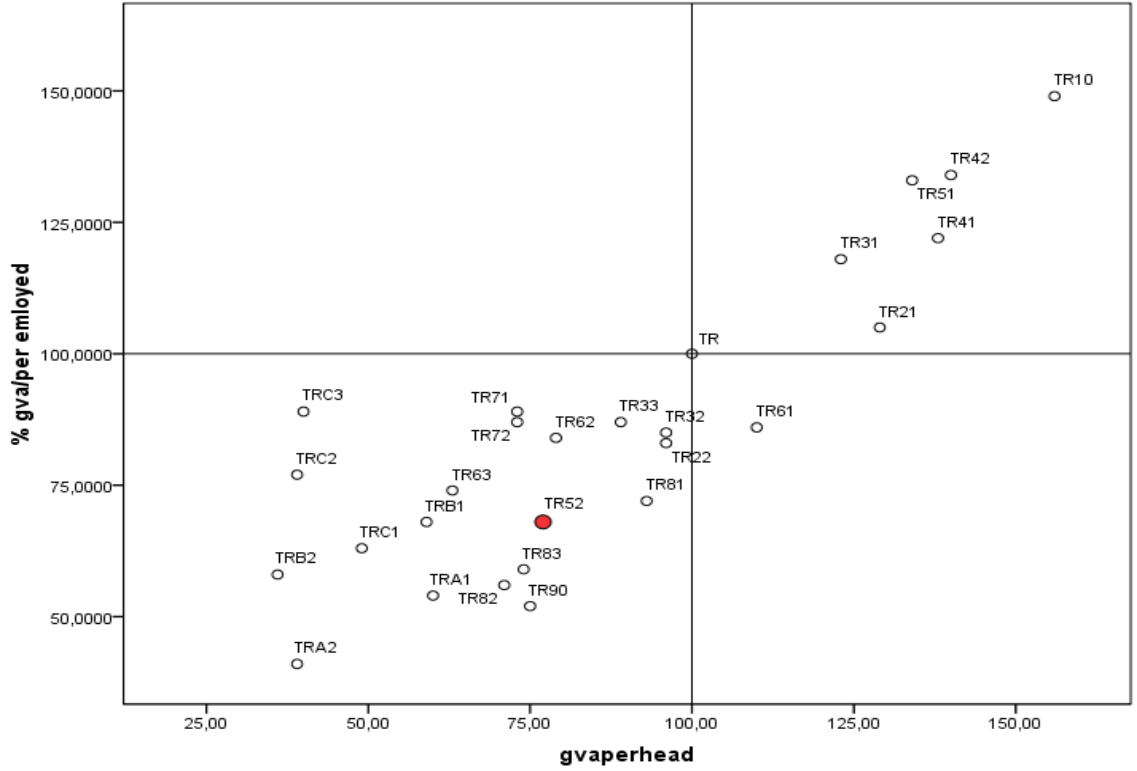
2. Bölgesel rekabet gücü; serbest ve adil piyasa koşullarında (ithalat kısıtlamalarının ve suni engellerin olmadığı bir ticari ortamda) bir bölgenin, ulusal ve uluslararası piyasalarda talep edilen mal ve hizmetlerin üretilmesini gerçekleştirirken, aynı zamanda bölge vatandaşlarının reel gelirini arttırabilme ve yaşam koşullarının iyileştirilmesini sağlayabilme yeteneği olarak tanımlanabilir. Bu bakımdan her bölgenin rekabet gücü farklı unsurlara dayanmaktadır. Temel altyapı, teknolojik altyapı, bilgi altyapısı ve mekânın niteliği, erişilebilirlik kapasiteleri, beşeri kaynaklar, girişimcilik kültürü, sektörel yoğunlaşmalar, uluslararasılaşma, yenilik, yönetim, kurumsal kapasite, uzmanlaşma gibi unsurlara olan sahiplik düzeyi, bölgeleri rekabet gücü açısından birbirinden farklılaştırmaktadır. Rekabet gücü yüksek olan bölgeler, ulusal ve küresel pazarlarda, ülkedeki diğer bölgelere oranla daha başarılı olacaklar ve bölge insanına daha yüksek bir hayat standardı sunacaklardır. Bu bölümde Konya Karaman bölgesinin ulusal ve küresel rekabet avantajı bakımından sahip olduğu fırsatlar ve karşılaştığı tehditler iktisadi boyutlarıyla ele alınmıştır.

1 MAKROEKONOMİK EĞİLİMLER

1.1 TÜRKİYE'DE YARATILAN KATMA DEĞERİN NE KADARI BÖLGEMİZDEN SAĞLANIYOR?

3. Bir ekonomide çalışan başına yaratılan katma değer yani o bölgedeki çalışanların iş süreçlerindeki verimliliği ile doğru orantılıdır. Nitekim aşağıdaki grafikte de açıkça görüleceği üzere verimlilik arttıkça bölgelerdeki kişi başına GSKD de doğru orantılı olarak artmaktadır.
4. Dolayısıyla işletmelerdeki verimlilik artışları bölgesel rekabet edebilirlik açısından üzerinde önemle durulması gereken bir konudur. Bu nedenle de çalışanların iş ortamı, kurumsal kültür, profesyonellik, ücret politikası, bilgi ve beceri düzeyleri gibi verimi doğrudan etkileyen unsurların planlama tedbirleri açısından irdelenmesi gerekmektedir.
5. **Ülkemizde GSKD' in yaklaşık %30'unu İstanbul tek başına yaratmaktadır.** Bu tek kutuplu büyüme olgusu gelişmekte olan ülkelerin çoğunda görülebilir. İstanbul'un yarattığı katma değer kendisinden hemen sonra gelen Doğu Marmara bölgesinde yaratılan katma değer 2 katından fazladır. Yaratılan Katma değer ın neredeyse üçte birinin İstanbul'da toplanması diğer bölgelerin görece daha düşük performansına işaret etmektedir.
6. 2008 yılı itibarıyla Konya Karaman Bölgesi ülkede yaratılan Gayri Safi Katma Değerin % 2,4 ünü oluşturmaktadır ve 26 düzey 2 bölgesi arasında 13. Sırada yer almaktadır. Buna göre Türkiye'de 2008 yılında yaratılan kişi başına GSKD 100 olarak sabitlendiğinde Konya Karaman bölgesinin 77 ile ulusal ortalamasının bir hayli altında kişi başına GSKD performansı sergilediği görülmektedir.
7. Yeni dönem bölge planının en temel amaçlarından bir tanesi %77 ile ulusal ortalamasının altında kalan kişi başı GSKD'ini bölgenin 2023 yılına kadar ulusal ortalama ya yakınsamak olmalıdır.

Şekil 1 Katma Değer İle İşgücü Verimliliği Arasındaki İlişki

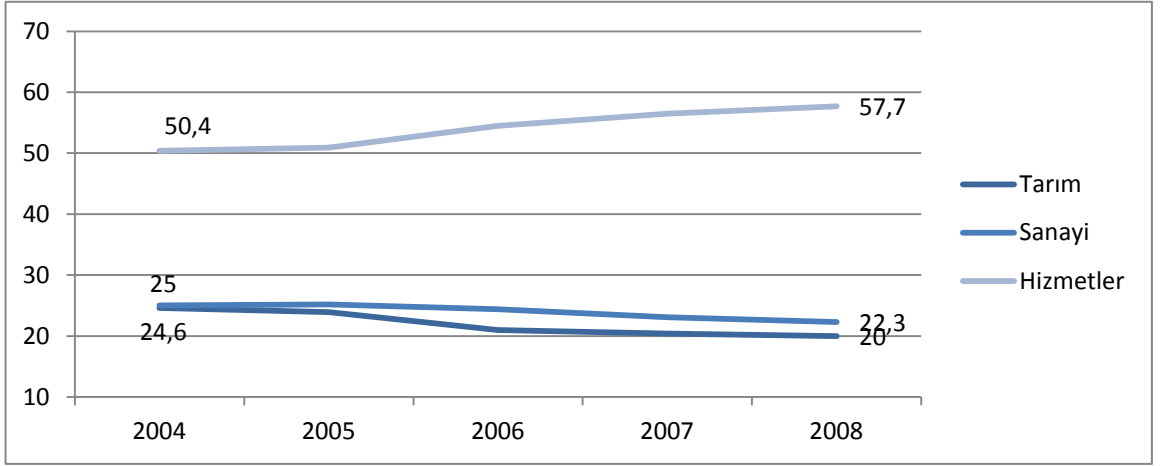

Kaynak: TÜİK, Ulusal Hesaplar, Bölgesel Katma Değer, 2008

1.2 BÖLGEDEKİ ANA SEKTÖRLER BÖLGE EKONOMOSİNE NE KADAR KATMA DEĞER SAĞLIYOR?

8. Bölgemizde sanayi ve tarım sektöründe sağlanan katma değer 2004-2008 yılları arasında azalırken hizmet sektöründe belirgin bir artış yaşanmaktadır. Ülkemizde GSYH iller bazında en son 2001 yılı için yayınlanmış olduğu için imalat sanayi katma değerinin milli hasıla içerisindeki payı hesaplanamamaktadır. Öte yandan iller bazında 2004-2008 arasında GSKD oranları sektörler (tarım, sanayi, hizmetler) itibarıyla yayınlanmıştır. Bu veri sayesinde gayrisafi bölgesel hasıla oranını bilinmese de gayrisafi bölgesel katma değer bilinmektedir. Buna göre sanayi sektörünün bölgesel GSKD içerisindeki payı Konya Karaman Bölgesindeki endüstriyel yoğunlaşma hakkında bir fikir vermektedir.

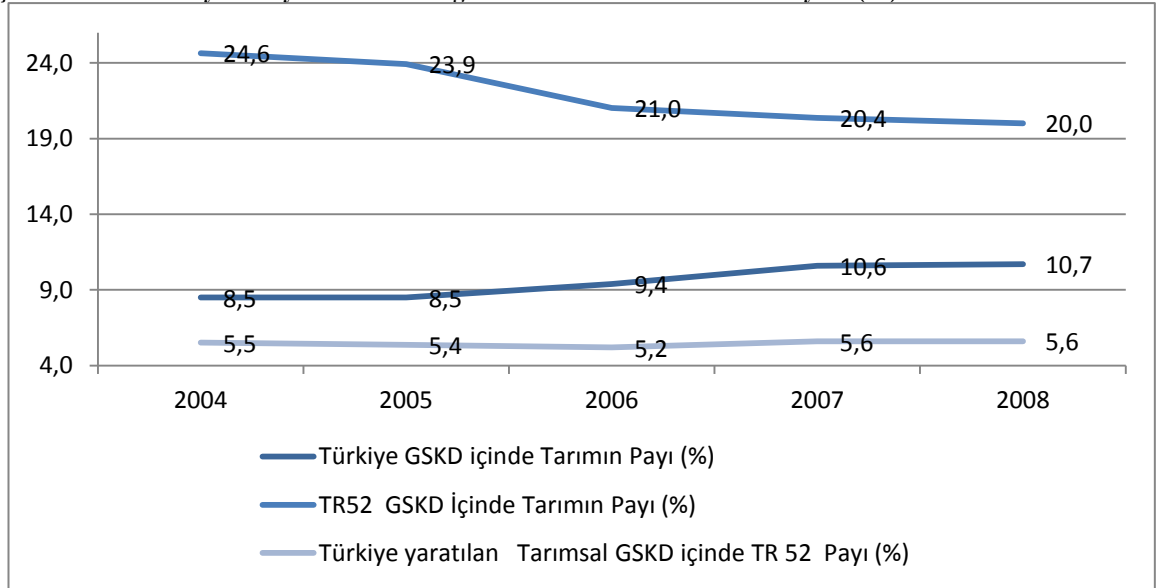
Şekil 2 Konya - Karaman'da Sektörlerin Bölgesel GSKD İçerisindeki Payları (%)

Kaynak: TÜİK, Ulusal Hesaplar, Bölgesel Katma Değer

9. Ülkede tarım sektörünün sağladığı katma değer % 8,5 düzeyindeyken bu oran bölgemizde %20'ler düzeyindedir. Bölgede yaratılan tarımsal katma değer in ülke ortalamasının üzerinde olması bölge ekonomisinde tarım sektörünün halen önemini koruduğunu göstermektedir.

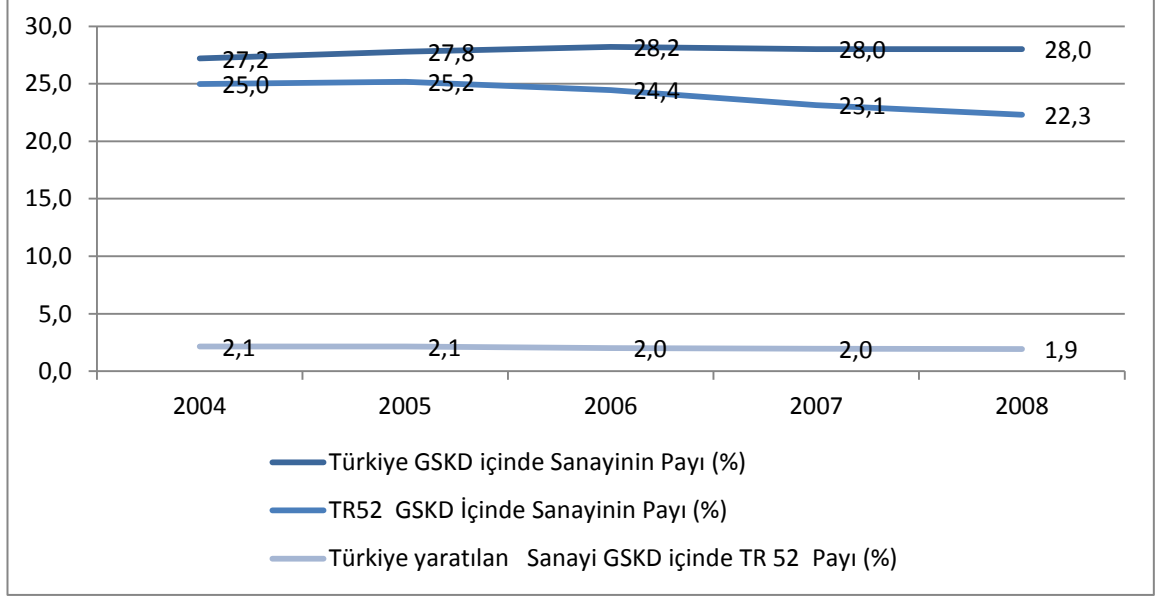
Şekil 3 Yıllar İtibariyle Konya Karaman Bölgesi ve Ülkede Tarımsal GSKD Payları (%)

Kaynak: TÜİK, Ulusal Hesaplar, Bölgesel Katma Değer

10. Sanayi sektörü ele alındığında Konya-Karaman Bölgesi ülke sanayisinde yaratılan katma değer in sadece %1,9 unu oluşturmaktadır. Sıralama bakımından ise bölgemiz 16. sıradadır. Bu tablo sanayi sektöründe 26 bölge arasında yeterli düzeyde rekabetçi olamadığımız şeklinde yorumlanabilir.

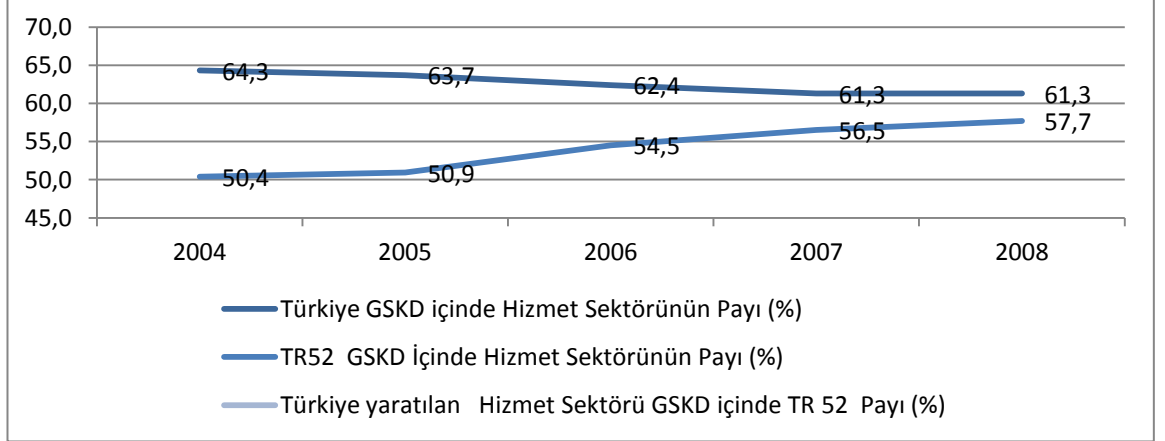
Şekil 4 Yıllar İtibariyle Konya Karaman Bölgesi ve Ülkede Sanayi GSKD Payları (%)

Kaynak: TÜİK, Ulusal Hesaplar, Bölgesel Katma Değer, 2008

- 11. Konya Karaman bölgesinde hizmet sektöründen sağlanan katma değer payı son yıllarda artmaktadır.** Dünyanın gelişmiş bölgelerinde imalat sanayinin gelişimi ile ortaya çıkan refah artışı ve yüksek gelir düzeyi hizmet sektörünün önemini artırmaktadır. Özellikle dünya genelinde hizmet sektöründeki artan doğrudan yabancı yatırımların bölgemize çekilmesi teknoloji, yönetim, firmaların yeniden yapılandırılması gibi konularda temel eksikliklerin giderilmesini şart koşturmaktadır.

Şekil 5 Yıllar İtibariyle Konya Karaman Bölgesi ve Ülkede Hizmet Sektörü GSKD Payları (%)

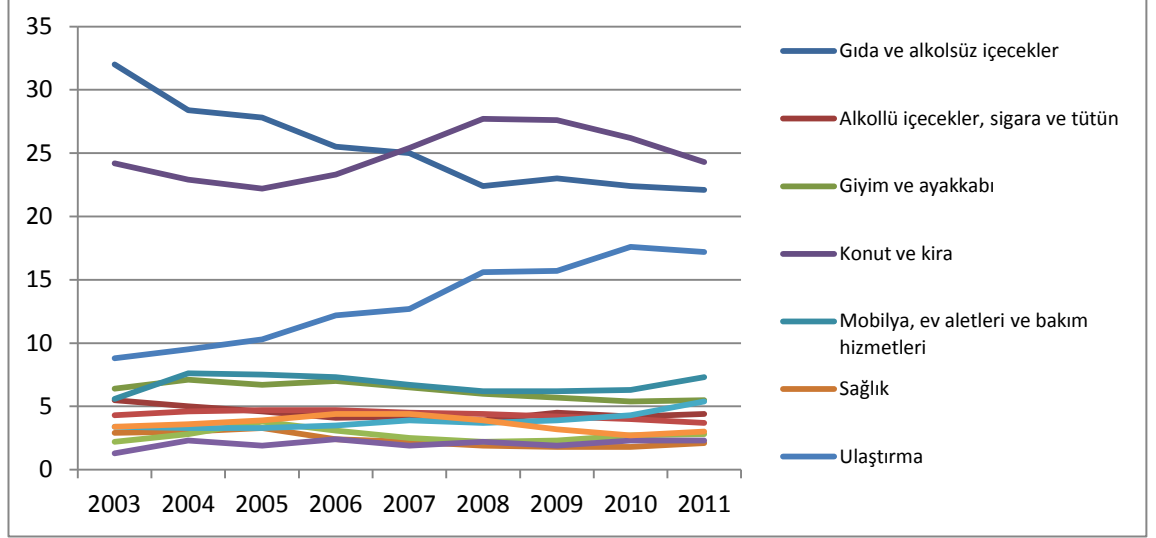
Kaynak: TÜİK, Ulusal Hesaplar, Bölgesel Katma Değer, 2008

1.3 BÖLGEDE YAŞAYANLAR PARASINI NEREYE HARCİYOR?

- 12.** Bölgede yaşayan insanların tüketim alışkanlıklarını ülkedeki genelindeki tüketim alışkanlıkları ile karşılaştırmak, bölgenin kendine özgü tüketim kalıplarının belirlenmesi, harcanabilir gelirin bölgede ne şekilde dağıldığının hesaplanabilmesi gibi bölgesel eğilimleri ortaya koyabilmek açısından önemlidir.
- 13.** TÜİK tarafından her yıl bölgeler bazında yayınlanan Hane Halkı Tüketim Harcamaları İstatistikleri incelendiğinde, Konya Karaman Bölgesindeki insanlar kullanılabilir gelirlerini en fazla konut ve kiraya harcadığı görülmektedir. Diğer yandan gıdaya ayırdıkları bütçe 2003 den 2011'e doğru belirgin bir şekilde azalmaktadır. Hane halklarının ulaştırmaya ayırdıkları bütçe 10 yılda

%9'lardan %17'lere çıkması dikkat çeken bir husustur. Bu durum ülkedeki ulaşım hizmetlerindeki maliyet artışlarına veya insanların artık daha mobil olduğuna da işaret etmektedir. Benzer şekilde, Konya Karaman bölgesindeki hane halklarının otel ve lokanta gibi harcamaları da son yıllarda % 3 seviyesinden % 5,5 'ler seviyesine yükselmiş olması sosyal yaşantıya ayrılan bütçenin daha fazla pay kazandığına işaret etmektedir.

Şekil 6 2003- 2011 Yılları Arasında Bölgede Yaşayanların Tüketim Harcamalarındaki Değişim (%)

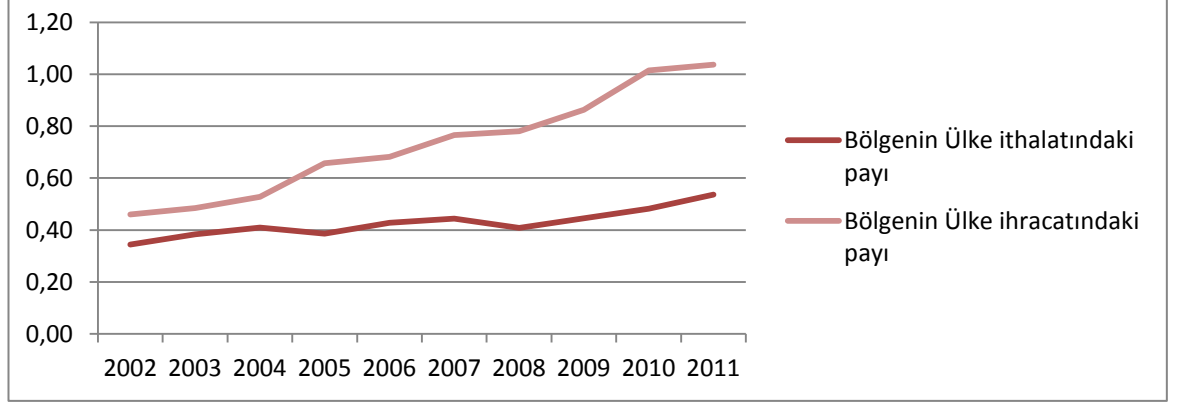

Kaynak: TÜİK, Tüketim Harcamaları İstatistikleri

2 ULUSAL VE KÜRESEL REKABET AÇISINDAN BÖLGENİN DİŞ TİCARET PERFORMANSI

14. Konya Karaman Bölgesi özellikle kendi yerel dinamikleriyle ve genellikle ihracat temelli ekonomik büyümenin yaşandığı endüstriyel odaklardan birisidir. Bölgenin özellikle yükselen ihracat performansının arkasında bölgedeki büyük işletmelerin payı fazladır. Buna karşın bu endüstriyel odaklar aynı zamanda özellikle ara mal ithalatının da yoğun olarak yapıldığı bölgelerdir. Bu bölümde Konya Karaman bölgesinin ulusal ve küresel rekabet açısından dış ticaret performansı analiz edilmiştir. Dış ticaret performansı açısından bölgede gelişim gösteren stratejik sektörlerin (yükselen) ve performans düşüklüğü yaşayan(gerileyen) sektörlerin ortaya konulması ile bölgenin rekabetçilik düzeyi hakkında da bir fikir verilmeye çalışılmıştır.
15. **Konya Karaman Bölgesi ülkemizin cari açığının kapanmasında pozitif bir bölgesel aktördür.** Bölgenin ülke ithalatındaki payı 2002 yılında %0.34 iken bu oran 2011 yılında 0.54 e yükselmiştir. Diğer yandan bölgenin ülke ihracatından aldığı pay 2002 yılında %0.46 dan bu oran 2011 yılında %1.04'e yükselmiştir. Aşağıda da görüldüğü üzere bölgenin ülke ihracatından aldığı paydaki değişim ithalatından aldığı paydaki değişimden daha yüksektir.

Şekil 7 Yıllar itibariyle TR52 Bölgesinin Ülke ihracat ve İthalatından aldığı pay (%)

Kaynak: TÜİK, Dış Ticaret İstatistikleri

2.1 BÖLGENİN İHRACAT YAPTIĞI SEKTÖRLER ÇEŞİTLİLİK GÖSTERİYOR MU?

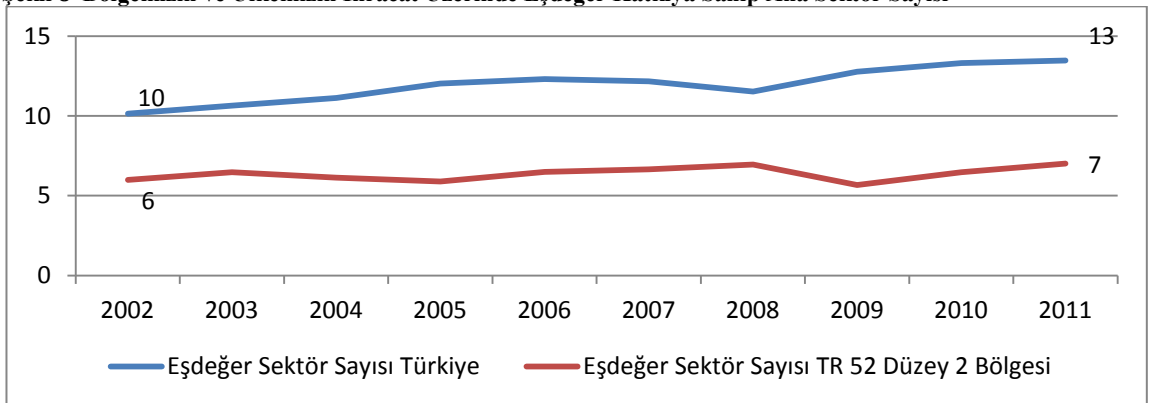
16. **Bölgemizin dış ticaretindeki kırılgan yapının azaltılması için sektörel çeşitlenmeye gidilmesi büyük önem arz etmektedir.** Bölgenin 2002 -2011 yılları arasında ihracat yapısındaki sektörel çeşitlenme, piyasa yoğunlaşmasını ölçen Herfindahl-Hirschman endeksi ile hesaplanan eşdeğer sektör sayısı ile bulunabilmektedir. Bu yöntemle ihracat üzerinde küçük etkisi olan sektörler dışarıda tutularak toplam ihracat üzerinde eşdeğer katkıya sahip ana sektörlerin sayısı hesaplanmaktadır.3. Eşdeğer sektör sayısının(ESS) hesaplanmasında şu formül kullanılmaktadır:

$$ESS_t = \frac{1}{\sum_{k=1}^n \frac{x_{k,t}^2}{x_{toplam,t}^2}} ; X_{k,t} = k \text{ sektörünün } t \text{ yılındaki ihracatı}, X_{toplam,t} = t \text{ yılındaki toplam ihracat}$$

17. **Konya -Karaman Bölgesi ihracatta sektör çeşitlenmesi bakımından ulusal ortalamanın altında kalmaktadır.** Bölgemizde son 10 yılda eşdeğer sektör sayısı 6 'dan 7 'ye yükselmiştir. Türkiye'de ise eşdeğer sektör sayısı bölge ortalamasının üzerindedir.

18.

Şekil 8 Bölgemizin ve Ülkemizin İhracat Üzerinde Eşdeğer Katkıya Sahip Ana Sektör Sayısı

19. Bu durum bölgenin ihracatında belirli lokomotif sektörlerde yığılma olduğuna ve sektörel çeşitlenmenin yeterince sağlanamadığına işaret etmektedir. Bu sektörlerde yaşanacak herhangi bir darboğazın bölgenin ekonomik performansı açısından ciddi problem oluşturacağı söylenebilir

³ Türkiye'nin İhracat Performansı 2: Sektörel Bazda Çeşitlilik, Rekabetçilik Ve Adaptasyon, TEPAV,2011

20. Eşdeğer Sektör Sayısı yöntemine göre 2011 yılında en yüksek ihracat performansı⁴ gösteren ilk 7 sektör aşağıdaki tabloda verilmiştir. 2011 yılında bölgenin sadece bu 7 sektörde yaptığı ihracat, toplam ihracatın % 87,1 'ine karşılık gelmektedir. Bu 7 sektörde yapılan toplam ihracat daha önceki yıllarda dahi hiçbir zaman %77 düzeyinin altına inmemiştir.⁵

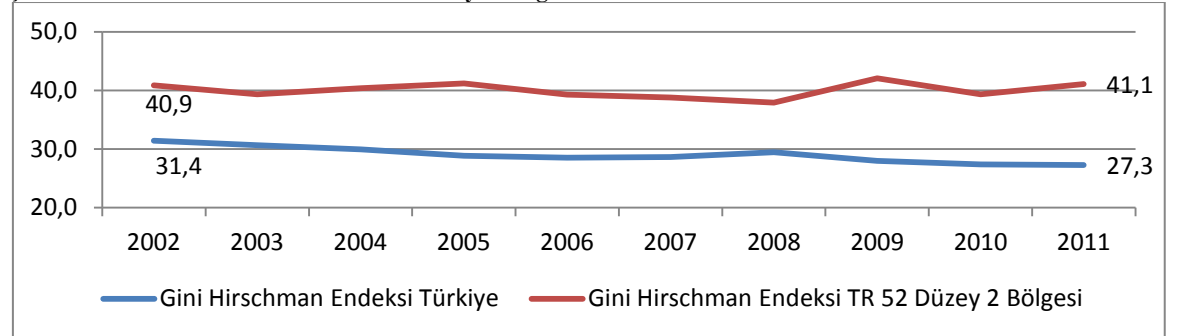
Tablo 1 Bölgenin İhracatında Eşdeğer Katkıya sahip İlk 7 Sektör

SIRA	SEKTÖR	2011 İHRACATI	2011PAYI(%)
1	Gıda ürünlerinin imalatı	437.464.898	31,26
2	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	255.957.570	18,29
3	Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	198.411.095	14,18
4	Ana metal sanayi	121.009.443	8,65
5	Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (Makine ve teçhizat hariç)	77.074.259	5,51
6	Bitkisel ve hayvansal üretim ile avcılık ve ilgili hizmet faaliyetleri	75.785.832	5,42
7	Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	53.754.274	3,84

Kaynak: TÜİK, Dış Ticaret İstatistikleri

21. **Bölge ihracatında sektörel çeşitlenmenin ulusal ortalamanın altında kaldığı diğer bir analiz yöntemiyle de açıklanabilir.** Gini Hirschman Endeksi bunlardan birisidir. Gini Hirschman değerlerindeki artışlar ürün yoğunlaşmasını, azalışlar ise ürün çeşitlenmesini göstermektedir. Gini Hirschman endeksinin alabileceği maksimum değer 100'dür ve bu değer 100 çıkması o ekonominin sadece tek bir sektöre veya ürüne bağımlı olduğunu göstermektedir. 2002 -2011 yılları arasında bölge ihracatında sektörel çeşitliliğe yönelik yapılan aşağıdaki analiz, yukarıdaki bulguları bire bir destekler niteliktedir. Aşağıdaki grafikte eşdeğer ülke sayısı ile Gini Hirschman Endeksi ters orantılı bir şekilde devam etmektedir. Yani sektörel çeşitlenmenin olduğu yıllarda Gini Hirschman Endeksi düşmekte, çeşitlenmenin olmadığı yıllarda ise artmaktadır. 2002'de 40,9 olan Gini Hirschman endeksi 2011 yılında 41,1'e yükselmiştir. Bu durum bölgede sektörel çeşitlenmenin ulusal ortalamanın altında kaldığına işaret etmektedir. Ulusal ölçekte ise Gini Hirschman endeksinde azalmanın olduğu, yani ihracatta sektörel çeşitlenme yaşandığı görülmektedir.

Şekil 9 Gini Hirschman Endeksi TR 52 Düzey 2 Bölgesi ve Ülke Ortalaması

2.2 BÖLGE OLARAK İHRACAT YAPTIĞIMIZ ÜLKE SAYISINI ÇEŞİTLENDİREBLİYOR MUYUZ?

22. Bir ülkenin veya bir bölgenin ihracat yaptığı ülke sayısında önemli artışlar yaşanabilir. Ancak yeni eklenen pazarlara yapılan ihracat miktarı kritik bir öneme sahip olmayabilir. Bu nedenle bölgenin ihracat üzerinde temel öneme sahip ülkeler özellikle incelenmelidir. Bunu tespit

⁴ İhracat Miktarı bakımından

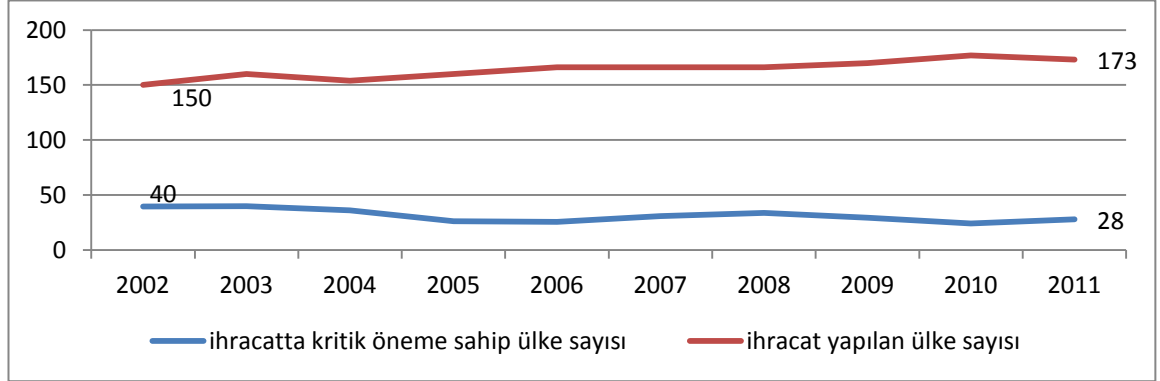
⁵ Bahsedilen 7 sektör ile ilgili bölümlerde detaylı olarak incelenecektir.

edebilmek için ise toplam ihracatımız içinde büyük öneme sahip ülke sayısını gösteren eşdeğer ülke sayısına bakılmalıdır. ⁶ Eşdeğer ülke sayısının(EÜS) hesaplanmasında şu formül kullanılmaktadır:

$$EÜS_t = 1 / \left(\sum_{j=1}^n \frac{X_{j,t}}{X_{toplam,t}} \right)^2 ; X_{j,t} = j \text{ ülkesine } t \text{ yılında yapılan ihracat, } X_{toplam,t} = t \text{ yılındaki toplam ihracat}$$

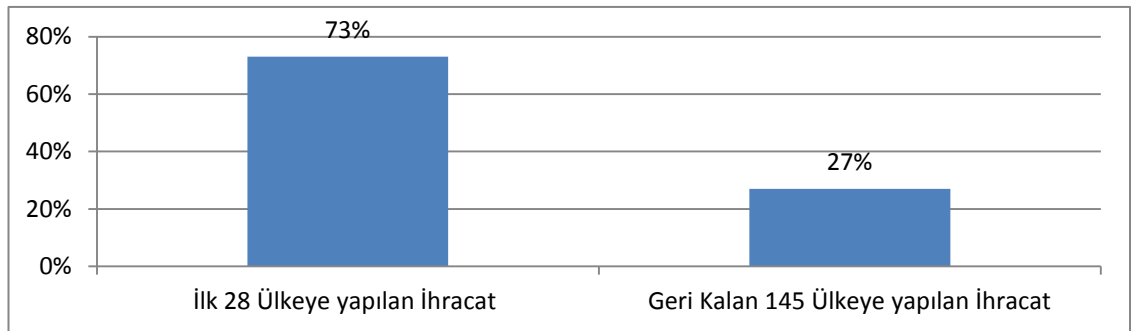
23. İhracat yaptığımız ülke sayısı artmasına rağmen toplam ihracatımız içinde büyük öneme sahip ülke sayısı yıllar itibariyle azalmaktadır. Bölgenin 2002 yılında, ihracat yaptığı 150 ülkeden 40'ı eşdeğer öneme sahipken, 2011 yılına gelindiğinde her ne kadar ihracat yapılan ülke sayısı % 15 artarak 170'e yükselse de eşdeğer öneme sahip ülke sayısı ciddi bir gerileme yaşamış ve %30 azalarak 28'e düşmüştür. En fazla ihracat yaptığımız 28 ülkenin ithalat taleplerindeki meydana gelecek daralmaların Konya Karaman ekonomisinin de ciddi şekilde küçülmesine neden olabilecektir.
24. Dolayısıyla hâlihazırda yoğun ihracat yaptığımız ülkelerin ithalat taleplerindeki olası daralmaları göz önüne alarak ihracat yapılacak ülke sayısını artırırken yeni girdiğimiz pazarlardaki ihracat miktarı da artırılmalı ve bunun için gerekli sektörel önlemler alınmalıdır.

Şekil 10 Bölgenin İhracat Üzerinde Eşdeğer Öneme Sahip Ülke Sayısı 2002-2011

25. **Bölge olarak ihracatımızın önemli bir kısmını Yakın ve Orta Doğu Asya Ülkeleri ve AB üyesi ülkelere yapmaktayız.** Ülke bazında ihracat yaptığımız ülkeler incelendiğinde 2011 yılında bölgeden 173 ülkeye ihracat yapılmıştır ancak dikkat edilmesi gereken nokta şudur: İlk 28 ülkeye (bölgenin ihracatında kritik öneme sahip ülke sayısı) yapılan ihracatın toplam ihracattaki payı % 73'dür. Geri kalan %27 lik pay 145 ülkeye ve oldukça küçük miktarlarda yapılmaktadır.

Şekil 11 Eş Değer Ülke ve Diğer Ülkelere Yapılan İhracatın Payı - 2011

Kaynak: TÜİK, Dış Ticaret İstatistikleri

⁶ Türkiye'nin İhracat Performansı 2: Sektörel Bazda Çeşitlilik, Rekabetçilik ve Adaptasyon, TEPAV, 2011

26. 2011 yılında sadece Irak'a yapılan ihracat toplam ihracatın tek başına %12,6'sını oluşturmaktadır. Bölgemizin ihracatının yaklaşık %73 ünü oluşturan ilk 28 ülke, ülke grupları⁷ bazında incelendiğinde ihracatımızın büyük bir kısmının Yakın ve Orta Doğu Asya Ülkeleri (%29,1)ne yapıldığı görülmektedir. Bunu sırasıyla AB üyesi ülkeler(25,1) ve Kuzey Afrika Ülkeleri (9,6) izlemektedir. Öte yandan Latin Amerika, Avustralya, Yeni Zelanda gibi uzak mesafelerdeki ülke gruplarına ise oldukça düşük miktarlarda ihracat yapılmaktadır.

Tablo 2 Bölgenin İhracatında Kritik Öneme Sahip 28 Ülke, Ülke Grupları ve İhracat Miktarları

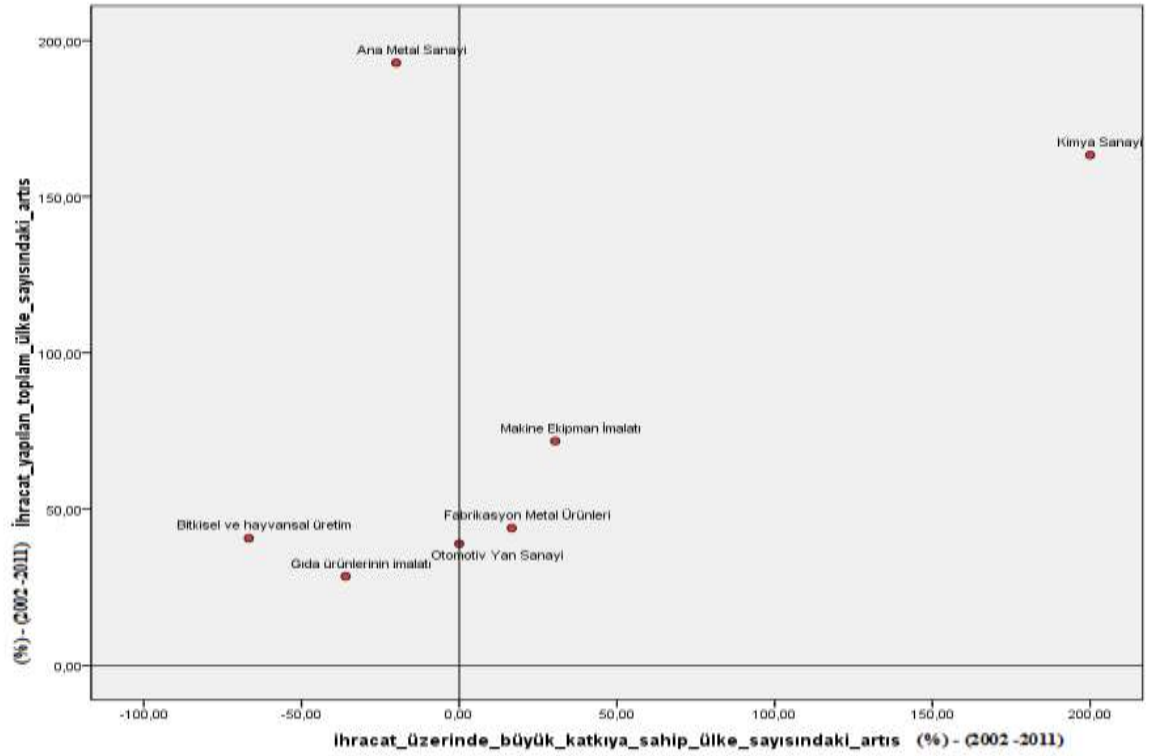
Ülke Grupları	2011 İhracat Mik. (dolar)	Pay (%)
1. YAKIN VE ORTA DOĞU ASYA ÜLKELERİ		
<i>Irak</i>	159.651.738	12,6
<i>İran</i>	70.153.585	5,6
<i>Suudi Arabistan</i>	33.256.942	2,6
<i>Suriye</i>	25.759.225	2
<i>Ürdün</i>	19.153.274	1,5
<i>Yemen</i>	17.983.899	1,4
<i>Azerbaycan</i>	17.341.587	1,4
<i>İsrail</i>	13.123.725	1
<i>Gürcistan</i>	12.248.178	1
TOPLAM	381.732.758	29,1
2. AVRUPA BİRLİĞİ		
<i>İtalya</i>	72.231.031	5,7
<i>Almanya</i>	60.928.821	4,8
<i>Bulgaristan</i>	34.735.847	2,7
<i>İngiltere</i>	28.449.231	2,3
<i>İspanya</i>	28.333.411	2,2
<i>Belçika</i>	20.215.751	1,6
<i>Yunanistan</i>	19.033.925	1,5
<i>Fransa</i>	15.377.239	1,2
<i>Polonya</i>	14.429.313	1,1
<i>Romanya</i>	12.896.619	1
<i>Hollanda</i>	12.654.967	1
TOPLAM	319.286.155	25,1
3. KUZEY AFRİKA		
<i>Libya</i>	61.312.116	4,9
<i>Cezayir</i>	33.180.188	2,6
<i>Mısır</i>	27.120.924	2,1
TOPLAM	381.732.758	9,6
4. DİĞER ASYA ÜLKELERİ		
<i>Türkmenistan</i>	18.016.437	1,4
<i>Kazakistan</i>	17.437.744	1,4
TOPLAM	35.454.181	2,8
5. DİĞER AVRUPA ÜLKELERİ		
<i>Rusya Federasyonu</i>	35.656.955	2,8
TOPLAM	35.656.955	2,8
6. KUZEY AMERİKA		
<i>A.B.D.</i>	27.720.845	2,2
TOPLAM	27.720.845	2,2

Kaynak: TÜİK, Dış Ticaret İstatistikleri

7 Ülkelerin Coğrafi Grup Ve Ülke Kodları, 2010, TÜİK (Coğrafi Gruplar, 2010) esas alınmıştır

2.3 BÖLGEDE İHRACAT AÇISINDAN ÖNEM ARZ EDEN 7 SEKTÖRDE YENİ GİRDİĞİMİZ PAZARLARDA NE KADAR ETKİLİYİZ?

27. Bir önceki bölümde bölgenin ihracatında eş değer katkıya sahip 7 sektör ortaya konmuştu. Peki, toplam ihracat üzerinde büyük katkıya sahip bu 7 sektörde yeni girdiğimiz pazarlarda ne kadar etkiliyiz? Bu sorunun yanıtını bulabilmek için ise ihracatımızda toplam ihracat üzerinde en fazla katkıya sahip 7 sektörde, yapılan ihracat bakımından kritik öneme sahip ülkeler tespit edilecektir. Böylece en fazla ihracat yaptığımız sektörlerin hangi ülkelerde yoğunlaştığı ya da hangi ülkelerde potansiyelini yeteri kadar kullanamadığı tespit edilebilecektir. Bu noktada yine Herfindahl-Hirschman endeksi kullanılarak ihracatta eşdeğer katkıya sahip ilk 7 sektör için ayrı ayrı eşdeğer önemdeki ülke sayıları (toplam ihracat üzerinde büyük katkıya sahip ülke sayısı) tespit edilmiştir.

28. **GIDA SEKTÖRÜ** Konya-Karaman bölgesinin ihracatında en iyi performans gösteren sektördür. Bölgenin 2011 yılında yaptığı ihracatın yaklaşık üçte biri gıda (%31,3) sektöründe yapılmıştır. Sektörde her geçen yıl ihracat yaptığımız ülke sayısı artmaktadır. 2002 yılında 116 ülkeye ihracat yapılırken 2011 yılında 149 farklı ülkeye ihracat yapılmış durumdadır.
29. Ancak yapılan değerlendirmede sektörde yeni girdiğimiz pazarlarda yeterince etkin olamadığımız görülmektedir. Nitekim ihracat yaptığımız ülke sayısı artmasına rağmen, toplam ihracat üzerinde büyük katkıya sahip ülke sayısı yıllar itibarıyla azalmaktadır. Yani sektörde yeni eklenen pazarlara yapılan ihracat miktarının kritik bir öneme sahip olmadığı görülmektedir. 2002 yılında 25 ülke bölgenin gıda sektöründe yaptığı ihracatta önemli paya sahipken, bu sayı 2011 yılında 16'ya düşmüştür.

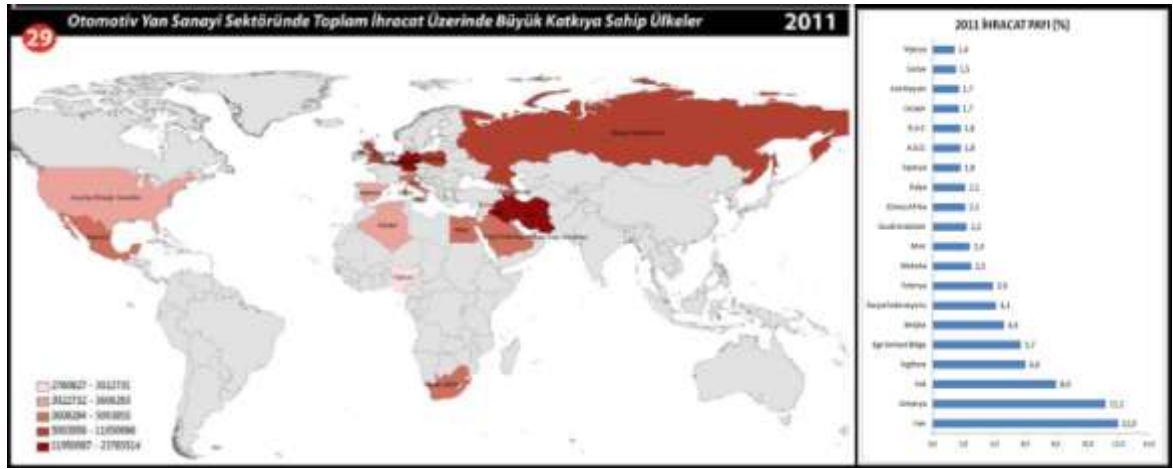
Tablo 3 Bitkisel Ve Hayvansal Ürünleri Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler

Ülke	2011 İHRACAT MİKTARI	PAY (%)
Irak	47.759.430	63,0
İran	11.985.547	15,8

Kaynak: TÜİK, Dış Ticaret İstatistikleri

32. **OTOMOTİV YAN SANAYİ SEKTÖRÜ** 2011 yılında bölgenin yaptığı toplam ihracatın yaklaşık % 15'i bu sektörde yaratılmıştır. Ancak son on yılda ihracat yapılan ülke sayısında herhangi bir artma veya azalma olmamıştır. Otomotiv yan sanayi, savunma sanayi için gerekli olan motor, piston, gömlek, supap, conta şasi, aks, motor bloğu, sindir kapağı, dişli, direksiyon, krank mili, şanzıman ve aktarma organları gibi ürünlerde bölgede üretebilmekte ve bu nedenle de savunma sanayi için büyük potansiyel arz etmektedir.⁸

Harita 3 Bölgenin Otomotiv Yan Sanayi Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler

Kaynak: TÜİK, Dış Ticaret İstatistikleri Kullanılarak Oluşturulmuştur

33. **ANA METAL SANAYİ** sektöründe ihracat yapılan ülke sayısı 10 yılda 28'den 82'ye yükselmesine rağmen ihracatın büyük bir kısmı sadece 4 ülkeye yapılmaktadır. Yani sektörde ihracat yapılan ülke sayısında çeşitlilik yeterince sağlanamamıştır. Bu ülkeler ise İtalya, Bulgaristan, İspanya ve Yunanistan gibi Güney Avrupa ülkelerinden oluşmaktadır.

Harita 4 Bölgenin Ana Metal Sanayi Sektöründe Toplam İhracat Üzerinde Büyük Katkıya Sahip Ülkeler

Kaynak: TÜİK, Dış Ticaret İstatistikleri Kullanılarak Oluşturulmuştur

⁸ Konya'da İmalat Sanayinin Durumu ve Sorunları, Konya Kent Sempozyumu, Memiş KÜTÜKÇÜ, 2011

36. Bölgenin dış ticaret performansını olumsuz yönde etkileyen temel unsurlardan birisi hammadde ve girdi süreçlerinde yapılan ara mal ithalatıdır. Gerek Konya Karaman Bölgesinde gerekse ülkede ithalatımızın çok önemli bir bölümünü ara malları oluşturmaktadır. Üretim artışına paralel olara ara malı ithalatı da artmaktadır. Bu durum ise ülkenin cari işlemler açığını yükselterek sürdürülebilir büyüme için bir risk oluşturmaktadır.
37. Bölgenin yaptığı toplam ithalat içerisinde ara mal ithalatında rakamsal verilere ulaşılmasa da oldukça yüksek olduğu bilinmektedir. Bu oranın yüksek olmasının sebepleri arasında yatırımlarda ve ihracattaki artışın yanı sıra uluslararası piyasalarda emtia fiyatlarının yüksekliği de önemli yer tutmaktadır.

2.5 KONYA KARAMAN BÖLGESİNİN İTHALATININ TEKNOLOJİ DÜZEYİ

38. **Konya Karaman Bölgesi en fazla orta ileri teknoloji sektörlerde ithalat yapmaktadır.** Bölgenin 2011 yılında yaptığı ithalatın teknoloji düzeyine bakıldığında ilk sırada %52,7 ile orta ileri teknoloji sektörler gelmektedir. Bunu sırasıyla %24,8 ile Orta Düşük Teknoloji sektörler, %21,4 ile Düşük Teknoloji sektörler takip etmektedir.
39. Bölgenin orta düşük ve düşük teknoloji sektörlerdeki yaptığı ithalatın toplam ithalat içerisindeki payı artarken, ileri ve orta ileri teknoloji sektörlerin payının azalması bölgenin dış ticaret performansı açısından olumlu bir gelişmedir.

Tablo 4 Konya Karaman bölgesi imalat sanayi ithalatının teknoloji düzeyi

İMALAT SANAYİ TEKNOLOJİ SINIFI	İTHALAT TR52 (%)		İTHALAT TR (%)	
	2009	2011	2009	2011
İleri teknoloji	1,8	1,1	12,1	12,0
Orta İleri Teknoloji	54,6	52,7	45,1	45,2
Orta Düşük Teknoloji	22,8	24,8	27,6	27,5
Düşük Teknoloji	20,8	21,4	15,2	15,3

Kaynak: TÜİK, Dış Ticaret İstatistikleri Kullanılarak Oluşturulmuştur

40. Konya Karaman bölgesinin düşük teknoloji ve orta ileri teknoloji sektörlerdeki yaptığı ithalatının toplam ithalat içerisindeki payı ülke ortalamasının üzerinde iken ileri teknoloji ve orta düşük teknoloji sektörlerdeki ithalatın payı ülke ortalamasının altında kalmaktadır.

3 İMALAT SANAYİNDE SEKTÖREL REKABET EDEBİLİRLİK ANALİZİ

41. Konya Karaman Bölgesi son yıllarda kendi yerel dinamikleri ve KOBİ temelli esnek üretim yapısıyla imalat sanayinde küresel piyasalara entegre olmaya başlayan bir endüstriyel büyüme odağı olma yolunda ilerlemektedir. İmalat sanayi odaklı ulusal ve küresel rekabet edebilirliğinin yükselmesi bölgenin belirli sektörlerde uzmanlaşabilmesini gerekli kılmaktadır.
42. Bölgesel Rekabet Gücü' ya da 'Bölgesel Rekabet Edebilirlik' kavramı bölgelerin, bir yandan dış rekabet koşulları içerisinde uluslararası pazarlara yönelik mal ve hizmet üretebilmeleri; bir yandan da bölge içi yüksek ve sürdürülebilir gelir seviyeleri, istihdam olanakları yaratabilmeleri olarak tanımlanabilir. Bölgesel ekonomilerin ulusal ve küresel pazarlarda rekabet edebilmek ve bu pazarlardaki değişikliklere adapte olabilmek için yerel kaynakları verimli bir şekilde kullanmaları, bölgesel rekabet gücünü artırmaktadır. Belli bir bölgesel ekonomi içinde varlık gösteren firmaların verimliliği ya da rekabet gücü ise, her zaman için bölgesel rekabet gücüyle paralel olarak ilerlememektedir. Çünkü firmalar öncelikli olarak verimlilik ve karlılığa önem

verirken; bölgesel rekabet gücü, istihdam seviyeleri, işgücü kalitesi, girişimcilik, firmalar ve sektörler arası ilişkiler gibi sosyal içerikli değişkenlerin de etkisinde kalmaktadırlar.⁹

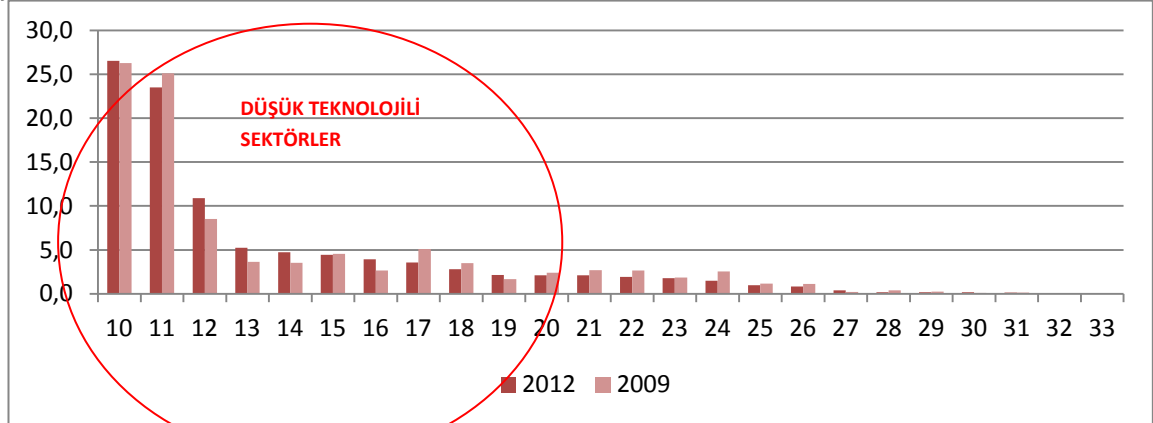
43. Rekabet edebilirliğin istatistikî olarak ölçülmesinde çok farklı niceliksel yöntemler firma seviyesinden başlanılıp il, bölge ve ülke düzeyinde kullanılabilir. Kullanılan yöntemler içinde en bilinenleri ve kullanılanları Herfindahl-Hirschman (H-H) Endeksi, yerelleşme ve yoğunlaşma katsayısı, Shift Share analizi, Gini katsayısı, rekabet elmas modeli, girdi-çıkı analizi ve üç yıldız analizidir.
44. Bu bölümde bölgedeki imalat sanayinde hangi sektörlerin karşılaştırmalı rekabet avantajının görece olarak daha yüksek olduğu tespit edilecek ve bölgenin stratejik öneme sahip sektörleri şu kriterlere göre ortaya konulacaktır:

<i>Bölgedeki sektörel yoğunlaşma ve yığınlaşma (yerelleşme ve yoğunlaşma katsayısı)</i>
<i>Sektörlerin Teknoloji Düzeyi</i>
<i>Sektörlerin İhracat Performansı (Vollrath Analizi)</i>
<i>Sektörlerin Kümeleneme Potansiyelleri (Üç Yıldız Analizi)</i>
<i>Sektörlerin verimlilik performansları</i>
<i>Sektörlere yapılan yatırımlar</i>

3.1 BÖLGEDE İMALAT SANAYİ İSTİHDAMI HANGİ ALT SEKTÖRLERDE YOĞUNLAŞIYOR? :YOĞUNLAŞMA ANALİZİ¹⁰

45. Konya Karaman Bölgesi 2012 yılı itibariye Türkiye'deki imalat sanayi istihdamının %2,5 ünü, işletme sayısının ise %2,76'sını oluşturmaktadır. İmalat sanayi alt sektörleri incelendiğinde bölgede en fazla istihdam yaratan sektörler sırasıyla Gıda ürünlerinin imalatı (%26,5), Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (%23,5) ve Makine takım imalatı(%11) olarak öne çıkmaktadır. Bu üç sektörde yaratılan istihdam bölgede imalat sanayinde yaratılan toplam istihdamın %61'ini oluşturmaktadır.

Şekil 12 2009 -2012 Yılları Bölgedeki İmalat Sanayi Sektörleri İstihdam Payları (%)

Kaynak: SGK Verileri Kullanılarak Oluşturulmuştur

*X eksenindeki rakamlar Nace Rev.2 faaliyet sınıflamasındaki ikili düzeyde imalat sanayi kollarını temsil etmektedir.

⁹ (Huavari vd, 2001: 1).

¹⁰ Bölgenin imalat sanayi yapısına yönelik analiz çalışmaları TÜİK tarafından yayınlanan "Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri" esas alınarak yapılmıştır. Bu istatistik kapsamında bölgelerin 2003-2008 dönemine ait imalat sanayi istatistikleri NACE Rev. 1 sınıflamasına göre, 2009 yılında ise NACE rev2 sınıflamasına göre yapıldığı için imalat sanayi alt sektörleri bazında 2003-2009 yıllarını kapsayacak şekilde geriye dönük analizler yapılamamaktadır. Yine de 2009 yılına ait veriler analiz edildiğinde sektörlerin istihdamı, işyeri sayısı, teknoloji düzeyi, kümelenme potansiyelleri, dış ticaret performansları ve yatırımlar gibi değişkenler analiz edilerek bölgenin imalat sanayi durumu ortaya konabilmektedir.

46. Gıda ürünlerinin imalatı, Deri ve ilgili ürünlerin imalatı, Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı, Ana metal sanayi, Makine Sanayi ve Otomotiv Sanayi sektörleri son 4 yılda bölgedeki toplam imalat sanayi istihdamı içerisindeki paylarını artıran sektörler olmuştur. Buna karşın Tekstil ürünlerinin imalatı, Ağaç, ağaç ürünleri imalatı, Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı, Fabrikasyon metal ürünleri imalatı, Elektrikli teçhizat imalatı ve Mobilya imalatı sektörlerinin toplam imalat sanayi istidamı içerisindeki payları azalma eğilimindedir.
47. Türkiye’de imalat sanayinde hangi sektörlerin bölgede yoğunlaştığını ölçebilmek bölgedeki sektörel rekabet politikalarının belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Ancak zaman içerisinde bölgede yoğun olan varlık gösteren bir sektörün zamanla yoğunlaşmasının azaldığı ya da tersi bir durumu anlamak için yoğunlaşma analizinin farklı yıllar için yapılması önem taşımaktadır. Çünkü Yoğunlaşma Katsayısı (YK) değeri baz alınan tek bir yıl için 1’den büyük çıkan her sektörü bölgede rekabetçi olarak yorumlamak doğru değildir.
48. Bu bölümde Konya Karaman Bölgesindeki imalat sanayi yoğunlaşması **“Yoğunlaşma Katsayısı (YK) (Location Quotient) Analizi** ile imalat sanayi 2’li kodda 2009 ve 2012 yılları için ayrı ayrı yapılmıştır.

YOĞUNLAŞMA KATSAYISI (YK) (LOCATION QUOTIENT)

YK genelde bir sektörün belli bir bölgedeki yığılmasını ulusal referansla ölçmeye yaramaktadır. Bir sektörün YK değerinin 1’den büyük çıkması sektörün o bölgede yoğunlaştığı anlamına gelmektedir. Öte yandan bir sektördeki yoğunlaşma katsayısının zaman içerisindeki değişimine bakılarak sektörün yoğunlaşmasının azaldığı veya arttığı gözlemlenebilir. Ayrıca bu değişime bakılarak daha önce bölgede yoğunlaşma göstermemesine ancak zaman içerisinde yoğunlaşan sektörlerle özel önem verilebilir. Ancak diğer yandan YK değeri 1 den büyük çıkan her sektörü bölgede rekabetçi olarak yorumlamak doğru değildir.

$YK_i = (a_i/a_t) / (A_i/A_t)$ Burada;

- a_i = Bölgenin i sektöründeki Toplam İstihdamı
- a_t = Bölgenin toplam İstihdamı
- A_i = Ülkenin i sektöründe sektöründeki Toplam İstihdamı
- A_t = Ülkenin toplam İstihdamı’nı temsil etmektedir.

49. Buna göre, gıda ürünlerinin imalatı, deri ve ilgili ürünlerin imalatı, ağaç ve ağaç ürünleri imalatı, kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı, ana metal sanayi, fabrikasyon metal ürünleri imalatı, makine ve ekipman imalatı ve otomotiv yan sanayi sektörlerinin ulusal ölçekte bölgede yoğunlaştığı görülmektedir.
50. Mobilya imalatı başta olmak üzere makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı, Kâğıt ve kâğıt ürünlerinin imalatı, 2009 YK değeri 1 den büyük iken 2012 yılında bölgedeki yoğunlaşması azalarak YK değeri 1’in altına **“gerileyen”** sektörlerdir.
51. Buna karşın bölgedeki Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı, Ana metal sanayi sektörleri 2009 yılında ülkeye göre herhangi bir yoğunlaşma göstermezken 2012 yılında YK değerini 1’in üzerine çıkararak **“yükselen”** sektörler olmuştur.

Tablo 5 İstihdama Göre Yoğunlaşma Analizi 2009-2012

KOD	SEKTÖRLER	İmalat Sanayi İstihdamı İçerisindeki Payı (%)		İstihdama Göre Yoğunlaşma (LQ)		
		2012	2009	2009 (LQ)	2012(LQ)	Yoğunlaşma Eğilimi (2009 -2012)
10	Gıda ürünlerinin imalatı	26,5	26,3	2,2	2,3	+
11	İçeceklerin imalatı	23,5	25,1	0,7	0,5	-
12	Tütün İmalatı	10,9	8,5	0,0	0,0	-
13	Tekstil ürünlerinin imalatı	5,3	3,7	0,2	0,2	-
14	Giyim eşyalarının imalatı	4,7	3,5	0,2	0,2	-
15	Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	4,4	4,6	1,3	1,3	+
16	Ağaç, ağaç ürünleri imalatı	3,9	2,7	1,2	1,0	+
17	Kâğıt ve kâğıt ürünlerinin imalatı	3,6	5,1	1,0	0,8	-
18	Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	2,8	3,5	0,8	0,9	-
19	Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	2,2	1,7	0,4	0,7	-
20	Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	2,1	2,4	0,4	0,4	-
21	Temel eczacılık ürünlerinin imalatı	2,1	2,7	0,0	0,2	-
22	Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	1,9	2,6	0,8	1,0	+
23	Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	1,8	1,9	0,7	0,7	-
24	Ana metal sanayii	1,5	2,5	0,8	1,0	+
25	Fabrikasyon metal ürünleri imalatı	1,0	1,1	1,6	1,8	+
26	Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	0,8	1,1	0,2	0,2	-
27	Elektrikli teçhizat imalatı	0,4	0,2	0,9	0,6	-
28	Makine ve ekipman imalatı	0,2	0,4	1,6	2,0	+
29	Otomotiv Yan Sanayi	0,2	0,3	2,1	1,4	+
30	Diğer ulaşım araçlarının imalatı	0,2	0,1	0,1	0,1	-
31	Mobilya imalatı	0,1	0,1	2,0	0,5	-
32	Diğer imalatlar	0,1	0,0	0,2	0,4	-
33	Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı	0,0	0,0	1,0	0,7	-

3.2 TEKNOLOJİ DÜZEYİ: BÖLGEDEKİ İMALAT SANAYİNİN TEKNOLOJİ DÜZEYİ

52. Bir bölgedeki sanayinin teknolojik sofistikasyon düzeyini gösteren önemli göstergelerden bir tanesi o bölgedeki orta ve ileri teknoloji faaliyetlerinin¹¹ imalat sanayi katma değeri içerisindeki payıdır.¹² Ancak bölgesel katma değer verilerinin en son 4 yıl öncesi (2008) için yapılmış olmasının sanayimizin bugünkü teknoloji düzeyini yorumlamada yanıltıcı olabileceği kuşkusuyla bu çalışmada bölgedeki imalat sanayinin teknolojik düzeyi, istihdam ve ihracat açısından irdelenmiştir.
53. Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından hazırlanan Ulusal Sanayi Strateji Belgesi'nde orta ve yüksek teknoloji sektörlerin üretim ve ihracat içindeki ağırlığının artırılması, düşük teknoloji sektörlerde katma değeri yüksek ürünlere geçilmesi ve becerilerini sürekli geliştirebilen şirketlerin ekonomideki ağırlığının artırılması şeklinde üç temel stratejik hedef

11 Bu çalışmada orta ve ileri teknoloji faaliyetleri sektörlerde yapılan ihracat ve istihdam bakımından ele alınmıştır.

12 Industrial Development Report , UNIDO, 2011

tespit edilmiştir¹³. Kalkınma ajansları tarafından hazırlanacak bölgesel gelişme tedbirlerinin de bu ulusal hedeflere uygun olması ve onları destekler nitelikte olması gerekmektedir.

54. Bölgede toplam imalat sanayi istihdamının % 82,5'i orta düşük ve düşük teknoloji sektörlerde istihdam edilmektedir. Buna karşın düşük teknoloji sektörlerde istihdam payı azalma eğilimindeyken, orta ve ileri teknoloji sektörlerinde imalat sanayi istihdam payı artma eğilimindedir.
55. **Bölgenin orta ve ileri teknoloji imalat sanayi sektörlerindeki istihdam payı ülke ortalamasının üzerinde seyretmektedir.** Nitekim son 5 yılda Konya Karamana bölgesi bu teknoloji sınıfındaki istihdam payını %15'ten %17,3'e yükseltirken, ülkede bu oran %13,4'den %14'ler seviyesine yükselmiştir.

Tablo 6 Konya Karaman Bölgesi İmalat Sanayi İstihdamının Teknoloji Düzeyi

İMALAT SANAYİ TEKNOLOJİ SINIFI	İSTİHDAM TR52 (%)		İSTİHDAM TR (%)	
	2009	2012	2009	2012
Düşük Teknoloji	42,6	40,9	49	50
Orta Düşük Teknoloji	42	41,6	35,7	34,3
Orta İleri Teknoloji	15	17,3	13,4	14,2
İleri teknoloji	0,4	0,2	1,9	1,5

Kaynak: TÜİK, Dış Ticaret İstatistikleri Kullanılarak Oluşturulmuştur

56. İhracat açısından incelendiğinde bölgenin küresel ekonomiyle bağına kuran lokomotif sektörün imalat sanayi olduğu görülmektedir. Nitekim bölgeden yapılan ihracat ana sektörler bazında incelendiğinde ihracatın %95 inin imalat sanayi sektöründen sağlandığı görülmektedir. Bu durum bölgedeki dış ticaret ilişkilerinin ağırlıklı olarak sanayi sektörüne dayandığını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla bölgenin ihracata yönelik performansını büyük oranda imalat sanayi sektörü belirlemektedir.
57. **Bölge, en fazla ihracatını orta ve ileri teknoloji sektörlerde yapmaktadır.** 2011 yılında yapılan toplam ihracatın %37,6'sı orta ileri teknoloji sektörlerde yaratılmıştır. Bunu % 34,9 ile düşük teknoloji sektörler takip etmektedir. Düşük teknoloji sektörler içerisinde ise gıda sektöründe yapılan ihracat %31,3 ile ilk sırada gelmektedir.

Tablo 7 Bölgede İmalat Sanayinde Sektörler İtibariyle Yaratılan İhracatın Teknolojik Düzeyi

Orta İleri Teknoloji	2011 İhracat Payı(%)
<u>Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı</u>	<u>18,3</u>
<u>Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork)im.</u>	<u>14,2</u>
Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	3,8
Elektrikli teçhizat imalatı	1,2
Diğer ulaşım araçlarının imalatı	0,1
TOPLAM	37,6
Düşük Teknoloji	
<u>Gıda ürünlerinin imalatı</u>	<u>31,3</u>
Mobilya imalatı	1
Tekstil ürünlerinin imalatı	0,9
Giyim eşyalarının imalatı	0,8
Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	0,5
Diğer imalatlar	0,2
Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı	0,1
Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	0,1
İçeceklerin imalatı	0

Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	0
Tütün ürünleri imalatı	0
TOPLAM	34,9
Orta Düşük Teknoloji	
Ana metal sanayi	8,6
Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (Makine ve teçhizat hariç)	5,5
Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	3,5
Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	2,5
Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	0
Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı	0
TOPLAM	20,1
İleri Teknoloji	
Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	0,5
Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	0,1
TOPLAM	0,6

Kaynak: TÜİK, Dış Ticaret İstatistikleri Kullanılarak Oluşturulmuştur

3.3 YATIRIM: İMALAT SANAYİ YATIRIMLARI HANGİ SEKTÖRLERDE YOĞUNLAŞIYOR?

58. Ülke genelinde yapılan imalat sanayi yatırımlarının ortalama %1'i Konya Karaman Bölgesine yapılmaktadır.
59. Bölgede toplam yatırımların yaklaşık %60'ının sanayi (İmalat Sanayi, Elektrik- Gaz-Su, Madencilik ve Taş Ocaklığı) sektöründe olduğu görülmektedir. Sanayi sektörü yatırımlarının toplam yatırım içindeki payı, son dönemlerde %45'ler civarında olan Türkiye genelinden daha yüksek değere ulaşarak bölgedeki sanayileşme potansiyelini sergilemektedir.
60. Sanayi içinde de imalat sanayi yatırımlarının toplam yatırımlar içindeki payının ülke genelinden yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 8 Yıllar İtibariyle Bölgede Ve Ülkede Ana Sektörlerde Yapılan Yatırımlar

Ana Faaliyet Kolu	2003		2004		2006		2007		2008	
	TR	TR52	TR	TR52	TR	TR52	TR	TR52	TR	TR52
Madencilik ve Taşocaklığı	0.8	0.3	1.4	0.5	1.0	-	1.6	0.7	1.5	0.6
İmalat Sanayi	41.7	65.5	44.1	48.8	38.8	47.2	37.1	57.2	35.7	47.9
Elektrik, Gaz ve Su	13.6	4.7	8.1	4.1	6.5	2.9	6.4	3.8	8.3	12.8
Yapı ve Bayındırlık	3.3	1.3	3.8	1.6	5.4	5.8	6.4	5.6	7.2	3.7
Ticaret ve Onarım	10.8	14.7	18.6	38.3	15.3	23.2	16.6	13.4	16.0	18.6
Otel, Lokanta vb.	4.3	1.9	2.8	0.4	3.8		3.6	0.3	3.2	0.6
Ulaştırma, Depolama ve Haberleşme	15.4	5.6	15.2	3.7	24.4	14.3	21.0	16.2	21.2	9.4
Gayrimenkul	4.0	1.1	3.0	1.8	2.9	4.1	4.2	0.8	3.6	3.7
Eğitim	3.0	0.5	1.1	0.3	0.6	0.6	0.8	0.9	1.0	0.6
Sağlık İşleri ve Sosyal Hzm.ler	2.7	-	1.3	-	0.9	0.8	1.8	0.9	1.3	1.7
Diğer Sosyal, Toplumsal ve Kişisel Hizmet Faaliyetleri	0.4	-	0.6	0.3	0.4	0.2	0.5	-	0.8	0.3
Dağıtılamayan/Diğer	0.0	4.3	0.0	0.3	0.0	1.0	0.0	0.2	0.0	0.0
Toplam Sektörler	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Kaynak: TÜİK, Yıllık İş İstatistikleri

61. Yıllar içinde dalgalanmalar gösterse de bölgenin imalat sanayi yatırımları toplam sanayi yatırımlarının yaklaşık yarısını oluşturmaktadır. Bu durum bölgedeki imalat sanayinin ulusal ve küresel rekabet politikası açısından ne kadar kritik bir öneme sahip olduğunu vurgulamaktadır. Benzer şekilde bölgeden yapılan ihracatın neredeyse tamamına yakınının imalat sanayi kaynaklı olması bu durumu destekler niteliktedir.
62. Bölgedeki bu imalat sanayi atağı Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi'nde Konya Karaman Bölgesi için öngörülen “**Endüstriyel Büyüme Odakları Politikası ve Dönüşüm Kentleri Politikası** ile de doğrudan örtüşmektedir.
63. İmalat sanayi alt sektörlerindeki yapılan yatırımların toplam imalat sanayi yatırımları içerisindeki payları incelendiğinde ise yatırımlarının yarısından fazlasının (%57,1) **Gıda ve İçecek İmalatı** sektöründe olduğu görülmektedir.
64. Gıda ve İçecek imalatını sektöründen sonra % 18,6'lık payla bölgede en fazla yatırımın **Ticaret ve Onarım** sektörü olduğu görülmektedir.
65. Üçüncü olarak en yüksek yatırım yapılan sektör ise bölge açısından kritik öneme sahip lojistik sektörü olarak değerlendirebileceğimiz **Ulaştırma, Depolama ve Haberleşme** sektörüdür.
66. Dikkati çeken bir başka durum ise tekstil sektörü Türkiye genelinde en fazla yatırımın yapıldığı sektör özelliği taşıırken, Konya Karaman Bölgesinde son sıralarda yer almaktadır.
67. Bölgede Ana Metal (Döküm Sektörü) sanayine yapılan yatırımların önem kazanmaya başladığı ve sektördeki yatırımların oranının Türkiye ortalamasına yaklaşarak, bölgede imalat sanayinde en fazla yatırımın yapıldığı ikinci sektör olarak öne çıktığı görülmektedir. Bunun yanı sıra Makine ve Teçhizat sektörü ve Kara Taşıtları İmalatı sektörlerine yapılan yatırımların da Türkiye ortalamasına yaklaştığı diğer dikkat çeken bir husustur.

Tablo 9 Ülkede ve Konya Karaman Bölgesinde İmalat Sanayi Ana Sektörleri Yatırımları (% Pay)

NACE Rev 1.1. Sektörler	2003		2004		2006		2007		2008		Ortalama	
	TR	TR52	TR	TR52	TR	TR52	TR	TR52	TR	TR52	TR	TR52
15-Gıda&içecek	9.5	70.4	11.7	63.1	8.3	53.0	10.3	60.1	10.8	38.8	10.1	57.1
17-Tekstil	18.7	2.6	17.6	3.1	29.0	0.5	10.2	0.7	6.7	1.5	16.4	1.7
18-Konfeksiyon	5.4	0.6	5.9	0.5	2.5	1.1	2.6	-	2.4	1.0	3.8	0.6
19-Deri Mamul.	0.5	0.5	0.7	0.2	0.6	0.5	0.4	0.2	0.6	0.2	0.6	0.3
20-Ağaç&Mantar	1.8	0.2	2.1	3.0	1.1	0.3	1.4	2.9	2.3	-	1.7	1.3
21-Kağıt	1.3	0.8	2.5	4.5	2.2	2.3	2.8	0.7	1.8	1.1	2.1	1.9
22-Basım&Yayın	5.2	0.2	1.9	1.0	1.5	0.4	1.4	0.6	1.4	0.4	2.3	0.5
24-Kimya.	6.1	1.4	5.6	1.2	5.8	2.2	6.8	1.6	6.3	2.0	6.1	1.7
25-Plastik Kauçuk	18.1	6.5	5.9	5.6	4.5	10.8	4.7	5.0	8.0	6.7	8.2	6.9
26-Mineraller	5.0	3.6	6.7	2.5	10.6	7.7	10.1	5.2	10.8	5.6	8.7	4.9
27-Ana Metal	6.1	1.7	5.0	1.9	7.5	6.8	9.8	6.3	14.9	22.3	8.7	7.8
28-Metal Eşya	2.5	1.1	3.6	2.9	3.9	3.2	3.9	3.9	5.4	5.3	3.9	3.3
29- Makine	3.6	2.5	6.4	4.9	7.2	5.6	5.0	4.1	5.4	7.0	5.5	4.8
31- Elekt. Mak.	1.3	0.0	2.4	0.1	1.9	0.2	1.9	0.0	2.7	0.5	2.0	0.2

NACE Rev 1.1.	2003		2004		2006		2007		2008		Ortalama	
Sektörler	TR	TR52	TR	TR52	TR	TR52	TR	TR52	TR	TR52	TR	TR52
34-Kara Taşıtları	6.3	6.3	6.8	4.6	5.4	4.3	7.5	6.6	9.5	7.0	7.1	5.7
36-Mobilya vd	1.6	-	2.7	0.3	1.8	0.5	2.0	0.3	1.5	0.4	1.9	0.3
Dağıtıl./Diğer	7.1	1.6	12.5	0.6	6.1	0.7	19.1	1.7	9.4	0.2	10.8	1.0
Toplam İmalat	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Kaynak: TÜİK, Yıllık İş İstatistikleri

3.4 KÜMELENME: İMALAT SANAYİDE HANGİ SEKTÖRLER KÜMELENME POTANSİYELİ TAŞIYOR: 3 YILDIZ ANALİZİ

68. Bölgesel gelişme alanında kümelenme yaklaşımı işletmelerin birlikte hareket etmelerini sağlamak, kümelerin AR-GE ve yenilik kapasiteleri geliştirmeyi, bölgedeki stratejik sektörleri öncülüğünde bilgi temelli yüksek katma değer yaratan üretim yapısına geçmek açısından oldukça önem arz eden bir konudur.
69. Nitekim bireysel bazda işletmelere sağlanan desteklerin yanı sıra, küme oluşumları içinde yer alan birden fazla aktörün ortak girişimlerinin desteklenmesi de işbirliği ortamını geliştirecek, bilgi ve deneyimi yayılımını hızlandıracak ve ortaklaşa rekabet etme yeteneğini hızlandıracaktır.
70. Özellikle bölgedeki üniversitelerde kümelenme temelli staj programlarının ve mesleki gelişim programlarının yaygınlaştırılması, yüksek lisans ve doktora tez konularının küme aktörlerinin ihtiyaç duydukları alanlarda gerçekleştirilmesinin özendirilmesi üniversite ve araştırma kurumlarının kümelenmeye olan katkısını doğrudan artıracaktır.
71. Diğer yandan en genel anlamda Konya Karaman Bölgesinde küme desteklerindeki etkinliği ve etkililiği artırmak ve yönetim mekanizmalarını güçlendirmek için ise kapsamlı bir küme yönetim modeli gerekmektedir.
72. Bu bölümde, Konya-Karaman Bölgesi'nde kümelenme potansiyeli yüksek olan sektörlerin "Üç Yıldız Analizi" ile belirlenmesi amaçlanmıştır. Üç yıldız analizi, Avrupa Komisyonu'nca finanse edilen **European Cluster Observatory**¹⁴ platformu tarafından geliştirilen bir tekniktir. Bu analiz, bölgede kümelenme potansiyeli bulunan doğru sektörlerin belirlenebilmesi ve sağlam adımlar atılması için bir ön araştırma niteliği taşımaktadır.
73. Üç yıldız yönteminin tercih edilmesinin nedeni, sektörel yığılmaları istihdam verilerini baz alarak göstermesi ve kümelenme potansiyeli bulunan sektörleri ortaya koyması olarak değerlendirilebilir. Fakat üç yıldız yönteminin önemli dezavantajları da analiz sonucunda varılacak yorumda dikkate alınmalıdır. Çünkü analiz, emek yoğun bir sektörü ön plana çıkartırken teknoloji yoğun bir sektörü göz ardı edebilmekte ve tek bir yıl için bir veri seti kullanıldığında, belli bir zaman dilimindeki eğilimi yansıtmayabileceği için analiz statik bir analiz olmaktadır.
74. Üç Yıldız Analizi sonuçları aşağıdaki tabloda özetlenmiştir. Planın ekler kısmında yöntem ile ilgili detaylı açıklamalara yer verilmiştir.

¹⁴ www.clusterobservatory.eu

Tablo 10 Konya Karaman Bölgesi İmalat Sanayinde 3 Yıldız Analizi, 2009

2009									
Yıldız Sayısı	Tek Yıldız			İki Yıldız			Üç Yıldız		
Kriter	İstihdam								
Parametre Sektörler (NACE REV.2) İkili Kod	Büyüklik	Baskınlık	Uzmanlaşma	Büyüklik	Baskınlık	Uzmanlaşma	Büyüklik	Baskınlık	Uzmanlaşma
10							0,048060437	0,26278614	2,153554501
15	0,027986517	0,016733849	1,254056203						
16	0,026999694	0,026903591	1,209837349						
23	0,01642076	0,045643652	0,735802739						
25				0,036423099	0,250924522	1,632093526			
28				0,036102386	0,085111497	1,617722582			
29				0,047670174	0,026681706	2,13606707			
31				0,043773046	0,023815687	1,961439512			
33	0,022260281	0,050830221	0,997467579						

Kaynak: SGK İstihdam Verileri Kullanılarak Analiz Edilmiştir

Tablo 11 Konya Karaman Bölgesi İmalat Sanayinde 3 Yıldız Analizi, 2012

2012									
Yıldız Sayısı	Tek Yıldız			İki Yıldız			Üç Yıldız		
Kriter	İstihdam								
Parametre Sektörler	Büyüklik	Baskınlık	Uzmanlaşma	Büyüklik	Baskınlık	Uzmanlaşma	Büyüklik	Baskınlık	Uzmanlaşma
10							0,058494148	0,265285508	2,280910514
15	0,032472385	0,021503773	1,266222475						
16	0,025789592	0,020941095	1,005634827						
22	0,02497201	0,047176782	0,97375417						
23	0,018501306	0,044261706	0,721436685						
24				0,026753672	0,052559505	1,043227965			
25							0,046050095	0,234839908	1,795669317
28							0,050188468	0,108949284	1,957040305
29	0,03545556	0,039217946	1,382547851						

Kaynak: SGK İstihdam Verileri Kullanılarak Analiz Edilmiştir

75. Çalışmada kullanılan üç yıldız analizinde, yalnızca eşik değerlerini aşan imalat sanayi sektörlerinin dikkate alındığı gözden kaçırılmamalıdır. Sektörlerin aldıkları yıldızlara göre kümelenme karakteristiklerinin isimlendirilmesinde; üç yıldız alan sektörler için “olgun kümeler”, iki yıldız alan sektörler için “potansiyel kümeler” ve tek yıldız alan sektörler için de “aday kümeler” ifadeleri kullanılmıştır. İstihdam verilerine göre aday, potansiyel ya da olgun kümelenme özelliği gösteren sektörlerin kümelenme özellikleri büyüklük, baskınlık, uzmanlaşma katsayıları dikkate alınarak yapılan analiz ile aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 12 Bölgedeki İmalat Sanayi Sektörlerinin Kümelenme Eğilimleri - Genel Değerlendirme

3 YILDIZ ANALIZİ				
Sektörler(NACE REV.2) İkili Kod	Sektörün Teknoloji Düzeyi	2009	2012	Kümelenme Eğilimi (2009 -2012)
10	Düşük Teknoloji	Olgun Küme	Olgun Küme	Olgun Küme Eğilimini Koruyan
11	Düşük Teknoloji	Yok	Yok	Kümelenme Eğilimi Hiç Olmayan

3 YILDIZ ANALIZİ				
Sektörler(NACE REV.2) İkili Kod	Sektörün Teknoloji Düzeyi	2009	2012	Kümelenme Eğilimi (2009 -2012)
12	Düşük Teknoloji	Yok	Yok	Kümelenme Eğilimi Hiç Olmayan
13	Düşük Teknoloji	Yok	Yok	Kümelenme Eğilimi Hiç Olmayan
14	Düşük Teknoloji	Yok	Yok	Kümelenme Eğilimi Hiç Olmayan
15	Düşük Teknoloji	Aday Küme	Aday Küme	Aday Küme Eğilimini Koruyan
16	Düşük Teknoloji	Aday Küme	Aday Küme	Aday Küme Eğilimini Koruyan
17	Düşük Teknoloji	Yok	Yok	Kümelenme Eğilimi Hiç Olmayan
18	Düşük Teknoloji	Yok	Yok	Kümelenme Eğilimi Hiç Olmayan
19	Orta Düşük Teknoloji	Yok	Yok	Kümelenme Eğilimi Hiç Olmayan
20	Orta İleri Teknoloji	Yok	Yok	Kümelenme Eğilimi Hiç Olmayan
21	İleri teknoloji	Yok	Yok	Kümelenme Eğilimi Hiç Olmayan
22	Orta Düşük Teknoloji	Yok	Aday Küme	Kümelenme Eğilimi Yükselen
23	Orta Düşük Teknoloji	Aday Küme	Aday Küme	Aday Küme Eğilimini Koruyan
24	Orta Düşük Teknoloji	Yok	Potansiyel Küme	Kümelenme Eğilimi Yükselen
25	Orta Düşük Teknoloji	Potansiyel Küme	Olgun Küme	Kümelenme Eğilimi Yükselen
26	İleri teknoloji	Yok	Yok	Kümelenme Eğilimi Hiç Olmayan
27	Orta İleri Teknoloji	Yok	Yok	Kümelenme Eğilimi Hiç Olmayan
28	Orta İleri Teknoloji	Potansiyel Küme	Olgun Küme	Kümelenme Eğilimi Yükselen
29	Orta İleri Teknoloji	Potansiyel Küme	Aday Küme	Kümelenme Eğilimi Gerileyen
30	Orta İleri Teknoloji	Yok	Yok	Kümelenme Eğilimi Hiç Olmayan
31	Düşük Teknoloji	Potansiyel Küme	Yok	Kümelenme Eğilimi Gerileyen
32	Düşük Teknoloji	Yok	Yok	Kümelenme Eğilimi Hiç Olmayan
33	Orta Düşük Teknoloji	Aday Küme	Yok	Kümelenme Eğilimi Gerileyen

Kaynak: SGK İstihdam Verileri Kullanılarak Analiz Edilmiştir

76. Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere Konya Karaman bölgesinde istihdam kriterine göre Gıda, Makine Ekipman, Fabrikasyon Metal Ürünleri imalatı sektörlerinin üç yıldız olarak olgun küme özelliğini üç yıllık eğilime bakıldığında koruduğu görülmektedir. Ayrıca 2009'da potansiyel küme özelliği gösterirken, 2012 yılında büyüklük parametresinden bir yıldız daha alarak, yani bölgedeki o sektördeki istihdamının Türkiye'deki o sektörün toplam istihdamına oranını yükselterek, olgun küme özelliğine yükselen iki sektör daha ortaya çıkmıştır. Bunlar Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (Makine ve teçhizat hariç) ve Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatıdır.
77. Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı sektörü 2009 yılında kümelenme özelliği göstermezken 2012 yılında bölgedeki sektörün istihdam verisinin bölge toplam istihdam verisine oranını eşik değerin üstüne çıkartarak tek yıldız almış ve aday küme özelliği kazanmıştır.
78. **Ana metal sanayi** sektöründe ortaya çıkan durum ise daha da dikkat çekicidir ki 2009 yılında kümelenme özelliği göstermeyen sektör, 2012 yılında bölgedeki sektör istihdam verisinin, bölge toplam istihdam verisine oranı olan baskınlık ve sektörün bölgedeki istihdam payının, sektörün ülkedeki istihdam payına oranı olan uzmanlaşma kriterlerinden birer yıldız alarak bölgede potansiyel küme özelliği kazanmıştır.
79. Dikkat çekici bir diğer nokta ise 2009 yılında iki yıldız olarak potansiyel küme özelliği gösteren Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatında gözlemlenmiştir. Bu

sektör 2009 yılında potansiyel küme özelliği gösterirken 2012 yılında büyüklük parametresinden aldığı yıldızı kaybederek, yani bölgede sektördeki istihdamının Türkiye'deki o sektörün toplam istihdamına oranını düşürerek, aday küme özelliğine düşmüştür ki bu, bölgenin sektörde istihdam oluşturma kapasitesinin ülke geneline göre düşük kaldığını göstermektedir.

80. Analizde en dikkat çekici noktalardan biri de **Mobilya imalatında** 2009 yılında büyüklük ve uzmanlaşma parametrelerinden aldığı yıldızlarla potansiyel küme özelliği gösteren sektörün 2012 yılında küme özelliğini kaybediştir.
81. Makine ve ekipmanların Kurulumu ve Onarımı sektörü ise 2009 yılında aday küme özelliği gösterirken 2012 yılında kümelenme özelliğini kaybetmesi bir diğer dikkat çekici nokta olarak ortaya çıkmaktadır. 2012 yılında, bölgedeki sektör istihdam verisinin bölge toplam istihdam verisine oranı olan baskınlık parametresinden aldığı yıldızını kaybetmesi sonucu aday küme özelliğini yitirmiştir ki bu sektörün yıllar itibarı ile bölgede istihdam kapasitesinin bölgenin diğer sektörlerine nazaran daha düşük kaldığını göstermektedir.

3.5 BÖLGEDE SANAYİNDE HANGİ SEKTÖRLER DIŞ TİCARETTE DAHA ETKİLİ: VOLLRATH ANALİZİ

82. Bölge ihracatı ana sektörler bazında incelendiğinde ihracatın %95'inin imalat sanayi sektöründen yapıldığı görülmektedir. Bu durum bölgedeki dış ticaret ilişkilerinin ağırlıklı olarak sanayi sektörüne dayandığını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla bölgenin ihracata yönelik performansını büyük oranda imalat sanayi sektörü belirlemektedir.

$$\text{Vollrath (1991)} = (X_{ij} / X_{it}) / (X_{nj} / X_{nt}) - (M_{ij} / M_{it}) / (M_{nj} / M_{nt})$$

X_{ij} : i bölgesinin j mal grubundaki ihracatını, M_{ij} : j mal grubunun i'ye ithalatını,
 X_{it} : i bölgesinin toplam ihracatını, M_{it} : i'ye toplam ithalatını,
 X_{nj} : j mal grubunun ülke ihracatını, M_{nj} : i bölgesinin j mal grubundaki ithalatını,
 X_{nt} : ülke toplam ihracatını, M_{nt} : i bölgesinin toplam ithalatını,
 ifade etmektedir.

Tablo 13 Konya Karaman Bölgesi İmalat Sanayinde Vollrath Analizi

SEKTÖR	KOD	2009 RCA TR52	2011 RCA TR52
TEMEL ECZACILIK	21	2,91	2,48
OTOMOTİV YAN SANAYİ	29	1,40	1,35
MAKİNE VE EKİPMAN	28	1,23	0,65
BİLGİSAYAR, ELEKTRONİK VE OPTİK ÜRÜNLER	26	-0,20	0,52
FABRİKASYON METAL ÜRÜNLERİ İMALATI	25	0,75	0,44
MOBİLYA	31	1,70	0,30
GİYİM EŞYASI	14	0,06	0,18
GIDA	10	0,11	0,06
TÜTÜN	12	0,00	0,00
MAKİNE/EKİPMAN KURULUM/ONARIM	33	0,00	0,00
DİĞER METALİK OLMAYAN MİNERAL ÜRÜNLER	23	0,05	-0,08
ANA METAL SANAYİİ	24	-1,35	-0,20
KİMYA	20	-0,76	-0,46
KAUÇUK VE PLASTİK	22	-0,66	-0,71
DİĞER ULAŞIM ARAÇLARININ İMALATI	30	-1,07	-0,91
TEKSTİL	13	-1,05	-1,22
DERİ	15	-1,39	-1,26

SEKTÖR	KOD	2009 RCA TR52	2011 RCA TR52
ELEKTRİKLİ TEÇHİZAT İMALATI	27	-0,95	-1,27
KÂĞIT VE KÂĞIT ÜRÜNLERİ	17	-0,81	-1,30
İÇECEK	11	0,00	-1,57
AĞAÇ, AĞAÇ ÜRÜNLERİ	16	-1,25	-1,81
KAYITLI MEDYA	18	-1,75	-1,94
DİĞER	32	-2,66	-2,15
KOK KÖMÜRÜ VE RAFİNE EDİLMİŞ PETROL	19	-4,89	-6,47

Kaynak: TÜİK, Dış Ticaret İstatistikleri Kullanılarak Analiz Edilmiştir

83. Vollrath Analizi'ne göre yukarıdaki tabloda 0'ın üzerinde değer alan kırmızıyla işaretlenmiş sektörler bölgede dış ticaret performansı açısından karşılaştırmalı olarak diğer sektörlerle göre daha fazla rekabet avantajına sahip olduğu görülmektedir.

3.6 ÇOK FAKTÖRLÜ DEĞERLENDİRME: BÖLGENİN STRATEJİK SEKTÖRLERİ

84. Cari açık, Türkiye ekonomisinin görece olarak hem dışı kapalı hem de dışı açık olduğu dönemlerde başlıca istikrarsızlıkları arasında yer almıştır. Cari işlemler açığı, ayrıca ekonominin büyüme eğilimi gösterdiği veya daha hızlı büyüme performansı sergilediği dönemlerde üretimin ithalata bağımlı olması nedeniyle tasarrufların ithalata harcanması sonucu daha da artmaktadır. Bu durum daha fazla üretmek için daha fazla ithalat olgusu ile karşı karşıya kalınmasına ve tasarrufların düşük kaldığı ülkede ithalat için daha fazla dış kaynak veya fon bulma çabasına girilmesine sebep olmaktadır. 1980-2000 yılları arasında büyüme oranının 2000'li yıllar sonrasındaki büyüme oranı ile arasında çok büyük bir farklılığın bulunmamasına rağmen cari açıkta durum 2000'li yıllar sonrası için aleyhte görülmektedir. Bu da ithalata bağımlılığın 2000'li yıllar öncesine nazaran daha da artmış olduğuna işaret etmektedir.
85. Türkiye'de yıllar itibarıyla yapılan ithalatın büyük bir kısmı ise imalat sanayinden kaynaklanmaktadır. Bunun nedeni imalat sanayi sektörlerinin rekabet güçlerini koruyabilmek için ucuz veya uygun ithal girdilere (ara mallar ve ham madde) yönelmeleri olarak gösterilebilir ki bu durum tüm ekonomiyi etkileyen bir olgu olarak ortaya çıkmaktadır. İmalat sanayinde de cari açık artışında en büyük etkiye sahip sektörler Gıda, Makine ve Ekipman İmalatı, Otomotiv Yan Sanayi, Ana Metal, Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı, Kauçuk Plastik, Kimya, Enerji olarak ortaya çıkmaktadır.
86. Yüksek dış ticaret açığı vermesi nedeniyle ulusal düzeyde cari işlemler açığının oluşmasına en büyük nedeni olan bu sektörler aynı zamanda Konya Karaman Bölgesi için bir önceki bölümde kümelenme eğilimi, coğrafi yoğunlaşması, dış ticaret performansları ve yatırımlar bakımından yapılan analiz sonucunda da bölgede öne çıkan sektörlerdir. Dolayısıyla Konya Karaman bölgesinin stratejik sektörlerinin belirlenmesi temel olarak 2 perspektifle ele alınmıştır. Bunlar:

SEKTÖRÜN BÖLGEDEKİ DURUMU

1. Konya Karaman Bölgesinde ulusal ve küresel rekabet edebilirliği açısından hâlihazırda güçlü sektörler
2. Bölge olarak mevcutta güçlü olmadığımız ancak fırsat sektörler

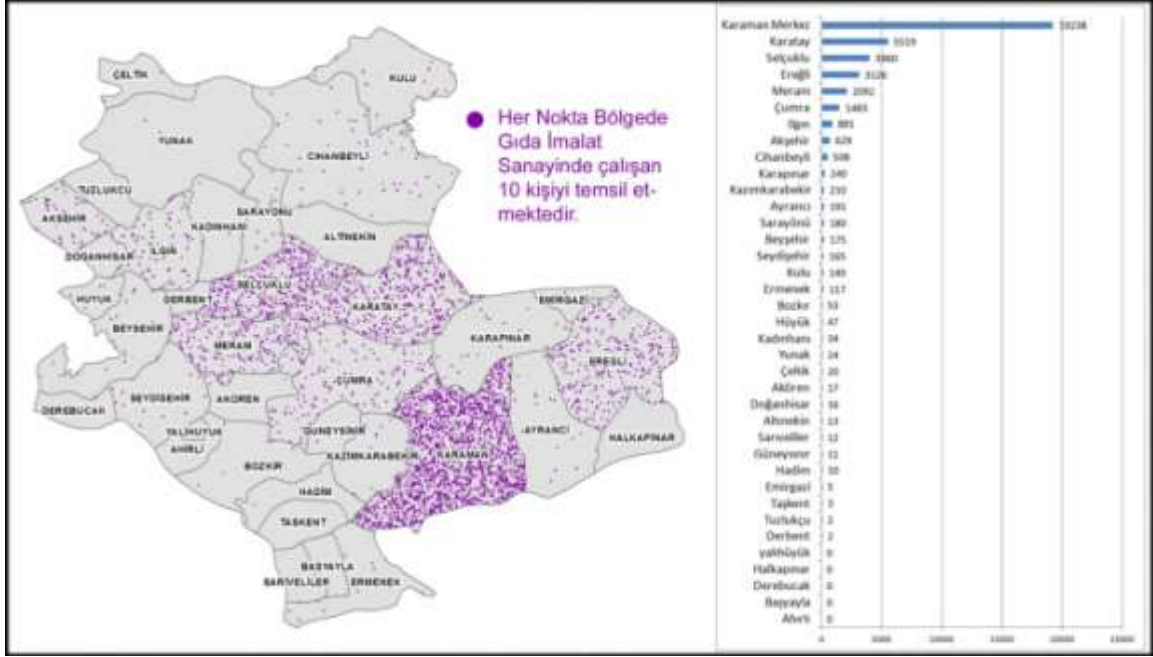
SEKTÖRÜN ÜLKE AÇISINDAN ÖNEMİ

3. Ulusal Sanayi Strateji Belgesinde ortaya konan sektörler
4. Yüksek dış ticaret açığı vermesi nedeniyle ulusal düzeyde cari işlemler açığının oluşmasına en fazla neden olan sektörler

Konya Karaman Bölgesi'nde 2009 yılı itibariyle Türkiye ortalamasının oldukça üzerinde görülmektedir.

88. **Sektör Bölge sanayisinde en fazla istihdamın yaratıldığı sektör konumundadır.** 2012 yılı itibariyle Konya Karaman Bölgesi'ndeki toplam İmalat Sanayi İstihdamın %26,5; toplam işletme sayısının %14,5'ini oluşturan gıda sektörünün bölgedeki **ortalama işletme büyüklüğü**¹⁵ 28,8'dir. Son üç yıl içerisinde (2009-2012) bu sektörde yıllık ortalama %37,7 lik bir istihdam artışı yaşanmasına rağmen bölgedeki toplam imalat sanayi istihdamı içindeki payının sabit kalması sektörün imalat sanayi sektöründeki istihdam artışı ile paralellik sergilediğini ortaya koymaktadır.

Harita 7 İlçeler Bazında Gıda Sanayi İstihdamının Mekânsal Dağılımı;2012

Kaynak: SGK İstihdam Verileri Kullanılarak Oluşturulmuştur

89. Sektörün İstihdam yoğunlaşma katsayısının gerek 2009 gerekse 2012 yıllarında 1'in oldukça üzerinde seyretmesi sektörün Bölgede uzmanlaşma düzeyinin yüksek olduğuna işaret etmektedir.
90. Ayrıca Sektörün gerek 2009 gerekse 2012 yılları için yapılan 3 yıldız analizde olgun küme özelliği göstermesi bölgesel kümelenme politikaları açısından önem arz etmektedir. Bölgede hâlihazırda, bu sektörün alt kırılımı olan Süt ve süt ürünleri sektöründe kümelenme çalışmaları da yürütülmektedir.
91. **Gıda Sektörü Konya-Karaman bölgesinin ihracatında en iyi performans gösteren sektördür.** Bölgenin 2011 yılında yaptığı ihracatın yaklaşık üçte biri gıda (%31,3) bu sektörde yapılmıştır. Sektörde her geçen yıl ihracat yaptığımız ülke sayısı artış göstermektedir.2002 yılında 116 ülkeye ihracat yapılırken 2011 yılında 149 farklı ülkeye ihracat yapılmış durumdadır. Buna karşın, sektörde yeni girdiğimiz pazarlarda yeterince etkin olamamaktayız. İhracat yaptığımız ülke sayısı artmasına rağmen, toplam ihracat üzerinde büyük paya sahip ülke sayısı yıllar itibariyle azalmaktadır. Yani sektörde yeni eklenen pazarlara yapılan ihracat miktarı kritik bir öneme sahip değildir. 2002 yılında 25 ülke bölgenin gıda sektöründe yaptığı ihracatta önemli

¹⁵ Ortalama İşletme Büyüklüğü: Sektörde toplam çalışan sayısı/ Sektördeki toplam işletme sayısı

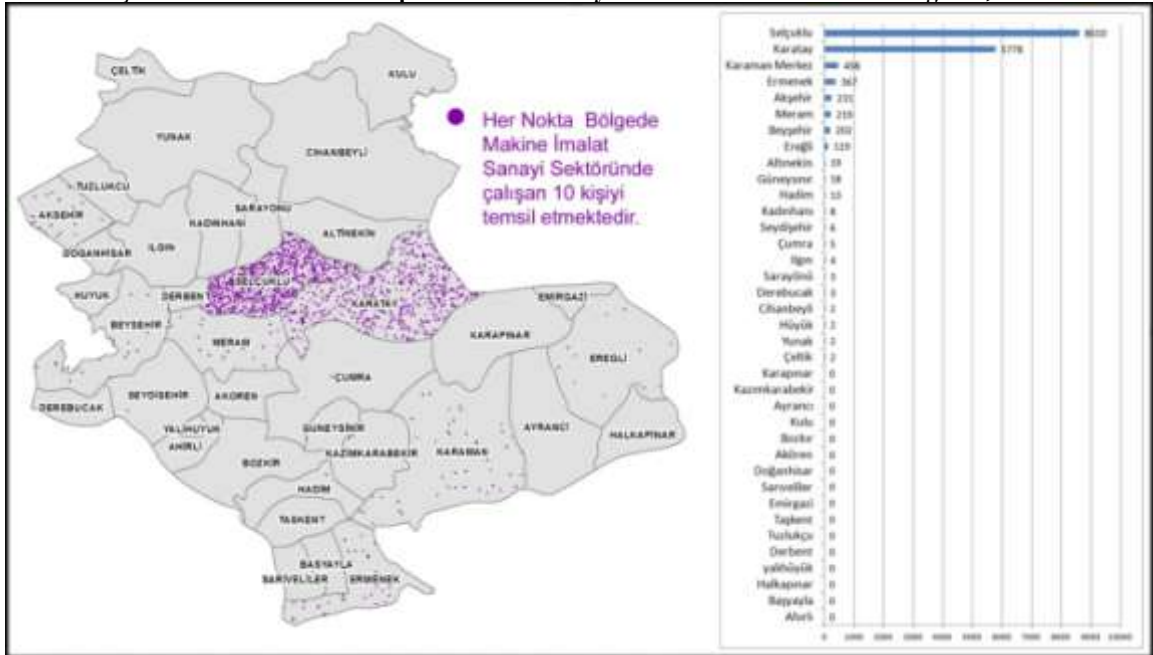
paya sahipken, bu sayı 2011 yılında 16'ya düşmüştür. Başka bir ifadeyle gıda ihracatı sadece bu 16 ülkeye bağımlı hale gelmiştir.

92. İhracat ve ithalat verileri kullanılarak yapılan **Vollrath Analizi** sonucunda sektörün endeks değerinin 0'ın üzerinde olması gıda sektörünün dış ticarete rekabet avantajının iyi olduğuna işaret etmektedir.

3.6.2 MAKİNE VE EKİPMAN İMALATI SEKTÖRÜ (ORTA İLERİ TEKNOLOJİ)

93. Orta ileri teknoloji düzeyine sahip olan Makine Ve Ekipman İmalatı Sektörü Konya Karaman Bölgesinin imalat sanayinde hâlihazırda bölgede rekabet avantajı yüksek sektörlerinin bir diğeri olarak öne çıkmaktadır. Bölgede 2009 yılındaki toplam imalat sanayi yatırımlarının % 11,09'unu oluşturan bu sektör, o yıl itibarı ile yatırımlar açısından 3. sırada yer almıştır. Ayrıca sektörel verimlilik göstergesi olarak kabul edilen ciro/istihdam oranı söz konusu sektör için Konya Karaman Bölgesi'nde 2009 yılı itibarıyla Türkiye ortalamasının üzerinde görülmektedir.
94. **Sektör Bölge sanayisinde en fazla istihdamın yaratıldığı 3. sektör konumundadır.** 2012 yılı itibarıyla Konya Karaman Bölgesi'ndeki toplam İmalat Sanayi İstihdamın %10,9'unu; toplam işletme sayısının %13,2'sini oluşturan sektörün bölgedeki ortalama işletme büyüklüğü 13,0'dır. Son üç yıl içerisinde (2009-2012) bu sektörde yıllık ortalama %74,6 lik bir istihdam artışı yaşanmasına rağmen sektörün bölgedeki toplam imalat sanayi istihdamındaki sıralamasında bir değişiklik olmaması, bu artış oranının sektörün sıralamadaki yerini değiştirecek bir nitelikte olmadığına işaret etmektedir.

Harita 8 İlçeler Bazında Makine –Ekipman İmalatı Sanayinin İstihdamının Mekânsal Dağılımı;2012

Kaynak: SGK İstihdam Verileri Kullanılarak Oluşturulmuştur

95. Sektörün istihdam yoğunlaşma katsayısının hem 2009 hem de 2012 yıllarında 1'in üzerinde seyretmesi sektörün bölgede uzmanlaşma düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir.
96. Sektörün yapılan 3 yıldız analizinde 2009 yılında potansiyel küme özelliği gösterirken 2012 yılı için olgun küme özelliği göstermesinin altında yatan neden, yani hem bölgedeki istihdam oranını hem de Türkiye'deki sektör içindeki istihdam oranını arttırmış olmasıdır. Bu durum bölgesel kümelenme politikaları açısından önem arz etmektedir. Nitekim bölgede bu sektörün

alt kırılımı olan Süt ve süt ürünleri sektöründe hâlihazırda kümelenme çalışmaları yürütülmektedir.

97. Makine ve Ekipman İmalatı Sektöründe bölgede öne çıkan Tarım Alet ve Makineleri Sektörü özellikle tarımsal faaliyetlerin çok yoğun bir şekilde yapıldığı Konya Karaman'da stratejik bir öneme sahiptir. Bölgenin tarım sektöründe gerçekleştirmesi gereken teknolojik dönüşümün sağlanabilmesi için bu sektöre özel önem verilmesi gerekmektedir. Sektörde tarımsal mekanizasyon araçlarının %62'sine yakın bir kısmı ekim-dikim-toprak işleme-gübreleme-işleme makineleri olarak üretilmekte, ancak katma değer anlamında yüksek katma değerli ürünler üretimine yönelik faaliyetlerin yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir.
98. Savunma Sanayi için üretim potansiyeli bu sektör Kalkınma Bakanlığı tarafından Savunma Sanayinin yurtdışına bağımlılığını azaltmak için öncelikli sektörler arasında sayılmıştır. Konya - Karaman Bölgesi özellikle araç ustası ekipman sanayinde önemli gelişmeler göstermektedir. Sektörde bir diğer alt faaliyet olan değirmen makineleri sektöründe dünyanın birçok ülkesine un, irmik ve makarna fabrikaları ve donanımları ihraç edilmektedir. Yüksek üretime yönelik olarak da teknolojik altyapının iyileştirilmesi ve firmaların Ar-Ge/İnovasyon faaliyetlerine yönlendirilmesi yönündeki çalışmalara öncelik verilmesi önem taşımaktadır.¹⁶
99. ***Makine Ve Ekipman İmalatı Sektörü Konya-Karaman bölgesinin ihracatında en iyi performans gösteren 2.sektördür.*** Bölgenin 2011 yılında yaptığı ihracatın yaklaşık beşte biri (%19,6) bu sektörde yapılmıştır. Sektör ülke pazar payının %65'inden fazlasına ve aynı zamanda ülke ihracatının %45'i gibi yüksek bir orana sahiptir.
100. Hem 2009 hem de 2011 yılları itibarı yapılan ***Vollrath Analizi*** sonucunda sektörün endeks değerinin her iki yıl için de 0'ın üzerinde olması bu sektörün dış ticarete rekabet avantajının iyi olduğunu göstermekte fakat endeks değerinin 2011 itibarı ile önceki değerlendirme yılının yarısına düşüşü dikkat çekmektedir.

3.6.3 OTOMOTİV YAN SANAYİ SEKTÖRÜ (ORTA İLERİ TEKNOLOJİ)

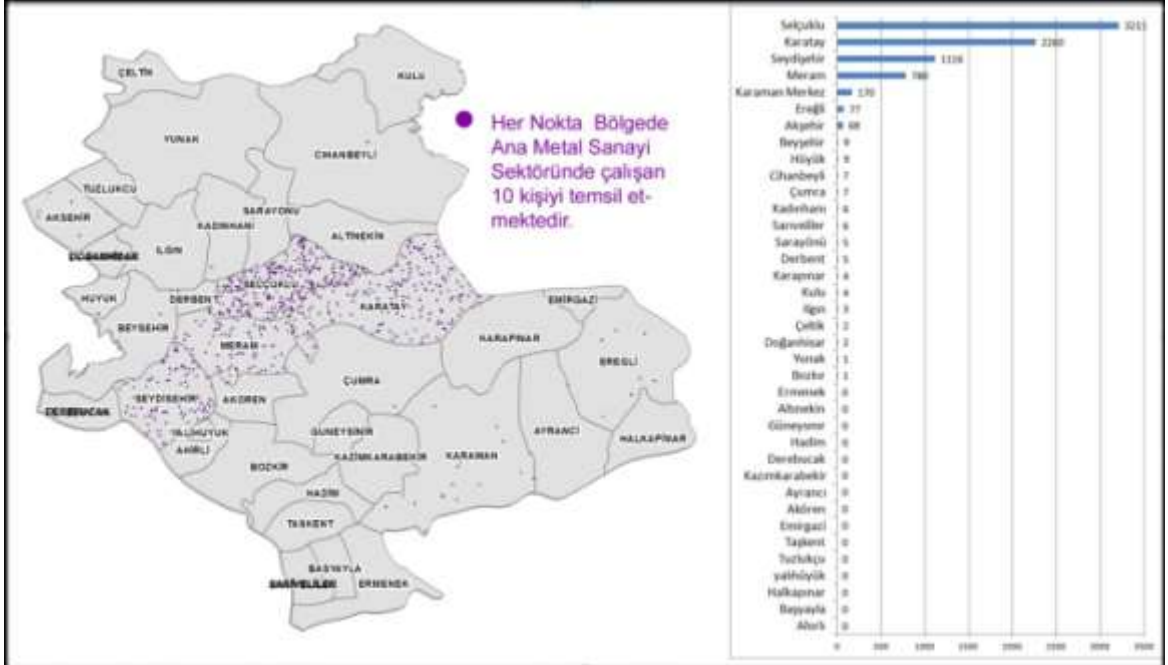
101. Orta ileri teknoloji düzeyine sahip otomotiv yan sanayi Konya Karaman Bölgesinin imalat sanayinde hâlihazırda bölgede rekabet avantajı yüksek sektörlerden bir tanesi olarak öne çıkmaktadır. Bölgede 2009 yılındaki toplam imalat sanayi yatırımlarının % 10,51'inin yapıldığı sektör en fazla yatırımın yapıldığı 4. sektör olmasına rağmen sektörel verimliliğin bir göstergesi olarak kabul edilen ciro/istihdam oranı dikkate alındığında Türkiye ortalamasının oldukça altında kalmaktadır ki bu durum nitelsiz işgücü ile üretimin yapıldığına işaret etmektedir.
102. **Sektör Bölge sanayisinde bölgede imalat sanayi sektöründe istihdam oranını 2009 yılından 2012 yılına arttırmıştır.** Toplam işletme sayısının %4,5'ini oluşturan otomotiv yan sanayi sektörünün bölgedeki ortalama işletme büyüklüğü 13,7'dir. Son üç yıl içerisinde (2009-2012) bu sektörde yıllık ortalama %100'ün üzerinde bir istihdam artış sergilenmesine rağmen toplam imalat sanayi istihdamı içindeki oranının % 4 civarında seyretmesinin temelinde başlangıçtaki değerinin çok az olması, yani sektörün kuluçka dönemini henüz atlatmış ve yeni gelişen bir sektör olması yatmaktadır.
103. Sektörün İstihdam yoğunlaşma katsayısının gerek 2009 gerekse 2012 yıllarında 1'in üzerinde seyretmesi sektörün Bölgede uzmanlaşma düzeyinin yüksek olduğunun işareti olmasına rağmen düşüş içinde olması, son 3 yıl itibarı ile ülkede sektörün istihdamının toplam ülke istihdamına oranının bölgede sektörün istihdamının toplam bölge istihdamına oranından daha yüksek olmasından kaynaklanmıştır.

¹⁶ Tarım Alet ve Makineleri Sektörü ile ilgili daha kapsamlı araştırma raporuna planlama.mevka.org.tr adresinden erişilebilir.

verimliliğin bir göstergesi olarak kabul edilen ciro/istihdam oranı dikkate alındığında Konya Karaman Bölgesi'nde 2009 yılı itibarıyla Türkiye ortalamasının altında bir performans sergilediği görülmektedir.

- 109.** Bölge sanayinde istihdamın payını/oranını arttırmış görünmesine rağmen sektörün ülke geneli istihdamındaki payının beklenenden daha az olması nedeniyle olgun küme özelliği gösterememiştir. 2012 yılı itibarıyla Konya Karaman Bölgesi'ndeki toplam imalat sanayi istihdamının %5,3; toplam işletme sayısının %4,7'sini oluşturan Ana Metal sektörünün bölgedeki ortalama işletme büyüklüğü 17,6'dır. Son üç yıl içerisinde (2009-2012) bu sektörde yıllık ortalama %96,4'lük bir istihdam artışı yaşanmasına rağmen bölgedeki toplam imalat sanayi istihdamının içindeki payının çok az artışı sektörün imalat sanayi sektöründeki istihdam artışının biraz üstünde bir performans göstermesinden kaynaklanmaktadır.
- 110.** Sektörün 2009 yılında 1'in altında olan istihdam yoğunlaşma katsayısının 2012 yılında 1'in hemen biraz üzerinde çıkması sektörün Bölgede uzmanlaşma düzeyinin yükseldiğine işaret etmektedir.

Harita 10 İlçeler Bazında Ana Metal Sanayi İstihdamının Mekânsal Dağılımı;2012

Kaynak: SGK İstihdam Verileri Kullanılarak Oluşturulmuştur

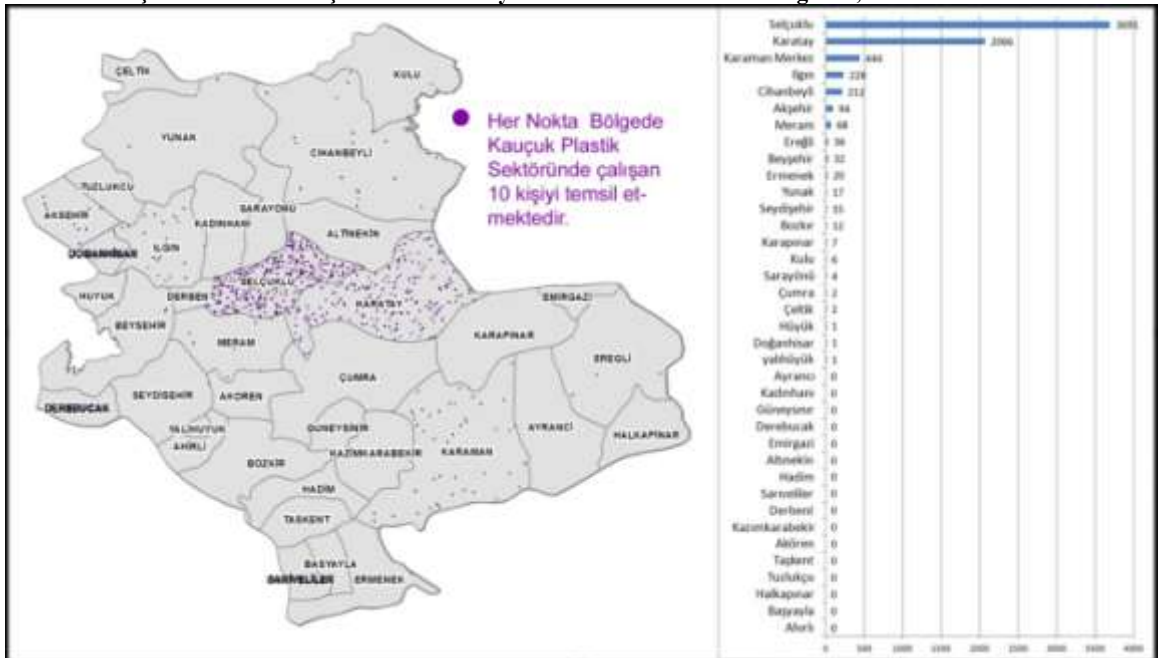
- 111.** Sektörün 2009 yılında kümelenme özelliği göstermezken 2012 yılı için yapılan 3 yıldız analizinde potansiyel küme özelliği gösterdiği ve bölgesel kümelenme politikaları açısından önemini arttırdığı sonucunu çıkartmaktadır.
- 112.** **Ana Metal Sektörü(Döküm)** Konya-Karaman bölgesinin ihracatında %9,3 ile en fazla paya sahip 4.sektördür. Türkiye döküm üretiminin yaklaşık 1/5 'ini karşılama potansiyeli bulunan ve bölgede yüksek kalitede çok çeşitli ürünler üretilen bir sektördür. Savunma sanayinin kullandığı bazı ürünlerin (havan parçaları, mermi, roket başlıklarında kullanılan alüminyum parçalar gibi) bölgede üretim potansiyelinin bulunduğu ve bu potansiyelin kullanılması sonrasında bölge ihracatına ve ülke ihracatına katkısının daha artacağı tespit edilmiştir.
- 113.** **Vollrath Analizi** sonucunda sektörün endeks değerinin her iki yıl (2009 ve 2011) için de 0'ın altında olması sektörün dış ticarete rekabet avantajının olmadığına işaret etmektedir. Fakat

119. 2009 ve 2011 yılları itibarı ile ihracat ve ithalat verileri kullanılarak yapılan **Vollrath Analizi** sonucunda otomotiv yan sanayi sektörünün endeks değerinin her iki yıl için de 0'ın üzerinde olması bu sektörünün dış ticarete rekabet avantajının iyi olduğunu göstermektedir. Fakat endeks değerinin 2011 itibarı ile önceki değerlendirme yılının altında kaldığı da dikkat çekmektedir.
120. Fabrikasyon metal ürünleri imalatı sektöründe bölgede, muhtelif mutfak eşyaları, sanayi tipi buzdolapları, depolama ve raf sistemleri, ev gereçleri, soba ve soba malzemeleri, kalorifer kazanları, güneş enerjisi kolektörleri, LPG tankı, akaryakıt tankları, gaz dönüşüm sistemleri, bağlantı elemanları ve av tüfekleri gibi ürünler imal edilmektedir.

3.6.6 KAUÇUK PLASTİK SEKTÖRÜ (ORTA DÜŞÜK TEKNOLOJİ)

121. Orta düşük teknoloji düzeyine sahip olan Kauçuk Plastik Sektörü Konya Karaman Bölgesinin imalat sanayinde bölgede rekabet avantajını yükselten sektörlerden bir tanesi olarak öne çıkmaktadır. Bölgede 2009 yılındaki toplam imalat sanayi yatırımlarının % 19,55'i bu sektörde yapılmıştır. Sektörel verimliliğin bir göstergesi olarak kabul edilen ciro/istihdam oranının söz konusu sektör için Konya Karaman Bölgesi'nde 2009 yılı itibariyle Türkiye ortalamasının oldukça üzerinde olduğu görülmektedir.
122. **Sektör son üç yılda (2009-2012) yüzde olarak en fazla istihdam artışının yaşandığı sektörlerden birisi konumundadır.** 2012 yılı itibariyle Konya Karaman Bölgesi'ndeki toplam İmalat Sanayi İstihdamın %4,7; toplam işletme sayısının %5,7'sini oluşturan sektörün bölgedeki ortalama işletme büyüklüğü 13,1'dir. Son üç yıl içerisinde (2009-2012) bu sektörde yıllık ortalama %83'lük bir istihdam artışı yaşanmış ve istihdamdaki payının bölgede artmış olması, sektörün imalat sanayi sektöründeki istihdam artışının üzerinde bir artış yakalamış olmasından kaynaklandığına işaret etmektedir.

Harita 12 İlçeler Bazında Kauçuk Plastik Sanayi İstihdamının Mekansal Dağılımı;2012

Kaynak: SGK İstihdam Verileri Kullanılarak Oluşturulmuştur

123. 3 yıldız analizinde 2009 yılı itibarı ile sektör kümelenme özelliği göstermezken 2012 yılı için aday küme özelliği göstermektedir.

124. **Kauçuk Plastik Sektörü** bölgenin 2011 yılında yaptığı ihracatın %3,7'si bu sektörde yapılmıştır. İmalat sanayindeki her bir birimlik yatırımın 1/5'ini karşılayan ve verimliliği ülke ortalamasından yüksek olan **bu sektörün Konya-Karaman bölgesinin ihracatından aldığı payın daha fazla olmamasının nedenlerinin başka faktörlerden kaynaklandığı gibi bir sonuç çıkmaktadır.**
125. **Vollrath Analizi** sonucunda sektörün endeks değerinin 0'ın altında olması bu sektörünün dış ticarete rekabet avantajının iyi olmadığına işaret etmektedir. Bu durum sektörün bölgede ihracattan aldığı payının görece düşük olmasının veya ithalata bağımlılığının yüksek olması şeklinde yorumlanabilir.

3.6.7 KİMYA SEKTÖRÜ (ORTA İLERİ TEKNOLOJİ)

126. **Kimya Sektörü Konya Karaman Bölgesinde "İhracatta yeni girilen pazarlarda" en iyi performansı gösteren sektör konumundadır.** Nitekim 2002 yılında sadece 6 ülke kimya sektöründe yapılan ihracatın önemli bir kısmını oluştururken bu sayı 2011 yılında 18 e yükselmiştir. Ayrıca bu sektör geleneksel olarak ihracat yaptığımız Batı Avrupa ve orta Doğu ülkelerinin dışında Güney Amerika ve Uzak Doğu gibi ülke gruplarına da artan bir şekilde ihracatına devam etmektedir. Orta - ileri teknoloji düzeyine sahip bir sektör olan Kimya Sektörü ülkemizin Ulusal Sanayi Stratejisinde belirlediği "Orta Ve İleri Teknolojilerde Avrasya'nın Üretim Üssü Olmak" vizyonuna da yerelde önemli katkıları koyabilecek potansiyel bir sektördür.
127. Bölgede 2009 yılındaki toplam imalat sanayi yatırımlarının % 1'ini bile tutmayan orta ileri teknoloji düzeyinde sınıflanan Kimya Sektörü, Konya Karaman Bölgesinin imalat sanayinde hâlihazırda bölgede rekabet avantajı bulunmayan, sektörel verimlilik göstergesi olarak kabul edilen ciro/istihdam oranının bölgede 2009 yılı itibarıyla Türkiye ortalamasının altında olduğu bir sektördür. Buna karşın, Ulusal Strateji Belgelerinde zikredilmiş olması ve gelecekte birçok farklı sektörü etkileyebilecek bir nitelikte olması nedeniyle burada ele alınmıştır.
128. 2012 yılı itibarıyla Konya Karaman Bölgesi'ndeki toplam İmalat Sanayi İstihdamın %0,8'ini; toplam işletme sayısının %1,1'ini oluşturan bu sektörün bölgedeki ortalama işletme büyüklüğü 11,4'tür. Son üç yıl içerisinde (2009-2012) bu sektörde yıllık ortalama %0,3'lük bir istihdam artışı yaşanmasına rağmen bölgedeki toplam imalat sanayi istihdamının içindeki payının azalması, bu sektörün imalat sanayinin altında bir istihdam artışı sağladığı sonucunu ortaya koymaktadır.
129. Sektörün istihdam yoğunlaşma katsayısının gerek 2009 gerekse 2012 yıllarında 1'in altında seyretmesi sektörün Bölgede uzmanlaşma düzeyinin düşük olduğuna işaret etmektedir.
130. Sektörün gerek 2009 gerekse 2012 yılları için yapılan 3 yıldız analizinde bölgede kümelenme özelliği göstermemiş olsa da yukarıda değinildiği üzere ulusal belgelerde yer almış olması ve ülke cari açığını en fazla arttırıcı sektörlerin başında geliyor olması nedeniyle önem arz etmektedir.
131. **Vollrath Analizi** sonucunda sektörün endeks değerinin 0'ın altında olması bu sektörünün dış ticarete rekabet avantajının iyi olmadığına işaret etmektedir. Bu durum sektörün bölgede ihracattan aldığı payının görece düşük olmasının veya ithalata bağımlılığının yüksek olması şeklinde yorumlanabilir.

3.6.8 ENERJİ SEKTÖRÜ

132. Birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de enerji talebi sürekli artmakta fakat üretim ve yatırımı talebin gerisinde kalmaktadır. Bunun sonucunda da gerek ülke gerekse bölge olarak enerjide dışa bağımlılık artmaktadır. Türkiye Enerji Raporu 2012'de son 21 yılda enerjide dışa bağımlılığın; birincil enerji arzında yüzde 52'den yüzde 72'ye yükselmiş olması ve yerli üretimin talebi karşılama oranının %40 civarında azalmış olmasının önemli bir risk oluşturduğuna dikkat

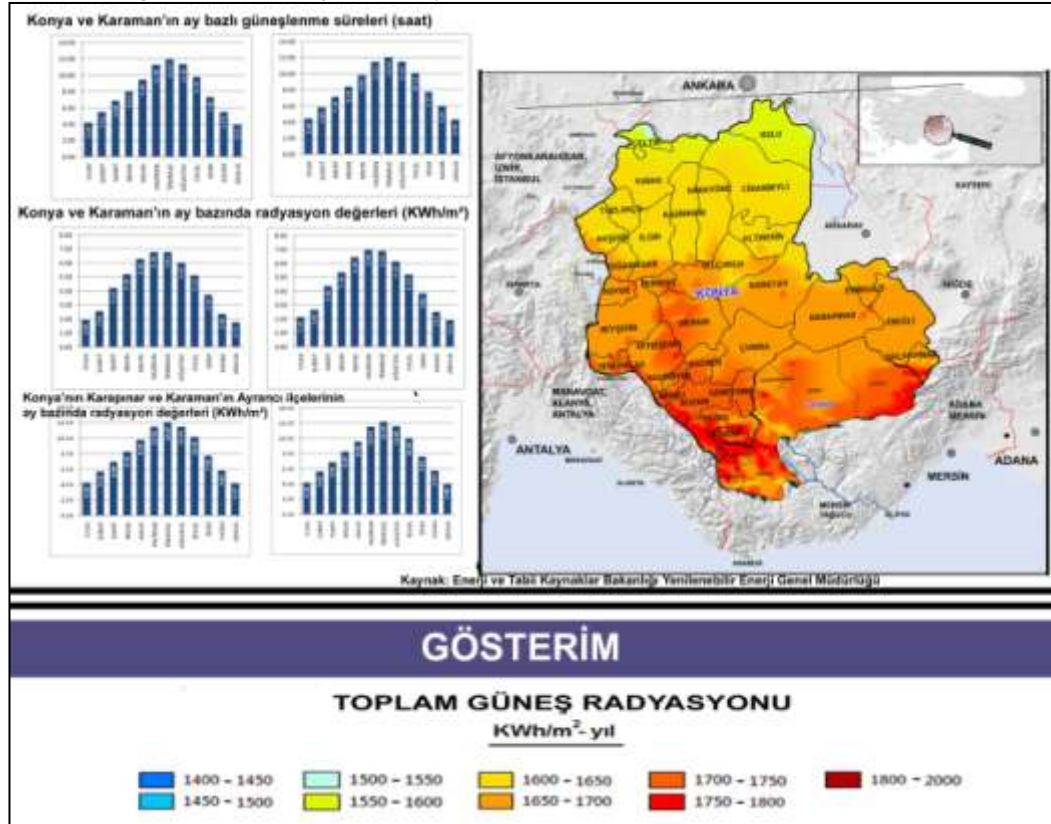
çekilmiştir. Enerjide dışa bağımlılığın azaltılması ise küresel rekabette Türkiye ve Bölge'nin öne çıkmasını sağlayacak ucuz ve kaliteli sanayi ürünlerinin üretilmesi aşamasında enerji girdi maliyetlerinin düşürülmesi açısından önem arz etmektedir. Bu durum öyle bir boyut kazanmıştır ki cari açık artışıyla ülkede en büyük etkiye sahip sektörlerin başında gelen enerjide dışa bağımlılığı nispeten azaltacak, ülke ve bölgelerin rekabetçilik düzeyini arttıracak yatırımların yapılmasını zorunlu hale getirmiştir. Ayrıca, Konya-Karaman Bölgesi'nde enerji tüketiminin Türkiye ortalamasının üstünde olduğu gerçeğinden hareketle de enerji yatırımlarının bölge için önemi daha bariz bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

- 133.** Az veya çok her alanda kullanılan ve başka ürünlerin üretiminde önemli bir yeri olan enerjinin çeşitlilik ve sürekliliği büyük önem arz etmektedir. Yani hem kendi kaynaklarımızın (hidrolik, jeotermal, rüzgar, linyit vs gibi), hem de yabancı kaynakların (ithal kömür, ithal doğal gaz, fuel-oil/motorin, nükleer gibi ki bunlardan petrolün %90'ına yakını doğal gazın da neredeyse tamamı ithal edilmektedir.) ekonomik gelişmemizi aksatmayacak şekilde kullanılması ve bu kaynakların daha etkin ve verimli bir şekilde yatırımlara yönlendirilmesi gerekmektedir.
- 134.** Bu amaca hizmet edecek şekilde; 1,8 milyar tonluk kömür rezervi bulunan ki bu rezervin Türkiye'nin ürettiği elektriğin %5'ini karşılayacak büyüklükte olduğu tahmin edilmektedir. Karapınar-Ayrancı ilçe sınırlarında bulunan bu potansiyelin değerlendirilerek termik santral kurulması planlanmaktadır. Enerji sektöründe yaşanan çok boyutlu teknolojik yenilikler göz önüne alındığında maliyet düşürücü teknolojilere öncelik verilmesi gerekmektedir. Bölgede yeterince faydalanılamayan yenilenebilir ve temiz enerji teknolojilerine yatırım yapılarak ve enerji ekipmanlarının yerli üretimine ağırlık verilerek, bölgesel kalkınmada önemli ekonomik ve toplumsal gelişmenin sağlanabileceği düşünülmektedir. Ayrıca, farklı rüzgâr hızlarında elektrik üretebilecek tribün teknolojisinin gelişmesi nedeniyle bölgenin orta derece rüzgâr varlığına sahip Seydişehir, Taşkent, Ermenek, Sarıveliler ve Başyayla gibi güney ilçelerinde rüzgâr enerjisinden elektrik üretme imkânı bulunmaktadır. Bu ilçelerde rüzgâr enerjisi potansiyelinin Çanakkale Bölgesi'ne göre daha düşük olmasına rağmen rüzgârın süreklilik arz etmesi nedeniyle rüzgâr enerjisi yatırımı açısından bölgeye avantaj sağlamaktadır. Rüzgâr enerjisinin yanı sıra Bölgenin Türkiye'nin güneş ışığından en fazla faydalanan bölgelerinden biri olması ve coğrafyası, geniş düzlükleri, düşük nem oranı ile güneş enerjisi açısından elverişli olması nedeniyle bu alana da yatırımların yönlendirilmesi gerekmektedir. Hammaddesi şeker pancarı, mısır, buğday ve odunsular gibi şeker, nişasta veya selüloz özlü tarımsal ürünlerin fermantasyonu ile elde edilen, benzinle belirli oranlarda harmanlanarak kullanılan biyoetanolün bölgede üretimine ağırlık verilmesinin gerektiği de ayrıca düşünülmektedir ki ülke biyoetanol potansiyelimiz TMMOB Türkiye'nin Enerji Görünümü 2012 Raporu'na göre ülke olarak benzin tüketimimizin %90-95'ine karşılık gelmektedir.
- 135.** Ülkemizde de Merkezi düzeyde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı koordinasyonunda hazırlanan İklim Değişikliği Ulusal Eylem Planı'nın da üzerinde sıklıkla durulan enerji verimliliği konusunda birçok hedef belirlenmiştir. Bu hedefler arasında yürütülen ve planlanan çalışmalar kapsamında birincil enerji yoğunluğunun, 2015 yılında 2008 yılına göre %10 oranında azaltılması, enerji verimliliği uygulamaları için verilen teşvik miktarını 2015 yılına kadar %100 artırılması, 2023 yılına kadar ülke çapında elektrik dağıtım kayıplarının %8'e indirilmesi, sanayi sektöründe enerji kullanımından (elektrik enerjisi payı dâhil) kaynaklanan sera gazı emisyonlarının sınırlandırılması ve kamu kuruluşlarının bina ve tesislerinde, yıllık enerji tüketiminin 2015 yılına kadar %10 ve 2023 yılına kadar %20 azaltılması gibi önemli kararlar yer alıyor.
- 136.** Sonuç olarak, enerji talebinin ülke ortalamasının üzerinde bir artış göstereceği dikkate alınarak alternatif enerji kaynaklarının ve enerji verimliliği tedbirlerinin kararlılık ve işbirliği halinde uygulamaya geçirilmesi, özellikle endüstriyel faaliyetlerin yoğun olduğu Konya Karaman Bölgesi'nin bölgesel rekabet edebilirliğine ivme kazandıracaktır. Ayrıca bu sayede petrol ve doğal gaz sektörlerine aşırı bağımlılıktan kaynaklanan riskleri hızlı bir şekilde azaltacaktır.

BÖLGE GÜNEŞ ENERJİSİ AÇISINDAN NE GİBİ AVANTAJLARA SAHİP?

137. Karaman ili, ortalama radyasyon değerleri temel alındığında Türkiye'nin en verimli güneş enerji sahası olarak ortaya çıkmaktadır. Harita incelendiğinde görülmektedir ki, her iki ilin güneş enerjisi potansiyeli, Türkiye ortalamasına göre daha yüksek olup bölge güneş enerjisi yatırımlarına açık bir konumdadır. Bölge, geniş düzlükleri, uzun güneşlenme süreleri ve düşük nem oranı ile güneş enerjisi yatırımları açısından elverişli konumdadır.
138. **Bölgede güneş enerjisi konusunda bölgenin güneyindeki ilçeler öne çıkmaktadır.** Türkiye'nin en iyi radyasyon değerlerine sahip alanları arasında bulunan, Ermenek, Başyayla ve Sarıveliler ilçeleri, bölgemizin güneyinde dağlık alanlarda bulunmaktadır. Bu sebeple güneş enerjisi yatırımları için geniş düzlükler bulunmamaktadır. Bu ilçelerin dışında Karaman'ın Ayrancı ilçesi coğrafi özellikler ve güneş enerjisi potansiyeli açısından yatırımların teşvik edilebileceği bir ilçedir.
139. Konya'nın Karapınar ilçesi de güneş enerjisi potansiyeli yüksek olan ilçelerden biri olup bu potansiyelin değerlendirilmesine ilişkin çalışmalara başlanmıştır. Bu çalışmalar kapsamında ilçede "Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi" ilan edilerek güneş enerjisi yatırımlarına tahsis edilmek üzere yaklaşık 60 milyon m²'lik iki ayrı arazi belirlenmiştir.
140. Bu arazilerdeki tüm parsellerin 1 MW kurulu güçüne yönelik yapılması durumunda toplam 2.130 MW, tüm parsellerin 128 MW kurulu güçüne yönelik yapılması durumunda ise toplam 3.222 MW Kurulu güç elde edilecektir. Belirlenen arazilerin tamamına 1 MW'lık güneş tarlası kurulması durumunda 4,89 milyar €, tamamına 128 MW'lık güneş tarlası kurulması durumunda ise 7,41 milyar € tutarında yatırım çekebilme potansiyeli ortaya çıkacaktır.¹⁸

Harita 13 Bölgenin Güneş Enerjisi Potansiyeli

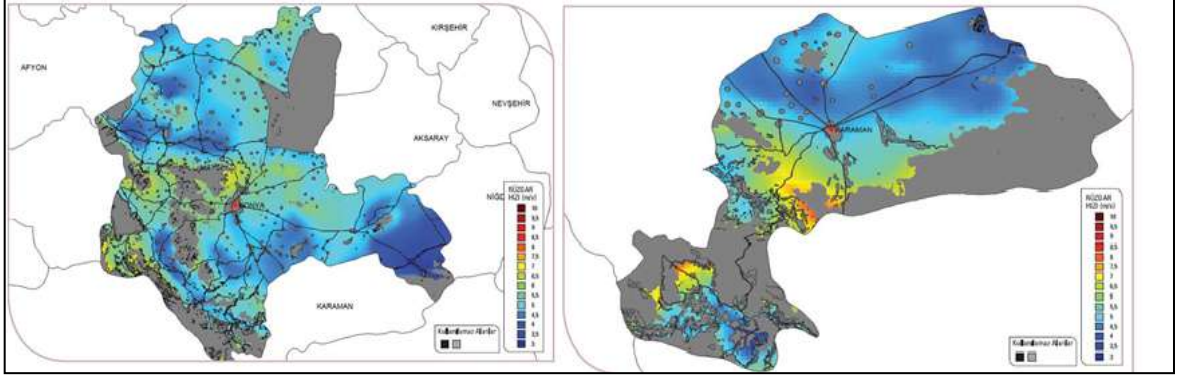

18 Karapınar İlçesi'nde Güneş Enerjisine Dayalı Elektrik Üretim Tesisi Yatırımları için Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi Kurulmasına Yönelik Fizibilite Çalışması Raporu, Konya, 2011, s. ix-x

RÜZGÂR ENERJİSİ

- 141.** Konya Karaman Bölgesinde, rüzgâr enerjisi açısından Enerji Bakanlığı tarafından ekonomik yatırımı yapmak için gerekli rüzgar hızı olan 7,5m/s değerini¹⁹ yakalayan alanlar bulunmaktadır. Bölge’de rüzgar enerjisi santrali kurulabilecek toplam alan 558,74 km² olup toplam kurulu güç kapasitesi 2.793,68 MW’dır.²⁰
- 142.** EPDK tarafından şu ana kadar Karaman’da 97 MW, Konya’da ise 242 MW kurulu güç için rüzgar enerjisinden elektrik üretim lisansı verilmiştir²¹.
- 143.** ETKB tarafından yayımlanan Rüzgar Enerjisi Potansiyel Atlası incelendiğinde ise ilçe bazında rüzgâr santrali kurulabilecek en uygun alanlar Karaman ilinin Başyayla ve Sarıveliler ilçeleri olarak görülmektedir.

Harita 14 Konya Ve Karaman’ın Rüzgar Enerjisi Potansiyeli

JEOTERMAL KAYNAKLAR AÇISINDAN BÖLGENİN DURUMU

- 144.** Konya Karaman Bölgesi’nde jeotermal kaynaklar Konya’nın batı/güneybatı kısımlarında bölgesinde bulunmaktadır. Konya Karaman bölgesinde en yüksek jeotermal enerji potansiyeline sahip bölge Konya ili Ilgın ilçesidir. MTA Genel Müdürlüğü 2009 verilerine göre Ilgın ve Ilgın-Çavuşçugöl sahaları yüksek jeotermal enerji kaynakları olarak göze çarpmaktadır. Ilgın ilçesindeki bu sahalarda doğal çıkışlı termal suyun sıcaklığı 40 dereceye, debisi ise 30lt/sn’ye ulaşmaktadır. Bu bölgede sondaj ile çıkış sağlandığında ise sıcaklık 42 dereceye, debi ise 180lt/sn’ye ulaşmaktadır. Ilgın sahasındaki jeotermal enerji potansiyeli kaplıca turizminde ve kaplıca tesisi ve yerleşim bölgesinin ısıtılmasında kullanılmaktadır.
- 145.** Konya ilindeki diğer jeotermal alanlar ise Beyşehir-Köşkköy, Beyşehir-Yeşildağ, Tuzlukçu, Demirkent-İsmil, Hüyük-Çavuşköy, Cihanbeyli, Ereğli-Kükürtlü, Seydişehir’dir. Karaman ilinde MTA tarafından tespit edilen tek jeotermal enerji kaynağı sıcaklığı 26,5 derece olan Acıgöl Jeotermal alanıdır. Konya Karaman bölgesinde jeotermal alanlar genel olarak kaplıca turizminde sıcak su kaynağı olarak kullanılmakta, enerji üretimi alanında kullanılmamaktadır.
- 146.** Jeotermal enerji ile sera ısıtma uygulamalarında, işletme ve bakım açısından en uygun kaynaklar, derinliği az olan yüzeysel ve düşük sıcaklıktaki (25-60 °C) kaynaklardır. Bu özellikteki kaynaklar için kazı ve akışkan pompalama giderleri düşüktür²². Konya ve Karaman’da mevcut bulunan jeotermal enerji kaynaklarının seracılık gibi amaçlarla kullanımı için gerekli fizibilite çalışmalarının geniş ölçekte yapılması gerekmektedir.

¹⁹ Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı İnternet Sitesi,

<http://www.enerji.gov.tr/index.php?dil=tr&sf=webpages&b=rüzgar&bn=231&hn=&nm=384&id=40696>

²⁰ Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü

²¹ Üretim Lisansı Verilen Tüzel Kişiler tablosu, EPDK, erişim tarihi 19.03.2013

²² Konya’da Yenilenebilir Enerji Kaynakları, Malzeme Üretilebilirlik Araştırması, 2012, s.29

ENERJİ VERİMLİLİĞİ

- 147.** Konya Karaman Bölgesi'nde yıllar itibariyle toplam enerji tüketim içerisinde en büyük payı sanayi sektörü almaktadır. Bunu sırasıyla mesken ve tarımsal sulama takip etmektedir.
- 148.** Bu açıdan bakıldığında, 2010-2023 Enerji Verimliliği Strateji Belgesi'nde geçen 2020 yılına kadar Belge'de tanımlanan her bir sanayi alt sektöründeki indirgenmiş enerji yoğunluklarının en az %15 azaltılması stratejisine paralel olarak enerji verimliliği uygulamalarında sanayi faaliyetlerinin öne çıkarılması gerekmektedir.

Tablo 15 Ülke, bölge ve il bazında kişi başına mesken elektrik tüketimi, 2011

BÖLGE ADI	Kişi başına toplam elektrik tüketimi (KWh)	Kişi başına sanayi elektrik tüketimi (KWh)	Kişi başına mesken elektrik tüketimi
Türkiye	2490	1177	592
Konya, Karaman	2402	1068	510
Konya	2446	1103	524
Karaman	2021	769	386

Kaynak: TÜİK, Bölgesel Göstergeler

- 149.** Konya Karaman Bölgesi'nde kişi başına enerji tüketimi Türkiye ortalamasının altında olmasının yanında son beş sene içerisinde kişi başına enerji tüketimi Türkiye'de %13 artmış ancak bu artış Konya'da %9, Karaman'da ise %5 seviyesinde kalmıştır.
- 150.** Bölgede yıllar itibariyle toplam enerji tüketim içerisinde en büyük payı yaklaşık %50 pay ile sanayi sektörü almaktadır. Bunu sırasıyla mesken ve tarımsal sulama takip etmektedir.

Tablo 16 Türkiye ve Konya-Karaman Bölgesi'nin toplam elektrik tüketimi ve GSKD karşılaştırması

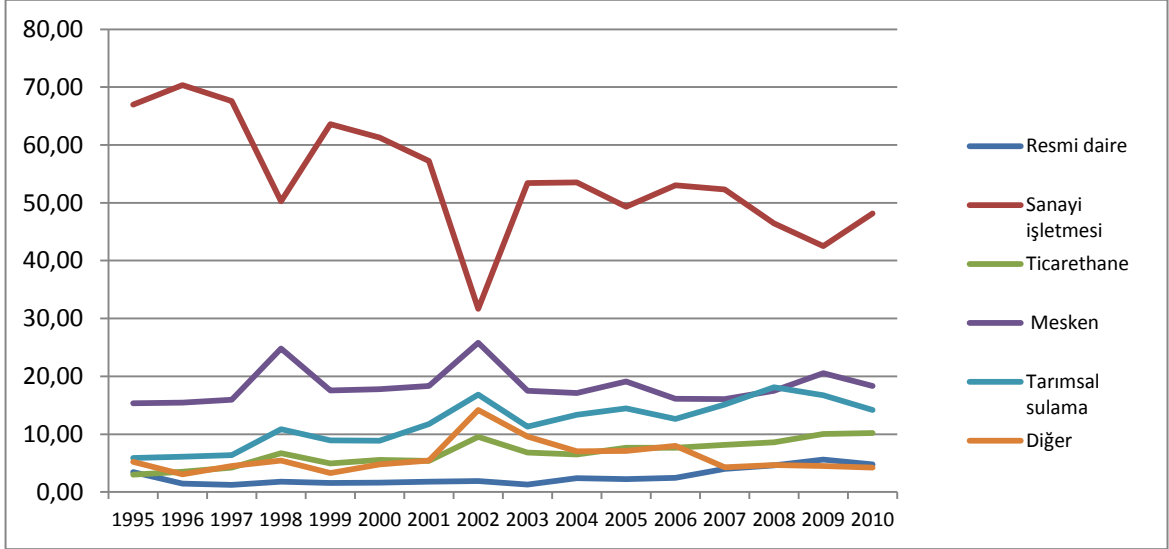
YIL	BÖLGE ADI	Toplam tüketim (MWh)	Gayrisafi katma değer / Değer (1000 TL)
2004	Türkiye	121.141.852	494.884.058
	TR52	3.630.014	11.895.953
2005	Türkiye	130.262.759	571.714.470
	TR52	4.118.628	13.648.959
2006	Türkiye	143.070.499	668.418.265
	TR52	4.628.336	15.503.281
2007	Türkiye	155.135.260	754.384.542
	TR52	4.965.130	17.707.924
2008	Türkiye	161.947.528	854.585.214
	TR52	5.036.627	20.270.377

Kaynak: TÜİK, Bölgesel Göstergeler

- 151.** Bölgenin ve Türkiye'nin elektrik tüketimi ile GSKD büyümesi karşılaştırıldığında bölgenin elektrik kullanımının 2004-2008 döneminde yaklaşık %38'lik artışına karşılık GSKD'i yaklaşık %70 artmıştır. Türkiye'de ise bu artışların sırasıyla %33 ve %72 olduğu görülmektedir. Her ne kadar son yıllarda bu trendin gerilediği görüle de bölgenin enerji verimliliği uygulamalarına ihtiyacı olduğu açıktır.
- 152.** Bölge sanayisinde enerji verimliliğinin yanı sıra enerjinin geri kazanımı sistemlerinin kullanımında büyük ölçekli kurum ve kuruluşların öne çıktığı görülmektedir²³.

²³ Konya Büyükşehir Belediyesi'nin metan gazından elektrik üretimi yapan santrali, Kombassan ve Konya Şeker'in kojenerasyon uygulamaları

Şekil 13: Konya Karaman Bölgesi'nin Yıllar İtibariyle Enerji Tüketimi (%)

Kaynak: TÜİK, Bölgesel Göstergeler

- 153.** 2011 yılında 229.000 GWh olarak gerçekleşen ülkemizin elektrik tüketiminin 2021 yılında EPDK tarafından öngörülen düşük senaryoya göre 427.000 GWh, yüksek senaryoya göre ise yaklaşık 467.000 GWh'ya çıkması beklenmektedir²⁴. Türkiye'nin elektrik tüketiminin yaklaşık %3'ü bölgemiz kaynaklıdır. Bölgede elektriğin en çok tüketildiği imalat sanayi sektörüne ilişkin Bölge Planı'nda öngörülen senaryonun gerçekleşmesi halinde sanayi sektöründeki elektrik tüketimlerinin daha da artacağı ve ülkenin enerji tüketiminin daha büyük bir kısmına hakim olacağı düşünülmektedir.
- 154.** Bu çerçevede enerji verimliliği uygulamalarının öncelikle sanayi sektöründe yoğunlaşması gerekmektedir.
- 155.** Konya Karaman Bölgesi'nde, endüstriyel yalıtım, atık ısı geri kazanımı, pompa ve fan verimlerinin iyileştirilmesi, daha verimli elektrik motorlarının eskileriyle değiştirilmesi, aydınlatma tasarruflu lambaların kullanılması, doğal gaz kullanımının artması, alternatif enerjiden daha fazla faydalanılması, güneş ve rüzgar enerjisinden elektrik üretimi üzerine de KOBİ'lerde çeşitli faaliyetler sürdürülmektedir. Bunun yanında Kurutma, Toz tutma üniteleri Verimli Aydınlatma Armatürlerinin Kullanımı, Klima Sisteminin Optimizasyonu, Sıvı Atıklardan Isı Geri Kazanımı, Arıtma, Biyoteknoloji, Atık Gaz Arıtma enerji verimliliği uygulamaları gibi çalışmalar uygulanabilir.
- 156.** Öte yandan Konya Karaman Bölgesinde konutların ısı yalıtımı kapasitesinin düşük olması ve merkezi sistem kalorifer sistemlerinin etkin kullanılmaması nedeni ile gereğinden fazla yakıt kullanıldığı ve fazla yakılan her bir birim yakıt daha fazla hava kirliliğine sebep olmakta ve başta kentsel alanların olmak üzere tüm yerleşimlerin kentsel yaşam kalitesi düşmektedir. Bu nedenle gerek Binalarda gerekse kamu yapılarında enerji verimliliği uygulamaları teşvik edilmelidir.

²⁴ EPDK, Türkiye Elektrik Enerjisi 10 Yıllık Üretim Kapasite Projeksiyonu (2012-2021), 2012, s.66-67

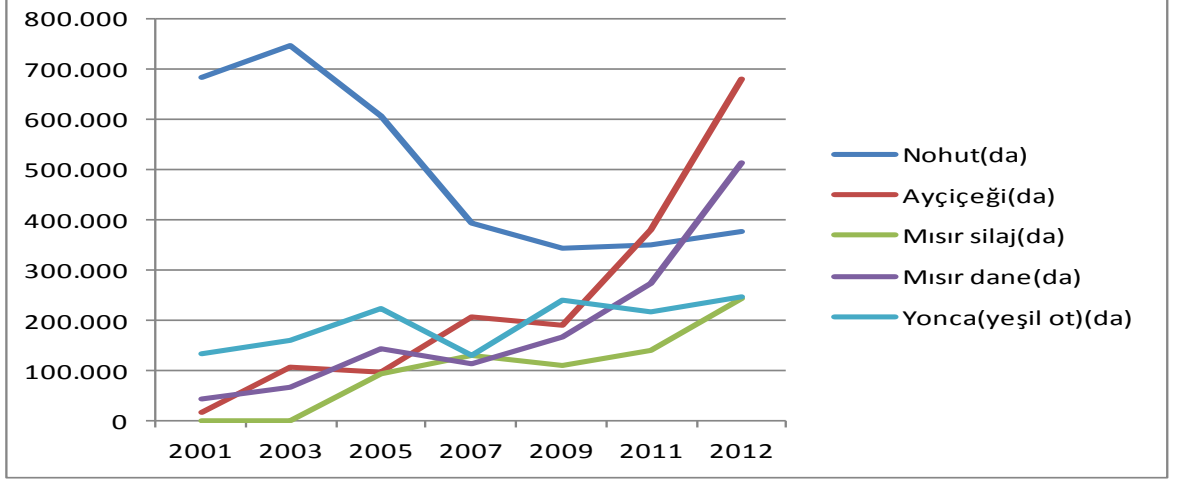
4 BÖLGE İÇİ GELİŞMİŞLİK FARKLARININ YAŞANMASINDA VE BÖLGENİN ULUSAL /KÜRESEL REKABET EDEBİLİRLİĞİ ÜZERİNDEKİ TARIMIN ROLÜ NEDİR?

157. Bu bölümde ulusal tarım politikalarının bölgemizdeki tarımsal faaliyetleri üzerindeki doğrudan belirleyici etkisi, Bölge içi gelişmişlik farklarının yaşanmasında tarım kaynaklı sorunlar ile bölgenin ulusal ve küresel rekabetçiliği açısından sunduğu fırsatlar irdelenecektir.

4.1 ULUSAL TARIM POLİTİKALARININ BÖLGESEL TARIM UYGULAMALARI ÜZERİNDEKİ ROLÜ

158. Ülkemizde temel tarım politikaları ulusal düzeyde belirlenmekte olup bölgesel ve yerel ölçekteki tarım uygulamalarını doğrudan etkilemektedir. Ancak alınan bazı ulusal kararlar bölgenin tarım konusundaki ihtiyaçlarına, önceliklerine ve sorunlarına cevap vermekte yetersiz kalmaktadır.
159. Bölgemiz, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının uygulamakta olduğu Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli kapsamında oluşturulan 30 adet havzadan İç Ege Havzası, Orta Anadolu Havzası ve Göller Havzası kapsamında tarla bitkileri desteği almaktadır. Bu modellerle belirlenen havzalarda toprak su kaynakları, iklim özellikleri ve topografya koşullarını gözeterek ve ulusal düzeyde arz talep dengesini sağlayacak şekilde ürün desteklemeleri yapılmaktadır. Model kapsamında bölgemizde sulama suyu ihtiyacı görece daha düşük olan; yağlı bitkiler, arpa, buğday, çavdar, yulaf, mercimek ve kuru fasulye desteklenmektedir.
160. THÜDM dışında ulusal düzeyde meyvecilik, sebzeçilik ve hayvansal üretime (yem bitkileri dâhil) yönelik farklı desteklemeler de bulunmaktadır. Adı geçen bu desteklemelerin ise bölgelerin iklim koşulları, toprak ve su kaynakları ve topografik özellikleri dikkate alınmaksızın uygulandığı görülmektedir.
161. İklim, toprak, su, topografya, nüfus, dış ticaret ve hayvancılık gibi üretimi etkileyecek dış faktörleri dikkate alarak oluşturulan “Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli” tarımsal planlama adına oldukça iyi bir gelişmedir. Ulusal düzeyde uygulanan tüm desteklemelerin THÜDM kapsamında bölge gerçekleri gözetilerek yeniden ele alınması, ayrıca mevcut destek kalemlerinin tüm yurttaki aynı değerlerle uygulanmayıp, verim ve kalite farklılıklarına göre destek miktarlarının değişkenlik göstermesi uygulanacak desteklerin etkinliğini artıracak düşünülmektedir.
162. Gerek hayvancılık özelinde uygulanan destekleme politikaları gerekse Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli bölgede üretim kararlarını doğrudan etkilemektedir. Uygulanmakta olan hayvancılık destekleri kapsamında verilen yem bitkisi destekleri ile ekiliş alanlarında yaklaşık %70’e varan oranlarda artışlar yaşanırken, 2009 yılına kadar sürekli azalış gösteren nohut ekim alanları THÜDM uygulamaları ile yeniden artışa geçmiştir.
163. THÜDM ile kg başına uygulanan destekler birim alandan elde edilen verimin artırılmasını teşvik etmiştir ve üreticiler birim alandan daha fazla ürün elde etme çabası içerisine girmiştir. Bu sebeple üreticiler verimlerini artırmak için desteklemeye tabi olan bakliyat grubu ürünleri sulu tarım alanlarında münavebeye sokarak toplam üretim miktarını artırmışlardır. Dünyada bakliyat ticaretinde önemli konumunda olan ülkemizde 2001 yılına kıyasla 2011 yılında ekilişler yaklaşık %50 azalış göstermiştir. Benzer etki bölgemizde görülmüş, bölgemizde 2001 yılına kıyasla 2011 yılında ekilişler %41 oranında azalmasına rağmen üretim miktarında %38,5’lik bir artış yaşanmıştır.

Şekil 14 Destekleme Politikaları İle Ekiliş Alanlarındaki Değişimler(da)

Kaynak : TÜİK, Tarımsal göstergeler, 2012

- 164.** Ulusal düzeyde uygulanan yem bitkileri destekleri bölge içinde ağırlık olarak Ereğli, Karatay, Karapınar, Karaman Merkez, Çumra, Meram, Yunak, Kadınhanı ve Ilgın'da verilmektedir. Sadece bu 9 ilçedeki üretim toplam yem bitkileri üretiminin %80'ini oluşturmaktadır. Bölgede yem bitkisi üretiminin yapıldığı ilçeler aynı zamanda kuraklığın da en fazla hissedildiği alanlar olarak göze çarpmaktadır.
- 165.** Bu durumdan anlaşıldığı üzere ulusal düzeyde uygulanan yem bitkileri desteklerinin toprak ve su kaynakları ile iklim özellikleri gibi bölgelerin mekânsal açıdan değişen öncelik ve ihtiyaçlarına cevap vermekte yetersiz kaldığı görülmektedir. Bu durum ulusal destekleme politikalarının gerek bölgeler arası gerekse bölge içi farklılıklara göre yeniden revize edilmesi gerekliliğini açıkça ortaya koymaktadır. Ulusal destekleme modellerine bu açıdan bakıldığında THÜDM mekânsal farklılıkları gözetmesi bakımından diğer destek modellerine göre görece daha uygun olduğu söylenebilmektedir.

4.2 BÖLGE TARIMINA GENEL BAKIŞ

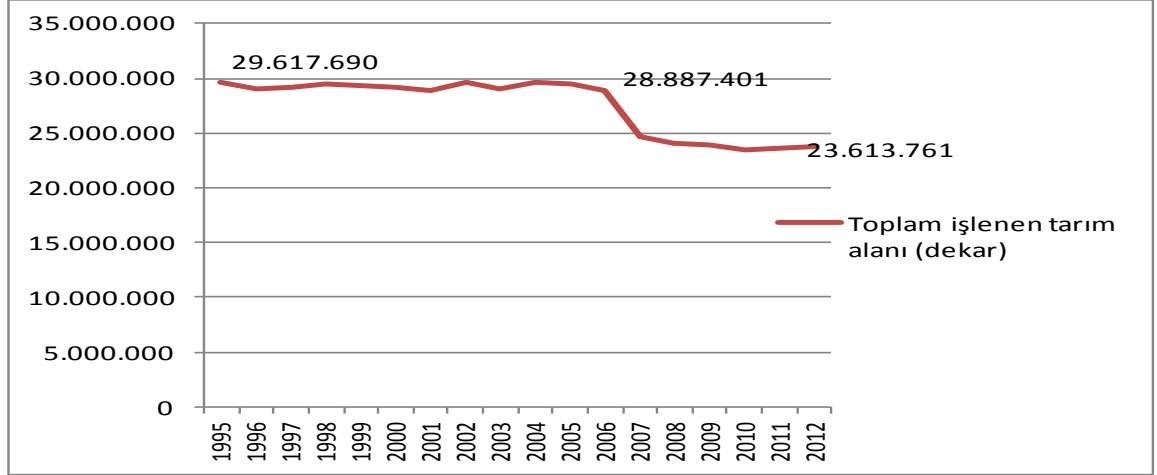
- 166.** Konya Karaman Bölgesi Türkiye'nin tarımsal faaliyetlerinin en yoğun yaşandığı coğrafyalardan birisi olması özelliği ile tarım konusunda diğer düzey 2 bölgelerinden ayırt edici bir yapı sergilemektedir. Öyle ki bölge yüzölçümünün yarıya yakını tarım alanları oluşturmakta ve bu alan ülkemizdeki toplam tarım alanlarının tek başına yaklaşık olarak %10'una karşılık gelmektedir. Öte yandan yaklaşık 50.000 km² lik yüz ölçümüyle birçok Avrupa ülkesinden daha büyük alana sahip bölgenin önemli bir kısmını kırsal alanlar oluşturmakta ve bölge nüfusunun % 30'u bu kırsal alanlarda yaşamaktadır.²⁵
- 167.** Bölge kırsal kuraklık tehdidine ve toprak özelliklerine bağlı olarak önemli ölçüde verim ve kalite sorunlarının yaşandığı tarımsal bir yapı sergilemektedir. Sulama konusunda her ne kadar büyük bütçelere dayalı kamusal yatırımlar yapılsa da bu harcamaların su sorununa kökten bir çözüm getirmesi olası değildir. Özellikle son zamanlarda etkisini daha da hissettiren kuraklık tehdidi kırsalda ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.
- 168.** Bölgede gerek kuraklık etkisi gerekse kırsal alanlarda yaşanan yoğun göçler nedeniyle tarım alanları ekilişlerinde yaklaşık 6 milyon dekar azalış yaşanmıştır.²⁶ Özellikle 2004 ve sonrasında

²⁵ Kırsal nüfus 2012 ADNKS sonuçlarına göre bölgede kentsel nitelikli nüfus ilçe merkezi nüfusu 10.000 ve üzeri olan ilçe merkezleri toplamı olarak hesaplanmıştır. İlçelere ait belde ve köyler kırsal olarak kabul edilmiştir.

²⁶ İlçe Stratejik Komisyonu Raporları, 2013.

kuraklığın daha fazla hissedilmesi neticesinde 2007 yılında tarımsal ekilişlerde azalışlar başlamış ve artarak devam etmiştir.

Şekil 15 İşlenen Tarım Alanlarının Değişimi(da)

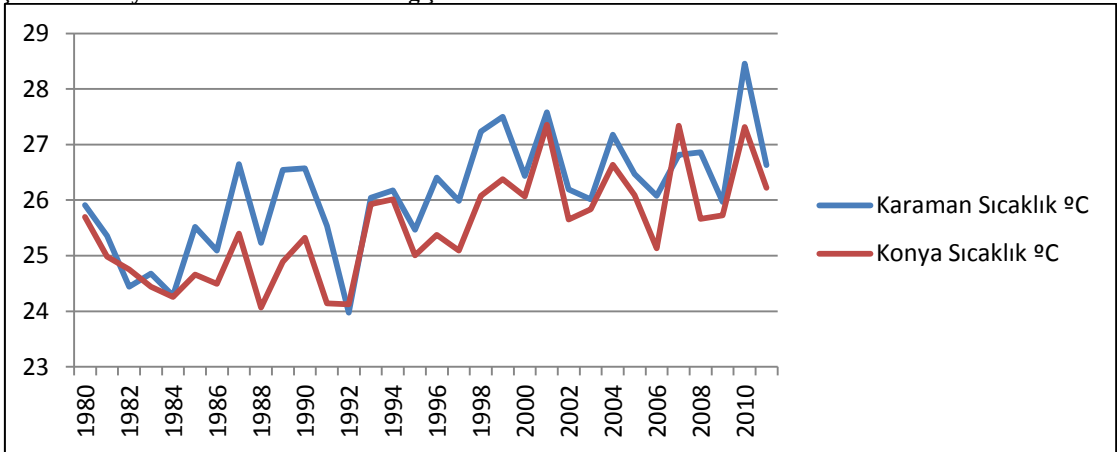

Kaynak: TÜİK, 2012

4.2.1 KURAKLIK VE SU SORUNU BÖLGEYİ TEHDİT EDİYOR

- 169.** Tarımsal kuraklık, yağışların kaydedilen normal seviyelerinin önemli ölçüde altına düşmesi sonucu toprak ve su kaynaklarının olumsuz etkilenmesine, toprakta bitkinin ihtiyacını karşılayacak miktarda suyun bulunmamasına ve hidrolojik dengede bozulmalara neden olan bir doğa olayıdır.²⁷
- 170.** Konya Karaman Bölgesi Türkiye’de tarımsal faaliyetlerin yoğun olarak yapıldığı ve buna karşın kuraklık tehdidine en fazla maruz kalan bölgelerden birisidir. Nitekim karasal iklim özelliği gösteren bölgemizde yıllık yağış değerleri oldukça düşük seyretmektedir. Ülkemizde yıllık ortalama yağış değeri 643 mm iken bölgemizde 323 mm gibi bir değerle ülke ortalamasının yarısı kadardır. Bölgemizde kuraklığın en yoğun yaşandığı Karapınar ilçesinde ise yağışlar 280 mm’nin altına düşebilmektedir.

Şekil 16 Konya Karamanda Sıcaklık Değişimleri

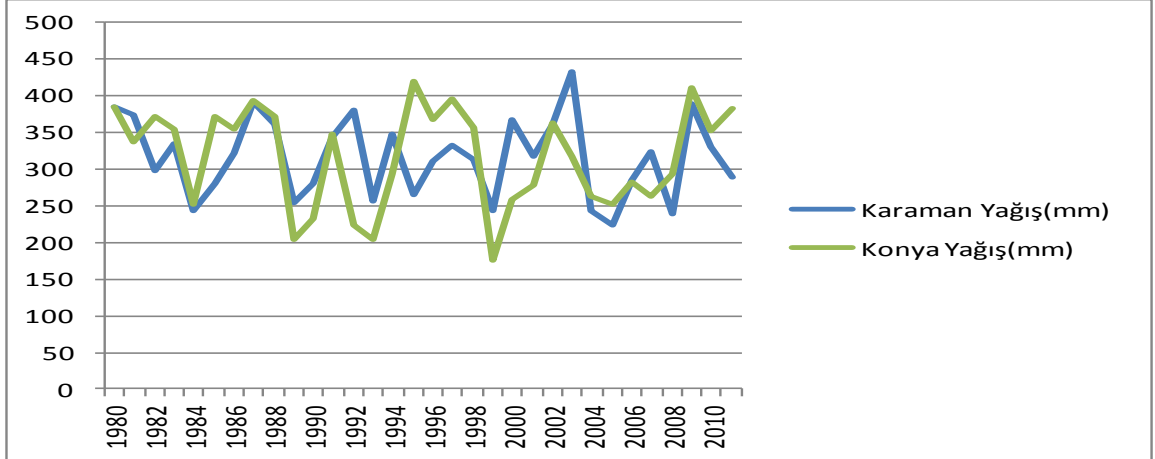
Kaynak: TR52 Bölgesi Kuraklık İndeksi Raporu, 2012

- 171.** Bölgede yağış ve sıcaklık değerlerinin 1980 yılı itibariyle değişimleri incelendiğinde, sıcaklık değerlerinde yaklaşık yarım derecelik bir artış ve yağış değerlerinde özellikle Karaman Merkezde

²⁷ 2013-2017 Kuraklık Eylem Planı

yaklaşık 100 mm civarında azalış meydana gelmiştir. Sıcaklık ve yağış değerlerinde gerçekleşen bu olumsuz değişimler sonucunda bölgede su rezervleri ve toprakta depolanan su miktarları azalmış ve bitki su tüketimleri de artış göstermiştir.

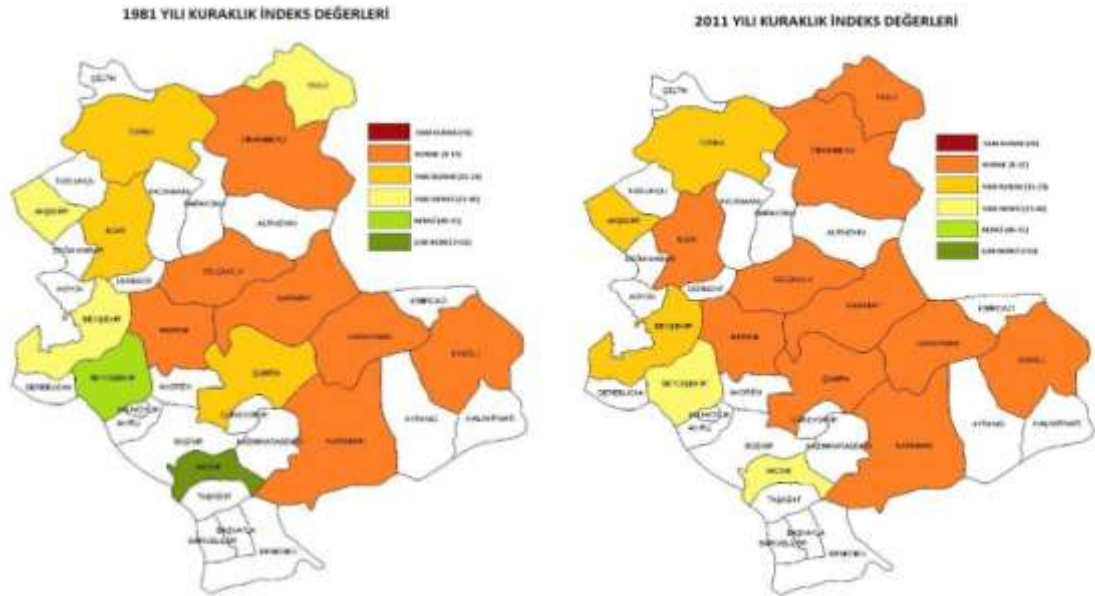
Şekil 17 Konya-Karaman Yağış Değişimleri

Kaynak: TR52 Bölgesi Kuraklık İndeksi Raporu, 2012

172. Dünyada ve ülkemizde küresel ısınmanın neden olduğu iklim değişimlerine bağlı olarak kuralık ve kuraklığın beraberinde getirdiği tarım ürünlerinde azalma bölgemizde etkisini göstermektedir. hükümetler arası iklim değişikliği panelinin (IPCC, 2007) 4. Değerlendirme Raporu'nda yer alan Türkiye senaryosunda, ülkemizde yıllık ortalama sıcaklığın önümüzdeki 30 ila 50 yıl içerisinde 2,5-4 derece artacağı, yaz yağışlarının azalması yanında kışın yağmur yağışlarına bağlı olarak sel risklerinin olacağı belirtilmiştir.

Şekil 18 İlçe Düzeyinde Kuraklık İndeksleri

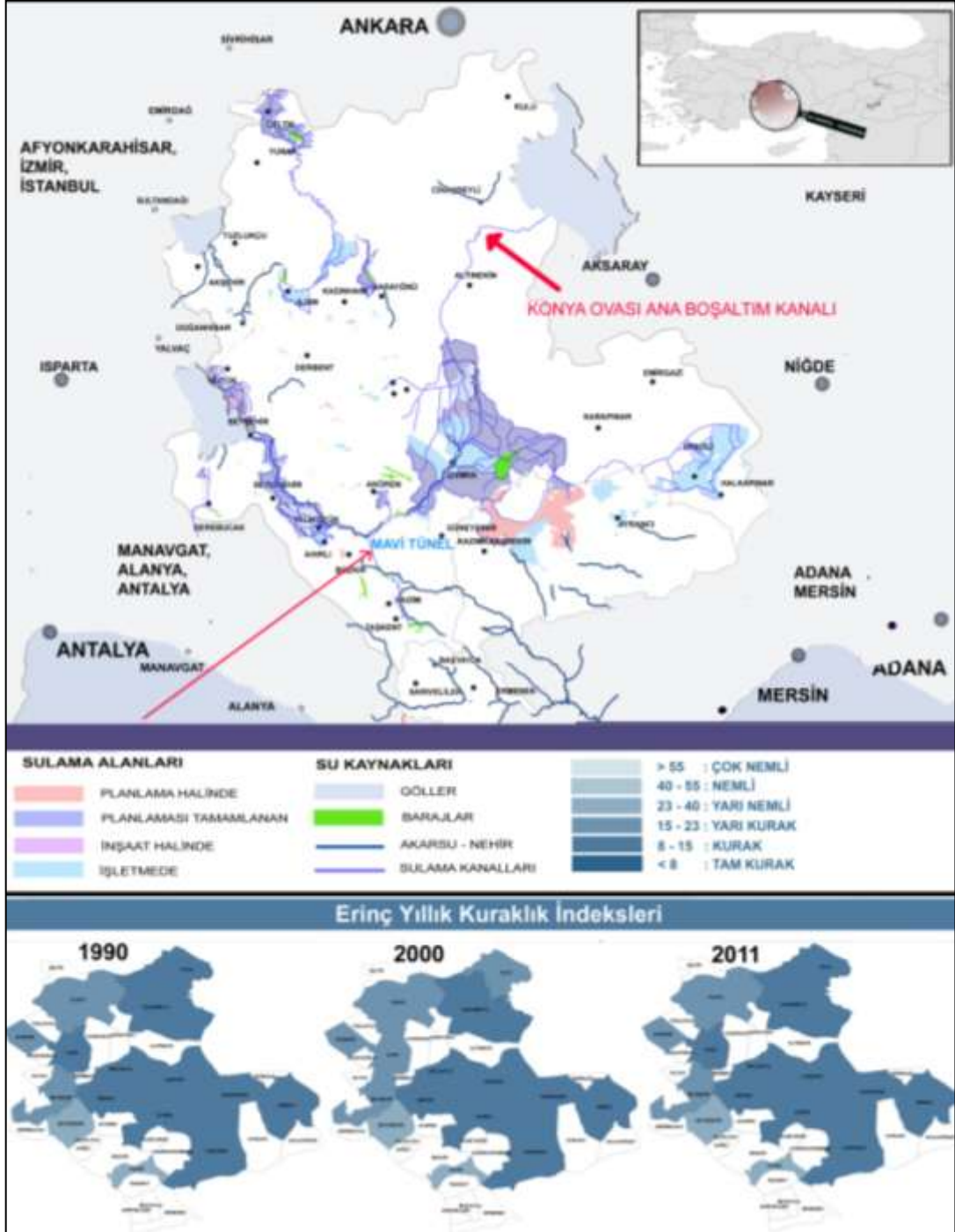
Kaynak : TR52 Bölgesi Kuraklık İndeksi Raporu, 2012

173. 1980-2011 yılları arasında kuraklık etkilerinin belirlenmesi için yapılan “Konya Karaman Kuraklık İndeksi” çalışmasında su tüketimi görece yüksek olan yem bitkileri üretiminin en yoğun yapıldığı ilçelerin kuraklık etkisinin de en fazla hissedildiği ilçeler olduğu görülmektedir. Çölleşme ve

erozyonla mücadele faaliyetlerinin başlatıldığı Karapınar ilçesi gibi tehdit altında olan, en kurak ilçeler, Karaman Merkez, Konya Merkez ilçeleri, Ereğli, Çumra ve Cihanbeyli'dir.²⁸

174. Bugün bölgenin en temel kısıtlarının başında bölge içi su kaynaklarının ve su potansiyelinin yetersizliği gelmektedir. Dolayısıyla bölgenin geleceği açısından kritik bir öneme sahip bu olgu bölgesel gelişme politikaların ne yönde olması gerektiği noktasında temel belirleyici dinamiklerden birisidir. Bu durum bölgenin geleceği açısından olası eğilimleri dikkate alarak stratejik bir seçim yapmayı gerekli kılmaktadır.

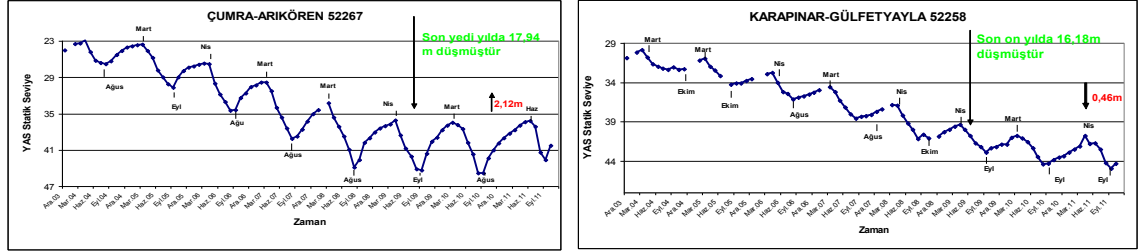
Harita 15 Bölgedeki Su Kaynakları Ve Sulama Alanları

²⁸ TR52 Bölgesi Kuraklık İndeksi Raporu, 2012

175. Bölgede yer altı su potansiyelleri hızla azalmaktadır. Yıllar itibariyle yer altı suyu statik seviyeleri incelendiğinde; özellikle Meram, Çumra, Ereğli, Karapınar, Cihanbeyli gibi ilçelerde düşüşlerin fazlaca yaşandığı görülmektedir.

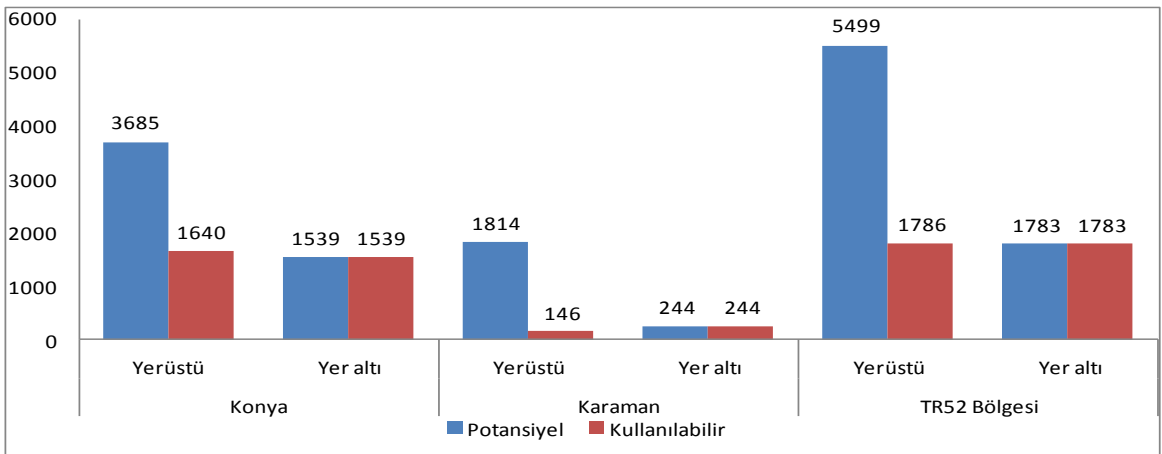
Şekil 19 Yer Altı Suyu Statik Seviyelerinin Değişimi

Kaynak: TR52 Bölgesi Kuraklık İndeksi Raporu, 2012

176. Konya kapalı havzası sınırları içerisinde kalan geniş tarım alanlarında yer altı suyu kullanım oranları çok fazla olup bölgede yoğun kullanım ve yağışların yetersizliği nedeniyle yer altı su seviyelerinde her yıl yaklaşık 1-3 m arasında düşüşler yaşanmaktadır. Bu nedenle sulu tarım alanlarında düşen yer altı su seviyeleri yüzünden enerji ve dolayısıyla sulama maliyetleri artmaktadır.

Şekil 20 Bölgenin Mevcut Su Kaynakları Potansiyeli(milyon m³)

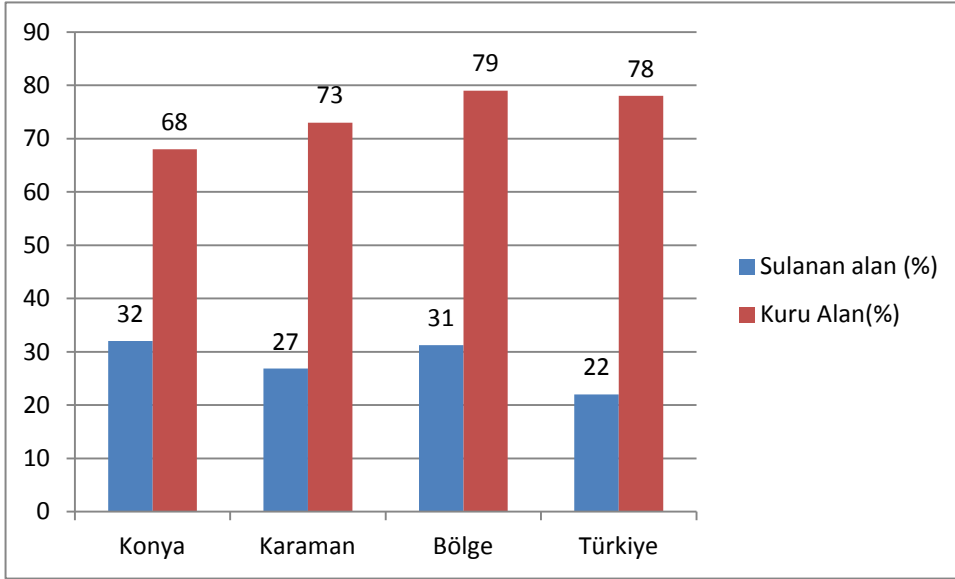

Kaynak: KOP Bölgesi Sosyo-Ekonomik Göstergeler Raporu, 2012.

177. Bölgede tarıma elverişli arazinin çok; kullanılabilir su kaynağı potansiyelinin az olması nedeniyle, sınırlı su kaynaklarına göre üretim desenlerinin oluşturulması büyük önem arz etmektedir. Bölgede işlenen tarım alanlarının tamamının modern sulama sistemleri ile sulanabilmesi için 12 milyar m³'ün üzerinde bir kaynağa ihtiyaç duyulmaktadır. 2016 yılında tam kapasiteyle faaliyete geçmesi planlanan KOP projesi kapsamında 400 milyon m³ su ile bölgemizin kullanılabilir su potansiyelinin ancak 4 milyar m³'e ulaşacağı düşünüldüğünde; su kaynaklarının bölgede, maksimum verim, kalite ve kazancı getirecek düzeyde en rasyonel şekilde kullanılması gerektiği gerçeği ortaya çıkmaktadır.
178. KOP Bölgesi Kalkınma İdaresi Başkanlığı'nın hazırlamış olduğu Yeraltı Suyu Eylem Planı Raporunda Bölge illerimizi oluşturan Konya ve Karaman'da sadece yer altı suyunun kullanıldığı belirlenmiştir. Sulu tarım alanlarında fiili sulama koşullarında yaklaşık 2,84 milyar m³ suyun kullanıldığını, bilimsel esaslarla ve modern sulama sistemlerinin kullanılması durumunda ise bu miktarın yaklaşık %35'lik bir tasarrufla 1.87 milyar m³'e düşeceği hesaplanmıştır.
179. Hâlihazırda sulanan alanlar bölgedeki toplam tarım alanlarının % 31 inü oluşturmaktadır. Konya Karaman Bölgesinin yeraltı ve yerüstü suyu toplam su potansiyeli yaklaşık 7,2 milyar

m³/yıl olmasına karşın kullanabilir su kaynağı potansiyelinin toplam 3,6 milyar m³ /yıl olduğu bilinmektedir.

Şekil 21 Konya Karaman Sulu Tarım Alanlarının Dağılımı(%)

Kaynak: KOP Bölgesi Sosyo-Ekonomik Göstergeler, 2013

- 180.** Mevcut sulu tarım alanlarında gerçekleştirilecek modernizasyon çalışmaları ve doğru sulama programları ile tasarruf edilecek su miktarının mavi tünel projesi ile gelecek 400 milyon m³/lük su kaynağının çok üstünde olduğu görülmektedir. Ülkemizde mevcut su kaynaklarının %75'inin tarımsal sulama amaçlı kullanılmasına karşın bu değer bölgemizde %84'tür. Su kaynakları üzerinde etkisi artarak devam ettiren sosyo ekonomik baskılar ve iklim değişikliği etkileri, gıda üretiminde kullanılan suyun etkinliğinin artırılması zorunluluğunu da beraberinde getirmiştir.

4.2.2 ARAZİ VARLIĞIMIZ

- 181.** Türkiye genelinde toplam arazi varlığının % 30'u tarım, % 18,6'sı çayır mera, %27'si orman-fundalık, % 13'ü de diğer arazilerdir. Konya Karaman Bölgesi yaklaşık 2.2 milyon hektar tarım alanı ile Türkiye tarım alanlarının %10'unu oluşturmaktadır.
- 182.** Bölge toplam alanının yaklaşık %75'i kültür bitkilerini yetiştirmeye elverişli halde olup yüzölçümünün yaklaşık yarısı tarım alanlarından oluşmaktadır. Özellikle Konya'da tarım alanları daha baskındır. Bu özellikleriyle bölgede tarım potansiyelinin yüksek olduğu görülmektedir.²⁹
- 183.** Birim alandan elde edilen verimin düşük olması bölge içi gelişmişlik farklarının ortaya çıkmasında önemli nedenlerden bir tanesidir. Bölgedeki tarımsal ürünlerin verimini etkileyen unsurlardan bir tanesi de toprak kabiliyetidir. Toprak kullanım kabiliyetleri açısından değerlendirildiğinde tarım alanlarının %22'si birinci sınıf tarım arazisidir. Arazi kabiliyet sınıflarında I' den VIII' e doğru gidildikçe bitkisel üretim açısından toprak zarar riski ve kısıtlamaları artmaktadır. Konya ilinde I – II – III - IV. sınıf tarım arazileri toplamı yaklaşık 2.4 milyon hektar olup, bu alan toplam tarım alanının %90.47'lik gibi büyük bir bölümünü oluşturmaktadır. Ayrıca ilde toplam tarım alanın yaklaşık %10'u V.-VIII. sınıflar arası araziler olup bu alanlar ekonomik anlamda tarımsal faaliyetler için uygun değildir. Karaman'da I-IV. sınıf tarım arazileri yaklaşık 314 bin hektar olup, bu alan toplam tarım alanının %33'üdür. Yaklaşık 628 bin hektar olan VI-VIII. sınıf araziler orman alanları ile çayır-mera alanlarını kapsamaktadır.

²⁹ TÜİK, Tarımsal Göstergeler, 2011.

- 184.** Bölge topraklarımız kuraklık ve ana materyalin kireç taşlarından oluşması nedeniyle yüksek kireçli olduklarından pH değerleri de yüksektir. İdeal bir pH değeri 6,5-7,0 arasında olması gerekirken topraklarımızın pH'sı 7,5-8,5 arasındadır. Bu yüzden topraklarımızda sıklıkla demir, çinko, mangan ve bor noksanlığı yaşanmaktadır. Bu durumda ürün verimi ve kalitesi önemli ölçülerde azalmaktadır.³⁰
- 185.** Bölge tarım alanlarının büyük bir bölümü işlemeli tarıma uygun olmasına karşın tarım alanlarında organik madde yetersizliği yaşanmaktadır.³¹ Toprak verimliliğindeki önemi nedeni ile organik madde miktarı, verimliliğin önemli bir indeksi olarak kullanılmaktadır. Bölge topraklarına bakıldığında % 93,2 'si gibi tamamına yakın bir bölümü organik madde içeriği açısından orta ve ortanın altında yer almaktadır. Buna bağlı olarak bölgede tarımsal üretimde verimlilik düşmekte ve tarımsal gelir olumsuz etkilenmektedir.

Tablo 17 Toprakların Organik Madde Kapsamları(%)

	Çok Az <%1	Az %1-2	Orta %2-3	İyi %3-4	Yüksek >4
Konya	27,5	43,6	22,1	5,3	1,5
Karaman					

Kaynak: Türkiye'de Toprakların Verimlilik Durumu, 1999

- 186.** Yüksek pH ve kireç ile düşük organik maddeli tarım topraklarımızda yapının bozuk olması yanında özellikle makro besin elementlerinden azot, mikro besin elementlerinden de demir, çinko, mangan ve bor noksanlıklarına rastlanmaktadır.³²
- 187.** Bölgemiz illerinden özellikle Konya'da tarım alanlarında tuzluluk, sodiklik ve drenaj problemleri yaşanmaktadır. Tuzluluk ve sodiklik problemi genellikle yetersiz drenaj nedeniyle yüksek taban suyu, kurak iklim, yüksek sıcaklık, kalitesiz sularla yapılan aşırı sulama, düşük yağış ve bilinçsiz gübrelemeden kaynaklanmaktadır. Bunun için tarla içi ve ovada etkin drenaj kanalları oluşturulması, sulama suyun kalitesinin artırılması, gerekli alanlarda yıkama faaliyetleri ile toprak analiz sonuçlarına göre dengeli ve yeterli organik ve inorganik gübreleme yapılmalıdır.³³
- 188.** Bölge tarım alanlarında ciddi anlamda erozyon ve taşlıklık problemleri yaşanmakta olup özellikle Karapınar, Kulu ve Cihanbeyli' de ciddi rüzgar erozyonu ile karşılaşmaktadır.³⁴
- 189.** Bölgemiz toprak kaynaklarının etkin kullanımı ve sürdürülebilirliğini sağlama adına bölge topraklarının fiziksel, kimyasal, bitki besin maddesi ve ağır metal yönünden mevcut durumunu ortaya koyacak ve güncellenmesini sağlayacak çalışmalar büyük önem arz etmektedir.

³⁰ Konya İlinde Toprak ve Gübreleme Sorunları, Konya Kent Sempozyumu.

³¹ Türkiye topraklarında Verimlilik Durumu, 1999.

³² Konya İlinde Toprak ve Gübreleme Sorunları, Konya Kent Sempozyumu.

³³ Konya İlinde Toprak ve Gübreleme Sorunları, Konya Kent Sempozyumu.

³⁴ Konya İlinde Toprak ve Gübreleme Sorunları, Konya Kent Sempozyumu.

NÜFUS BÜYÜKLÜKLERİ

Kategori	Karaman (ha)	Konya (ha)	Isparta (ha)	Antalya (ha)
Toprak Alanları	109.778	61.257	51.269	80.384
Suvarı Alanları	602.527	638.813	620.708	464.419
Orman	802.385	711.070	971.977	524.883
Diğer	257.495	595.762	23.223	5.600.633

GÖSTERİM

NÜFUS BÜYÜKLÜKLERİ

1.000
10.000
50.000
100.000
1.000.000

KONYA METROPOLİTAN ALANI

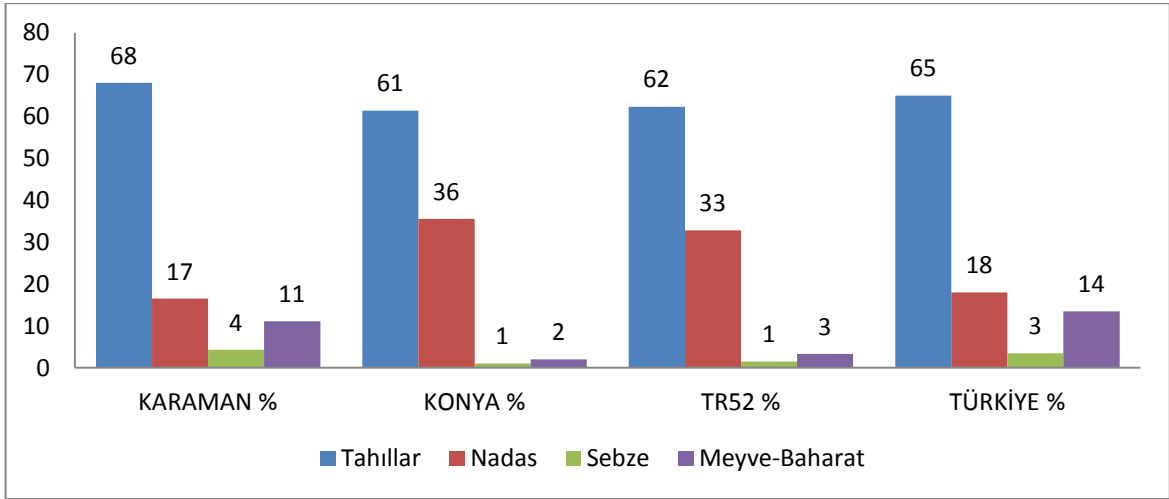
KONYA İLİ SİRKELERİ
KONYA İLİ KENTLERİ
KONYA İLİ KÖYLERİ
KONYA İLİ KENTLERİ
KONYA İLİ KÖYLERİ
KONYA İLİ KENTLERİ
KONYA İLİ KÖYLERİ

İlçe

İlçe	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Toplam
Karaman (ha)	109.778	61.257	51.269	80.384	84.988	518.894	23.223	940.743	
Konya (ha)	602.527	638.813	620.708	464.419	172.525	80.886		2.610.889	
TRİSİ (ha)	802.385	711.070	971.977	524.883	257.495	595.762	23.223	3.400.633	

Kaynak: Konya, Tarım Master Planı, 2004 Karaman İl Tarım Müdürlüğü Çatışma Raporu 2009

63

Kaynak: TÜİK, 2012

- 190.** Geniş tarım alanları ile yüksek bir bitkisel üretim potansiyeline sahip olan bölgede ağırlıklı olarak tarla bitkileri ekilişi yapılmakta olup sebze ve meyve alanları ülke ortalamasının oldukça altındadır. İşlenebilir tarım alanlarının yaklaşık %66'sında tarla tarımı yapılan bölgede nadasa bırakma alışkanlığı yoğun olarak yaşanmakta olup her yıl mevcut işlenebilir arazinin yaklaşık 1/3'ü nadasa bırakılmaktadır.

4.2.3 TARIMSAL ÜRETİM AÇISINDAN ÖNEMLİ BİR SORUN: ARAZİ PARÇALANMASI

- 191.** Türkiye'de tarım işletmeleri AB üye ülkeleri ile karşılaştırıldığında büyük oranda küçük tarım işletmeleri biçimindedir. İşletme büyüklüklerinin küçük ve parçalı olması üretimde verimliliği ve kârlılığı azaltan en önemli faktörlerdendir. Arazilerin parçalı ve birbirinden uzak olması özellikle tarımsal mekanizasyon olanaklarını azaltmakta ve işletme maliyetlerini artırmaktadır.
- 192.** Türkiye'de ortalama arazi büyüklüğü TÜİK 2001 genel tarım sayımına göre 6,1 hektar olup ağırlıklı olarak bitkisel üretim yapılmaktadır. Ülke ortalamasının üzerinde parsel büyüklüğüne sahip olan bölgemizde özellikle dağlık alanlarda yer alan ilçelerimizde ortalama parsel büyüklükleri bölge ve ülke ortalamasının altında kalmaktadır.
- 193.** Ülkemizde ilk defa arazi toplulaştırma uygulamaları Konya ili Çumra ilçesinin Kargın köyünde başlamış olmasına karşın AT çalışmaları mevzuatlardaki yetersizlikler ve ortaya çıkan diğer güçlükler nedeniyle Bölgemizde sürdürülememiştir. AT çalışmaları ülkemizde TRGM, İÖİ ve DSİ tarafından yapılmaktadır. AT konusunda farklı kurumların yetkilerinin olması koordinasyon eksikliklerini beraberinde getirmiştir.
- 194.** Bölgemizde çalışmaları tamamlanmış, devam eden ve planlama aşamasında olan arazi toplulaştırma çalışmaları incelendiğinde bölge tarım alanlarının yaklaşık %24'ünü kapsadığı görülmektedir. Bu haliyle çalışmaların arzu edilen noktada olmadığı ve hızlandırılması gerektiği düşünülmektedir.

Tablo 18 Tablo 2 Mülga Toprak Su, Khgm Ve İl Özel İdarelerince Yapılan At Projeleri Özeti(1961-2012)

İl	Tamamlanan(ha)	Devam eden(ha)	Planlanan(ha)
Karaman	12.869	0	0
Konya	70.682	2.777	55.543
Bölge	83.551	2777	55543

Kaynak: KOP Bölgesinde Arazi Toplulaştırma ve Tarla içi Geliştirme Hizmetleri Eylem Planı Önerisi, 2013

Tablo 19 TRGM'nün At Ve TIGH Çalışmalarında Mevcut Durum

İl	Tamamlana(ha)	Devam eden(ha)	Proje Aşamasında(ha)	İhale Aşamasındaki Proje Alanı(ha)
Karaman	42.006	13.912	30.000	59.451
Konya	22.652	142.682	98.265	0
Bölge	64.658	156.594	128.265	59.451

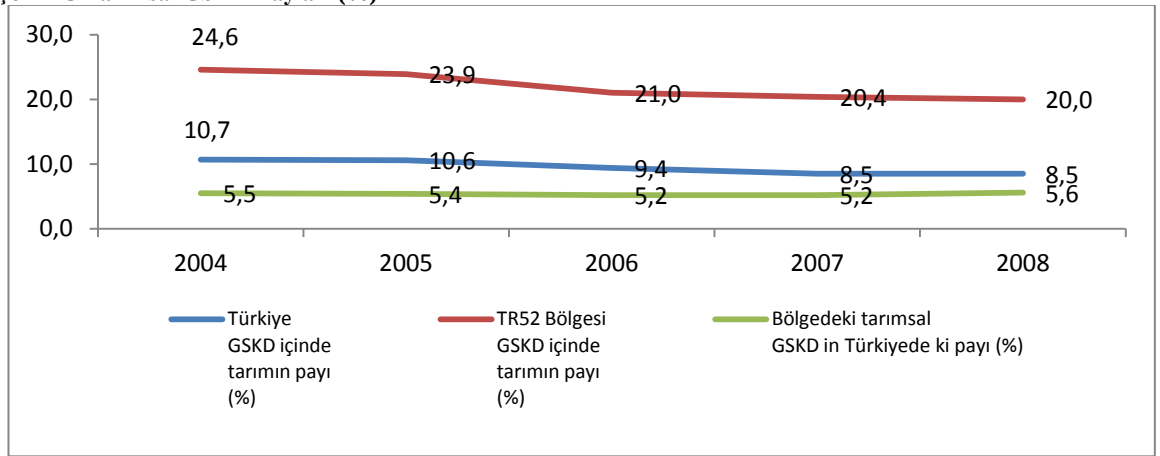
Kaynak: KOP Bölgesinde Arazi Toplulaştırma ve Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri Eylem Planı Önerisi, 2013

- 195.** Bölgemizde tarım arazilerinin miras yoluyla çok küçük parsellere bölünmüş olması meyve bahçelerinde de önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilindiği üzere tarımsal üretimde arazi büyüklüğü arttıkça birim maliyetler düşmekte, dolayısıyla gelir artmaktadır. Arazi büyüklüğü azaldıkça çiftçiler kapama meyve bahçesi yerine karışık bahçeler kurmaktadır. Bu bahçelerde kullanılan farklı meyve türlerinin istekleri birbirinden farklı olduğundan yeterli verim ve kalite elde edilememektedir. Aynı şekilde arazi büyüklüğünün azalması ile yetiştiriciler meyve ağaçlarını normalden sık bir şekilde dikmekte, bu da verim ve kaliteyi düşürmektedir.³⁵
- 196.** AT çalışmaları Bölgemizde arazi parçalanmasının ve parsel büyüklüklerinin hızla küçülmeye başladığı alanlarda arazi toplulaştırma çalışmalarının kamu yatırımları(sulama, ulaşım vb.) ile eşgüdümlü ve bütüncül olarak hızlandırılması gerekmektedir.

4.2.4 KATMA DEĞER VE TARIMSAL ÜRETİM DEĞERİ

- 197.** Bölgenin gayrisafi katma değerlerine bakıldığında bölgenin tarım ağırlıklı bir bölge olduğu ve tarımsal işletmelerde gelirlerin ülke ortalamasına göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

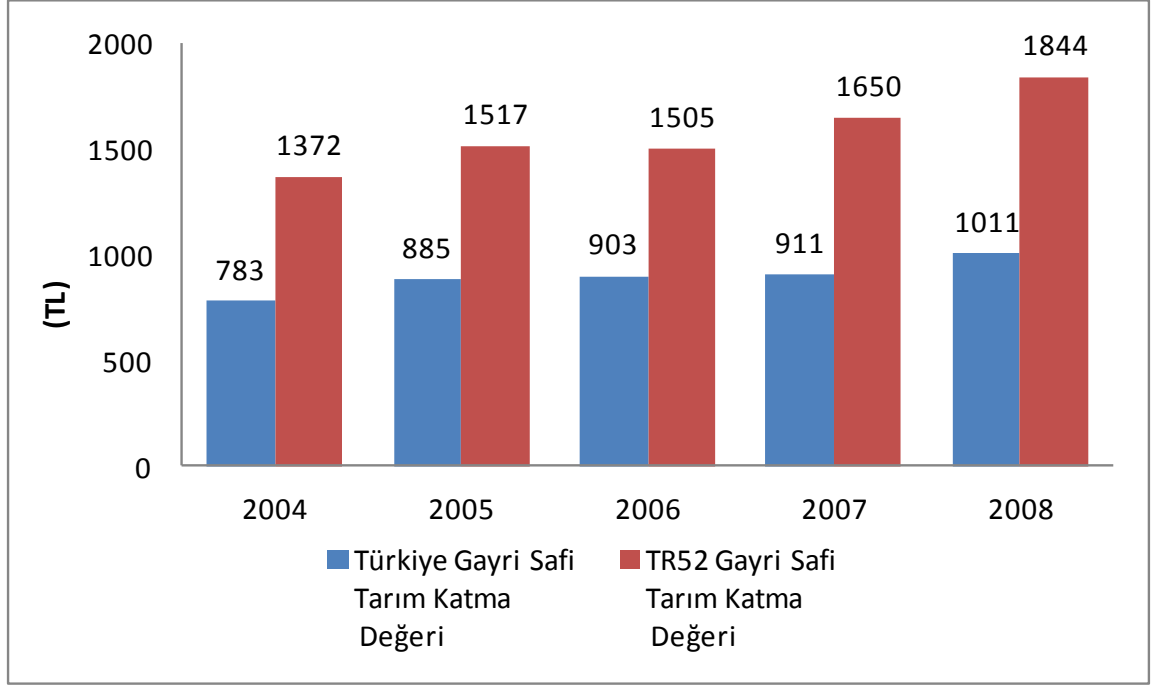
Şekil 23 Tarımsal GSKD Payları (%)

Kaynak: TÜİK, 2008

³⁵ Ereğli İlçesinde Yüksek Katma Değerli Tarım Ürünleri Üretilmesi İçin Fizibilite Raporu, 2012

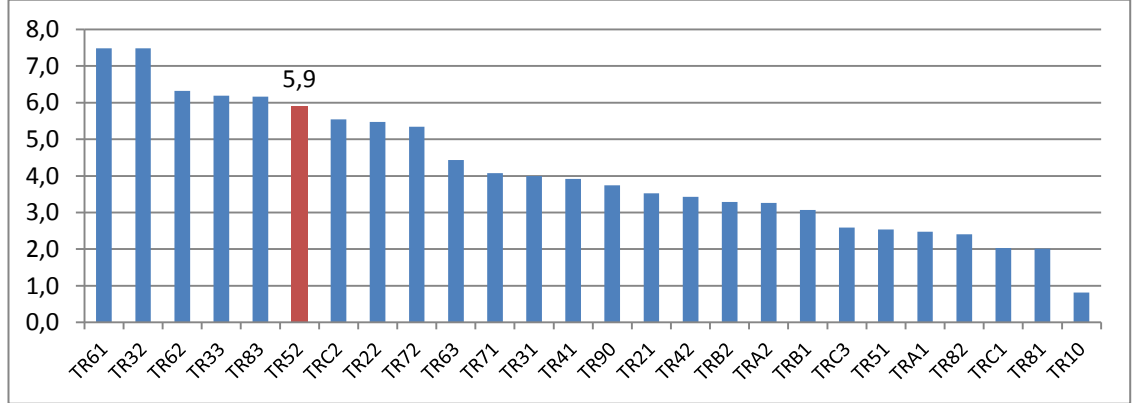
Şekil 24 Kişi Başına Düşen Gayri Safi Tarım Katma Değerinin Gelişimi(TL)

Kaynak: TÜİK, 2011

- 198.** Tarım sektörünün kişi başına düşen gayri safi katma değerine bakacak olursak, 2011 yılında 2004'e kıyasla Konya Karaman Bölgesi kişi başına tarım katma değerinin %34,4 oranında Türkiye değerinin ise %29,1 oranında arttığı görülmektedir.
- 199.** **Bölgemiz ülkemizde toplam tarımsal üretim değerinin yaklaşık %6'sını üretmektedir.** Bölgemiz tarımsal üretim değeri ile gerek ulusal düzeyde gerekse bölgedeki diğer sektörler arasında önemli bir yere sahiptir.

Şekil 25 Toplam Tarımsal Üretim Değeri(%)

Kaynak : TÜİK, 2011

- 200.** Toplam tarımsal üretim değeri, bitkisel üretim, canlı hayvan ve hayvansal ürünler değerleri toplamından oluşmaktadır. Bölgemiz birçok üretim kaleminde miktar ve ekiliş alanları açısından ilk sırada yer almasına karşın verim ve kalite sorunları nedeniyle üretilen değer açısından ilk sıralarda gelmemektedir.

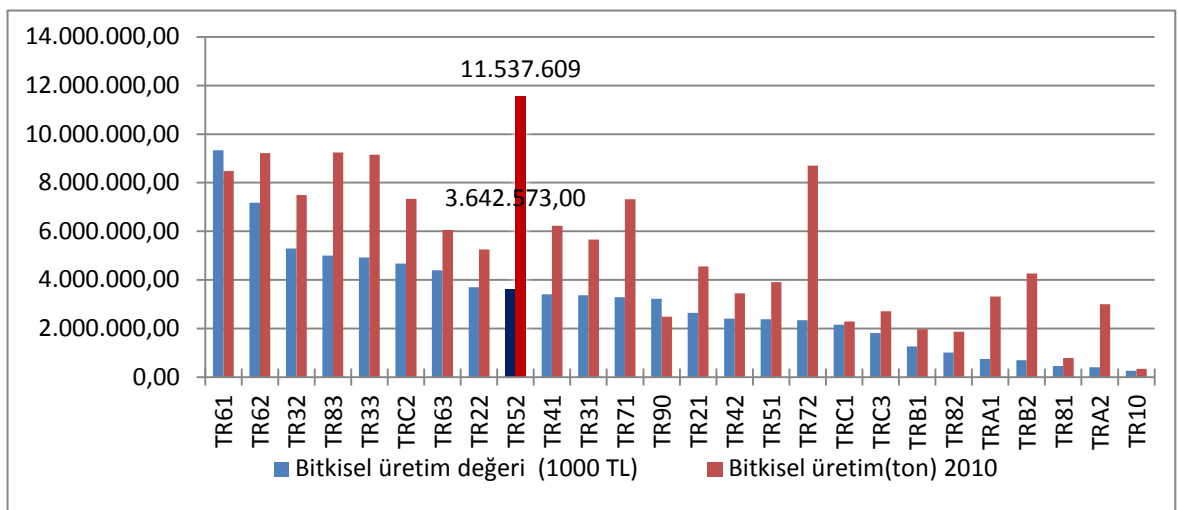
Tablo 20 Tarımsal Üretim Değerlerinin Dağılım Oranları (%)

	Bitkisel üretim değeri	Canlı hayvan değeri	Hayvansal ürünler değeri
Konya Karaman	57,57	35,08	8,61

Kaynak: TÜİK, 2011

- 201.** Toplam tarımsal üretim değerinin yaklaşık %60' ı bitkisel üretim tarafından karşılanmakta olan bölgemizde bitkisel üretim ağırlıklı bir yapının olduğu aşikârdır.
- 202.** Üretilen miktar ile üretim değeri arasındaki ilişkiye bakıldığında en başarılı bölge Isparta Burdur Antalya bölgesidir. 11,5 milyon tonluk bitkisel üretimi ile 1. sırada yer alan bölgemiz maalesef üretim değeri açısından 9. sırada yer almaktadır. Bu durum bölgede verim ve kalitede yaşanan sorunlar ile birlikte katma değeri yüksek ürünlerin yeteri düzeyde üretilemediğine işaret etmektedir.

Şekil 26 Bölgelerin Bitkisel Üretim Değerlerinin Karşılaştırması

Kaynak: TÜİK, 2011

- 203.** Bitkisel üretim değeri daha detaylı incelendiğinde ise, bölgemiz coğrafyası ve ekolojik koşulları nedeniyle tarla bitkileri yetiştiriciliği yoğun olarak yapıldığı görülmektedir. Tarla bitkileri ürün gruplarından birim alanda elde edilen üretim değerlerinin meyve, sebze ve örtü altı yetiştiriciliğinden elde edilen üretim değerlerini yakalama şansı bulunmamaktadır. Bölgemizde üretim miktarı ile üretim değeri arasındaki ilişkiyi iyileştirebilmek için gerekli politikaların hayata geçirilmesi önem arz etmektedir.
- 204.** Sonuç olarak, Konya Karaman Bölgesinde tarım sektörü; ulusal düzeyde yarattığı katma değer, üretim değeri, kişi başı tarımsal gelir payları ve istihdam açısından değerlendirildiğinde kritik bir sektör olarak varlığını sürdürmektedir. Bu nedenle tasarlanacak ulusal kalkınma ve bölgesel gelişme politikalarında tarım konusu titizlikle incelenmelidir. Bu durum ise Konya Karaman’a ait yeni dönem bölgesel gelişme tedbirlerinin hazırlanması sürecinde sınırlı tarımsal kaynakları en rasyonel şekilde kullanmayı ve bölgesel gelişmeye en fazla katkıyı sağlayacak doğru tarımsal politikaların oluşturulmasını gerekli kılıyor.

Şekil 27 Bölge Tarımının Rekabet Gücünü Etkileyen Temel Unsurlar

205. Konya Karaman Bölgesinde tarım sektörü kaynaklı bölge içi gelişmişlik farklarının ortaya çıkmasına sebep olan ve rekabet edebilirliği etkileyen dört temel neden bulunmaktadır.

- Birim alandan elde edilen verimin düşüklüğü
- Tarımsal üretimdeki kalite sorunu
- Katma değeri yüksek tarımsal ürünlerin azlığı
- İthalatı yapılan ve bölge ekolojisine uygun tarımsal ürünlerin bölgede yetiştirilmiyor olması

Bu dört temel nedenin ortaya çıkmasında belirleyici olan sebepler ise şunlardır:

- Çiftçi (üretici) alışkanlıkları
- Tarımsal üretimde altyapı ve teknoloji yetersizlikleri
- Arazi parçalanması
- Ulusal tarım politikalarının bölgesel ihtiyaçlar ve potansiyeller ile örtüşmemesi
- Doğal kısıtlar

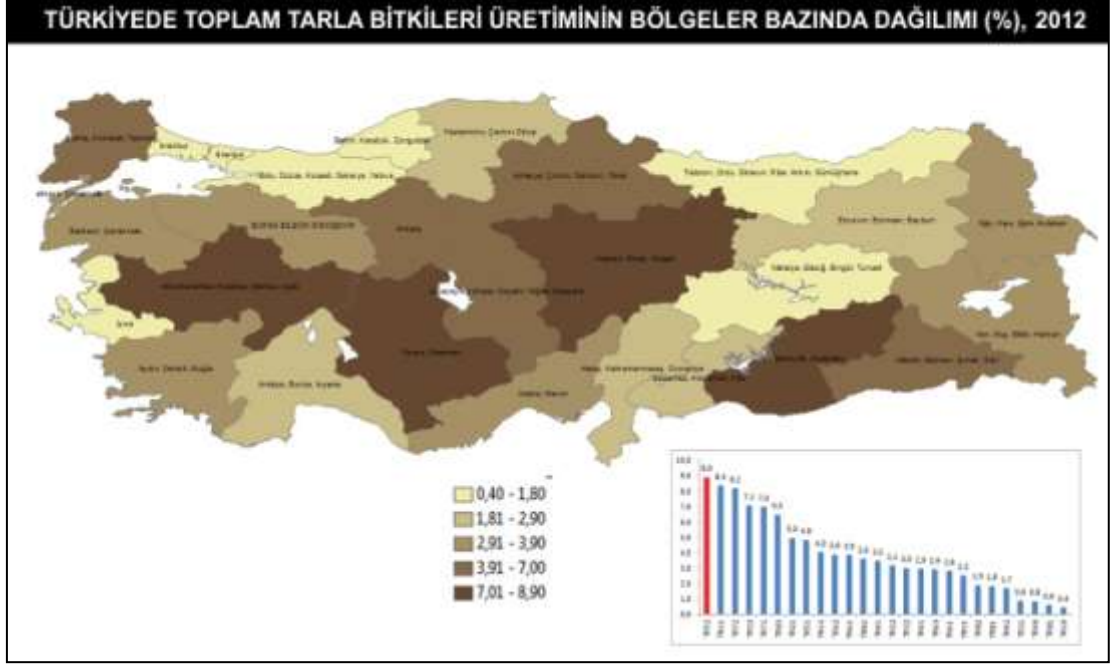
4.3 TARIMSAL ÜRETİM

4.3.1 BİTKİSEL ÜRETİM

TARLA BİTKİLERİ

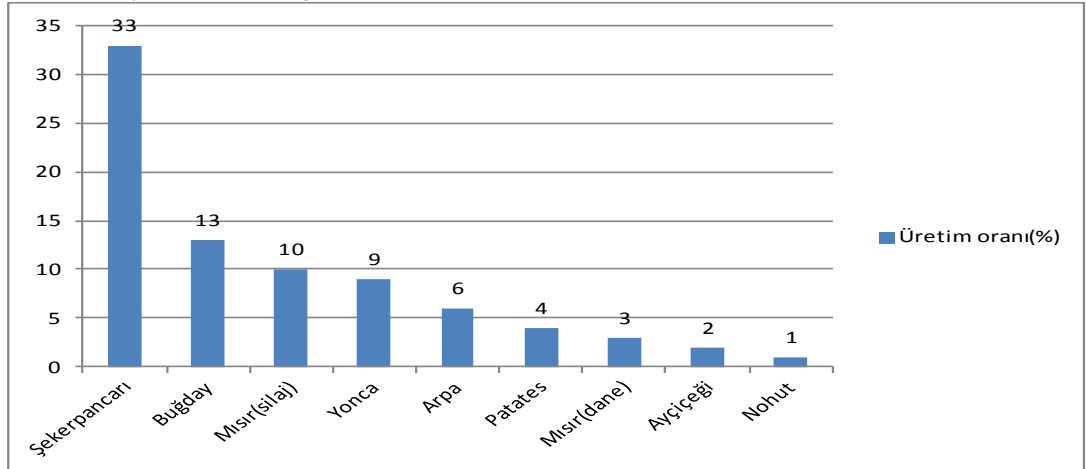
206. Konya Karaman Bölgesi, ülkemiz genelinde üretilen toplam tarla bitkilerinin yaklaşık %12'sini üretmektedir.

Harita 17 Tarla Bitkileri Üretiminin Bölgeler Bazında Dağılımı

207. Bölgemizde yıllık yağış miktarlarının düşük olması ve yağışların mevsimsel dağılımlarının dengesiz olması nedeniyle ağırlıklı olarak kuru tarım yapılmakta ve ağırlıklı olarak tarla bitkileri üretilmektedir.
208. Bölgede yetiştirilen tarla bitkilerine bakıldığında; tahıl alanları toplam bitkisel üretim alanlarının %65'ini oluşturmaktadır. Sulu tarım yapılan alanlarda ise, ağırlık olarak şeker pancarı, yonca ve mısır ekilmektedir.

Şekil 28 Konya Karaman Bölgesi'nde Tarla bitkileri üretim oranları (%)

Kaynak: TÜİK, Tarımsal Göstergeler, 2011

- 209.** Bölgemizde tarla bitkileri üretim miktarı içerisinde en büyük payı sırasıyla şekerpancarı, buğday, silajlık mısır, yonca ve arpa almaktadır. Sulu tarıma açılan alanlarda özellikle şekerpancarı, silajlık mısır ve yonca ekilişleri yoğun olarak yapılmaktadır. Özellikle 2000’li yılların başı itibariyle uygulamaya konulan destek politikaları neticesinde sulama imkânı olan alanlarda dane /silajlık mısır, yonca ve yağlık ayçiçeği ekilişleri artış göstermiştir.
- 210.** **Bölgemiz, 3 milyar dolara yaklaşan yağlı tohumlu bitki ithalatı açığını ortadan kaldıracabilecek üretim potansiyeline sahiptir.** Bölgemizde en fazla tarımı yapılan yağ bitkisi ayçiçeğidir. Ayçiçeğinin yanında son zamanlarda haşhaş, aspir, kanola ekim alanları artmaya başlamıştır. Ayrıca hibrit ayçiçeği ve aspir tohumu üretiminde Bölgemiz Türkiye’de ilk sırada yer almaktadır. Buna karşın bölgemiz ülkemizin yağlık tohum bitki üretiminin %8’ini karşılamaktadır.

BÖLGEDE ÖNE ÇIKAN TARLA BİTKİLERİ BUĞDAY

- 211.** Dünya buğday üretiminde 12.sırada yer alan ve 1,75 milyon tonluk üretimi ile Şanlıurfa, Diyarbakır ve Tekirdağ, Edirne, Kırklareli bölgelerinin ardından 3.sırada yer almaktadır. Bölgemizde buğday ekim alanları bir önceki yıla göre yaklaşık %16 azalış göstermiştir. Bölgemizin 37 ilçesinin tamamında buğday üretimi yapılmakta olup, ekiliş alanı ve üretim miktarı açısından Cihanbeyli ilk sırada yer alırken verimin en yüksek olduğu ilçelerimiz Halkapınar, Altınekin ve Ereğli’dir

Şekil 29 Buğday Üretiminin Ulusal ve Küresel Ölçekteki Üretim Payları

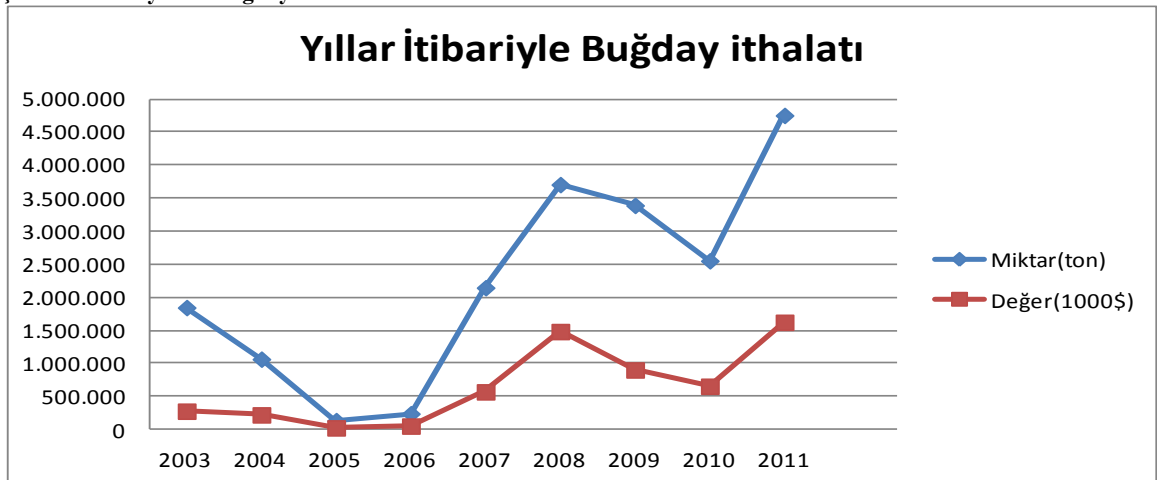
Ürün	Dünya(ton)	Türkiye(ton)	Bölge(ton)	Bölge/Türkiye(%)	Bölge/Dünya(%)
Buğday	671.000.000*	20.284.730	1.753.204	8,64	0,26

Kaynak: TÜİK, 2012

*GTHB tahmini değer

- 212.** Türkiye’de tahıl alanları içerisinde en fazla yetiştirilen ürün buğday olup, toplam ekim alanlarının yaklaşık %32’sini oluşturmaktadır. Bölgemizde ise toplam ekim alanlarının yaklaşık %31’inde buğday tarımı yapılmaktadır. Ülkemizde üretilen buğdayın %8,64’ü bölgemizde üretilmesine karşın un sektörünün ihtiyacını karşılayacak kalitede üretim bölgemizde gerçekleşmemektedir. Tahıl ambarı olarak anılan bölgemiz, özellikle tohumluk ve yetiştirme tekniklerinden kaynaklanan kalite sorunları nedeniyle bölge un sektörünün kaliteli buğday açığını kapatmak için buğday ithalatı gerçekleştirmektedir. 2011 yılı içerisinde ülkemizde yaklaşık 4,8 milyon ton buğday ile 1,62 milyar dolarlık ithalat gerçekleşmiştir.

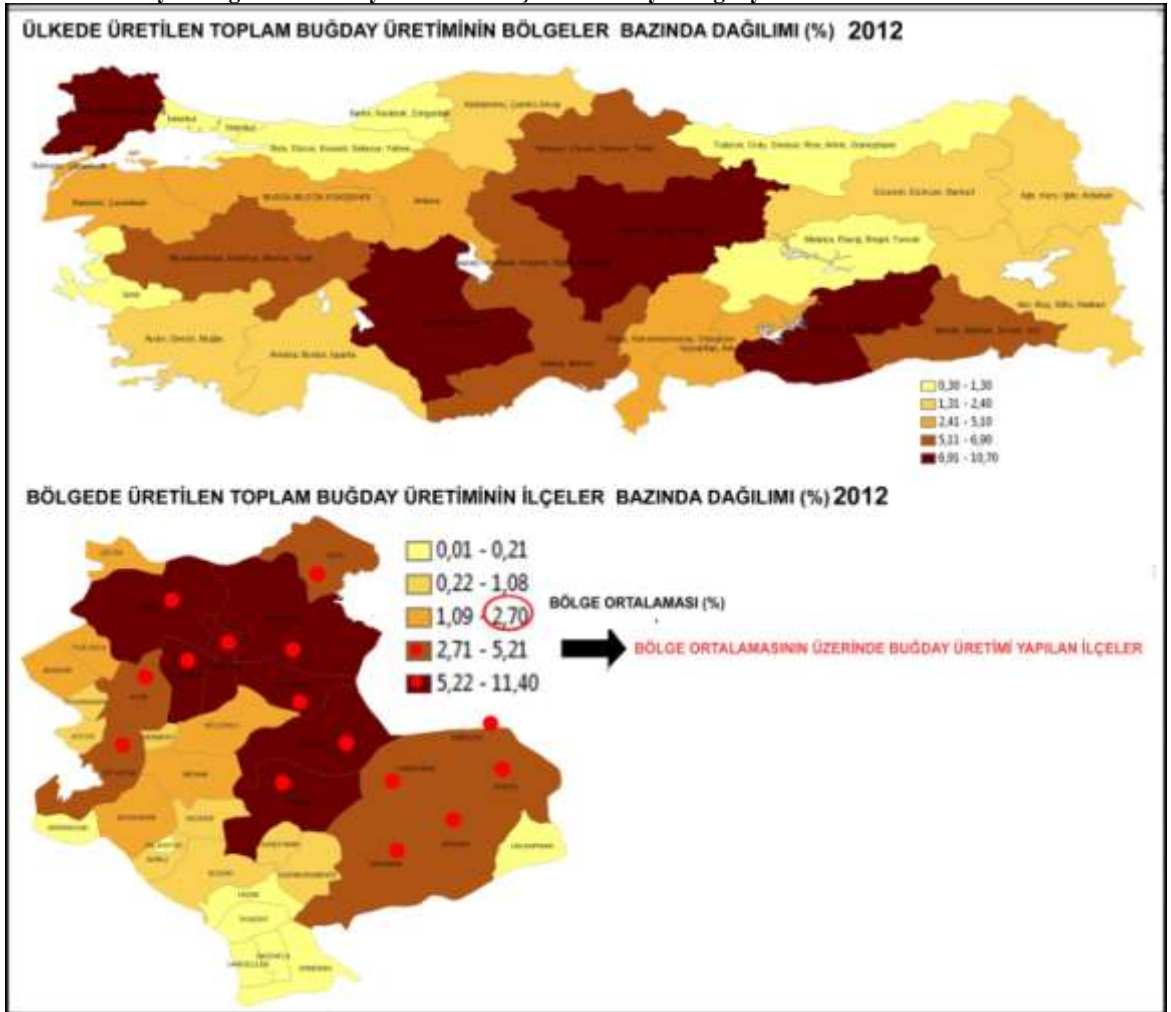
Şekil 30 Türkiye' de Buğday İthalatı

Kaynak: Ereğli Ticaret Borsası, 2012

- 213. Buğdayda kaliteyi artırma çalışmalarına önem verilmesi gerekmektedir.** TMO buğday alım stratejisinde 2011 yılında yenilik yapmıştır. Alım grubu ve kot değişikliği ile proteine dayalı alım sistemine geçmiştir. Ekmeklik buğdaylar 6 alım grubu yerine 4 alım grubuna düşürülmüştür. Alım esnasında ürünler kalitesine göre depolanacaktır. Üreticiye proteine göre ilave fiyat verilecektir. %12 ve üzeri proteine %1-3 ilave fiyat verilirken, %11,5 ve altı proteinde %1-2 daha düşük fiyat verilecektir. %10,5 altında proteine sahip ürünler yemlik olarak değerlendirilecektir.³⁶ Uygulanan bu buğday alım politikasından etkin bir şekilde yararlanarak üretim değerini artırmak amacıyla kalitenin artırılması gerekmektedir.
- 214.** Bölgede kuru ve sulu şartlarda üretilen buğday, miktar açısından gıda sanayi ihtiyacını karşılayabilmesine karşın kalite problemleri nedeniyle her yıl ciddi oranlarda buğday ithalatı gerçekleşmektedir. Kullanılan tohum niteliği ve üretim faaliyetleri, kalite ve verimi etkileyen temel unsurlardır. Üretim sürecindeki iyileştirmelerle buğday ithalatının önüne geçilerek cari açığın azaltılmasına katkı sağlanacağı düşünülmektedir.
- 215.** Bölgede buğday ekiliş alanlarının %27'sinde sulu şartlarda üretim yapılmakta olup kuru şartlarda dekar başına elde edilene göre 2 katı ürün alınmaktadır. Buğday ithalatı da düşünüldüğünde kalite problemlerinin aşılması yönünde alınacak tedbirlerle birlikte uygulanacak doğru destekleme politikaları ile buğdayda verimlilik artacaktır.

Harita 18 Düzey 2 Bölgeleri Ve Konya Karaman İlçeleri İtibariyle Buğday Üretimi

³⁶ Ereğli Tarım Ürünleri Fizibilitesi, sayfa : 23, 2012.

ARPA

216. Dünya arpa üretiminde 8. sırada yer alan ülkemizde yaklaşık 834.499 bin tonluk üretim ile Bölgemiz 1. sıradadır. Bölgemizde yer alan 37 ilçenin tamamında üretim yapılmakta olup, ekiliş alanı ve üretim miktarı açısından Cihanbeyli ilk sırayı alırken verimin en yüksek olduğu ilçemiz Kulu'dur

Şekil 31 Arpa Üretiminin Ulusal ve Küresel Ölçekteki Üretim Payları

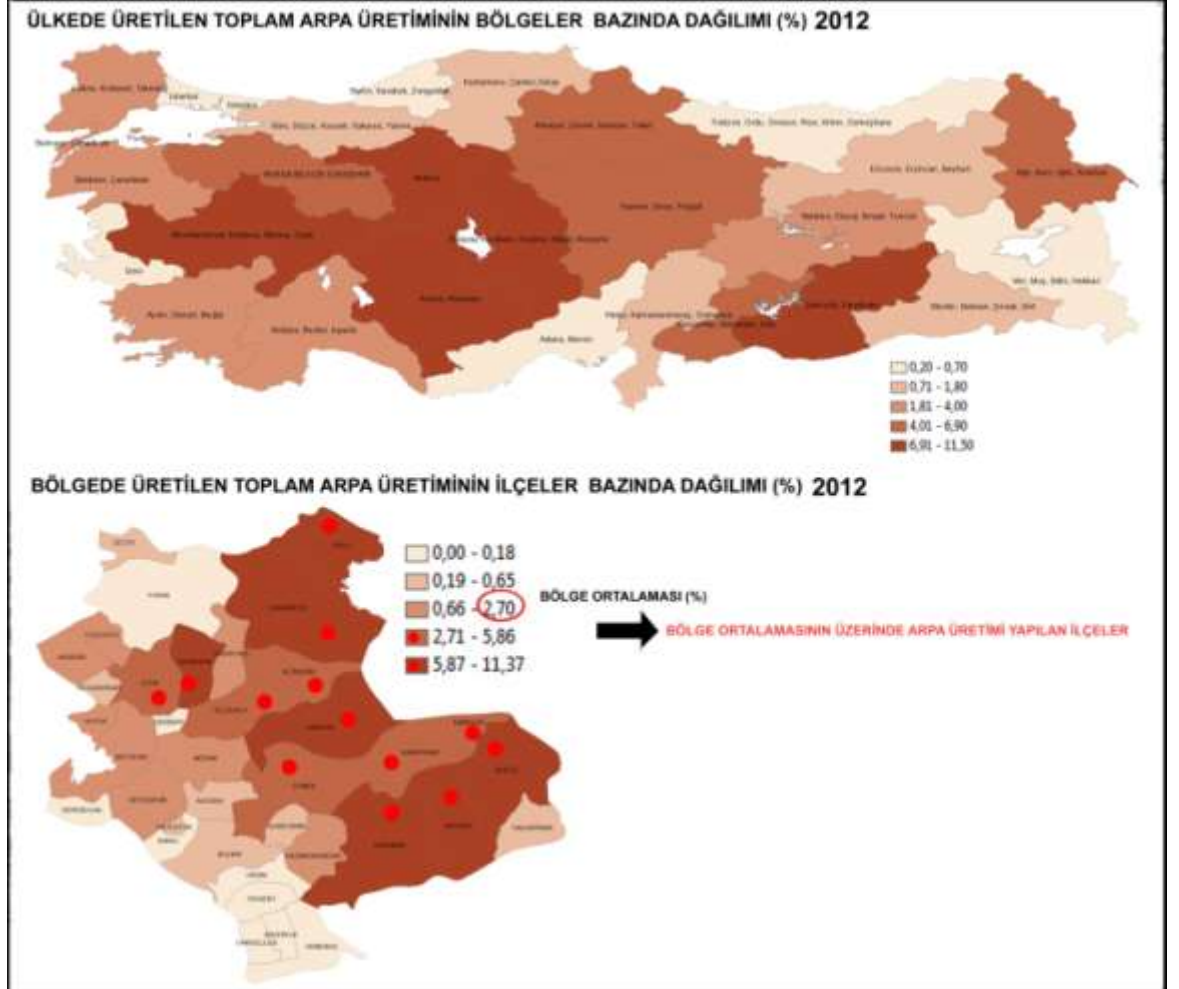
Ürün	Dünya(ton)	Türkiye(ton)	Bölge(ton)	Bölge/Türkiye(%)	Bölge/Dünya(%)
Arpa	134.279.415*	7.234.168	834.499	11,53	0,62

Kaynak: TÜK, 2012

* FAO,2011

217. Bölgede arpa üretim alanlarının %13'ünde sulu tarım yapılmakta olup kuru şartlara nazaran verim yaklaşık 2 katına çıkmaktadır. Bölgemizde kuru ve sulu şartlarda üretilen arpa yemlik ve maltlık olarak kullanılmaktadır. Bölgemizde sulu alanlarda verim yaklaşık 2 katına çıkmakta olup, kuru şartlarda ve tuzlu topraklarda da yetiştirilebilmektedir. Bölgemizde sulama yapılarak artırılacak verimle birlikte kaliteli maltlık arpa üretimindeki payımız da artacaktır.³⁷

Harita 19 Düzey 2 Bölgeleri Ve Konya Karaman İlçeleri İtibariyle Arpa Üretimi

³⁷ S, Gültekin,M.A., Tokgöz, Bitkisel Araştırma Dergisi, sayfa 23-30,2010.

ŞEKERPANCARI

218. Dünya şekerpancarı üretiminde 6.sırada yer alan ülkemizde yaklaşık 4,6 milyon tonluk üretim ile Bölgemiz 1.sıradadır. Bölgemizde sulu tarım alanlarında üretim yapılmakta olup, ekiliş alanı ve üretim miktarı açısından Çumra ilk sırada yer almaktadır

Şekil 32 Şekerpancarı Üretiminin Ulusal ve Küresel Ölçekteki Üretim Payları

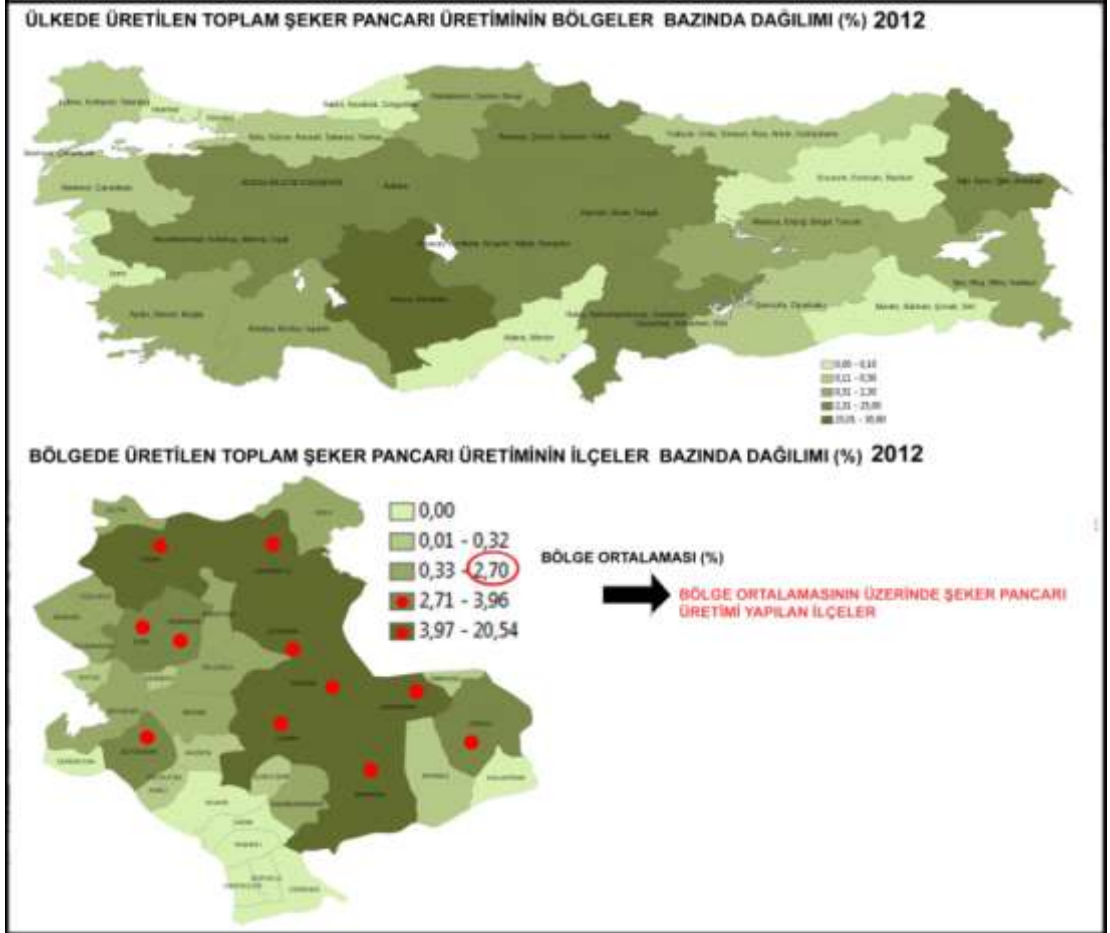
Ürün	Dünya(ton)	Türkiye(ton)	Bölge(ton)	Bölge/Türkiye(%)	Bölge/Dünya(%)
Şekerpancarı	271.644.917*	15.000.000	4.620.472	31	1,7

Kaynak: TÜK, 2012

*FAO,2011

219. Bölgemizde kuraklığın en fazla hissedildiği ilçeler Karapınar, Karaman Merkez, Konya Merkez ilçeleri, Ereğli, Çumra ve Cihanbeyli'dir. Ancak bölgemizde şekerpancarının en fazla üretildiği ilçelere bakıldığında; üretimin kuraklığın en fazla hissedildiği ilçelerde yoğunlaştığı görülmektedir.

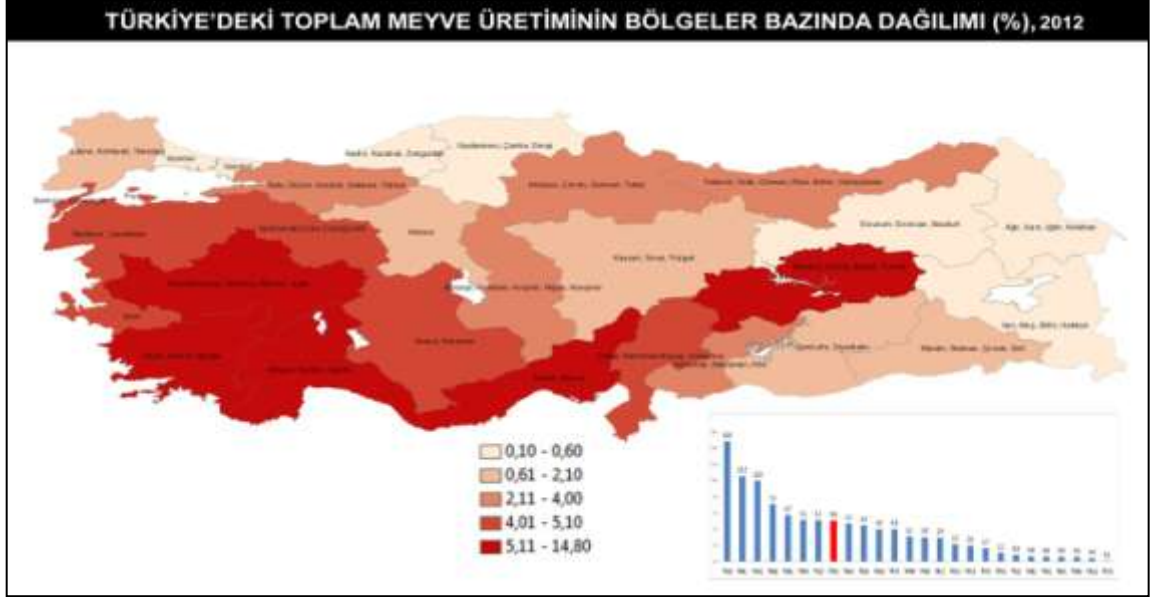
Harita 20 Düzey 2 Bölgeleri Ve Konya Karaman İlçeleri İtibariyle Şeker Pancarı Üretimi

MEYVECİLİKTE NEREDEYİZ?

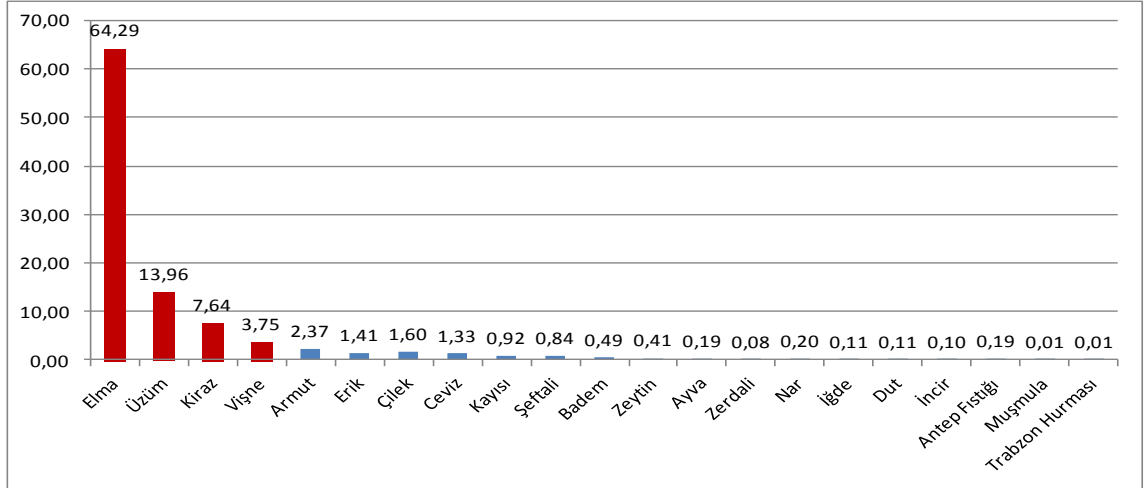
220. Konya Karaman Bölgesi 700 bin tona yaklaşan üretimi ile ülkemiz meyve üretiminin %5'ini karşılamaktadır. Üretim miktarı açısından etkin bir noktada olmamıza karşın ağaç başı verimlerimiz ülke ortalamalarının altındadır.

Harita 21 Meyve Üretiminin Bölgeler Bazında Dağılımı

- 221.** Bölgede ulusal ölçekte rekabetçi olan başlıca ürünlerimiz arasında elma, üzüm, vişne ve kiraz bulunmaktadır. Bu üç meyve bölgede toplam meyve üretiminin %90'nını oluşturmaktadır.

Şekil 33 Bölgede Meyve Üretimi (%)

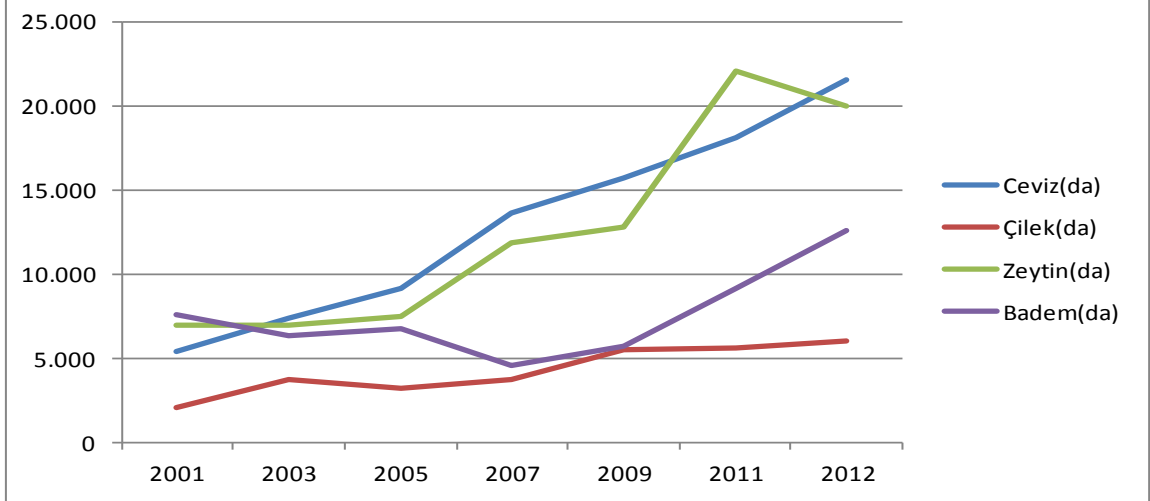

Kaynak: TÜİK, 2012

- 222.** 2001-2012 yılları ekiliş alanlarına bakıldığında; özellikle elma, kiraz, vişne, ceviz, badem, çilek ve zeytin alanlarında ciddi artışlar; üzüm, armut, kayısı ve erik alanlarında azalışlar yaşanmıştır.
- 223.** Özellikle 2006-2007 sezonunda armut, kayısı ve erik alanlarında %50'ye varan oranlarda azalış olduğu ve bu azalışın aynı dönemlerde karşılaşılan ağır kuraklık etkileri nedeniyle gerçekleştiği düşünülmektedir. İlçeler düzeyinde incelendiğinde ise, kuraklık etkisinin daha yoğun hissedildiği ova ilçelerinde azalışların oldukça ciddi rakamlara ulaştığı görülmüştür.
- 224.** Bölgede çilek, ceviz, badem ve zeytin alanlarının artışı, tarımsal işletme büyüklüklerinin küçük olduğu dağlık alanlarda daha yoğun olarak görülmektedir. Özellikle güney ilçelerimizde bu ürün gruplarının ekilişleri artarak devam etmektedir.³⁸

³⁸ Bitkisel Üretim Teknik Komitesi Raporu, 2013

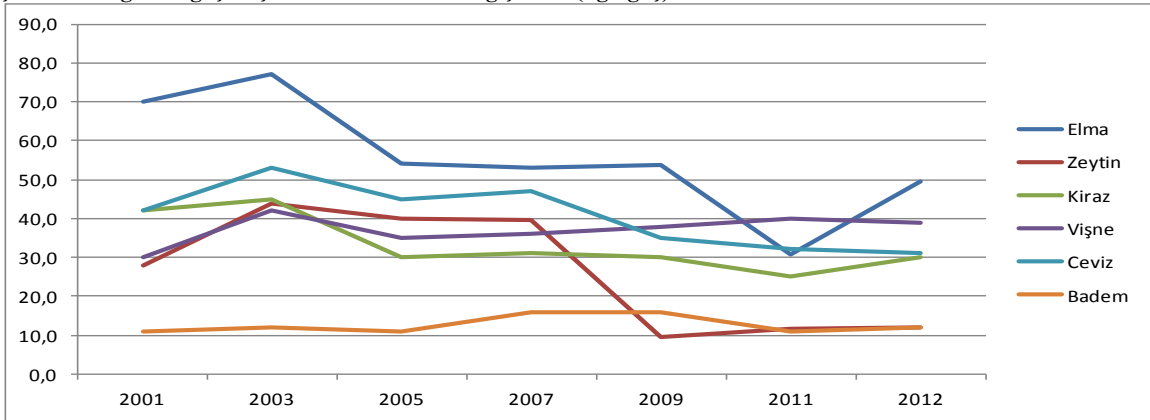
Şekil 34 Üretim Artışının Olduğu Yeni Ürünler

Kaynak: TÜİK, 2012

- 225.** Konya Karaman Bölgesi meyve ve bağcılık üretiminde Türkiye’de önemli bir yere sahip olmasına ve ulusal/uluslararası talebi yüksek olan ürünleri üretmesine karşın verim, kalite, standardizasyon ve pazarlama sorunları yaşamaktadır. Bölgede öne çıkan meyvelerden, elma ve kiraz üretim alanlarının büyüklüğü ve elde edilen toplam ürün miktarları açısından değerlendirildiğinde, rekabetçi olmalarına karşın üretilen birçok üründe olduğu gibi verimleri Türkiye ortalamalarının altındadır.
- 226.** **Bölgemiz geniş bir alan kapladığından her ilçenin ekolojik özellikleri birbirinden önemli derecede farklılık göstermektedir.** Bu nedenle ekolojik istekleri de birbirinden farklı olan meyve türlerinin farklı ilçelerde üretim, verim ve kaliteleri farklılık arz etmektedir.³⁹ Örneğin bölge geneli olarak bakıldığında; Türkiye verim ortalamalarının altında verime sahip olduğumuz ceviz ve çilekte bazı ilçelerimizin ülke ortalamasının çok üstünde verim elde ettiği görülmektedir.
- 227.** Ekolojik koşullar gözetilerek oluşturulacak tarım havzalarında uygun ürün desenlerinin belirlenmesi ile kaynakların optimum kullanımı sağlanacağı gibi, verim ve kalite artacaktır. Böylece birim alandan elde edilen gelirler yükselerek bölge içi farklılıkların azaltılmasına katkı sağlanacaktır. Bölgenin mevcut yeterlilikleri gözetilerek oluşturulan ürün desenlerinin tercihi ile ulusal ve küresel ölçekteki rekabet gücü artacaktır.

Şekil 35 Bölgede Ağaç Başı Ortalama Verim Değişimleri(kg/ağaç)

Kaynak: TÜİK, 2011

³⁹ Konya İli Meyvecilik Eylem Planı, 2013, Konya, s.4

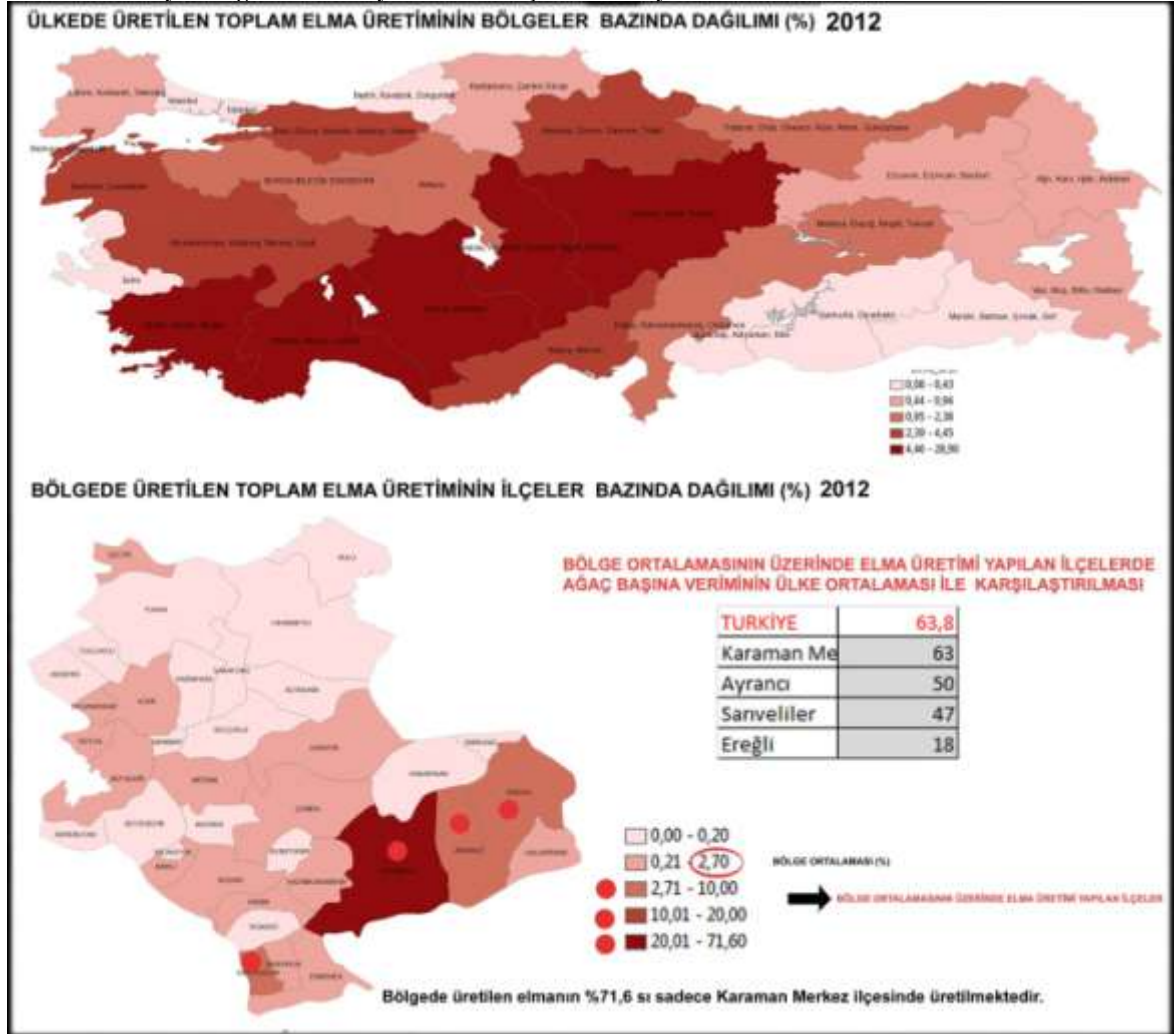
228. Bölgede meyve yetiştiriciliğinde genel olarak verim kalite problemlerinin oluşma nedenleri aşağıda listelendiği gibidir;

İşletme büyüklüklerinin küçük olması
Sulama imkânlarının azlığı ve var olan su kaynaklarının kalitesinin düşük olması
Kapama bahçelerin kurulmaması
Yanlış anaç ve fidan seçimi
Bahçelerin eski olması
Toprakta organik madde içeriğinin düşük olması
Meyveciliğe uygun olmayan alanlarda bahçelerin kurulması
Meyve bahçelerinin küçük parsellerde oluşmasını sağlayıcı destek politikaları
Depolama olanaklarının yetersizliği
Yetiştiricilik konusunda bilgi yetersizliğine bağlı olarak ürün kaybı ve kalite düşüklüğü

BÖLGEDE ÖNE ÇIKAN MEYVELER ELMA

229. Dünyada 3. sırada yer alan ülkemizde toplam elma üretiminin yaklaşık %16'sı bölgemizden karşılanmaktadır. Isparta Burdur Antalya(TR61) Bölgesinden sonra en fazla üretimin gerçekleştiği bölgemizde elma yetiştiriciliği, Karaman merkez ve tüm ilçeleri ile Konya'nın Bozkır ve Ereğli ilçelerinde yoğun olarak yapılmaktadır.

Harita 22 Düzey 2 Bölgeleri Ve Konya Karaman İlçeleri İtibariyle Elma Üretimi

Kaynak : 2012 TÜİK verileri derlenerek hazırlanmıştır

230. Bölgede üretilen elmanın verim düzeylerine bakıldığında yıllar itibariyle ağaç başı ortalama elma veriminin düştüğü anlaşılmaktadır.

Tablo 21 Elma Üretiminin Ulusal ve Küresel Ölçekteki Üretim Payları

Ürün	Dünya(ton)	Türkiye(ton)	Bölge(ton)	Bölge/Türkiye(%)	Bölge/Dünya(%)
Elma	75.635.283*	2.888.985	448.373	15,5	0,60

Kaynak: FAO, TÜK, 2012

KIRAZ

231. Ülkemiz yaklaşık 470 bin tonluk kiraz üretimi ile dünyada ilk sırada yer almaktadır. Bölgemiz diğer bölgeler ile kıyaslandığında geçmiş yıllara göre üretimini artırmış olup kiraz üretiminde 6. sıradan 3. sıraya yükselmiştir.

Tablo 22 Kiraz Üretiminin Ulusal ve Küresel Ölçekteki Üretim Payları

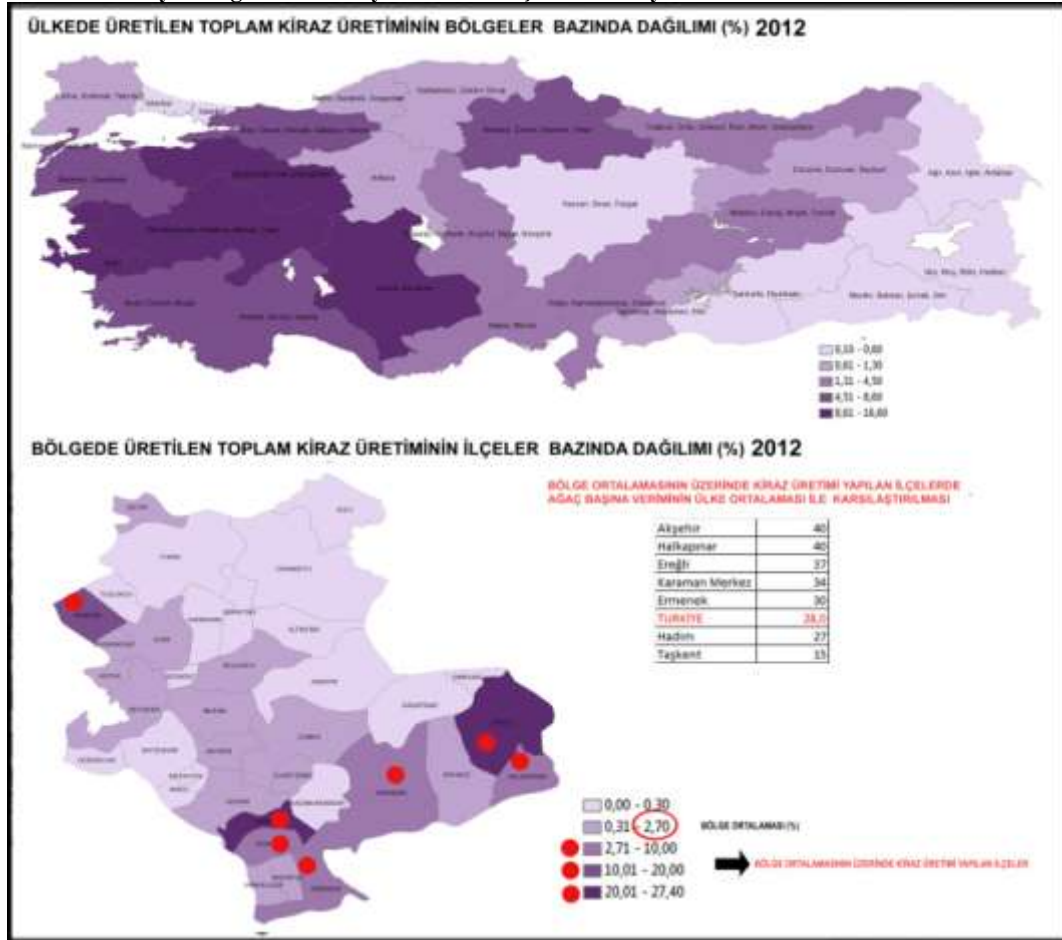
Ürün	Dünya(ton)	Türkiye(ton)	Bölge(ton)	Bölge/Türkiye(%)	Bölge/Dünya(%)
Kiraz	2.240.491*	470.887	53.247	11,30	2,37

Kaynak: TÜİK, 2012

*FAO, 2011

232. Bölgemizde kiraz üretiminin yaklaşık yarısı Ereğli, Hadım ve Akşehir ilçelerinde gerçekleşmektedir. Bölgemiz önemli bir beyaz kiraz üretim merkezidir. Bölgemizde Ereğli ilçemiz ülkemizde en fazla beyaz kiraz üretiminin yapıldığı ilçedir. Üretilen beyaz kirazın tamamına yakını ihraç edilmektedir.

Harita 23 Düzey 2 Bölgeleri Ve Konya Karaman İlçeleri İtibariyle Kiraz Üretimi

VİŞNE

233. Ülkemiz vişne üretiminde dünyada 2. sıradadır. Bölgemiz ise, Manisa, Afyon, Kütahya, Uşak(TR33) Bölgesi ile Ankara(TR51) Bölgelerinin arkasından 3. sırada yer almaktadır.

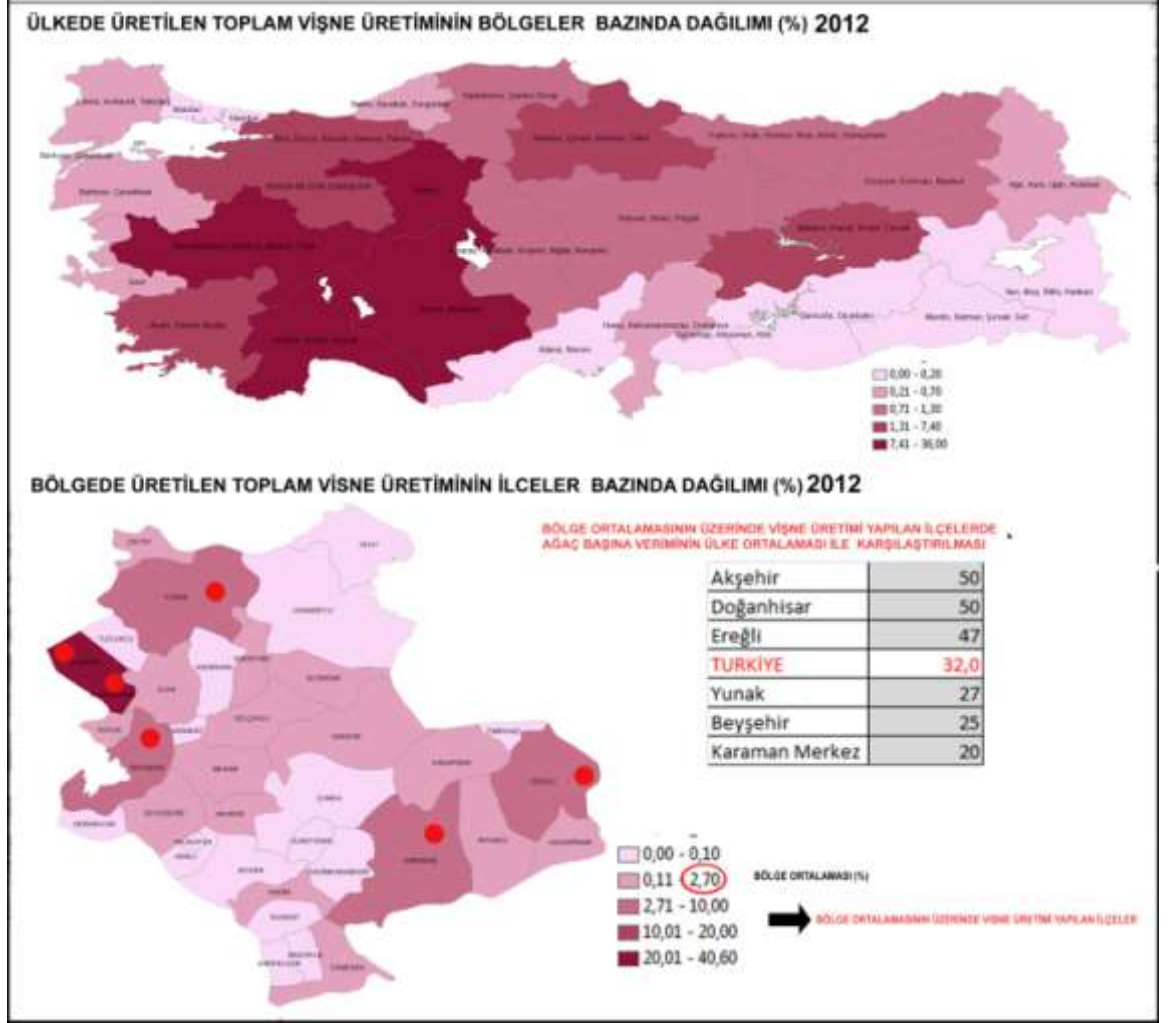
Tablo 23 Vişne Üretiminin Ulusal ve Küresel Ölçekteki Üretim Payları

Ürün	Dünya(ton)	Türkiye(ton)	Bölge(ton)	Bölge/Türkiye(%)	Bölge/Dünya(%)
Vişne	1.276.211	186.443	26.132	14,00	2,00

Kaynak: TUIK, 2012

*FAO,2011

Harita 24 Düzey 2 Bölgeleri Ve Konya Karaman İlçeleri İtibariyle Vişne Üretimi

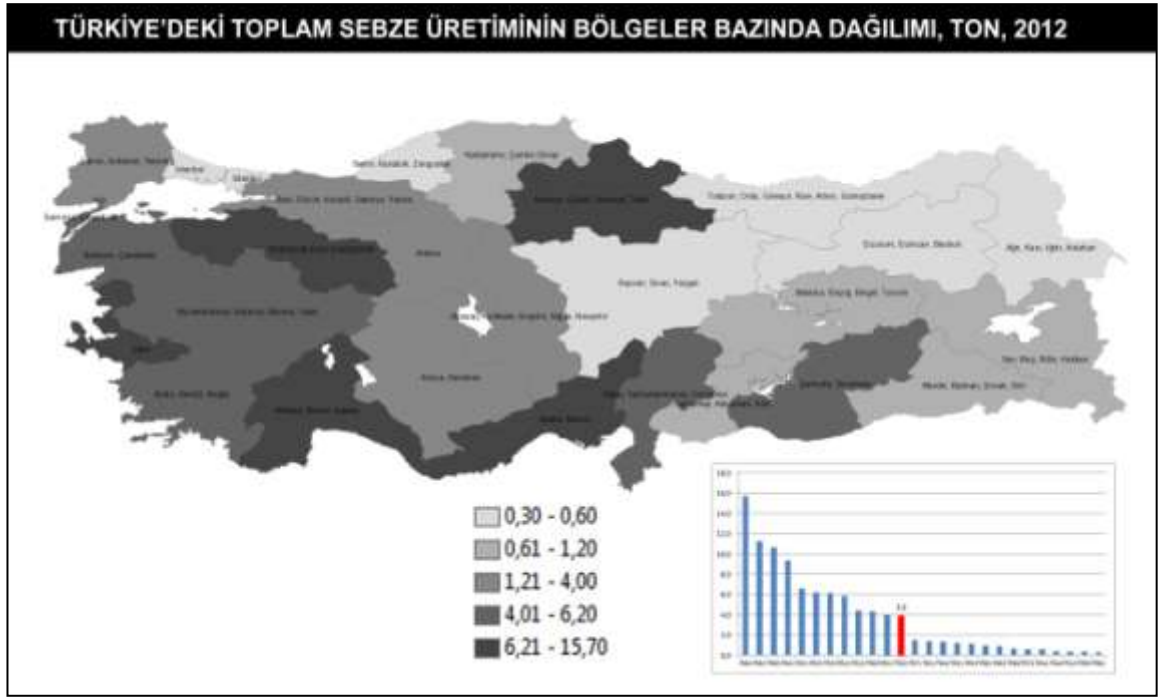

234. Ülke ortalamasının üzerinde bir verime sahip olan bölgemizde toplam vişne üretiminin %83'ü Akşehir, Doğanhisar, Ereğli ve Karaman Merkez ilçelerinde üretilmektedir.

SEBZECİLİK

235. Türkiye toplam sebze üretiminin %3,9'u bölgemizden sağlanmaktadır. Toplam sebze üretimimizi diğer bölgelerle karşılaştırdığımızda ulusal düzeyde çok rekabetçi olmadığı görülmektedir. Sebze üretimi sulamaya bağımlı bir üretim biçimidir.
236. Bölgemizde hemen hemen tüm sebze çeşitleri yetiştirilmesine karşın su kısıtı nedeniyle sebze üretiminde havuç dışında rekabetçi olduğumuz başka bir ürünümüz bulunmamaktadır.

Harita 25 Türkiye'deki Sebze Üretimimin Bölgeler Bazında Dağılımı

237. **Bölgemizde üretim açısından ulusal ölçekte rekabetçi olduğumuz tek ürün havuçtur.** Ülkemizde üretilen havuç miktarının yaklaşık %67'si bölgeden karşılanmaktadır. Bölgemizde havuç üretimi ağırlıklı olarak sulama imkânlarının olduğu Meram(Kaşınhanı), Çumra ve Ereğli ilçelerinde yoğun olarak yapılmakta olup özellikle ihracata yönelik siyah havuç üretiminin tamamı bölgemizden karşılanmaktadır.

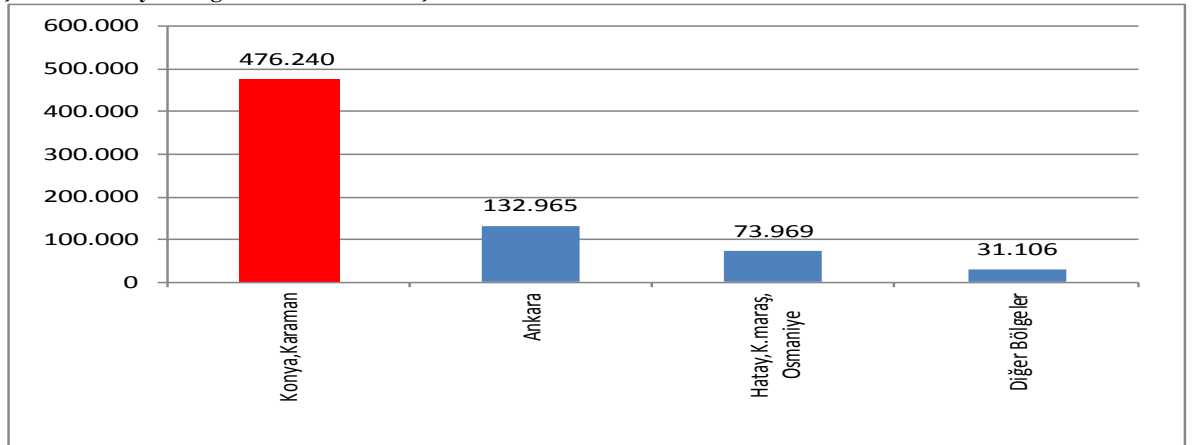
Tablo 24 Havuç Üretiminin Ulusal Ve Küresel Ölçekteki Üretim Payları

Ürün	Dünya(ton)	Türkiye(ton)	Bölge(ton)	Bölge/Türkiye(%)	Bölge/Dünya(%)
Havuç	35.658.466	714.280	476.240	66,7	1,33

Kaynak: TÜİK, 2012

*FAO, 2011

Şekil 36 Düzey 2 Bölgeleri Bazında Havuç Üretimi

Kaynak : TÜİK, 2011

TOHUM SEKTÖRÜ

- 238. Bölgemiz tohum üretiminde ülkemizde ilk sırada yer almaktadır.** Bölgemizde tohumculuk faaliyetleri 1980'li yıllarda başlamış olup, önceleri sadece Altınova, Konuklar ve Gözlü Tarım İşletme Müdürlüklerinde hububat tohumluğu üretimi yapılırken, özel sektörün tohumculuğa girmesi ile son 10 yıl içerisinde tohumculuğun en fazla yapıldığı bölge olmuştur. Bölgemizde tohumluk üretiminde buğday, arpa, hibrit ayçiçeği, patates, aspir ve yem bitkileri tohumlukları ilk sıralarda yer almaktadır. Ülkemizde üretilen toplam tohum üretiminin yaklaşık %36'sı bölgemizden karşılanmakta olup bunun %34'ü Konya ilimizde üretilmektedir.

Tablo 25 Konya Karaman Bölgesindeki Tohum Üretimi

	Üretim Alanı(da)	Üretim Miktarı(ton)	Üretim Oranı%
Konya	648.158,0	217.500,0	33,7
Karaman	13.314,0	9.103,3	1,4
Bölge	661.472,0	226.603,3	35,1
Türkiye	-	644.790,0	100

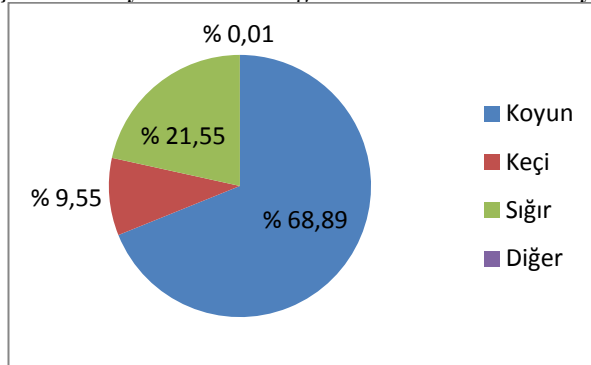
Kaynak: GTHM, 2012

- 239.** Bölgemiz Konya ve Karaman illerinde üretim yapan kurum ve kuruluşların sayılarına baktığımızda özel sektörün daha baskın olduğu bölgede tohumluk sektörünün ticari olarak bir güç haline geldiği görülmektedir. Bölgede Konya'da yaklaşık 60 adet, Karaman'da ise yaklaşık 14 adet üretici firma faaliyetlerde bulunmaktadır Bunlara ilave olarak Tarım Kredi Kooperatifleri Bölge Müdürlüğü ve Pankobirlikte sözleşmeli tohum üretimi gerçekleştirmektedir. Tesisleri ve merkezleri Konya dışında olan birçok firma da üretimlerini Konya ilinde yapıp, sertifikalandırma ve paketleme işlemlerini Konya dışında yaptıkları için Konya'nın gerçek payında da bazen yanılgılar olabilmektedir.⁴⁰
- 240.** Bir bölgenin tohumluk üretimine uygunluğu onun iklim yapısı ile de çok yakından ilgilidir. Bölgemiz ekolojisinin yabancı tozlaşan bitkiler için uygunluğu, tohumculuk için izole ve temiz alanları, Ar-Ge birikimi, coğrafi konumu, sulanabilir tarım alanları ve modern tohumluk işleme tesislerinin varlığı bölgenin giderek bir tohumculuk merkezi olmasının en önemli nedenleridir.

4.3.2 HAYVANSAL ÜRETİM

- 241. Bölgemiz Türkiye toplam büyükbaş ve küçükbaş hayvan varlığının %6'sını barındırmaktadır.** Hayvan türlerine bakıldığında, ağırlıklı olarak küçükbaş hayvan yetiştiriciliği yapıldığı görülmektedir. Bölgede küçükbaş hayvan varlığının yaklaşık %70'i koyundur.

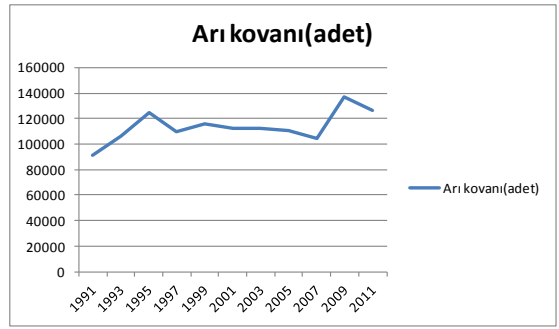
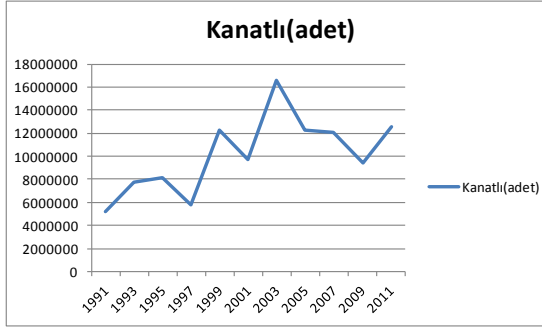
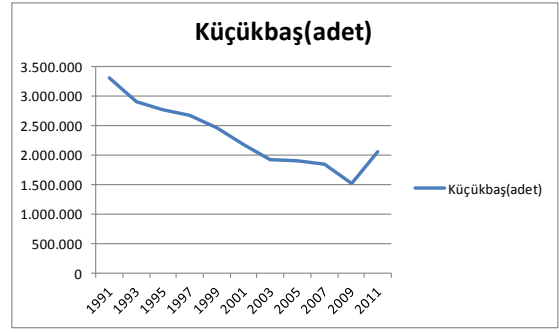
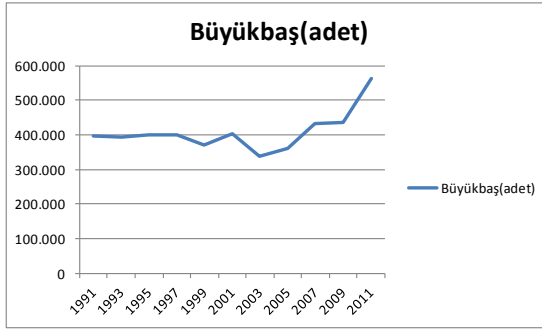
Şekil 37 Konya Karaman Bölgesi'nde Türlerine Göre Hayvan Varlığı Dağılımı(%)

Kaynak : TÜİK, 2011

- 242.** Bölgede hayvan varlığı değişimleri incelendiğinde küçükbaş hayvancılık ve arıcılık faaliyetlerinde bir azalış olduğu görülürken özellikle büyükbaş hayvancılıkta bir artış yaşanmıştır.

⁴⁰ Konya ili Tohumculuğunun Durum ve Potansiyelini Belirlemeye Yönelik Fizibilite Çalışması, 2013

Kaynak: TÜİK, 2011

BÜYÜKBAŞBAŞ HAYVAN YETİŞTİRİCİLİĞİ

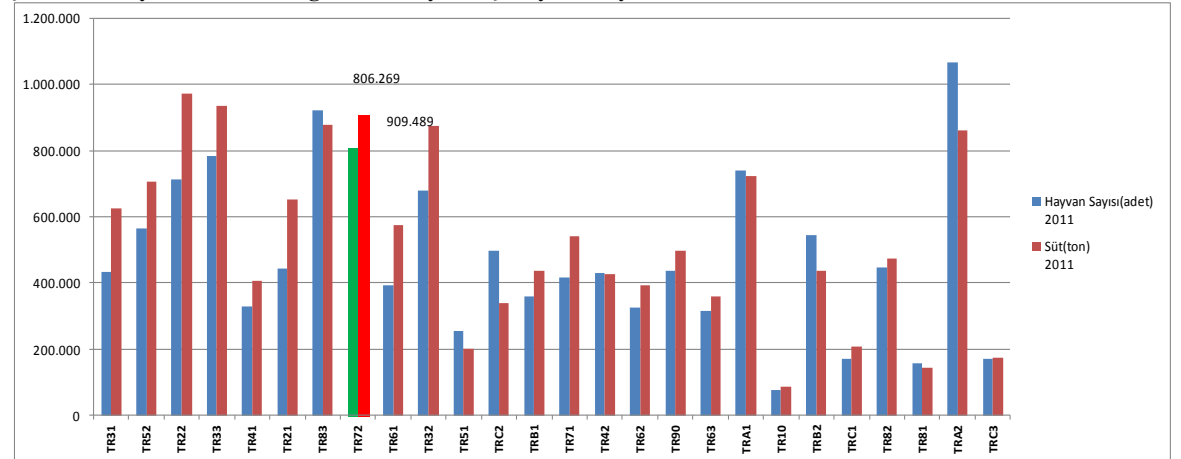
- 243.** Türkiye toplam büyükbaş hayvan sayısının %5'i bölgede yer almaktadır. Bölgemizde büyük baş hayvan sayısı ve süt üretimi açısından bölgeler düzeyinde 8. sırada yer almasına karşın toplam et üretiminde 2. sırada yer almaktadır. Bölge büyükbaş hayvan sayısı ve hayvansal ürünlerin miktarı açısından değerlendirildiğinde önemli bir yere sahiptir.

Tablo 26 Konya Karaman Bölgesi Büyükbaş Hayvan Varlığı

Ürün	Dünya(adet)	Türkiye(adet)	Bölge(adet)	Bölge/Türkiye(%)	Bölge/Dünya(%)
Büyükbaş hayvan	1.399.908.375,0	12.483.969	564.419	4,5	0,04

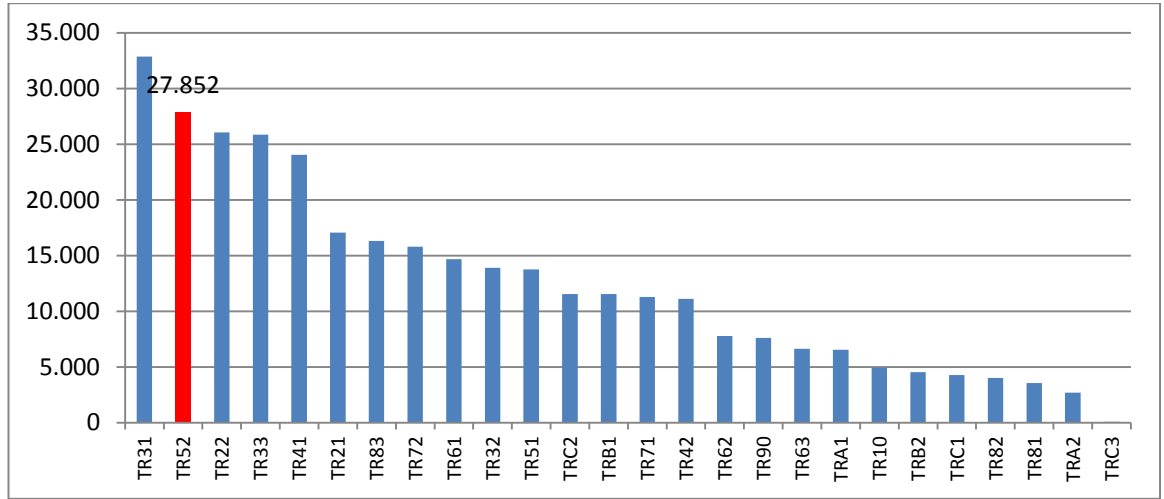
Kaynak: TÜİK, FAO, 2011

Şekil 38 Konya Karaman Bölgesi'nde Büyükbaş Hayvan Sayıları Ve Süt Üretimi

Kaynak: Tarımsal Göstergeler, TÜİK, 2011

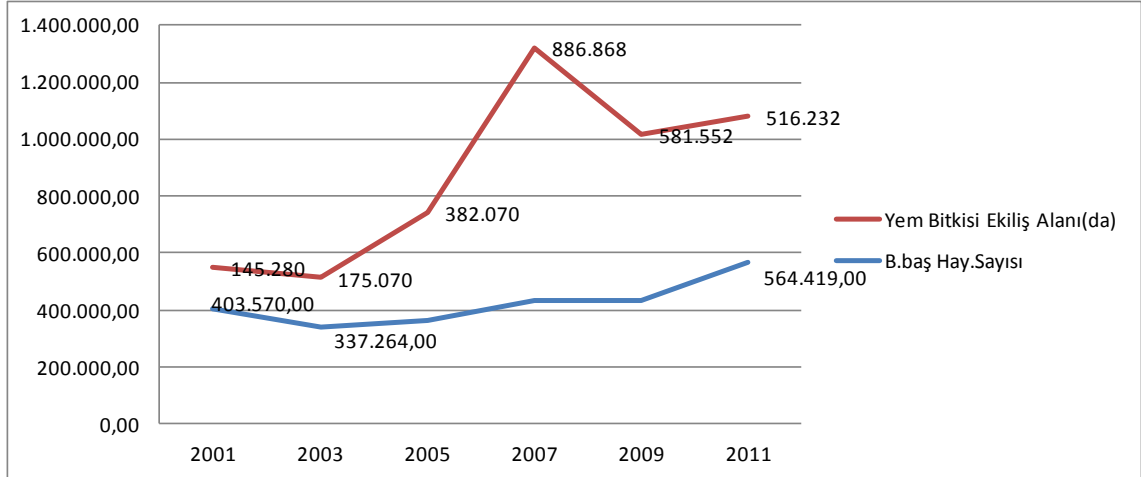
Şekil 39 Konya Karaman Bölgesi'nde Büyükbaş Hayvan Et Üretimi(ton)

Kaynak: Tarımsal Göstergeler, TÜİK, 2009

- 244.** 2000 yılı itibarıyla ulusal destekleme politikaları neticesinde bölgemizde yem bitkileri ekiliş alanı ve büyükbaş hayvan sayılarında artış gerçekleşmiştir. 2001 yılı itibarıyla 2011 yılında yem bitkileri ekiliş alanlarında 3,5 kat ve büyükbaş hayvan varlığında 1,4 katlık artış gerçekleşmiştir. Yapılan ekimler yem ihtiyacını karşılamamakta ve hayvancılık işletmelerinin en önemli girdisi olan yem maliyetleri üzerine olumsuz etki yapmaktadır.
- 245.** Bölgemiz illerinden Konya’da kaba yem ihtiyacının yaklaşık %20’ si karşılanmaktadır.⁴¹ Büyükbaş hayvan yetiştiriciliği yapan bir işletmenin rekabetçi olabilmesi için hayvan başına ortalama 5 dekarlık yem bitkisi ekilişi gerçekleştirmiş olması gerekmektedir. Bölgemizde tüm ekilişlerin büyükbaş hayvan işletmelerinde kullanıldığını varsaysak bile 2011 verilerine bakıldığında, bu oranın yaklaşık 1 dekara karşılık geldiği görülmektedir. Yani yem bitkisi ekilişleri bölge büyükbaş hayvancılığının kaba yem ihtiyacını karşılamaktan çok uzaktır.

Şekil 40 Konya Karaman Bölgesi’nde Büyükbaş Hayvan Sayısı İle Yem Bitkileri Ekiliş Alanı İlişkisi

Kaynak: TÜİK, 2011

- 246.** Bölgede yer alan hayvancılık işletmeleri ihtiyaç duyduğu kaba yem açığını satın alma yoluyla gidermeye çalışmaktadır. Süt üretim maliyetlerinin %70’ten fazlasının yem maliyetlerini oluşturduğu düşünülürse ekonomik seviyede üretim yapan hayvancılık işletmelerinin kaba yem ihtiyacını karşılayacak ölçüde ekim yapmaları büyük önem arz etmektedir.

⁴¹ Konya İli Yem Bitkileri Üreticilerinin Sosyo-Ekonomik Yapıları İle Başarılı Üretimi Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi, Bingöl Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 2011.

- 247. Bölgemizde yem bitkilerinin yanında meralar da önemli bir yem kaynağı durumundadır.** Bölge toplam arazi varlığının %21,2'si çayır ve meralardan oluşmasına karşın meralar etkin bir şekilde kullanılamamaktadır. Yarı kurak iklim özelliği gösteren bölgemizde meraların otlatma kapasiteleri gözetilmeksizin erken ve aşırı otlatmalar yapılmaktadır. Bu gibi nedenlerden ötürü bölge meralarımızda yararlanılabilir bitki örtüsü %25'i geçmediği için zayıf mera olarak nitelendirilmektedir. Bölgemiz toplam mera varlığı 1 milyon hektar, toplam yem bitkisi ekilişi 50 bin hektar civarındadır. Bölgede yem bitkileri üretimi ağırlıklı olarak sulu tarım alanlarında yapılmaktadır. DSİ Genel Müdürlüğü'nce Yer Altı Suyu Yönetmeliği kapsamında uygulanacak su tahsis sınırlamaları ile yem bitkileri üretiminin düşeceği ve meralar üzerine olan baskının artacağı düşünülmektedir.⁴²

KÜÇÜKBAŞ HAYVAN YETİŞTİRİCİLİĞİ

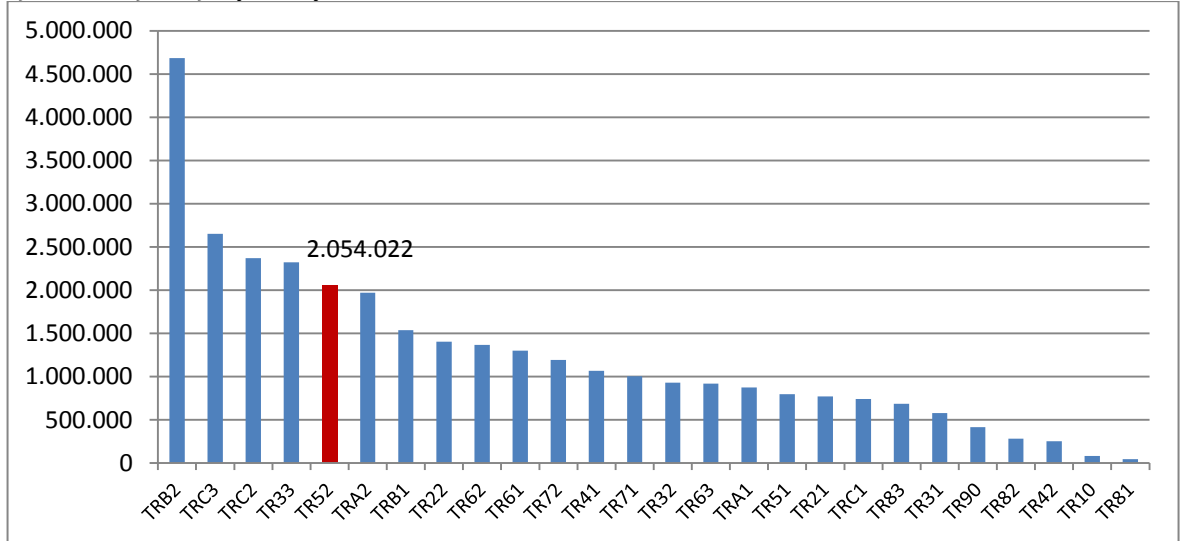
- 248.** Türkiye toplam küçükbaş hayvan sayısının %6'sı bölgede yer almaktadır. Bölgemizde küçükbaş hayvancılık hayvan sayısında 5.sırada ve süt üretimi açısından 4. sırada yer almasına karşın toplam et üretiminde 9. sırada yer almaktadır. Bölge hayvan sayısı ve hayvansal ürünlerin miktarı açısından değerlendirildiğinde ulusal düzeyde önemli bir yere sahiptir.

Tablo 27 Konya Karaman Bölgesi'nde Büyükbaş Hayvan Sayılarının Karşılaştırılması

Ürün	Dünya(adet)	Türkiye(adet)	Bölge(adet)	Bölge/Türkiye(%)	Bölge/Dünya(%)
Küçükbaş hayvan	1.919.242.817	32.309.518	2.054.022	6	0,01

Kaynak: TÜİK, FAO, 2011

Şekil 41 Küçükbaş hayvan sayıları

Kaynak: TÜİK, 2011

- 249.** Bölgemizde özellikle koyun yetiştiriciliği daha baskındır. Koyunculuk meraya dayalı bir faaliyet olup mevcut mera alanlarının azalması ve yaşanan verimsizlik sürülerin kaba yem ihtiyacının karşılanmasını olumsuz yönde etkilemektedir. Bölgede küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin en yoğun yapıldığı ilçelere bakıldığında bu ilçelerin mera alanları açısından da avantajlı olduğu görülmektedir.
- 250.** Bölgede küçükbaş hayvanların yaklaşık yarısı Karapınar, Karaman Merkez, Ayrancı, Ereğli, Karatay ve Çumra ilçelerinde bulunmaktadır. Bu ilçelerin mera alanlarına bakıldığında toplam mera alanlarının yaklaşık %55'ine sahip olduğu görülmektedir.

⁴² KOP Bölgesi Arazi Enerji Üretim Planlaması Raporu, 2012.

Tablo 28 Küçükbaş Hayvan Sayısı Ve Mera Alanlarının Karşılaştırılması

İlçeler	Hayvan Sayısı	Mera alanları
Karapınar	213.138	1.304.440
Karaman Merkez	208.492	1.716.420
Ayrancı	162.750	1.019.300
Ereğli	157.880	768.350
Karatay	139.405	890.000
Çumra	127.038	335.290

Kaynak :Konya, Karaman GTHM, 2013

251. GTHB 2013-2017 Stratejik planında tarımsal üretim ve arz güvenliği stratejik alanında ülkemizde küçükbaş hayvana yönelik üretimin teşvik edileceği belirtilmiştir. Aynı planda ayrıca ülkemizin bitki örtüsü, arazi eğimi, yükseklik, yağış rejimi, mera mülkiyeti, gibi kriterler bakımından küçükbaş hayvancılığa daha uygun olduğu ifade edilmektedir. Benzer şekilde bölgemizin küçükbaş hayvancılığa daha uygun olduğu düşünülmektedir.

KÜMES HAYVANCILIĞI(YUMURTA, BEYAZ ET)

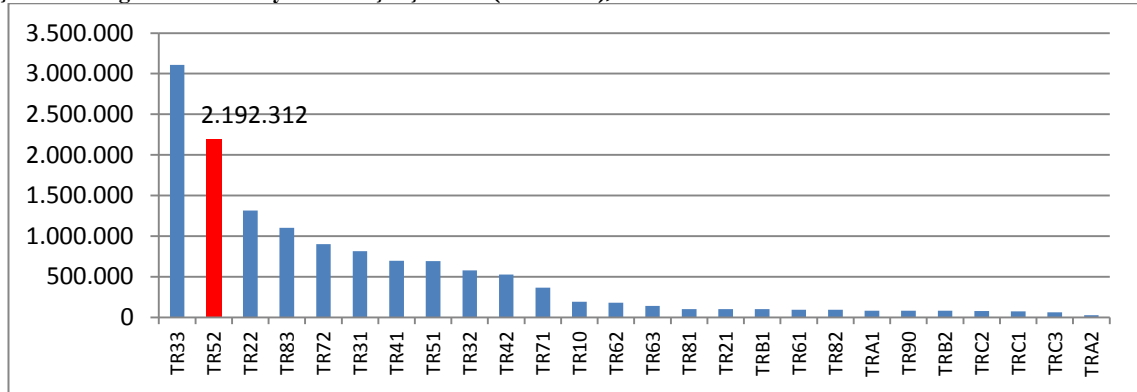
252. Türkiye toplam kümes hayvanının %5,2' si bölgede yer almaktadır. Bölgemiz beyaz et üretiminde etkin olmamasına karşın yumurta üretiminde Manisa, Afyon, Kütahya, Uşak Bölgesinin ardından 2. sırada gelmekte olup üretimin ağırlıklı olarak merkez ilçelerde yapıldığı ve bölgemiz toplam üretimin % 16'sını karşıladığı görülmektedir. Bölge hayvan sayısı ve hayvansal ürünlerin miktarı açısından değerlendirildiğinde ulusal düzeyde önemli bir yere sahiptir.

Tablo 29 Kümes Hayvanı Sayısının Ulusal Ve Küresel Ölçekteki Üretim Payları

Ürün	Türkiye(adet)	Bölge(adet)	Bölge/Türkiye(%)
Hayvan sayısı*	241.498.538	12.535.899	%5,2
Yumurta**	13.832.726.000	2.192.312.000	%15,8

Kaynak : *TÜİK,2011, **TÜİK, 2009

Şekil 42 Bölge Yumurta Sayıları Karşılaştırması(1000 adet), 2009

Kaynak: TÜİK, 2009

253. Bölgemizde beyaz ete yönelik üretim sadece Akşehir ilçesinde yapılmakta olup ağırlıklı olarak yumurta üretimi yapılmaktadır. Bölgemiz yumurta tavukçuluğu açısından tüm altyapı olanaklarına sahip olup aynı altyapı yatırımlarından istifade edilerek veya yeni yatırımların teşviki ile et tavuğu üretimi için önemli bir potansiyele sahiptir.⁴³

ARICILIK

⁴³ Gıda Teknik Komite Raporu, 2013

254. Türkiye bal üretiminin %2,1'i bölgeden karşılanmaktadır. Bölgemiz arıcılık faaliyetleri ağırlık olarak Karaman Merkez, Sarıveliler ve Bozkır ilçelerinde yapılmakta olup, bölgede yaklaşık 127 bin kovandan 2000 ton civarı bal elde edilmektedir.

Şekil 43 Bal Üretiminin Ulusal ve Küresel Ölçekteki Üretim Payları

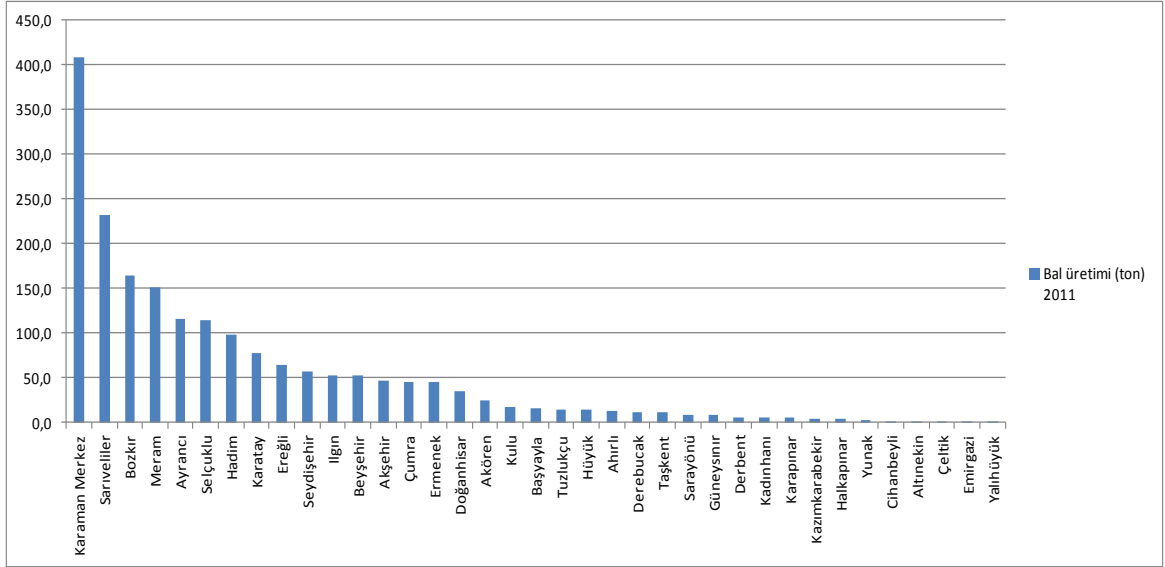
Ürün	Dünya(ton)	Türkiye(ton)	Bölge(ton)	Bölge/Türkiye(%)	Bölge/Dünya(%)
Bal	1.521.930*	94.245	1.937	2,1	0,012

Kaynak: TÜİK, 2011

*FAO,2009

255. Bölgemizde tüm ilçelerde arıcılık faaliyetleri yapılmaktadır. Bölgemiz geniş coğrafyaya sahip olması nedeniyle farklı floraları barındırmaktadır. Bölgede arıcılık faaliyetlerinin başta flora yapısı olmak üzere doğal şartları gözetilerek yapılması önem arz etmektedir.

Şekil 44 Bölge İlçelerinde Bal Üretimi Yoğunluğu

Kaynak : TÜİK, 2011

4.3.3 ORGANİK TARIM

256. Ülkemizde başlangıçta (1985 yılında) sadece 8 ürüne yönelik yapılan organik üretim günümüzde 225 ürün çeşidine ulaşmıştır. Türkiye, 54,9 Milyar \$'lık dünya organik ürün pazarında yaklaşık 16 Milyon \$'lık bir paya sahiptir.⁴⁴ 131 kalemden 16 ülkeden ithalat yapılmakta olup ithalat kalemlerine bakıldığında ülkemizde ve bölgemizde yetiştirilebilecek birçok ürünü ithal ettiğimiz anlaşılmaktadır.

Harita 26 Organik Tarım Üretiminin Bölgeler Karşılaştırması(ton)

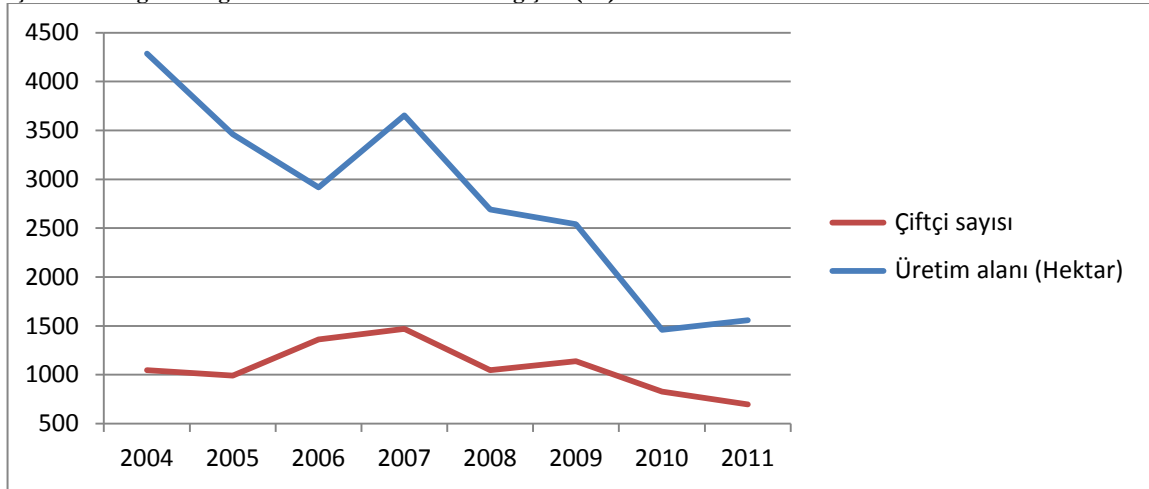
⁴⁴ Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı verileri, 2013

Kaynak : TÜİK tarımsal göstergeleri derlenmiştir, 2011

257. TÜİK bölgesel verileri incelendiğinde bölgemizde organik üretim alanları ve çiftçi sayıları azalma göstermektedir.

Şekil 45 Bölgede Organik Üretim Alanlarının Değişimi(ha)

Kaynak : TÜİK,2011

258. Konya Karaman Bölgesi'nde organik tarım verileri incelendiğinde Ülkemizdeki toplam üretim alanlarının % 0,3'ü ve üretim miktarının %1,2'sinin bölgede gerçekleştiği görülmektedir. Bu üretimin yaklaşık %90'ının Konya ilinde gerçekleşmektedir.
259. Organik tarım üretimi bölgemizde ağırlıklı olarak, Meram, Sarayönü, Derbent, Akşehir, Doğanhisar ve Hüyük ilçelerinde yapılmaktadır. En fazla üretimi yapılan organik ürünler havuç, patates, silajlık mısır, çilek, vişne, buğday ve elmadır.⁴⁵

Tablo 30 Türkiye ve TR52 Düzey 2 Bölgesi'nde Organik Tarım

⁴⁵ İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri, 2013.

	Konya	Karaman	TR52	Türkiye	TR52/TR(%)
Çiftçi sayısı	622	73	695	42.460	1,6
Ekilen alan (Hektar)	1.406	154	1.559	614.618	0,3
Üretim (Ton)	17.786	2.337	20.123	1.659.543	1,2

Kaynak: TÜİK, 2011

4.4 TARIMSAL ÖRGÜTLENME

- 260.** Bölgemiz tarımsal örgütlenme düzeyi açısından ülkemizde oldukça önemli bir yere sahiptir. Ülkemizde mevcut sulama kooperatiflerinin yaklaşık %14'ü bölgemizde bulunmaktadır. Bölgemiz sulu tarım alanlarının yaklaşık %60'ı kooperatif ve birlik alanları içerisinde kalmaktadır.

Tablo 31 Konya Karaman Bölgesindeki Tarımsal Örgütler

Kooperatif Türü	Konya	Karaman	TR52	Türkiye	TR52/Türkiye(%)
Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	334	51	385	7967	4,8
Sulama Kooperatifi	300	38	338	2484	13,6
Su Ürünleri Kooperatifi	11	2	13	544	2,4
Pancar Ekicileri Kooperatifi	1	-	1	31	3,2
Tarım Kredi Kooperatifi	49	15	64	1800	3,6
Toplam	695	106	801	12826	6,2

Kaynak: Konya, Karaman GTHM, 2012.

- 261.** Bölgede özellikle dağlık alanlarda küçük aile işletmelerinin egemen olduğu bir yapı gözükmemektedir. Bu işletmelerin etkin bir tarımsal örgütlenme çatısı altında toplanması verimli ve rekabet edebilir bir yapıya kavuşmalarını sağlayacaktır.

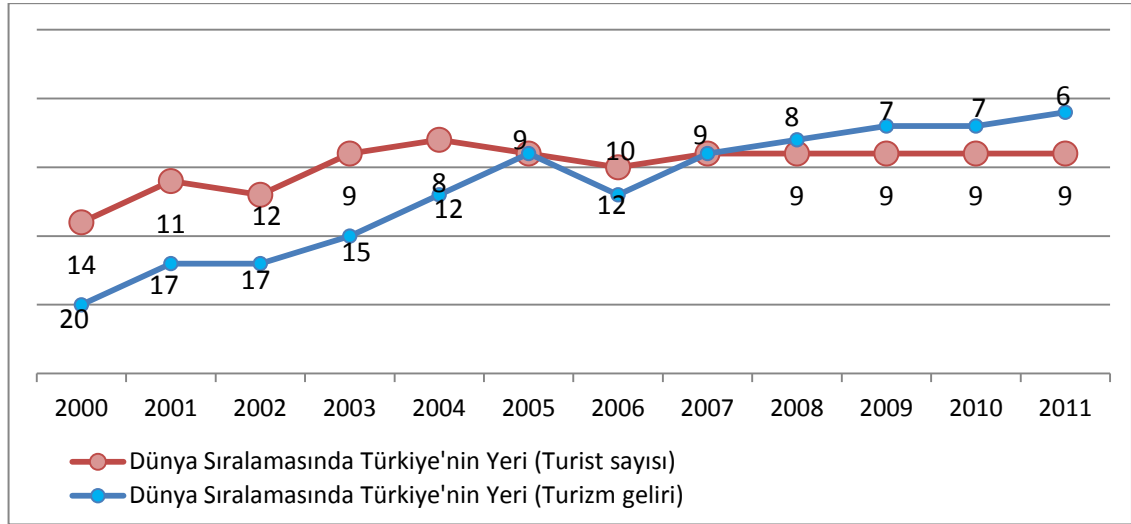
Tablo 32 Bölgemizde Türlerine Göre Birlik Sayıları

Birlik Türleri	Konya	Karaman	TR52	Türkiye*
Sulama Birlikleri	11	3	14	392
Hayvansal Üretimle İlgili Üretici Birlikleri	11	5	16	286
Meyve Üretici Birlikleri	3	3	6	139
Sebze ve Süs Bitkileri ile İlgili Üretici Birlikleri	3	-	3	60
Tarla Bitkileri Üretici Birlikleri	-	-	-	70
Su Ürünleri Üretici Birlikleri	-	-	-	22
Organik Ürünler Üretici Birlikleri	1	-	1	17
Toplam	18	8	26	594

Kaynak : *TRGM,2010

5 NE TÜR ALTERNATİF TURİZM FIRSATLARINA SAHİBİZ?

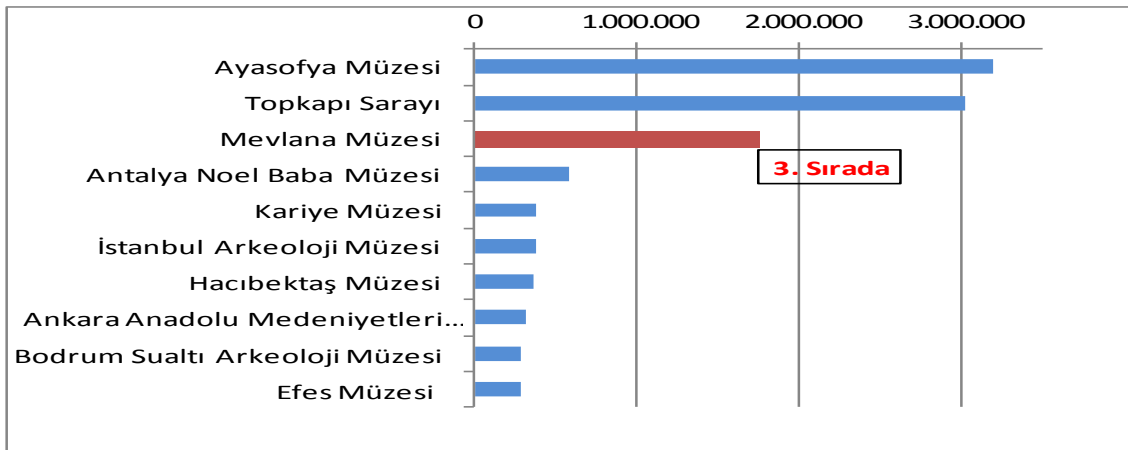
- 262.** Son yıllarda, Turizm, dünya ekonomisinde en hızlı gelişen ve genişleyen sektörlerden biri haline gelmiştir. Turizm, çoğu zaman diğer birçok endüstri gibi bölgesel veya ulusal kalkınma için bir araç olarak kullanılmıştır. Yaygın biçimde, iş ve vergi gelirlerinin oluşturulmasına, ödemeler dengesi problemlerinin hafifletilmesine ve bölgesel ve ulusal ekonomik gelişimlere, katkıda bulunan Turizm sektörü, Türkiye'nin ekonomik kalkınma stratejisinde önemli bir sektördür.
- 263.** Hızlı nüfus artışı, tarımda makineleşme gibi çeşitli sebeplerle kırsal alanlarda tarımdan elde edilen gelirler giderek azalmakta bu da kırdan kente göçlerin artmasına sebep olmaktadır. Göçün artması kırsalda yaşayan nüfusun hızla azalmasına, kentlere olan baskıların artmasına ve çeşitli problemlerin yaşanmasına sebep olmaktadır. Turizm sektörü, özellikle kırsal bölgelerde tarım sektöründen başka alternatif bir istihdam olanağı oluşturması ve bu sayede kentlere göçün ve uzun vadede ise bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılmasına katkı sağlaması bakımından bölgemiz için önemli bir sektördür.
- 264.** Özellikle kırsal alanda turizm potansiyelleri tam olarak bilinmemekte, yeterli ölçüde değerlendirilememekte ve nasıl değerlendirilebileceği hususunda özellikle yerel aktörlerin yeterli bilgisi bulunmamaktadır. Kırsal alanda yer alan turizm varış noktaları ve turizm potansiyelimiz ile bilgi eksikliği oldukça fazladır. Buna kırsal alanların beşeri ve ekonomik imkânsızlıkları eklenmesi ve bunun da sosyo kültürel yaklaşımlarla birleşmesiyle turizm potansiyelinin değerlendirilmesi daha da imkânsız hale gelmektedir.
- 265.** Turizme yönelik potansiyeller kullanılırken, bölgedeki refah ve gelişmişlik düzeyi dengesizliklerini azaltıcı doğrultuda yönlendiren, doğal, tarihsel, kültürel ve sosyal çevreyi kollayıcı, koruyucu ve geliştirici bir yaklaşım içinde ele alan politikaların geliştirilmesi hedeflenmektedir. Turizm sektörünün sağlıklı bir şekilde yapılandırılması ve verimliliğin sağlanabilmesi için gelişimini pazar gerçeğine dayandırması, gelişen dünya eğilimlerine ve yeni taleplere cevap verebilmesi gerekmektedir.
- 266.** Turizm sektöründe gözlemlenen dünya eğilimlerine bakıldığında; diğer sektörlerde olduğu gibi turizmde de artan rekabet, teknolojik yenilik, hizmet kalitesi, tüketici bilinci ve tatmini gibi kavramları da beraberinde getirerek turizm sektörünün kendini yenilemesine neden olacak ve destinasyonların önemi artacak, turistik ürün çeşitlendirilmesi ve güçlendirilmesi için imaj oluşturma pek çok destinasyonlar için de önde gelen koşul olacaktır. Bunun yanı sıra çevreye en fazla zarar veren, rahat ve pasif bir biçimde büyük gruplar halinde yapılan kitle turizmi, yerini bireysel ilgilerin ön plana çıktığı eko turizme bırakmaktadır.
- 267.** Dünya eğilimlerinde de belirtildiği gibi, destinasyonlar ve bunların güçlenmesini sağlayacak imaj oluşumu bölgemiz için de önemli bir unsurdur. Bölgemiz, Nevşehir, Afyon, Isparta, Antalya gibi turizm destinasyonları ile komşudur. Antalya turizm potansiyeli açısından ülkenin önde gelen illerindendir. Nevşehir doğal oluşumlar ve çeşitli el sanatlarıyla öne çıkan bir yerleşim yeridir. Afyon'da ise termal turizm potansiyeli yüksektir. Bölgeye ağırlıklı olarak tur kapsamında gelen turistlerin tur güzergahlarına bakıldığında; bölgemiz Antalya-Nevşehir arasında bir uğrak noktası durumundadır. Komşu destinasyonlarla yapılacak işbirlikleri ile her bir bölgenin potansiyel olarak karşılıklı faydaya dönüştürülebilecek yönlerinin değerlendirilerek bütünleşmiş ve planlı bir gelişim sağlanmalıdır.

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2002-2011

268. Türkiye’de, kıyı turizmi olarak basit bir iktisadi faaliyet olarak görülmüştür. Ancak bu yaklaşımdan uzaklaşıp, alternatif turizm potansiyellerinin de kullanılması gerektiği anlayışının yerleşmesiyle ülkemizin dünya turizminden aldığı pay hızla artmaya başlamıştır.

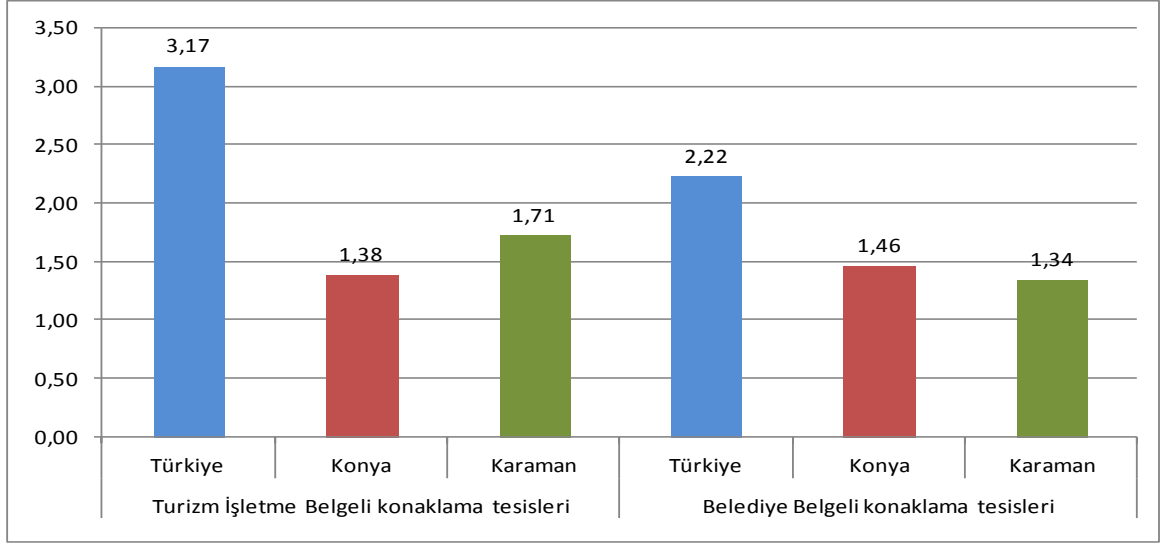
Şekil 47 2011 Yılında En Çok Ziyaret Edilen 10 Müze

Kaynak: Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 2011

269. Ülke genelinde müzelerin ziyaret edilme durumlarına bakıldığında; Mevlana müzesinin 3.sırada yer aldığı görülmektedir ve yaklaşık 1.74 milyon ziyaretçi gelmiştir. Buradan da anlaşıldığı gibi Bölgede inanç turizmi öne çıkmaktadır. Ancak kış ayları müzelere ziyaretlerin en az olduğu aylardır bu aylarda Konya ve Karaman otellerinde konaklayan yerli ve yabancı turistler genellikle iş sebebiyle gelmektedirler.
270. Bölgede inanç turizmi öne çıkmakta olup turizm çeşitlendirilememektedir. Bölgemiz çeşitli turizm potansiyellerine sahip olmasına rağmen, turizm sektöründe gereken gelişme kaydedilememiş ve sektöre gereken önem de verilmemiştir. Doğa turizmi, mağara turizmi, sağlık turizmi, av turizmi ve kongre turizmi için sahip olduğu potansiyellerin harekete geçirilmesiyle bölge turizminin çeşitlendirilmesi sağlanabilecektir.

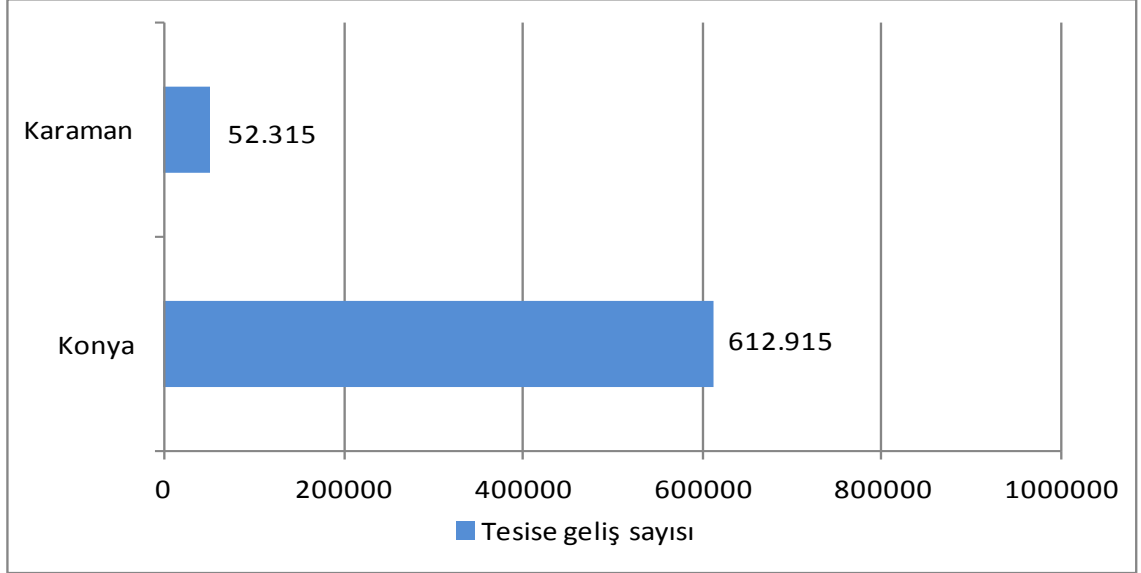
Şekil 48 Gelen Yerli ve Yabancı Turistlerin Ortalama Geceleme Süreleri

Kaynak: TÜİK, Bölgesel İstatistikler, 2011

271. Bölge illerimizde ortalama geceleme sürelerinin Türkiye ortalamasının altında olduğu gözlenmektedir

Şekil 49 Tesislerde Konaklayan Turist Sayıları

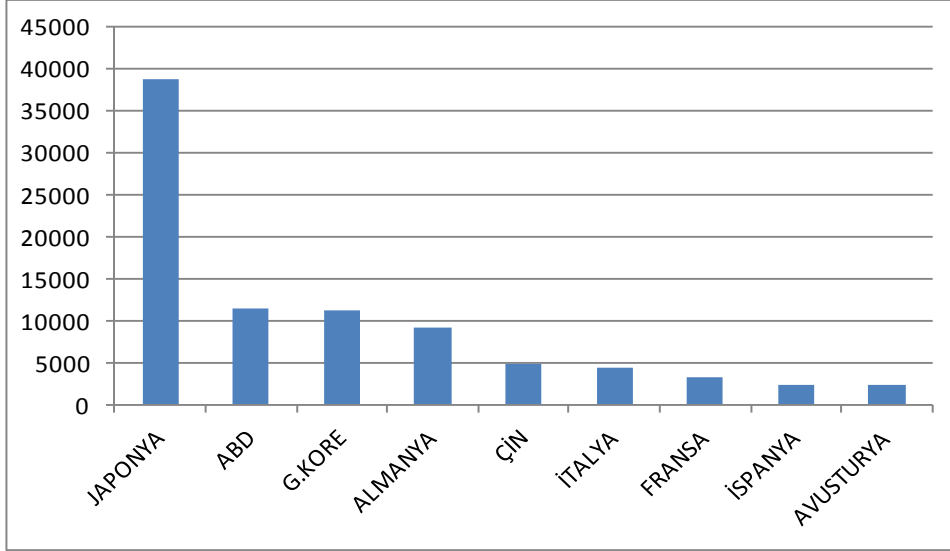

Kaynak: TÜİK, Bölgesel İstatistikler, 2011

272. Bölgeye gelen yabancı turistlerin büyük bir bölümü tur acenteleri tarafından paket programlarla gelmekte ve gelen turistlerin büyük bir kısmı konaklamamaktadır. Bu program içinde Konya bir durak ya da mola merkezi durumundadır. Çünkü Konya'ya gelen turistler başta Mevlana Müzesi ve diğer müzeleri ziyaret ederek konaklamadan ayrılmaktadır. 2011 yılı verilerine göre Mevlana müzesine gelen turist sayısı yaklaşık 1,74 milyondur. Konya'ya gelen gerek yerli, gerekse yabancı turistlerin günlük müze giriş istatistiği ile konaklama istatistiği arasında önemli farklar bu durumu açıkça göstermektedir. Karaman ilinde ise, müzelerin ziyaretçi sayısı 2011 yılı verilerine göre 14.501 kişi olup yerli ve yabancı konaklayan turist sayısının müze ziyaretlerinden fazla olduğu görülmektedir. Ancak ortalama kalış süresinin bu ilimiz için de ülke değerlerinin altında olduğu görülmektedir.

273. Bölgede konaklamanın yetersiz olması ve bölgenin sahip olduğu diğer değerlerin tanıtımının yapılmaması turistlerin yalnızca müzeyi ziyaret etmelerine, konaklamadan bölgeden ayrılmalarına ve sonuç olarak turizm sektöründen yeterli elde edilememesine sebep olmaktadır.

Şekil 50 Ülkelere Gore Konaklama Durumu

Kaynak: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2012

274. **Bölgemiz, sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi yüksek olan ülkelerden gelen ziyaretçileri ağırlamaktadır.** Benzer şekilde yerli turistlerin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi yüksek olan İstanbul, İzmir, Ankara, Antalya ve Bursa gibi illerden ağırlıklı olarak geldiği görülmektedir. Bölgemize gelen turistlerin gelir düzeyinin yüksek olması, turizm gelirlerini artırmaya katkı sağlayan bir unsurdur. Ancak bölgede konaklama sürelerini artırıcı çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Tablo 33 Türlerine Göre Bölgedeki Turizm İşletme Sayıları

İşletme Türü (Karaman)	Adet	İşletme Türü (Konya)	Adet
Turizm İşletme Belgeli Yatak Sayısı	507	Turizm İşletme Belgeli Yatak Sayısı	4.032
Yatırım Belgeli Yatak Sayısı	120	Yatırım Belgeli Yatak Sayısı	4.451
Turizm İşletme Belgeli Otel Sayısı	6	Turizm İşletme Belgeli Otel Sayısı	24
Belediye Belgeli Konaklama Tesisi Sayısı	7	Belediye Belgeli Konaklama Tesisi Sayısı	71
Belediye Belgeli Yatak Sayısı	235	Belediye Belgeli Yatak Sayısı	3.044
Turizm İşletme Belgeli Restoran Sayısı	-	Turizm İşletme Belgeli Restoran Sayısı	14
Yatırım Belgeli Restoran Sayısı	-	Yatırım Belgeli Restoran Sayısı	8
A Grubu Seyahat Acentesi	7	A Grubu Seyahat Acentesi	84
B Grubu Seyahat Acentesi	-	B Grubu Seyahat Acentesi	3

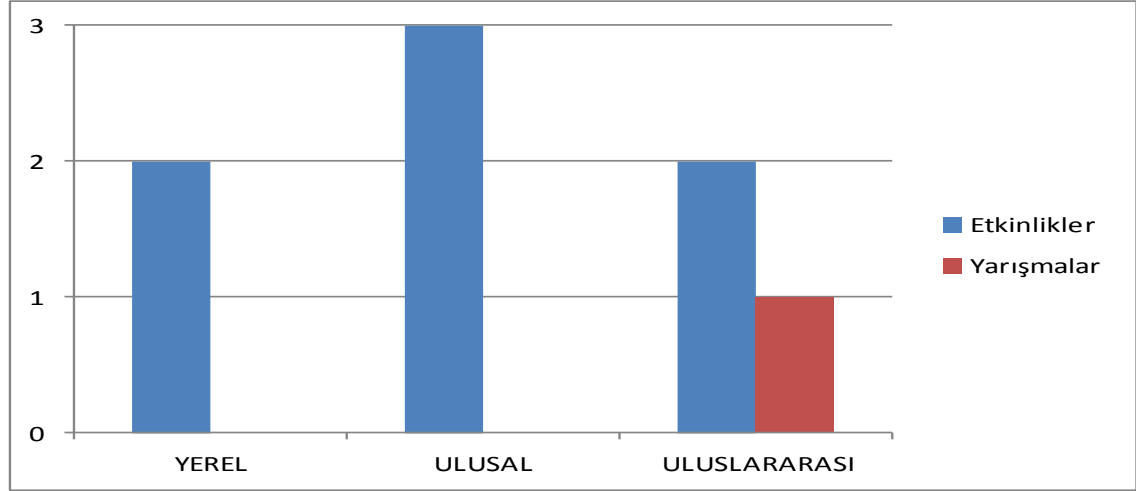
Kaynak: Konya-Karaman İl Kültür Turizm Müdürlüğü, 2013

275. Turizmi destekleyen işletme sayılarının bölgede yeterli olmadığı mevcut işletmelerin de niteliklerinin yetersiz olduğu görülmektedir. Tesislerin nicelik ve niteliklerinin artırılması beraberinde alternatif turizmin de gelişmesini sağlayacaktır. Konya ve Karaman'da kültür ve inanç turizmi dışında birden çok turizm çeşidinin uygulama alanı mevcuttur. Bu alanlarda

konaklama hizmetlerinin yoğunlaştırılması, talebin artmasını sağlayacak dolayısıyla turizmin hareketliliğini hızlandıracaktır.⁴⁶

- 276.** Konya ve Karaman'daki seyahat acenteleri nicelik açısından yeterli gibi görülse de uluslararası ağ kurma, bölgeye yönelik tanıtım faaliyetlerine destek verme ve kalite standartlarına göre hizmet sunma gibi birçok alanda yetersiz kalmaktadır. İşletmelerin etkin turistik faaliyetler açısından iyileştirilmesi ve yönlendirilmesi gerekmektedir. Böylece seyahat acenteleri, turistik ürünlere yönelik iç ve dış talebin arttırılmasına önemli katkılar sağlayacaktır.
- 277.** Bölgemizde tanıtım faaliyetleri yeterince yapılmamaktadır.

Şekil 51 Düzenlenen Etkinlik Ve Organizasyon Sayısı

Kaynak: KONİLİS, 2012, Erişim adresi: <http://www.konilis.gov.tr>, erişim (e.t. 22.04.2013)

- 278.** Bölgemizde, birer tanıtım faaliyeti olarak da değerlendirilen yarışma, ulusal ve uluslararası diğer organizasyon sayılarının yetersiz olduğu görülmektedir. Bölgemizde yıl içinde düzenlenen, katılımcı sayısı fazla olan en etkili organizasyonlar Konya ilinde Hz. Mevlana'nın Vuslat Yıldönümü Uluslararası Anma Törenleri ve Karaman ilinde ise; Türk Dili Bayramı'dır.
- 279.** Bölgenin turizm altyapısının yeterli olmadığı, özellikle yatırımların merkezlerde yoğunlaştığı, kırsala yayılmadığı gözlemlenmektedir. Turizmi destekleyen yeme-içme, eğlence ve diğer ihtiyaçlara yönelik tesislerin, nitelikli turizm şirketlerinin ve insan kaynaklarının yetersiz olduğu görülmektedir.
- 280.** Bölgemizin güney ve güneybatı bölümlerinde yani bölgenin dağlık kesimlerindeki yerleşimlerden dışarıya ya da kent merkezlerine göçün fazla olduğu gözlenmektedir. Bunun en büyük sebeplerinden birisi de geçim kaynaklarının sınırlı olmasıdır. Bu bölgelerde gerek arazi durumunun yetersizliği gerek makineli tarımın uygulanamaması gerekse tarıma alternatif başka sektörlerde gelişme sağlanamaması ekonomik kaygılara neden olmakta ve bu kaygılar göçle sonuçlanmaktadır.

⁴⁶ Turizm Teknik Komitesi Raporu, 2013

[illegible]

- 93

6 AR-GE-YENİLİK-GİRİŞİMCİLİK

- 282.** Yeni ürün ve hizmetlerin üretilmesi sürecinde bilim ve teknolojinin kullanıldığı çalışmalar, araştırma ve geliştirme faaliyetleri (Ar-Ge) olarak tanımlanmaktadır. Ar-Ge, adından da tam olarak anlaşıldığı gibi önce bir araştırma, henüz bulunmamış bulma, bilgiyi veya bir ürünü geliştirme veya öncü olmayı içerir.⁴⁷
- 283.** OECD toplam brüt üretim değeri içinde Ar-Ge harcamalarının payının %5'ten fazla olduğu sektörleri ileri teknoloji grubu içinde sınıflandırmaktadır. Ülkemizde ulusal gelirden Ar-Ge'ye ayrılan payın son yıllarda ciddi oranda artış göstermiş olmasına rağmen Ar-Ge harcamalarının GSYİH'ye oranı olan %0,86 (2011)'lık değer AB ülkelerinin ortalamasının hala altındadır.
- 284.** OECD Raporları incelendiğinde dünyada yalnızca Türkiye, Polonya ve Yunanistan'da sanayinin Ar-Ge'ye ayırdığı miktar üniversitelerden daha düşüktür. Türkiye'nin milli gelirden Ar-Ge'ye ayırdığı payın, henüz %1'i geçemeyişinin bir nedeni de sanayinin bu konuda geri kalmış oluşuna bağlı olabilir.⁴⁸ Bu göstergeler, Türkiye'nin Ar-Ge, bilgi üretme ve bilgiyi ekonomik ve sosyal faydaya dönüştürme yani inovasyon yeteneğinin istenilen düzeyde olmadığına kanıtı mahiyetindedir.
- 285.** Ülkelerin olduğu gibi bölgelerin de gelişmişlik düzeylerinin bir göstergesi olan Ar-Ge harcamalarının toplam harcamalar içerisindeki payının artışı, Ar-Ge faaliyetlerinin yenilik üretmeleri ve verimliliği arttırmaları nedeniyle bölgelerin rekabetçilik düzeyinin artırılması açısından büyük önemi haizdir. "Ar-Ge faaliyetleri sonucunda elde edilen bilgi, yeni bir ürünün ve üretim yönteminin geliştirilmesi ve yeni bir pazarın ortaya çıkarılmasında kullanılmaktadır. Üretilen bu bilgi, firmaların rekabet güçlerini artırmak suretiyle gelişmelerine katkıda bulunmaktadır. Bir firmada üretilen bilgi, hızlı bir şekilde teknoloji ve ağ sistemleri sayesinde bölgedeki diğer firmalara da yayılarak, bölgenin gelişmesine katkıda bulunmaktadır."⁴⁹
- 286.** Esnek üretim yapısına sahip ve KOBİ ağırlıklı firmaların üretim yaptığı, yeni açılan üniversiteleri ile bilimsel bilgi kapasitesini arttırmaya yönelik Konya-Karaman Bölgesi için de Ar-Ge faaliyetleri bölgenin rekabetçilik düzeyi ve kalkınması için büyük önem arz etmektedir.
- 287.** Ar-Ge ve yenilikçilik konusunda bölgedeki paydaşların yürüttüğü çalışmalarda kurumlar arası koordinasyon eksikliği, bölgedeki Ar-Ge yenilikçilik faaliyetleri konusunda bölgesel envanter eksikliği, bölgedeki işletmelerin profesyonel iş yapma kültüründeki eksiklikler, Ar-Ge faaliyetlerine olan kısıtlı bakış açısı, bölgede yer alan üniversitelerdeki öğretim elemanlarının sanayi ile işbirliği konusunda farkındalık düzeylerinin yetersiz olması, mevcut YÖK mevzuatının öğretim elemanları-sanayi işbirliğine vermiş olduğu teşvikte yetersiz oluşu sonucunda bölgenin rekabet edebilirlik düzeyinin istenilen seviyede olmadığı görülmektedir.⁵⁰

6.1 BÖLGENİN ARGE VE YENİLİK DESTEKLERİNDEN YARARLANMA DURUMU

- 288.** Ülke genelinde ve bölgede yeniliğin desteklenmesine ilişkin uygulanan teşvik politikaları firmaların ve kurumların yenilik faaliyetlerini hızlandırmaktadır. Ancak ürün, süreç, pazarlama ve organizasyonel yenilik alanlarının tümünde gerçekleştirilecek yenilik faaliyetleri, faaliyet

⁴⁷ (Erkek, 2011: 5).

⁴⁸ URAP Araştırma Laboratuvarı, BİLİM VE TEKNOLOJİ RAPORU, 2012

⁴⁹ İŞİK, KILINÇ, 2010 Bölgesel Kalkınmada Ar-Ge ve İnovasyonun Önemi: Karşılaştırmalı Bir Analiz

⁵⁰ Arge- Yenilik- İnovasyon Teknik Komitesi Raporu, 2013

sahiplerine fayda sağlarken bunlardan büyük oranda sadece Ar-Ge eksenli olan faaliyetler desteklenmektedir. Teşviklerin yanında, yenilikçilik kurumunun fonları, ilişkili şirketlerin fonları, mali olmayan fonlar, banka kredileri ve girişim sermayesi gibi mali şirketlerin fonları ve uluslararası fonların bölgede yenilikçiliğin teşvik edilmesinde kullanılması önem arz etmektedir.

- 289.** Bu anlamda Konya Karaman Bölgesinin Ar-Ge desteklerinden yararlanma oranları, marka, patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım konularında başvuru ve tescil açısından performansı yıllar itibarıyla incelendiğinde tüm bileşenler açısından Konya'nın Karaman'a göre daha iyi bir konumda olduğu söylenebilir.
- 290.** Her iki ilde de Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinin ve personelinin bu faaliyetleri daha çok büyük ölçekli işletmelerde çalışırken gerçekleştirdiği göz önüne alınırsa bu faaliyetlerin büyük bir kısmının Konya ve Karaman il merkezlerinde yoğunlaştığı söylenebilir.
- 291.** Aşağıdaki tabloda 2012 yılında TÜBİTAK akademik Ar-Ge desteklerinden en fazla yararlanan üniversitelerle ilgili bilgiler verilmiştir. 2009 yılında TÜBİTAK akademik Ar-Ge desteklerinden en fazla yararlanan üniversiteler sıralamasında 14. sırada yer alan Selçuk Üniversitesinin, 2012 yılı itibarı ile aldığı destek miktarı bazında değerlendirildiğinde 17. sıraya gerilediği görülmektedir.

Tablo 34 TÜBİTAK'a Önerilen Ve Desteklenen Projelerin Yıllara Ve Üniversitelere Göre Dağılımı (2012)

Sıra	Üniversite	Önerilen proje	Desteklenen proje	Yıl İçinde Yapılan Harcama Miktarı (1.000 TL)
1	ODTÜ	166	64	16.139,4
2	Bilkent	103	48	12.150,9
3	Ege	279	55	8.698,6
17	Selçuk	116	22	3.414,6

Kaynak: TÜBİTAK, 2012, Kamu projeleri alt projeler bazında dahil edilmiştir

- 292.** Selçuk Üniversitesinin yıl içerisinde ortalama proje başına yapılan harcama miktarlarının ODTÜ ve Bilkent Üniversitesine göre düşük kalması, desteklenen Ar-Ge projelerinin daha küçük bütçeli olduğuna işaret etmektedir. ODTÜ ve Bilkent gibi üniversitelerde her 2 proje başvurusundan birisi desteklenirken bölgede bu rakam ortalama 5'tir.
- 293.** 2003 yılı itibarı ile Konya'da tek üniversite konumunda olan Selçuk Üniversitesinin önerilen Ar-Ge proje sayısı 7, desteklenen proje sayısı ise 6'dır. Aynı yıl 228,2 TL (x1.000) olan destek miktarı 2012 yılı itibarı ile 3.414,6 (x1.000) olmuş ve yaklaşık 15 kat artmıştır.
- 294.** Bölgede bulunan diğer üniversitelerin henüz kurulmuş olması nedeniyle yıllar itibarı ile karşılaştırma yapmanın çok sağlıklı olmadığı kanaatine varıldığından bir değerlendirme yapılmamıştır. Fakat Selçuk Üniversitesinin 2012 yılı itibarı ile ilk onda yer alan üniversitelerin yakaladığı başarıyı nispeten yakalamış olması, bölge adına olumlu bir durum olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 35 TÜBİTAK'a Önerilen Ve Desteklenen Projelerin Son 3 Yıla Ve Üniversitelere Göre Dağılımı

	2010			2011			2012		
	Ö	D	H	Ö	D	H	Ö	D	H
TR52 BÖLGE	129	40	4793,1	142	33	4681,1	153	28	4505,5

SELÇUK Ü.	126	38	4611,2	128	28	3979,3	116	22	3414,6
K.OĞLU MEHMET BEY Ü.	3	2	181,9	14	5	701,8	18	4	733,1
KONYA N. ERBAKAN Ü.	0	0	0	0	0	0	11	1	213,9
KTO KARATAY Ü.	0	0	0	0	0	0	1	0	0
MEVLANA Ü.	0	0	0	0	0	0	7	1	143,9

Kaynak: TÜBİTAK

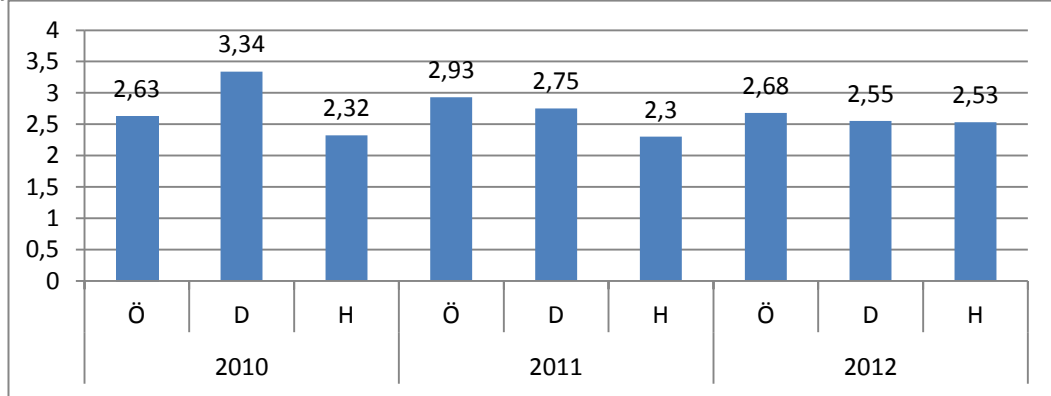
Ö : Yıl İçinde Önerilen Proje Sayısı

D : Yıl İçinde Desteklenen Proje Sayısı

H : Yıl İçinde Yapılan Harcama Miktarı (x 1000 TL) MKYS verileri olup 2012 yılına deflate edilmiştir

295. Bölge üniversitelerinden son 3 yıl içerisinde önerilen proje sayısının artışına rağmen desteklenen proje sayısı ve desteklere yapılan toplam harcama miktarı azalma eğilimindedir.
296. Diğer yandan son üç yılda desteklenen proje başına ortalama harcama miktarları artış göstererek bir anlamda bölge üniversitelerinin daha büyük çaplı projelere yöneldiği görülmektedir.

Şekil 52 Bölge Üniversitelerinin Ülke Toplamı İçindeki Payı (%)

Kaynak: TÜBİTAK, 2012 Kamu projeleri alt projeler bazında dahil edilmiştir

Ö : Yıl İçinde Önerilen Proje Sayısı

D : Yıl İçinde Desteklenen Proje Sayısı

H : Yıl İçinde Yapılan Harcama Miktarı (x 1000 TL) MKYS verileri olup 2012 yılına deflate edilmiştir

Tablo 36 SCI, SSCI, AHCI'te Yayımlanan Yayınların Üniversitelere Göre Sıralaması, 2010

Yayın Sayısına Göre Sıralama	Üniversite Adı	SCI	SSCI	AHCI	Brüt Toplam **	Net Toplam * *	Öğretim Üyesi Sayısı	Öğretim Üyesi Başına Yayın Oranı
1	İstanbul	1480	121	29	1630	1570	2606	0.60
2	Hacettepe	1092	134	20	1246	1204	1394	0.86
3	Ankara	1060	68	6	1134	1134	1712	0.66
8	Selçuk	701	48	11	760	740	1293	0.57
.								
107	Karamanoğlu Mehmetbey	22	1	0	23	23	38	0.61

Kaynak: YÖK, 2010 Yılında Tüm Üniversitelerde SCI+SSCI+AHCI'te Yayımlanan Yayınların Üniversitelere Göre Sıralaması

**Brüt Toplam: hem SCI hem SSCI hem de AHCI tarafından taranan dergilerde yer alabilen makaleler toplamı

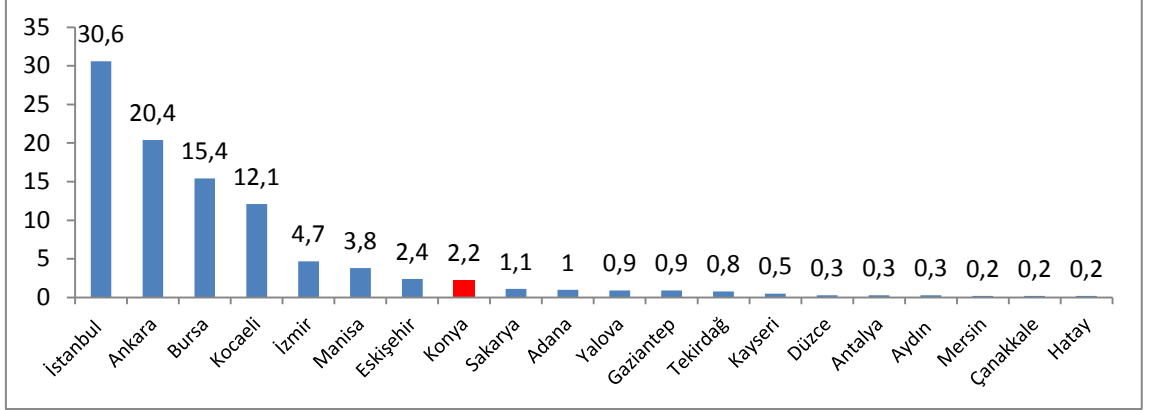
***Net Toplam: Her İndekste sadece bir defa yer alan makaleler toplamı

297. TÜBİTAK-TEYDEB Destek Programları kapsamında önerilen proje başvurularının illere göre dağılımı da 1995-2009 yılları arasında birikimli olarak incelendiğinde Konya %2,8 ile 7. sırada yer

alırken 2009-2012 yılları arasında yerini daha da üst noktaya taşıyarak %3,3 ile 6. sıraya yükseltmiştir.

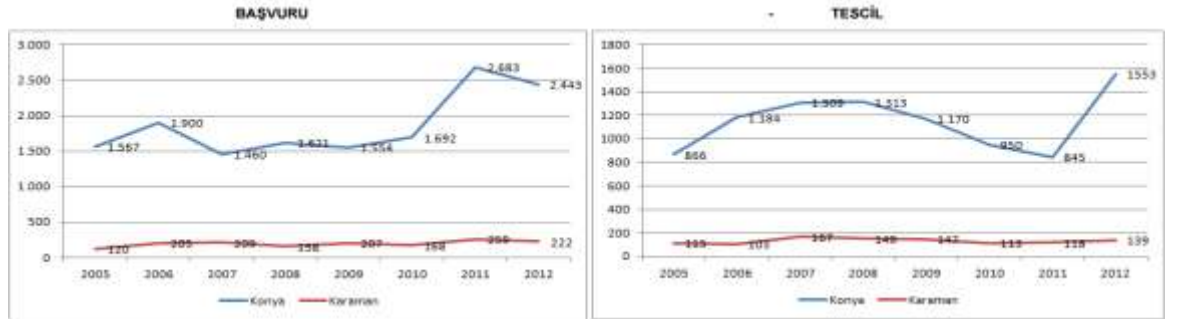
- 298.** Konya ülkedeki diğer benzer endüstriyel büyüme odağı niteliğindeki kentler ile karşılaştırıldığında TEYDEB desteklerinden faydalanma açısından görece daha iyi konumdadır. Nitekim TEYDEB programları kapsamında Konya'daki firmalar tarafından alınan hibe miktarı 1995-2012 yılları itibarı ile birikimli olarak incelendiğinde ilin %2,2 ile 8. sırada yer aldığı görülmektedir.

Şekil 53 Firmalara Verilen Hibe Destek Tutarının İllere Göre Dağılımı (% , 1995-2012)

- 299.** TÜBİTAK'a bağlı Teknoloji ve Yenilik Destek Programı Başkanlığı (TEYDEB) tarafından son yıllarda sanayiye verilen destekler ciddi oranlarda artış göstermiş, bu gelişme sonucunda ülkede özel sektörün toplam Ar-Ge harcamalarındaki payı 1990'daki %20,4'lük oranından %42,5'ler (2010) seviyesine gelmiştir.

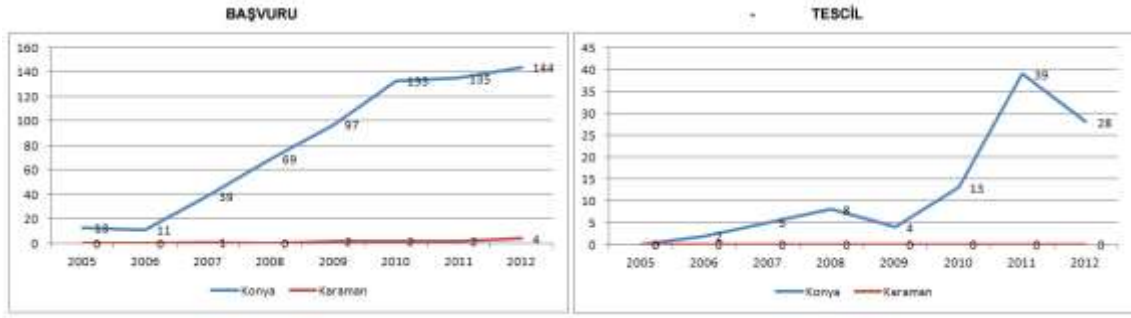
Şekil 54 Yıllar İtibariyle Bölgeden Yapılan Marka Başvuru Ve Tescilleri

Kaynak: TPE

- 300.** Yıllar itibariyle Konya Karaman Bölgesindeki illerin tescillenmiş marka, patent, faydalı model ve endüstriyel tasarımları incelendiğinde en dikkat çekici husus 2008 yılına kadar olan artış eğiliminin 2009 yılında tersine dönmesi ve düşüş eğiliminin 2011 yılından sonra durması ve 2012 yılı itibarı ile görünümün 2008 yılına kıyasla pozitifte dönmesidir. Karaman'ın tescillenmiş patentinin olmaması ise dikkat çekici bir diğer noktadır.

Şekil 55 Yıllar İtibariyle Bölgeden Yapılan Patent Başvuru Ve Tescilleri

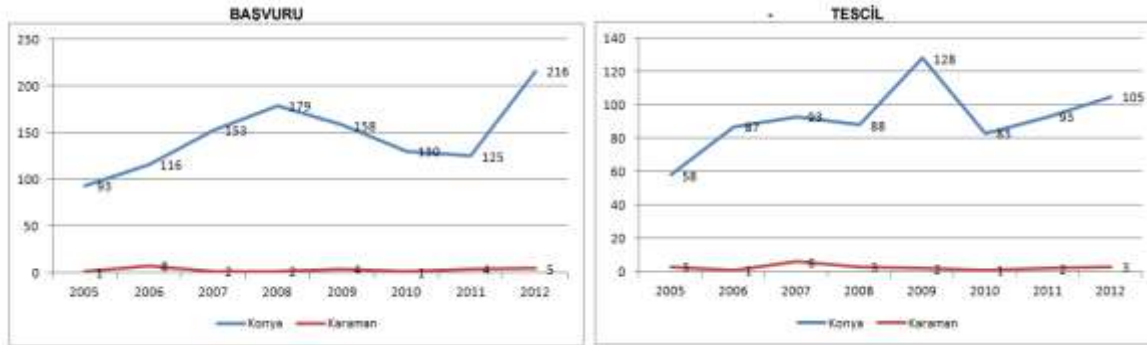

Kaynak: TPE

301. Son 11 yılda Konya'dan Türk Patent Enstitüsüne 25.150 sınai mülkiyet başvurusu yapılmıştır. Konya, 2012 yılı başvurularına göre 81 il arasında; marka başvurularında 7., patent başvurularında 6., faydalı model başvurularında 5. ve endüstriyel tasarım başvurularında 7. sıradadır. Konya'dan 2012 yılında yapılan marka başvuruları 2002 yılına göre artarak 696'dan 2443'e ulaşmıştır. Konya'dan 2012 yılında yapılan patent başvuruları da yine 2002 yılına göre artarak 7'den 144'e ulaşmıştır. Ayrıca Konya'dan 2012 yılında yapılan faydalı model başvuruları 2002 yılına göre artarak 54'ten 216'ya ve yine Konya'dan 2012 yılında yapılan Endüstriyel tasarım başvuruları 2002 yılına göre artarak 224'ten 890'a ulaşmıştır.

302. Son 11 yılda Karaman'dan Türk Patent Enstitüsüne toplam 2725 sınai mülkiyet başvurusu yapılmıştır. Karaman, 2012 yılı başvurularına göre 81 il arasında; marka başvurularında 33., patent başvurularında 30., faydalı model başvurularında 31. ve endüstriyel tasarım başvurularında 23. sıradadır. Karaman iline ait başvuru sayıları değerlendirildiğinde; 2012 yılında 2002 yılına göre marka başvuruları artarak 174'den 222'ye ve 2012 yılında 2002 yılına göre faydalı model başvuruları da artarak 2'den 5'e ulaşmıştır. Ayrıca 2012 yılında 2002 yılına göre endüstriyel tasarım başvuruları da yine artarak 19'dan 115'e ulaşmıştır.

Şekil 56 Yıllar İtibariyle Bölgeden Yapılan Faydalı Model Başvuru Ve Tescilleri

Kaynak: TPE

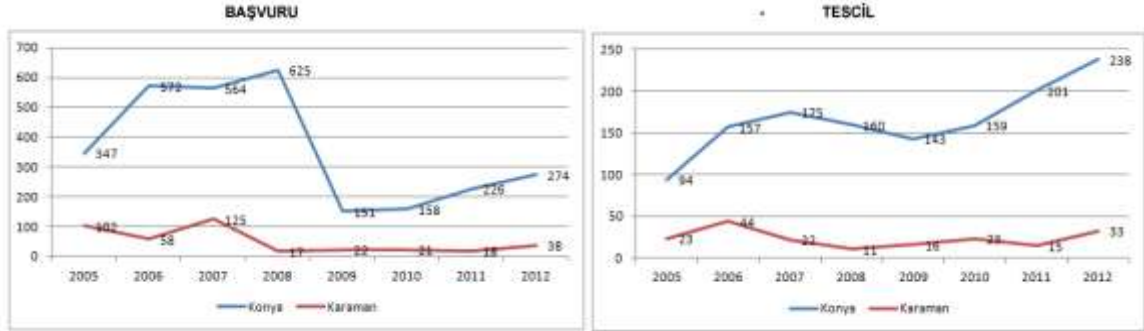
303. Konya 2012 yılı marka başvurularında 81 il arasında 7. sırada iken, tescillenen 1.553 marka ile 5. sırada yer almıştır. Yine 2012 yılı itibarı ile patent başvurusunda 6. sırada iken tescillenen 28 patentle 7. sıradadır. Faydalı model başvurusunda 5. sırada, tescillenmiş 105 faydalı modelle yine 5. sırada yer almıştır. Endüstriyel tasarım başvurusunda 7. sırada, tescili yapılan 685 endüstriyel tasarım ile yine 8. sırada yer almıştır.⁵¹

304. Karaman 2012 yılında marka başvurularında 81 il arasında 33. sırada yer almıştır. 2012 yılı tescillenen 139 marka ile 33. sıradadır. Faydalı model başvurusunda 31. sırada, tescillenmiş 3 faydalı modelle yine 25. sırada yer almıştır. Endüstriyel tasarım başvurusunda 23. sırada, tescili yapılan 89 endüstriyel tasarım ile yine 25. sırada yer almıştır. Aynı dönemde Karaman patent

⁵¹ Türk Patent Enstitüsü

başvurusu sıralamasında 4 adet başvuru ile 30. sırada bulunmasına rağmen patent tesciline sahip değildir.⁵²

Şekil 57 Yıllar İtibariyle Bölgeden Yapılan Faydalı Endüstriyel Tasarım Başvuru Ve Tescilleri

Kaynak: Türk Patent Enstitüsü, 2012

- 305.** Türkiye'deki tescilli markaların %3,2'si, tescilli patentlerin ise %2,7'si, faydalı model tescilinin %0,48'i ve endüstriyel tasarım tescilinin ise %1,9'u Konya Karaman Bölgesi'ne aittir.
- 306.** Ekonomik istikrarsızlıklar, kayıt dışılık, özel ekonomi ile yenilik ortamının gelişmemiş olması, yenilik kararı almaya ilişkin azaltılmış yetkiler, zayıf yenilik sistemleri ve düşük seviye yenilik karakteristiği gibi olumsuz etkenler gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkelerin ve bölgelerin Ar-Ge zorlukları olarak gözükmektedir.
- 307.** Bütün bunlar dikkate alınarak, Konya Karaman Bölgesi'nin Ar-Ge ve inovasyon tedbirlerinin belirlenmesi sürecinde aşağıdaki başlıklar önem arz etmektedir.
- 308.** Konya Karaman Bölgesi'nde ulusal ve uluslararası bazda üretilen bilgilerin öğrenilmesi ve yerele özel bilgilerin üretilmesi suretiyle bilginin içe ve dışa doğru yayılımının sağlanması gerekmektedir.
- 309.** Yenilikçiliğin artırılmasının en önemli kaynağı bilgidir. Bölgede yenilikçilik alanında faaliyet göstermek isteyen kişi ve kuruluşlar için çoğu bilgi düzenlenmiş olup, genel bilgi kaynakları doğrudan etkileşim olmaksızın erişilebilir ve kullanılabilir durumdadır. Ancak sektörlerle ve alt sektörlerle ait detay bilgilerin üretilmesinde ve yayılmasında bir sorun bulunmaktadır.
- 310.** Düzenlenmiş bilgi aktarımı teknoloji yayılmasının büyük bir kısmını oluşturmakta olup, bilginin düzenlenmesinin teşvik edilmesine yönelik çabalar; üretkenlik, büyüme ve yenilik üzerinde önemli etkilere sahip olabilir.
- 311.** Bölgede yeni kurulanlar ile beraber 5 adet üniversite faaliyetine devam etmektedir. Bu kurumların bilgiyi üretme ve yaygınlaştırma konusunda yerel faaliyetlerine olan ihtiyaç her geçen gün daha da artmaktadır. Özellikle Selçuk Üniversitesi bu konuda en önemli aktör konumundadır. Zira imalat sanayi başta olmak üzere tüm sektörlerde gelişmeler ve rekabet ortamları yeni bilgilere olan ihtiyacı artırmaktadır.
- 312.** İşletmelerde, Ar-Ge ve yenilikçilik konusunda çalışacak nitelikli eleman istihdamının, danışmanlık alımlarının ve Ar-Ge birimlerinin kurulmasının teşvik edilmesi sağlanmalıdır. Bölgede yenilikçilik kültürünün gelişimi, yeni nesil gençlerin bilgiyi öğrenim tarzından başlayarak geliştirilmelidir. Mevcut nitelikli çalışanlar ve yöneticiler için ise detaylı araştırma yapılarak konuya ilişkin düşünceleri ve eğilimleri saptanmalı ve akabinde yerel politikalar geliştirilmelidir.

⁵² Türk Patent Enstitüsü

- 313.** Bilim Merkezinin tamamlanması, bölgede teknoloji transfer aktarım merkezi ve girişimcilik merkezi gibi yapılanmaların bir an önce oluşturulması gerekmektedir.
- 314.** Mevcut sanayide yenilikçilik kültürünün geliştirilmesinde en büyük etken sanayinin rekabet edebilirlik için sürekli yenilik yapma zorunda kalışı ve Ar-Ge harcamalarına verilen destekler olmuştur. Bölgede yer alan kişi, kurum ve kuruluşların yenilikçilik ve Ar-Genin önemi konusunda bilinçlenmesi sağlanmalıdır.
- 315.** İşletmelerin yenilikçilik ve Ar-Ge konusunda ihtiyaç duydukları makine, ekipman ve laboratuvar altyapı harcamalarının desteklenmesi gerekmektedir.
- 316.** **Diğer bir husus ise sektörlere ilişkin öğrenilen bilgilerin ticarileştirilmesinin sağlanmasıdır.** İşletmelerin sektörlerindeki gelişmeleri izlemeleri, Ar-Ge merkezlerinin faaliyetlerini takip etmeleri ve bu konudaki ulusal ve uluslararası işbirliklerini geliştirmelerinin ve bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımlarının desteklenmesi zaruri bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.
- 317.** TÜBİTAK, KOSGEB, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve Çerçeve Programları gibi yenilikçilik ve Ar-Ge faaliyetlerini destekleyen teşvik mekanizmalarının geliştirilmesine katkıda bulunulmalıdır.
- 318.** Yenilikçilik ve Ar-Ge faaliyetleri konusunda Konya Teknokent'in etkinliğinin artırılması ve altyapılarının tamamlanması sağlanmalıdır. Ulusal ve uluslararası firmaların, özel Ar-Ge merkezlerini bölgede kurmaları teşvik edilmelidir.
- 319.** Ulusal Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları Strateji Belgesi'nin hazırlanması ve verimlilik politika ve stratejisinin oluşturulması gibi ulusal projelere katkı sağlanmalıdır. Özellikle Karaman ilindeki bisküvi sanayi gibi katma değeri ve rekabetçiliği düşük sektörlerde katma değerli ürünlere geçiş için Ar-Ge ve inovasyon faaliyetleri desteklenmelidir. İlgili kesimlerin ortak proje geliştirme ve üniversite-sanayi işbirliği konusunda bilinç düzeylerinin artırılması sağlanmalıdır. Üniversite-sanayi işbirliğinde etkinliğin sağlanmasına yönelik projelerin ve destekleme mekanizmalarının geliştirilmesine katkıda bulunulmalıdır. Sanayinin ulusal ve uluslararası proje deneyiminin artırılmasında, üniversitelerin aktif rol alması sağlanmalıdır.

6.2 BÖLGENİN GİRİŞİMCİLİK PERFORMANSI

- 320.** Gelişmekte olan tüm ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de KOBİ'ler istihdam ve üretim açısından çok büyük bir ağırlığa sahiptir. Fakat bu KOBİ'lerin birçoğu katma değeri düşük sektörlerde faaliyet göstermektedir. KOBİ cenneti olarak bilinen Konya Karaman Bölgesi'nde de katma değeri düşük sektörlerde faaliyet gösteren KOBİ'ler ile sanayileşmenin gerçekleştirilebilmesi pek mümkün görülmemektedir. İşletmelerin büyük bir kısmını oluşturan KOBİ'lerin katma değeri düşük sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerden yüksek katma değer yaratan işletmeler haline getirilmesi rekabetçilik, verimlilik, istihdam ve küresel ekonomiye entegrasyon açısından büyük önem arz etmektedir.
- 321.** Genel kaniya göre KOBİ'lerin ülkede ve bölgede ekonomik gelişmesi açısından rolünün anlaşılabilmesi için üç sürece bakılması gerekmektedir: firmaların açılma, kapanma ve büyüme süreçleri. Firmaların açılması, ekonomideki dinamizm ve girişimciliğin bir göstergesi olarak ele alınabilir. Fakat çok sayıda firmanın açılmasının yanında açılan firmaların ayakta kalabilmesi ve yaşamasının da çok büyük önemi vardır. Açılan firmaların büyük çoğunluğunun kısa sürede kapanması, yeni ve küçük firmaların ekonomiye katkılarının az olmasına yol açmaktadır. Bu durum ayrıca firmaların, özellikle yeni kurulan ve küçük firmaların ayakta kalmasının önündeki engellerin olduğunu göstermektedir.

- 322.** Yeni açılan firmaların hızlı bir şekilde büyüyebilmesi, bu firmaların özellikle istihdam yaratması açısından çok önemlidir. Son yıllarda yapılan çalışmalar, istihdam artışlarının aslında hızlı büyüyen az sayıda işyeri tarafından gerçekleştirildiğini, ABD ve Avrupa ülkeleri ile istihdam performansı arasında en önemli farkın, ABD’de yeni kurulan işyerlerinin daha hızlı büyümesi olduğunu göstermiştir (bkz. Schreyer, 2000; Acs, Parsons ve Tracy, 2008).

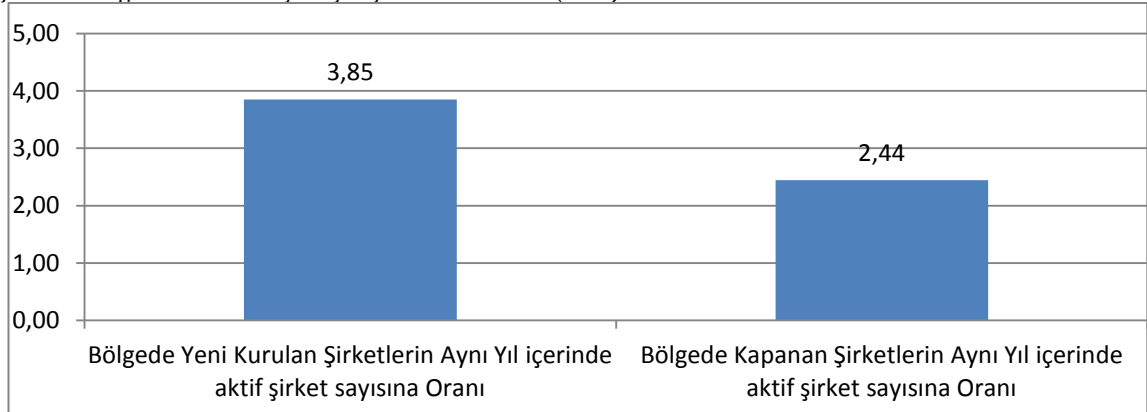
Tablo 37 Bölgede Kurulan Ve Kapanan Şirket İstatistikleri İllere Göre Birikimli Dağılımı

	2012 OCAK-ARALIK (ONİKİ AYLIK)									2011 OCAK-ARALIK (ONİKİ AYLIK)								
	KURULAN			TASFİYE			KAPANAN			KURULAN			TASFİYE			KAPANAN		
	Ş	K	G	Ş	K	Ş	K	G	Ş	K	G	Ş	K	Ş	K	G		
KONYA	596	36	1.172	246	105	199	74	525	991	48	997	279	105	168	86	609		
KARAMAN	51	7	206	25	0	21	5	111	86	9	218	37	4	18	1	126		
TR 52	647	43	1378	271	105	220	79	636	1077	57	1215	316	109	186	87	735		
TOPLAM	38.887	877	67.455	19.203	2.342	14.168	1.895	31.915	53.409	1.033	60.430	21.851	2.815	13.095	1.896	41.130		

Kaynak: TOBB, 2012

- 323.** 2012 yılı itibarı ile Türkiye genelinde açılan şirket sayısı 2011 yılına göre %27,19 azalmışken aynı dönemde kurulan kooperatif sayısı %15,1 azalmış, gerçek kişi ve ticari işletme sayısı %11,63 artış göstermiştir. Konya Karaman Bölgesinde açılan şirket sayısı ise 2011 yılına göre %40’ın üzerinde azalırken kurulan kooperatif sayısı %25’in üzerinde azalmış, gerçek kişi ve ticari işletme sayısı %13’ün üzerinde artış göstermiştir.
- 324.** Türkiye genelinde 2012 yılında kapanan şirket sayısı %8,19 artarken, kapanan kooperatif sayısı %0,05 ve kapanan gerçek kişi ticari işletme sayısı %22,40 azalmıştır. Konya Karaman Bölgesinde kapanan şirket sayısı %18’in üzerinde artarken kapanan kooperatif sayısı %9’un üzerinde ve kapanan gerçek kişi ticari işletme sayısı %14’ün üzerinde azalış göstermiştir.

Şekil 58 Bölgede Firma Giriş ve Çıkış Yüzde Oranları (2012)

- 325.** Firma giriş ve çıkış oranları, bir yıl içerisinde açılan ve kapanan firmaların, o yıl faaliyet gösteren firma sayısına oranı olarak tanımlanmaktadır. Konya Karaman Bölgesinde bir yıl içerisinde, mevcut firmaların yaklaşık %3,85’i kadar yeni firma kurulmakta, mevcut firmaların da yaklaşık %2,44 kadarı yıl içerisinde kapanmaktadır.
- 326.** Giriş oranının çıkış oranından yüksek olması firma sayısının zamanla artışını gösterirken bölgede giriş ve çıkışların yüksek oranda olması, bu süreçlerin kolay olması ve girişimcilik düzeyinin

yüksekliği ile açıklanabilir. Firma giriş ve çıkış oranları, yeni firmaların istihdam yaratma potansiyelinin de ayrıca bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

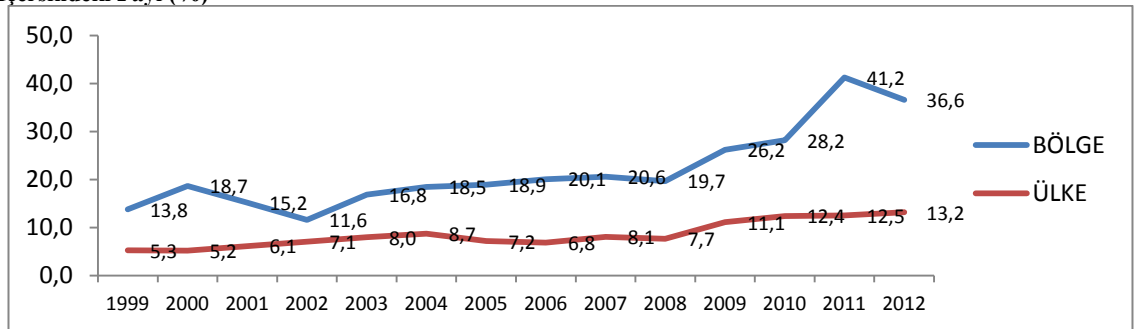
- 327.** Konya Karaman Bölgesinde yeni girişimciler bütün sektörlerde önemli bir rol oynamaları dolayısıyla bölgesel rekabet açısından önem arz etmektedir. Büyüme, işletmelerin hayatta kalmaları, inovasyon, istihdam yaratma, teknolojik değişim, üretim artışı ve ihracat gibi kriterler göz önünde bulundurulduğunda, girişimcilik ve ekonomi arasında önemli bir bağlantının olduğu açıkça görülür.
- 328.** Özellikle erken dönem girişimciliğini hem finansal, hem de idari anlamda destekleyecek mekanizmaların çeşitlendirilmesi ve yaygınlaştırılması ülkemiz için olduğu kadar girişimci sayısının oldukça fazla olduğu Konya Karaman Bölgesinin bölgesel rekabet edebilirliği için de bir zorunluluktur.
- 329.** Ancak erken dönem girişimciliğinin desteklenmesi sürecinde bölgedeki mevcut işgücünün kendine özgü yapısı ve bölgede iş yapma fırsatları dikkate alınmalıdır.
- 330.** Girişimcilik desteklerinin bireylerin yaş, cinsiyet ve ilgi alanı gibi farklı boyutlarıyla ele alınmasıyla birlikte farklı girişimcilik gruplarına farklı girişimcilik destekleri ve eğitimleri verilmelidir.

7 YATIRIM VE TEŞVİKLER

7.1 BÖLGEYE YÖNELİK KAMU YATIRIMLARI HANGİ SEKTÖRLERDE YOĞUNLAŞIYOR.

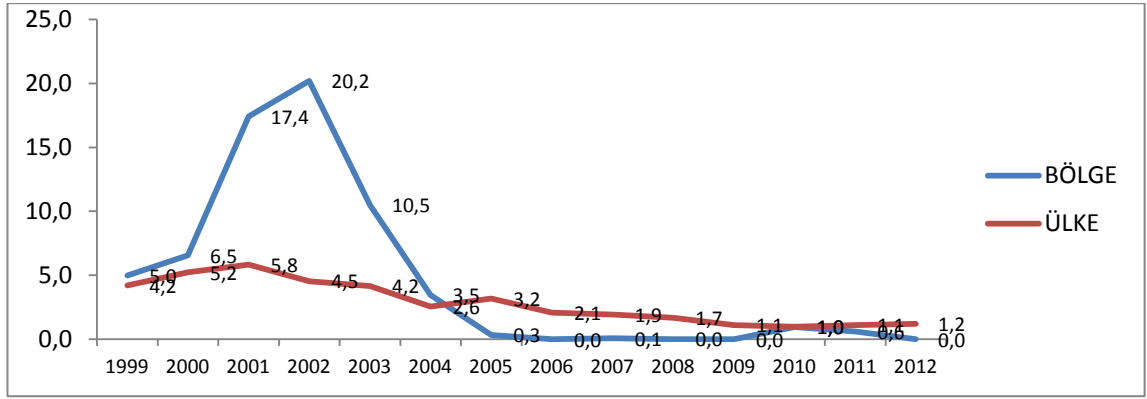
- 331.** “2012 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar” incelendiğinde, bölgenin payı Konya 490.647.000 TL, Karaman 130.059.000 TL olmak üzere Türkiye toplamının yaklaşık %1,4’ini oluşturmaktadır.
- 332.** Bölge için kamu yatırımlarında dikkati çeken husus Türkiye toplamında 294.439.000 TL kaynak ayrılan turizm sektörüne bölge için kaynak ayrılmamasıdır.

Şekil 59 Yıllar İtibariyle Ülke ve Bölgede Tarım Sektörü Kamu Yatırımlarının Toplam Kamu Yatırımları İçerisindeki Payı (%)

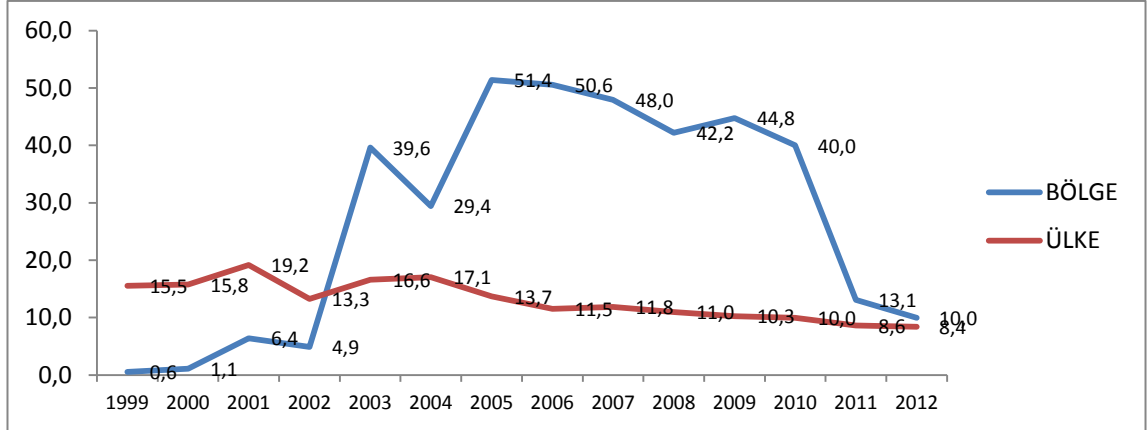
- 333.** Bölgede tarım sektörüne yönelik kamu yatırımlarının toplam kamu yatırımları içerisindeki payı artma eğilimindedir. Tarım için kamu yatırımlarının bölgede ülkedeki artış veya azalışlarla paralel bir görünüm arz ettiği ve bölgenin tarım odaklı olması nedeniyle ülke ortalamasının hep üzerinde kamu yatırımı çektiği görülmektedir.

Şekil 60 Yıllar İtibariyle Ülke ve Bölgede İmalat Sanayi Sektörü Kamu Yatırımlarının Toplam Kamu Yatırımları İçerisindeki Payı (%)

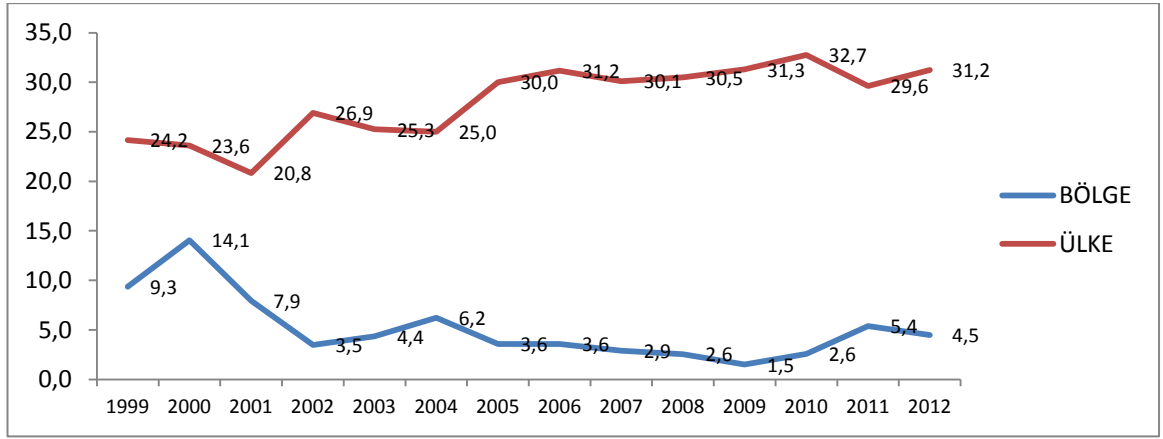
- 334. Konya Karaman Bölgesinde imalat sanayindeki kamu yatırımlarının toplam kamu yatırımları içerisindeki payı hızla azalmaktadır.** 2004 yılına kadar ülke ortalamasının hep üzerinde seyreden imalat sanayi sektörü kamu yatırımının sonraki yıllarda ortalamasının altında kaldığı fakat ülke ortalaması ile genel itibarı ile paralellik arz ettiği görülmektedir. Bu durum imalat sanayi sektörünün büyük önem arz ettiği bölge açısından olumsuz bir durum oluşturmaktadır.

Şekil 61 Yıllar İtibariyle Ülke ve Bölgede Enerji Sektörü Kamu Yatırımlarının Toplam Kamu Yatırımları İçerisindeki Payı (%)

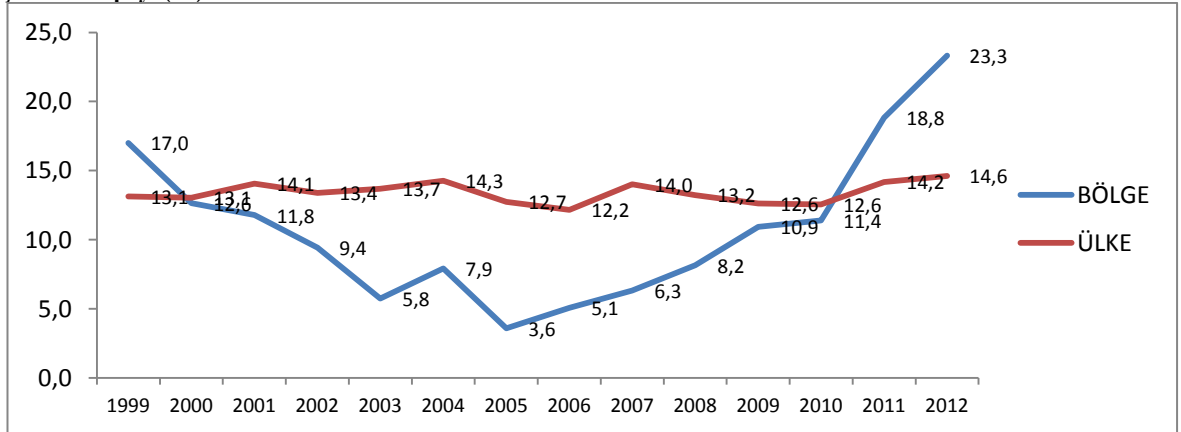
- 335. 2002-2010 yılları arasında dalgalanmalar gösterse de bölgede enerji sektörünün çektiği kamu yatırımının, bölgeye çekilen toplam kamu yatırımlarının %40'ı gibi yüksek bir oranda seyretmesine rağmen son yıllar itibarı ile düşmesi ve ülke ortalamasına oldukça yaklaşması dikkat çekmektedir.**

Şekil 62 Yıllar İtibariyle Ülke ve Bölgede Ulaştırma - Haberleşme Sektörü Yatırımlarının Toplam Kamu Yatırımları İçerisindeki Payı (%)

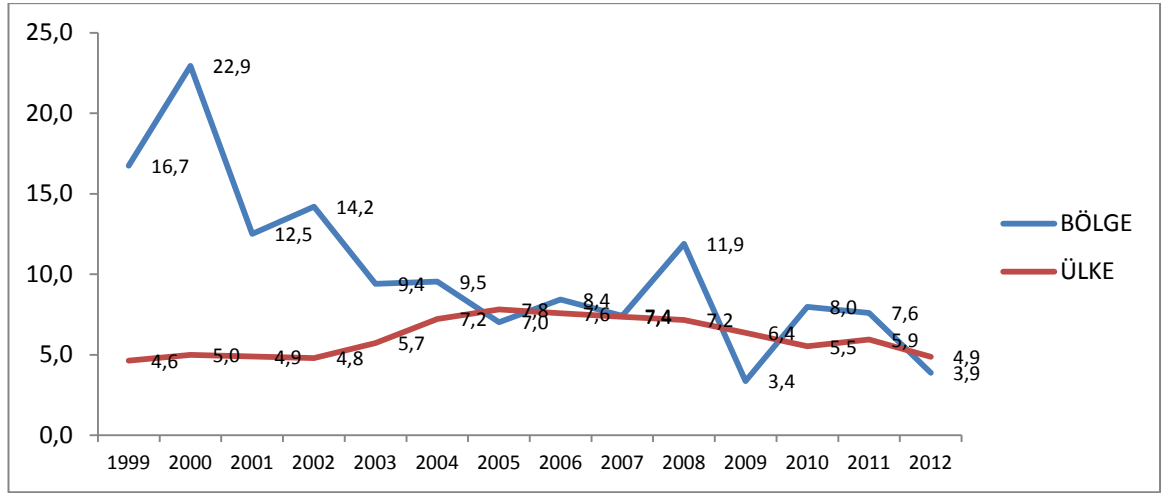
- 336.** Ulaştırma ve haberleşme araçlarına yönelik kamu yatırımları bölgede 2000 li yıllarla birlikte azalmakta ve durağan bir yapı sergilemektedir. Ülkede ulaştırma ve haberleşme araçlarına özel sektör ve kamunun yatırımlarının arttığı 2000’li yıllar itibarı ile bölgenin sektörde çektiği kamu yatırımları oranının aynı dönem itibarı ile düşmesi lojistik merkezi olma potansiyeli bulunan bölge açısından olumsuz bir görünüm arz etmektedir. 2009 yılı itibarı ile orandaki artış ise yüksek hızlı tren hattının yapılması ile sağlanmış geçici bir durum olarak değerlendirilebilir.

Şekil 63 Yıllar İtibariyle Ülke ve Bölgede Eğitim Sektörü Kamu Yatırımlarının Toplam Kamu Yatırımları İçerisindeki Payı (%)

- 337.** Konya Karaman Bölgesindeki eğitime yönelik kamu yatırımların payı özellikle 2005 yılından itibaren hızla artmaktadır. Eğitim sektöründeki çekilen kamu yatırımları genel itibarı ile ülke ortalamasının altında kalmış fakat son yıllarda yeni üniversitelerin kurulması ile oran ülke ortalamasının üzerine çıkmış gözükmektedir. Bu da bölgede ilerde oluşturulacak ve sanayiye Ar-Ge çalışmaları ile entegre edilebilecek bilimsel bilginin artışı için olumlu bir adım olarak değerlendirilebilir.

Şekil 64 Yıllar İtibariyle Ülke ve Bölgede Sağlık Sektörü Kamu Yatırımlarının Toplam Kamu Yatırımları İçerisindeki Payı (%)

Kaynak: <http://www2.kalkinma.gov.tr/kamuyat/ilozet.html>

- 338.** Bölgede son yıllarda sağlık sektöründe kamunun payının azaltılarak özel sektörün ağırlığının artırılması ile kamu yatırımının payı sektörde oran olarak düşüş eğilimine geçmiştir. Bölge için 2000’li yıllar itibarı ile kamunun sektördeki yatırım oranının dalgalanmalar gösterse de ülke ortalamasının üzerinde seyrettiği fakat son yıllarda bölgeye çekilen özel sektör yatırımları sonrası ortalamanın altına düştüğü gözlemlenmiştir.

Tablo 38 Konya Karaman Bölgesinde 10 milyonun üzerindeki 2012 Yılı Kamu Yatırımları

Proje Adı	Karakteristik	Başlama - Bitiş Tarihi	2012Toplam Yatırımı (Bin TL)
Konya-Çumra II. Merhale (KOP)	Sulama: 5084 ha Yenileme:25960 ha	1974-2013	18.000
Konya Çumra III. Merhale (KOP)	Depolama:1326,7 hm ³	2010-2016	55.000
Konya-Çumra 2-B Merhale (KOP)	Sulama: 23913 ha	2009-2017	21.600
Bağbaşı Barajı ve Mavi Tünel (KOP)	Depolama:204,9 hm ³	2005-2012	57.500
Bağbaşı Barajı, Mavi Tüneli ve HES (KOP)(1)	Kurulu Güç: 25 MW Ort.Üretim: 83 GWh	2005-2012	14.820
Arazi Top. ve TİGH Prj.(KOP)	329 616 ha. Topl. ve TİGH	2010-2014	19 000
	Depolama : 6,688 hm ³		
Küçük Su İşleri	Sulama : 4938 ha	1997-2014	15.613
	Taşkın : 495 ha		
Konya Havaalanı Terminal Binası Yapımı	İnş.Elek.Elekt.	2011-2014	10.000
Selçuk Ün. Derslik ve Merkezi Birimler	İnş.+Don.	2004-2013	12.350
Akşehir İçmesuyu ve Kanal. Projesi (AB)	Şebeke, Arıtma	2012-2015	37.094
Seydişehir İçmesuyu ve Kanal. Projesi (AB)	Kolektör, Şebeke, Arıtma	2012-2015	11.592
Yeni Demiryolu ve İkinci Hat Yapımları	Konya-Karaman	2012-2014	17.000
	Depolama: 134 hm ³		
Karaman II. Merhale (KOP)	Sulama: 8700 ha	1991-2015	10.000
	Depolama: 4582 hm ³		
Ermenek Barajı ve HES (KOP)	Kurulu Güç: 309 MW	2000-2012	29.652
	Ort.Üretim : 1187 GWh		
Karaman İçme suyu II. Merhale Projesi (KOP)	İçme suyu: 22,1 hm ³ /yıl	2006-2014	15.000
	İsale Hattı: 25 km		
	İnş.+Don.		
Kar.Mehmet Bey Ün. Derslik ve Merkezi Birimler	Mer.Kafet.(14000m2)	2009-2013	10.900
	Edb.Fak+Konf.Sal(14000m2)		

Proje Adı	Karakteristik	Başlama - Bitiş Tarihi	2012Toplam Yatırımı (Bin TL)
Kaz.Kar.MYO(7000m2)			
Kaynak: Kalkınma Bakanlığı, Kamu Yatırımları, 2012			

- 339.** 2012 yılı itibarı ile Konya Karaman Bölgesine gelen kamu yatırımlarına bakıldığında genel olarak yapılan yatırımların Konya Ovası Sulama Projesinin kapsamında olan büyük teknik ve alt yapı projelerinden oluştuğu görülmektedir.

7.2 DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

- 340.** Literatürde ülke ve bölge gelişmesi açısından en önemli, belirleyici öge sermaye olarak tanımlanmaktadır. Çünkü dar veya geniş anlamda büyüme, gelişme ve kalkınmanın temelinde bulunan yatırımlar için sermaye stokunun artışı gerekmektedir ki bu gelişmekte olan ülkelerin tasarruflarının yatırımlarını karşılayamaması nedeniyle yabancı sermaye çekmek gibi bir zorunluluklarının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Gelişmekte olan ülkeler genelde emek zengin ve emeğe nispeten sermaye açısından daha fakir ülkeler oldukları için, ulusal ve bölgesel kalkınmalarını sağlayabilmek amacıyla, yurtiçi tasarruflara ilaveten sermaye açıklarını ortadan kaldırmak için ya dış borç almak veya yabancı sermaye yatırımlarını çekmek gibi yöntemler ile karşı karşıya kalmaktadır.
- 341.** 2012 yılı sonu itibarıyla Türkiye’de faaliyette bulunan yabancı sermayeli firmalar listesi incelendiğinde Konya’da 109 firmanın Karaman’da ise 15 firmanın faaliyet gösterdiği görülmektedir. TR52 Düzey 2 Bölgesi’ndeki yabancı yatırımların 60’ının motorlu taşıtlar ve motosikletler dışında kalan toptan ticaret, ticaret komisyonculuğu ve imalatı ile uğraştığı, 10’unun inşaat sektöründe faaliyet gösterdiği ve diğerlerinin gıda, metal, bilgisayar, kağıt, ormancılık, kimya, tarım sanayisi sektöründe faaliyet gösterdiği, ayrıca enerji, sigorta, sağlık, emeklilik, güvenlik sektöründe hizmet veren kuruluşlar olduğu tespit edilmiştir. TR52 Düzey 2 Bölgesi 124 adet yabancı sermayeli firma sayısı ile Türkiye’deki toplam yabancı sermayeli 32146 firmanın %0,4’üne sahiptir.⁵³
- 342.** Konya Karaman Bölgesinin, yabancı sermayeli firma sayısı açısından ülke genelinin %1’inden daha aşağıda bir orana sahip olması, bölgede yabancı yatırımların istenilen düzeyde olmadığını göstermektedir. Bunun aşılabilmesi ve yabancı yatırımların bölgeye çekilebilmesi için bölgede yatırım teşvik yöntemleri ivedilikle uygulanmalı, serbest bölgeler kurulmalı, ucuz arazi temini ve işçiden alınan vergiler ile kurumlar vergisi aşağıya çekilmeli, doğrudan yabancı yatırım olanakları artırılmalı, bölgenin bir cazibe merkezi haline gelmesi için çalışmalar yapılmalı, uluslar arası işbirlikleri geliştirilmelidir. Bu durumun sağlanabilmesi için de sermayenin ürkek bir yapısının olması nedeniyle istikrar için döviz kuru politikaları, yasal düzenlemeler, vergi politikaları, siyasi konjonktürün sık sık değişmeyeceği ülke geneli ekonomik ve siyasal istikrarın da göz ardı edilmemesi gerekmektedir.

7.3 YATIRIM TEŞVİKLERİ

- 343.** Yatırım Teşvik Sistemi, 19.06.2012 tarih ve 28328 sayılı Resmi Gazete’de yer alan 2012/3305 sayılı “Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar” ve bu karara ilişkin uygulama usullerinin belirtildiği 2012/1 sayılı “Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ’in” 20.06.2012 tarih ve 28329 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmesi ile uygulamaya konulmuştur.

⁵³ Ekonomi Bakanlığı, 2013

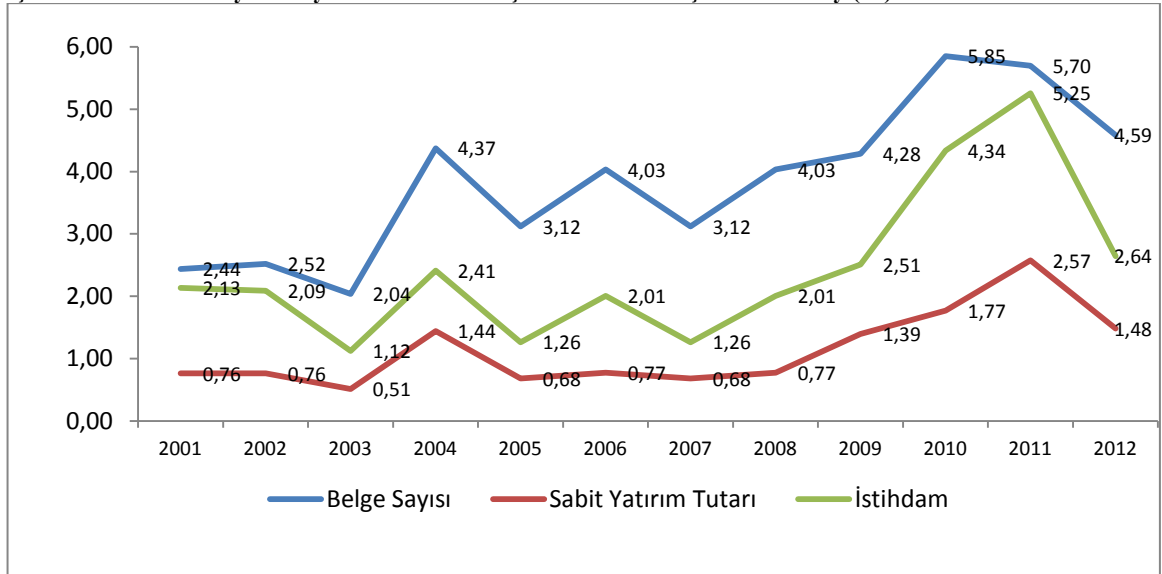
- 344.** Daha önceki 2009/15199 sayılı karara göre bölgesel teşvikler, kalkınma ajanslarının faaliyette bulunduğu düzey 2 bölgeleri esas alınarak düzenlenmişti. TR52 Düzey 2 Bölgesi de 3. bölgede yer almakta idi. Son düzenleme ile bölgesel desteklerde il bazlı düzenlemeye geçilmiştir. Bu düzenlemede illerin bölgeleri, Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanan “İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması” SEGE-2011’e göre belirlenmiştir. Türkiye’de sosyo-ekonomik gelişmişlik açısından 6 bölge belirlenirken Konya 2. bölgede, Karaman ise 3. bölgede yer almıştır.
- 345.** Konya ve Karaman illeri için belirlenen teşvik kapsamındaki sektörlerin, asgari yatırım ve kapasiteleri aşağıdaki gibidir.

Tablo 39 Bölgesel Teşvik Kapsamındaki Sektörler, Asgari Yatırım Tutarları Ve Kapasiteleri

Sektör Kodu	US-97 Kodu	Bölgesel Teşviklerden Yararlanacak Sektörler	Asgari Sabit Yatırım Tutarı	
			KONYA	KARAMAN
1	0121, 0122.2	Entegre damızlık hayvancılık yatırımları dahil olmak üzere entegre hayvancılık yatırımları (dipnot 5'te belirtilen asgari kapasite şartlarına uymayan yatırımlar hariç)	1 Milyon TL	500 Bin TL
2	0500.0.04	Su ürünleri yetiştiriciliği (balık yavrusu ve yumurtası üretimi dahil)	1 Milyon TL	500 Bin TL
3	15	Gıda ürünleri ve içecek imalatı (dip not 6'da belirtilen yatırım konuları hariç)	2 Milyon TL	1 Milyon TL
5	18	Giyim eşyası imalatı (tevsii ve modernizasyon yatırımları)	Desteklenmiyor	1 Milyon TL
8	1912 ve 1920	Bavul, el çantası, saraciye, ayakkabı vb imalatı	1 Milyon TL	1 Milyon TL
9	20	Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç), hasır ve buna benzer örülerek yapılan maddelerin imalatı	3 Milyon TL	2 Milyon TL
10	21	Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı	10 Milyon TL	10 Milyon TL
11	24	Kimyasal madde ve ürünlerin imalatı	3 Milyon TL	2 Milyon TL
24	2695.1	İnşaat amaçlı beton ürünleri imalatı	3 Milyon TL	2 Milyon TL
27	2720, 273	Demir-çelik dışındaki ana metal sanayi, metal döküm sanayi	3 Milyon TL	2 Milyon TL
28	28	Metal eşya	3 Milyon TL	2 Milyon TL
30	29	Makine ve teçhizat imalatı	3 Milyon TL	2 Milyon TL
32	30	Büro, muhasebe ve bilgi işlem makineleri imalatı	3 Milyon TL	2 Milyon TL
33	31	Elektrikli makine ve cihazları imalatı	3 Milyon TL	2 Milyon TL
34	32	Radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları imalatı	3 Milyon TL	2 Milyon TL
35	33	Tıbbi aletler hassas ve optik aletler imalatı	1 Milyon TL	500 Bin TL
36	34	Motorlu kara taşıtı	50 Milyon TL	50 Milyon TL
		Motorlu kara taşıtı yan sanayi	3 Milyon TL	2 Milyon TL
38	3591 ve 3592	Motosiklet ve bisiklet üretimi	3 Milyon TL	2 Milyon TL
40	361	Mobilya imalatı (sadece plastikten imal edilenler hariç)	3 Milyon TL	2 Milyon TL
41	5510.1.01, 5510.2.01, 5510.3.02, 5510.5.02, 5510.5.04	Oteller	3 yıldız ve üzeri	3 yıldız ve üzeri
42	5510.3.01,	Öğrenci yurtları	100 öğrenci	100 öğrenci
43	6302.0.01	Soğuk hava deposu hizmetleri	1.000 metrekare	1.000 metrekare
44	6302.0.03	Lisanslı depoculuk	2 Milyon TL	1 Milyon TL

Sektör Kodu	US-97 Kodu	Bölgesel Teşviklerden Yararlanacak Sektörler	Asgari Sabit Yatırım Tutarı	
			KONYA	KARAMAN
45	80 (809 hariç)	Eğitim hizmetleri (okul öncesi eğitim hizmetleri dahil,yetişkinlerin eğitilmesi ve diğer eğitim faaliyetleri hariç) yetişkinlerin eğitilmesi ve diğer eğitim faaliyetleri hariç)	1 Milyon TL	500 Bin TL
46	8511.0.01-05, 8511.0.99,	Hastane yatırımı	1 Milyon TL	500 Bin TL
	8531.0.01-03	Huzurevi	100 kişi	100 kişi
48		Atık geri kazanım veya bertaraf tesisleri	1 Milyon TL	500 Bin TL
49		Kömür gazı üretimi (sentez gazı)	50 Milyon TL	Desteklenmiyor
50		Seracılık	40 dekar	20 dekar

Şekil 65 Yıllar İtibariyle Konya'daki Yatırım Teşviklerinin Ülke İçerisindeki Payı(%)

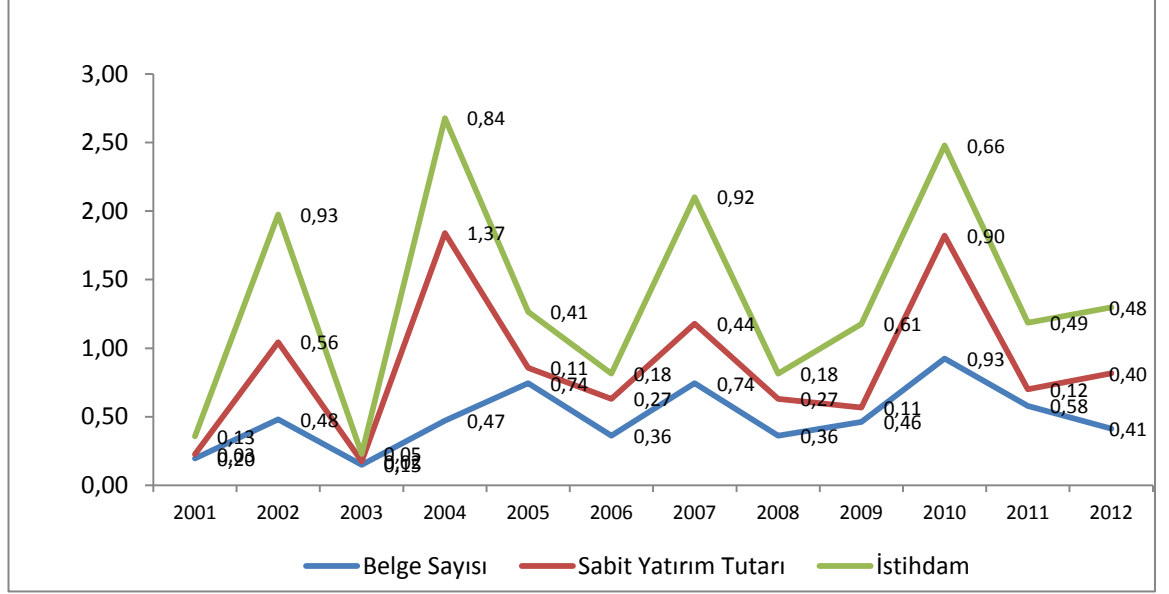
Kaynak: Ekonomi Bakanlığı, 2013

346. Yatırım teşvik belgelerinin yıllara göre istatistiklerine baktığımızda 2001-2011 yılları arasında Konya'da toplam 1577 belge alınırken, Karaman'da 198 belge alınmıştır. Konya'da sabit yatırım tutarı 5.113.747.778 iken Karaman'da bu rakam 1.494.535.006 olmuştur. Konya'da istihdam 38.470 kişi iken Karaman'da 7960 kişidir.

347. Bu verileri dönem ve yıl bazında incelediğimizde ise, uygulanan teşvik politikalarının bölgemize olan etkilerini görebilmekteyiz. 2002, 2004 ve 2006 yıllarında uygulanan teşvik politikaları Karaman'da olumlu etkiler doğurmuş, özellikle 2002 yılında istihdamda, 2004 yılında ise sabit yatırım tutarında belirgin bir artış görülmüştür. 2009 yılında uygulamaya konulan bölgesel sistem ise etkisini 2010 yılında göstermiştir. Konya açısından baktığımızda ise belge sayısı ve istihdam, artış trendine 2004, 2006 yıllarından başlamaktadır. Burada KOBİ teşvik belgesi uygulaması etkili olmuştur. Yatırım teşvik belge sayısı açısından Konya en belirgin ilerlemeyi ise 2009 yılında başlayan bölgesel teşvik sisteminde kaydetmiştir. Karaman ile birlikte 3.bölgede yer alan Konya, uygulamanın başladığı ilk yıldan itibaren 2012 yılının ortasına kadar olan dönemde, belge sayısında İstanbul ilinden sonra gelerek Türkiye'de 2. sıraya yerleşmiştir. Bu aynı zamanda sabit yatırım tutarı ve istihdam rakamlarında da etkisini göstermiştir. Konya'da en yüksek belge sayısı, sabit yatırım tutarı ve istihdam rakamlarına 2011 yılında ulaşılmıştır. 2011 yılında 256 belge alınmış, sabit yatırım tutarı 1.446.212.413 iken istihdam rakamı 6.746 kişi olmuştur. 2012 yılında başlayan yeni uygulama ile yılın 2. yarısından itibaren Konya belge

sayısında 2. sıradaki yerini Gaziantep iline devretmiştir. Sabit yatırım tutarı ve istihdam rakamlarında da bu düşüş gözlenmektedir. Aşağıdaki tablolarda iki ilimizde alınan yatırım teşvik belgesi sayılarının Türkiye içerisindeki oranı yıllar itibarı ile gösterilmiştir.

Şekil 66 Yıllar İtibariyle Karaman'daki Yatırım Teşviklerinin Ülke İçerisindeki Payı(%)

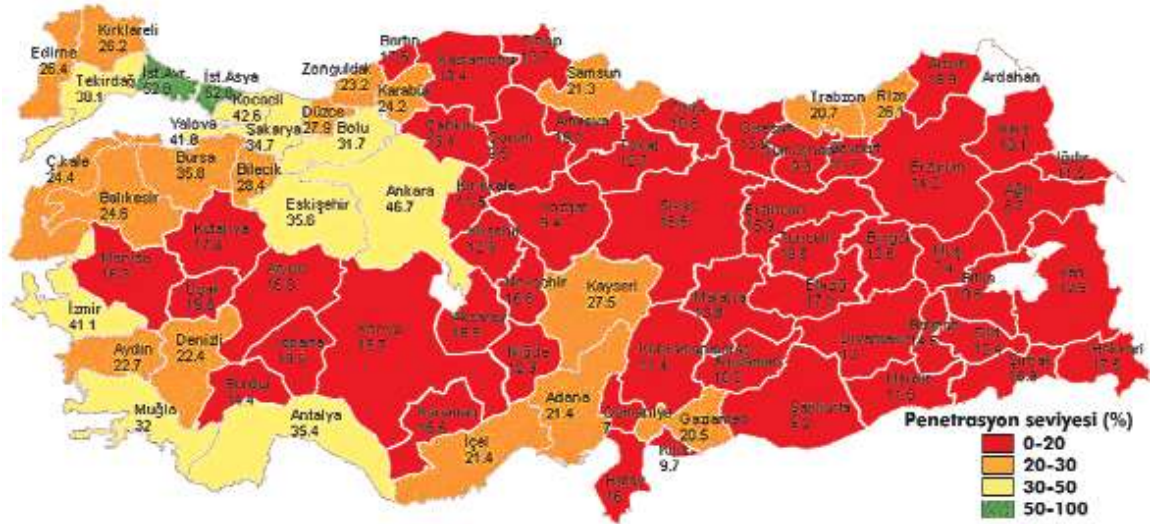
Kaynak: Ekonomi Bakanlığı, 2013

8 BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİNİ NE KADAR ETKİN KULLANIYORUZ?

- 348.** İnternet, her geçen gün kullanımı artan bir küresel fenomen olarak bir çok sektör ve alanda olumlu etkilerini göstermektedir. İnternet kullanımı ile bireylerin bilgiye ve çeşitli metaya ulaşım yolları çeşitlenmiş ve gelişmiştir. Özel sektör bu kullanımın artmasıyla daha fazla pazarlama olanağına kavuşmuş, kamu sektörü ise, birey seviyesinde internet kullanımının artmasıyla vatandaşlar, özel sektör ve diğer kurum ve kuruluşlar ile iletişimini geliştirmiştir. Ayrıca İnternet kullanımı devletlere, sundukları hizmetlerin otomasyona bağlanabilmesi ile bilgi paylaşımının ve şeffaflığın artması ile daha etkin işleme olanağı yaratmıştır. Keza iktisadi büyüme ile internet kullanımı arasında olumlu bir ilişki bulunduğu saptanmıştır⁵⁴.

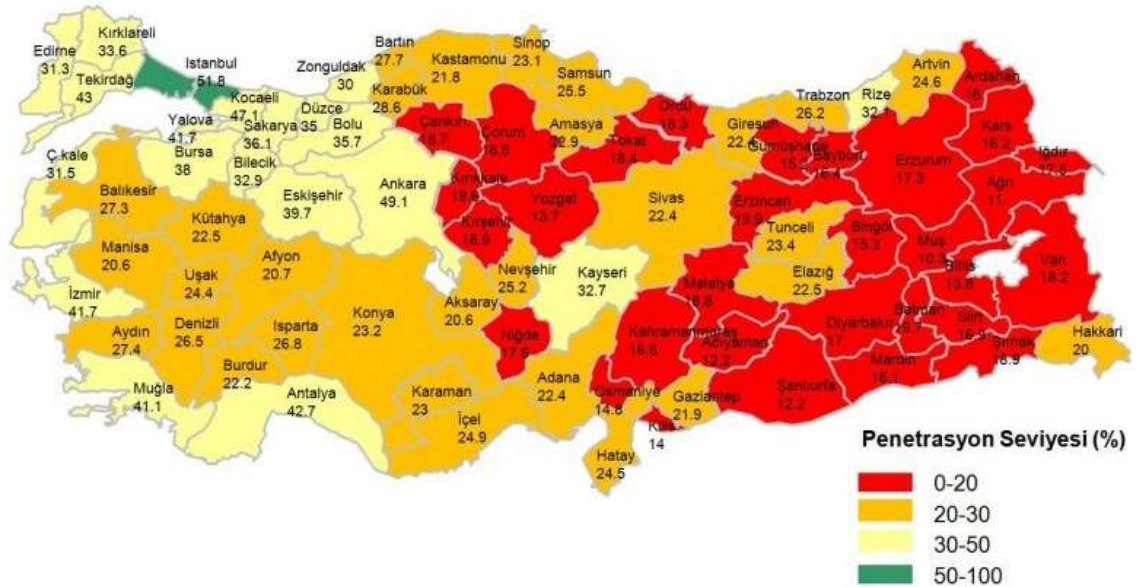
Harita 28: Türkiye İnternet Penetrasyon Haritası - 2010

54 OECD, The Impact of Internet in OECD Countries, 2012, s.4

Kaynak: IPSOS KMG, İnternet Kullanım Alışkanlıkları Araştırması, 2010

Harita 29: Türkiye İnternet Penetrasyon Haritası - 2011

Kaynak: IPSOS KMG, İnternet Kullanım Alışkanlıkları Araştırması, 2011

- 349. Bölgenin internet penetrasyon seviyesi Türkiye'nin altındadır.** 2008 yılında 6 milyon genişbant internet abonesi bulunmaktayken dört yılda üç kattan fazla artışla 2012 yılı dördüncü çeyrek sonu itibarıyla 20 milyonu geçmiştir⁵⁵. Penetrasyon seviyeleri bazında ise Konya'nın 2010 yılında 18,7, Karaman'ın ise 16,6 olan seviyeleri, 2011 yılında sırasıyla 23,2 ve 23'e çıkmış⁵⁶ olmasına rağmen hala Türkiye'nin kullanım seviyesinin altındadır.
- 350.** Konya'da yaşayan vatandaşların İnternet'e bağlanma amaçlarında bilgi edinme ve gazete okuma geldiği görülmektedir⁵⁷. Üniversite öğrencileri arasında ise en önde gelen amaç sosyal

⁵⁵ BTK, Türkiye Elektronik Haberleşme Sektörü Üç Aylık Pazar Verileri Raporu 2012 yılı 4. Çeyrek, s.26

⁵⁶ Ipsos KMG, "PC ve İnternet Penetrasyon Araştırma Verileri", 2010, 2011.

⁵⁷ Tarhan, Ahmet, Kamu Yönetiminde Halkla İlişkiler ve E-Devlet, Palet Yayınları, 2011, s. 264-265

paylaşım siteleri ile bilgi haber siteleridir. Kamu hizmetlerinden yararlanma, üniversite öğrencileri arasında öncelik olarak 12, sıklık olarak 9. sıradadır⁵⁸.

- 351. Kamu hizmetleri İnternet üzerinde yeterince kullanılmamaktadır.** Kamu hizmetlerine ulaşım noktasında Konya merkezinde yaşayan vatandaşların %59,2'sinin tüm işlemlerini kurumlara bizzat giderek halletmeye çalıştıkları görülmektedir⁵⁹. Kullanıcıların kamu ile ilgili İnternet kullanımında en fazla aradıkları bilginin kamu kurumlarının adres ve telefon bilgileri olması bu durumu desteklemektedir⁶⁰.
- 352.** İnternet kullanımının artmasının bir başka olumlu etkisi de istihdamı artırmasıdır. İş süreçlerinin otomasyona bağlanması sonucu istihdamın azalabileceği düşünülse de gelişmekte olan ülkelerde İnternet ekonomisi, kaybettirdiği her iş için ortalama 3.2 yeni iş yaratmaktadır⁶¹. Ayrıca KOBİlerde İnternet ve bilişim teknolojisi kullanımı ile iş yeri gelirleri arasında pozitif korelasyon bulunmakta ve bilişim teknolojilerinden yararlanan şirketlerde verimlilik ortalama %6.9 artmaktadır⁶². Bu durum bölgenin stratejik sektörleri başta olmak üzere bu alanda nitelikli işgücünün ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır.
- 353.** Pazarlama alanında ise İnternet KOBİ'lerin küresel anlamda mal ve hizmetlerini pazarlamalarının en düşük maliyetli şekli olarak düşünülmektedir. İnternet ulaştığı insan sayısı ile ilişkilendirildiğinde, belki de en ucuz reklam şekli olduğundan, KOBİ'ler büyük işletmeler gibi, milyonlarca insana ulaşmada aynı potansiyele sahiptirler⁶³. Bu nedenle Konya Karaman Bölgesinde KOBİLERİN bilgi iletişim teknolojilerini etkin ve etkili kullanmasına yönelik tedbirler alınması gerekmektedir.
- 354.** Konya Karaman Bölgesinde işletmeler bilişim teknolojilerini kullanıyor olmalarına rağmen İnternet'i yeterince kullanamamaktadır. İnternet kullanımı, %2,7'lik oranıyla Konya'da işletmelerin satış artırma çabalarında en küçük payı almaktadır⁶⁴.
- 355.** Bölgede bilişim sektörü daha çok Konya'da Teknokent bünyesinde toplanmıştır⁶⁵. Teknokent bünyesinde bilişim sektöründe faaliyet gösteren 41 firma bulunmakta olup bölge genelinde firmalar çok az istisna ile küçük yazılım ofisleri şeklinde hizmet vermektedir. Kırsal da bilgi iletişim teknolojileri yeterli düzeyde kullanılamamaktadır.⁶⁶

58 Balcı, Ş., Gölcü A.A., Öcalan, M.E., Üniversite Öğrencileri Arasında İnternet Kullanım Örüntüleri, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi, Ocak 2013, Cilt 7 Sayı 4, s. 15-16

59 Tarhan, Ahmet, Kamu Yönetiminde Halkla İlişkiler ve E-Devlet, Palet Yayınları, 2011, s.267

60 age, s. 281-282

61 McKinsey&Company, Online and Upcoming: The Internet's Impact On Aspiring Countries, 2012, s.17

62 A.g.e., s.165

63 Uslu, Ş., Uygun, M., Yeni Rekabet Koşullarında Kobi'lerin Değişen Pazarlama Stratejileri ve Pazarlama Sorunları: Konya Örneği, Muhasebe ve Finans Dergisi, Sayı 15, 2002, s. 81

64 A.g.e., s. 78

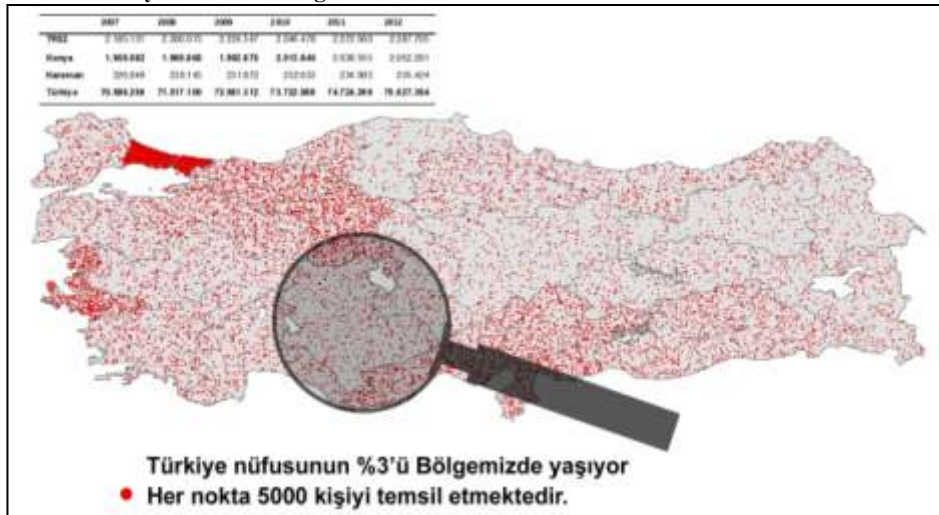
65 Konya Teknokent İnternet Sitesi, www.konyateknokent.com.tr, Karaman Ticaret ve Sanayi Odası İnternet Sitesi, www.ktso.org.tr, Konya Ticaret Odası İnternet Sitesi, www.kto.org.tr

66 İlçe Stratejik Gelişme Komisyonu Raporları,2012

9 TEMEL DEMOGRAFİK EĞİLİMLER

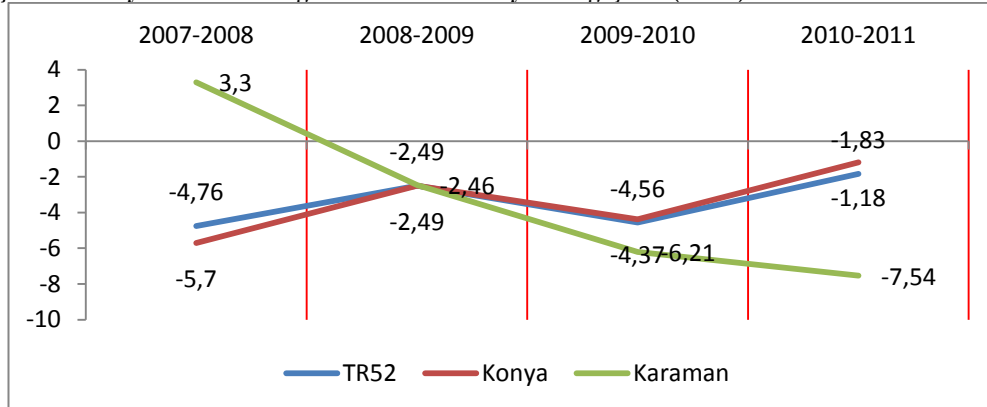
- 356.** 2012 ADNKS sonuçlarına göre yaklaşık 2.28 milyon kişinin yaşadığı Konya Karaman bölgesi Türkiye’de yaşayan nüfusun %3,3’ünü oluşturmaktadır. Bölgenin nüfusu 2007 yılına göre %4,7 oranında artmıştır. Aynı dönemde Konya il geneli nüfus artışı %4,8, Karaman il geneli %4,1, Türkiye geneli %7,1 olarak tespit edilmiştir. 2007-2012 döneminde Konya il merkezinin nüfus artış hızı %14,6, Karaman il merkezinin nüfus artış hızı %15,3, Türkiye geneli il merkezi nüfusundaki artış %17,5’tir. Konya Karaman bölgesindeki kırsal nüfus azalırken, kent nüfusu artmaktadır.

Harita 30 Konya Karaman Bölgesinin Nüfusu

- 357. Bölgenin net göç hızı azalma eğilimindedir.** Son 5 yılda bölgenin net göç hızı sıfıra yaklaşmaktadır. Konya ve Karaman arasındaki fark dikkat çekicidir. 5 yıl öncesine kadar %3,3 göç hızı ile dışarıdan göç alan bir il konumunda olan Karaman geçen 5 yılda -%7,5 ile dışarıya göç veren bir il konumuna gelmiştir. Konya 5 yıl öncesine kadar -%5,7 göç hızıyla il dışına göç verirken günümüzde bu oran -%1,1 seviyesine kadar düşmüştür. Önceki yıllara göre kıyaslandığında bölgenin net göç hızı geçmiş yıllara göre azalarak binde -1,83 seviyesine yaklaşmıştır.

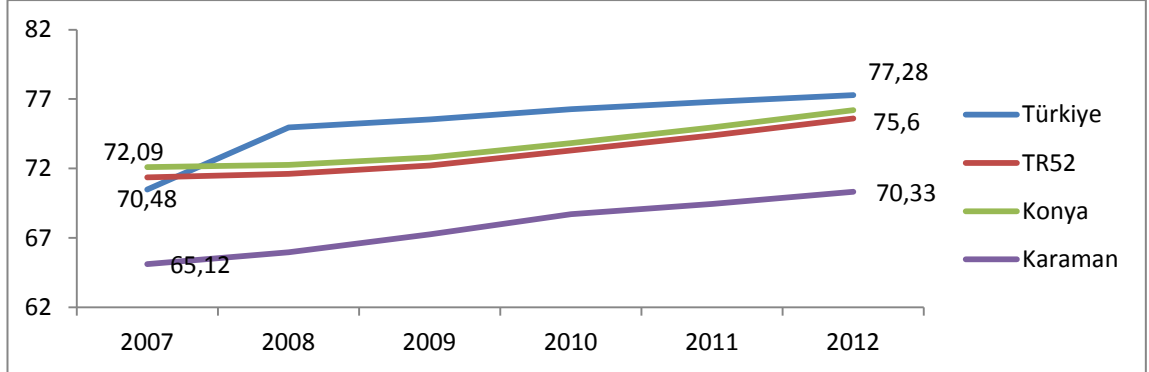
Şekil 67 Konya Karaman Bölgesinde Yıllar İtibariyle Net göç hızı (binde)

Kaynak: TÜİK, ADNKS Sonuçları, 2012

- 358. Konya Karaman Bölgesi'nde her geçen gün daha fazla insan kentlerde yaşamayı tercih etmektedir.** Bölge Türkiye ortalamasına göre daha hızlı bir kentleşme süreci yaşamaktadır. Bölgedeki kentleşme oranı ülke ortalamasının altında kalmakla birlikte Konya ili bazında kentleşme oranı daha yüksektir.

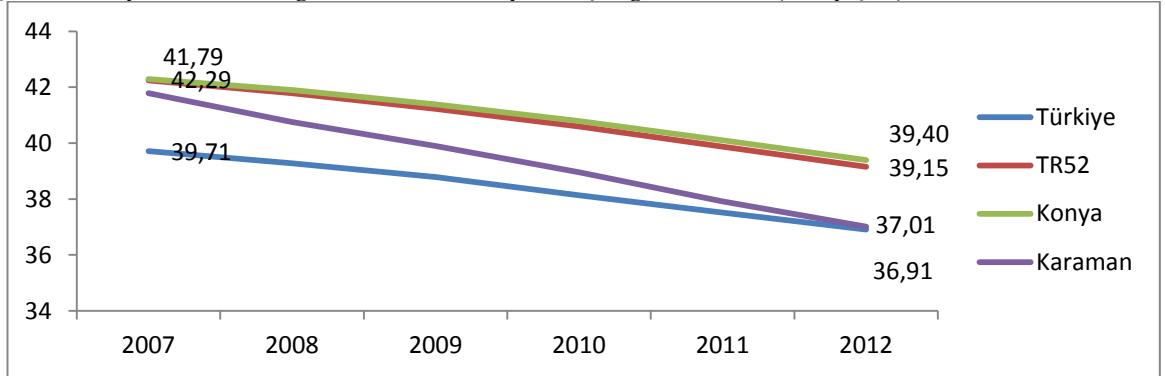
Şekil 68 Konya Karaman Bölgesinde Yıllar İtibariyle Kentleşme oranı (%)

Kaynak: TÜİK, ADNKS Sonuçları, 2012

- 359. Konya Karaman bölgesinde genç bağımlılık oranları azalma eğilimindedir.** Genç nüfusun bağımlılık oranı ülke ortalamasının üzerindedir. Özellikle il bazında karşılaştırıldığında Konya'ya göre Karaman ilindeki genç bağımlılık oranının daha hızlı azaldığı görülmektedir. 0-14 yaş grubunun 15-64 yaş grubuna oranını ifade eden genç bağımlılık oranı nüfus artış hızındaki düşüşü işaret eden önemli bir göstergedir.
- 360.** Bölgenin tüm ilçelerinde toplam nüfus içindeki genç nüfus oranı (0-14 yaş) azalırken yaşlı nüfus oranı (65 yaş ve üzeri) artmaktadır.

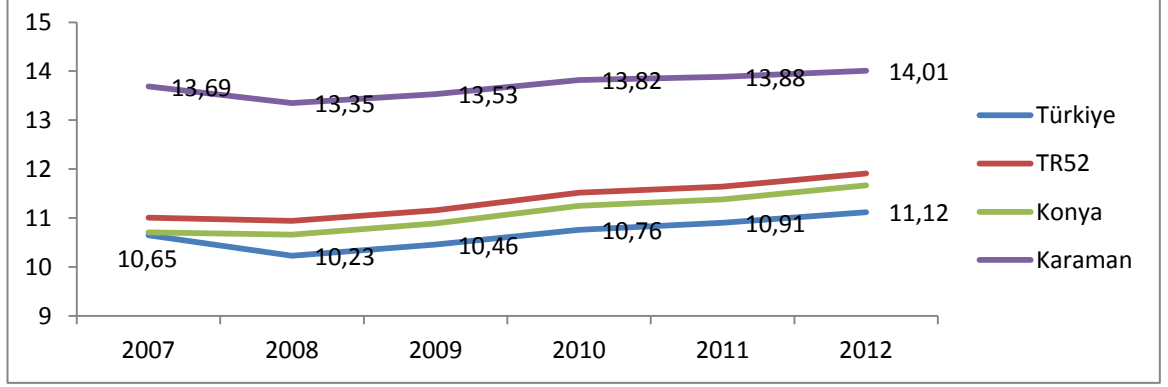
Şekil 69 Konya Karaman Bölgesinde Yıllar İtibariyle Genç bağımlılık oranı (0-14 yaş,%)

Kaynak: TÜİK, ADNKS Sonuçları, 2012

- 361. Konya Karaman Bölgesinde yaşlı nüfus bağımlılık oranları artmaktadır.** Türkiye'deki yaşlı nüfus(65 yaş ve üzeri) toplam nüfusun % 7,5 ine karşılık gelirken Konya Karaman Bölgesinde nüfusun %8 ini 65 yaş ve üzeri nüfus oluşturmaktadır. Gerek Türkiye'de gerekse bölgede yaşlı bağımlılık oranları artmakta, Bölgedeki yaşlı bağımlılık oranı ülke ortalamasının üzerinde seyretmektedir. TÜİK 2023 nüfus projeksiyonuna baz alındığında yapılan hesaplama ile Konya Karaman bölgesinin yaşlı bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının üzerinde olacaktır. Giderek yaşlanacağı öngörülen bölgede sosyal politika planlamalarında özellikle sağlık ve sosyal hizmet alt yapı çalışmalarında mevcut riskin dikkate alınması gereklidir.

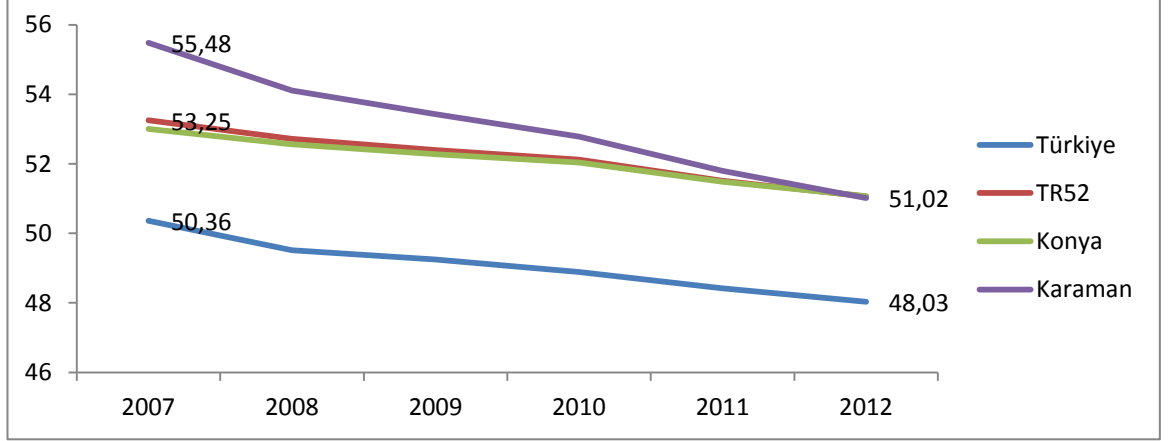
Şekil 70 Konya Karaman Bölgesinde Yıllar İtibariyle Yaşlı bağımlılık oranı (65+ yaş)

Kaynak: TÜİK, ADNKS Sonuçları, 2012

- 362. Karaman, Türkiye’den daha hızlı yaşlanmaktadır.** Toplam yaş bağımlılık oranları gerek bölgede gerekse ülke genelinde azalma eğiliminde olmakla birlikte özellikle Karaman ilindeki azalış bölgeye ve Konya’ya göre daha fazladır. Bölgenin toplam yaş bağımlılık oranı ülke ortalamasının üzerinde seyretmektedir.

Şekil 71 Toplam yaş bağımlılık oranı

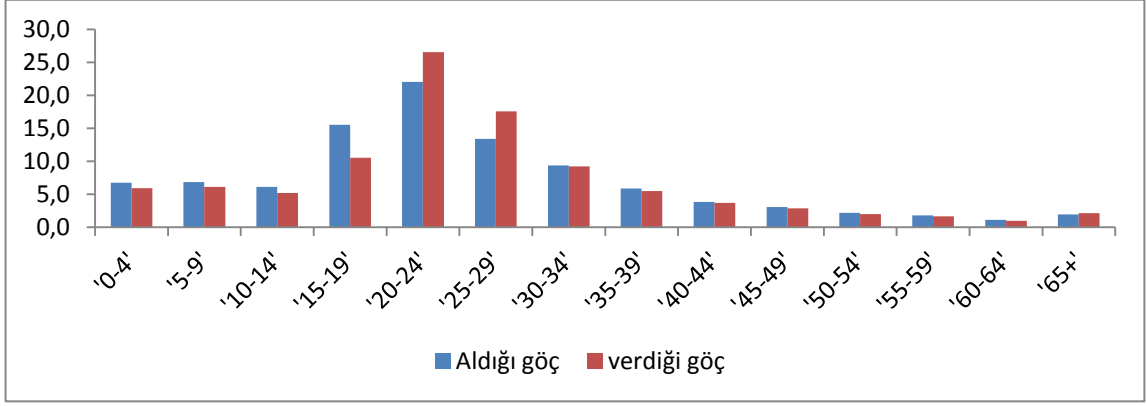

Kaynak: TÜİK, ADNKS Sonuçları, 2012

9.1 BÖLGEDE GENÇ NÜFUS NEDEN AZALIYOR?

- 363. Bölgedeki göç hareketleri en fazla 15-29 yaş aralığında yaşanmaktadır.** 2010 -2011 yılları arasındaki bölgenin aldığı göçün %51’ini 15-29 yaş grubu oluşturmaktadır. Konya Karaman bölgesine yönelik göçün belirleyicileri arasında eğitim önemli bir faktördür. Özellikle üniversite çağına gelmiş genç nüfusun bu yaş grubunda olduğu düşünüldüğünde ve Konya Karaman bölgesinde yer alan üniversitelerin öğrenci kontenjanları dikkate alındığında, eğitim bölgeye yönelik göçün açıklayıcı faktörlerinden birisidir. Bir diğer faktör ise iş gücünün hareketliliğidir. İş gücündeki hareketlilik alınan göç kadar, verilen göç için de etkindir. Konya Karaman Bölgesinden göç eden nüfusun %54,6’sı 15-29 yaş aralığındadır.

Şekil 72 Bölgedeki göçlerin yaş gruplarına dağılımı (2010-2011)

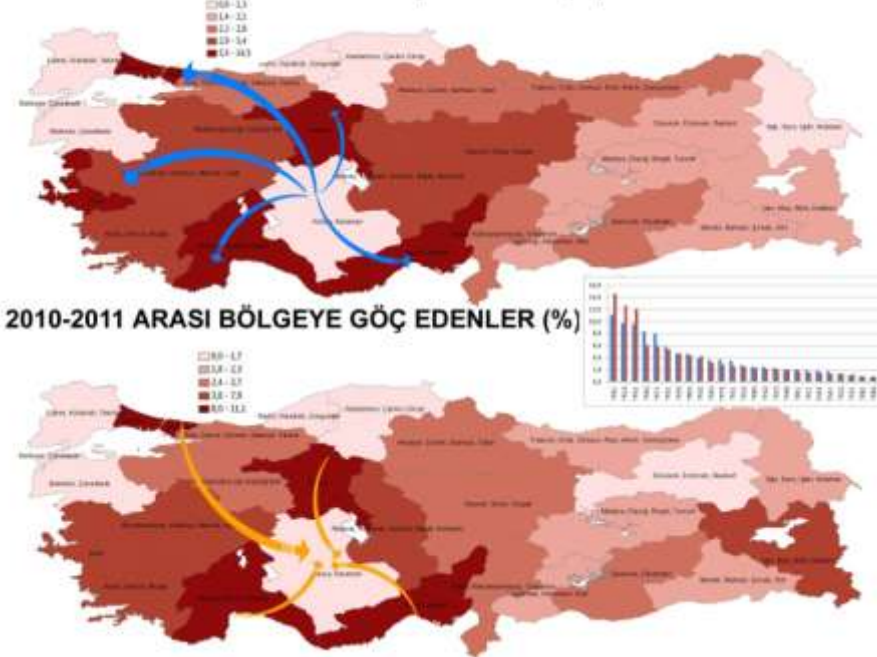

Kaynak: TÜİK, ADNKS Sonuçları, 2012

9.2 BÖLGE INSANI NEREYE GÖÇ EDİYOR, BÖLGE NEREDEN GÖÇ ALIYOR?

- 364.** 2011-2012 yılında Konya'ya göç edenlerin %10,8'i Ankara'dan, %8,7'si İstanbul'dan, %7,4'ü Antalya'dan, %5,5'i İzmir'den, %4,6'sı Karaman'dan göç etmiştir. Aynı dönemde Konya'dan göç edenlerin %12,1'i İstanbul'a, %11,5'i Antalya'ya, %11,4'ü Ankara'ya, %5,7'si İzmir'e, %4,5'i Karaman'a göç etmiştir.
- 365.** 2011-2012 yılında Karaman'a göç edenlerin %26,3'ü Konya'dan, %18,1'i Mersin'den, %6,2'si İstanbul'dan, %6,1'i, Antalya'dan, %4,2'si Ankara'dan göç etmiştir. Aynı yıl Karaman'dan göç edenlerin %29,9'u Konya'ya, %11,1'i Antalya'ya, %10,2'si Mersin'e, %7,3'ü İstanbul'a, %4,9'u Ankara'ya göç etmiştir.
- 366.** Bölgenin göç verilerine bakıldığında metropollerin iç göç için hem kaynak hem de hedef olduğudur.

Harita 31 Konya Karaman Bölgesindeki Göç Hareketlerinin Düzey 2 Bölgeleri Bazında Dağılımı, 2010-2011
2010-2011 ARASI BÖLGEDEN GÖÇ EDENLER (%)

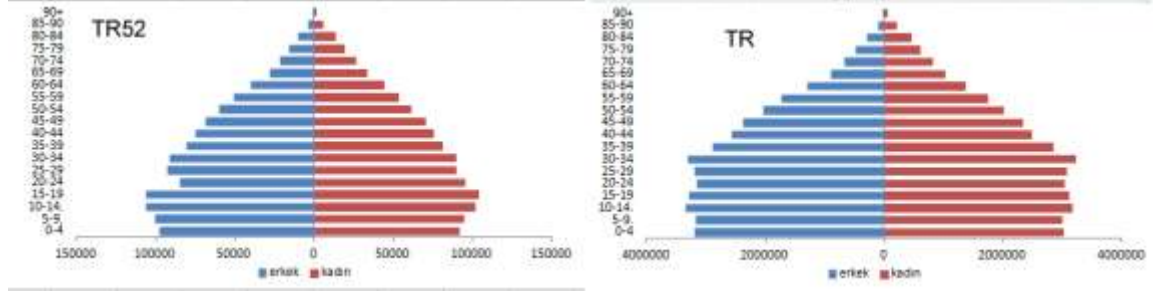

Kaynak: TÜİK, ADNKS Sonuçları Esas alınarak hazırlanmıştır

9.3 2023 YILINDA BÖLGE NÜFUSU NASIL OLACAK?

367. Nüfus; kalkınma için gerekli bir temel olmasına rağmen fazla nüfusun kişi başına düşen geliri azaltması, istihdam, sağlık ve diğer sosyal hizmetlerin paylaşımı konusunda engel oluşturması mümkündür. Gelişmekte olan bir ülke olarak Türkiye’de nüfus artış hızı önceki yıllara göre azalmış olsa da gelişmiş ülkelere göre genç nüfus potansiyeli daha yüksektir. Bölge % 5’lik nüfus artış oranıyla % 12 olan ülke nüfus artış ortalamasının altında olup %1’lik büyüme ile Avrupa Birliği’nden fazladır. Yaş gruplarına göre nüfus artış hızına baktığımızda Türkiye’nin 0-4 yaş grubu ile 65 yaş üstü kıyaslandığında çocuk nüfusunun daha yüksek olduğu görülürken Konya Karaman bölgesinde bu oran eşit seviyede gözükmemektedir. Bu da bölgenin doğal bir döngü içerisinde nüfus değişimi olmayacağını sağlık, eğitim ve göç unsurlarının etkisiyle nüfus yapısının değişebileceğini göstermektedir. Bu kapsamda bölge için iki farklı senaryo söz konusudur. **İlk olarak** doğum ve ölüm oranlarının azalmasıyla genişleyen 15-64 yaş grubu kalkınma için iyi bir potansiyel oluştururken uzun vadede negatif gelişme olarak görülen yaşlı nüfusun bağımlılık oranının artışı bölge açısından bir tehdit oluşturabilecektir. **İkinci olarak** doğum oranları artarken, ölüm oranları ve dışarıya verilen göçün azalması ile yaş piramidinin taban ve orta kısmının birbirine eşit olması mümkündür. Her iki senaryoda temel belirleyici olacak faktör doğum oranı ve dış göç oranıdır.

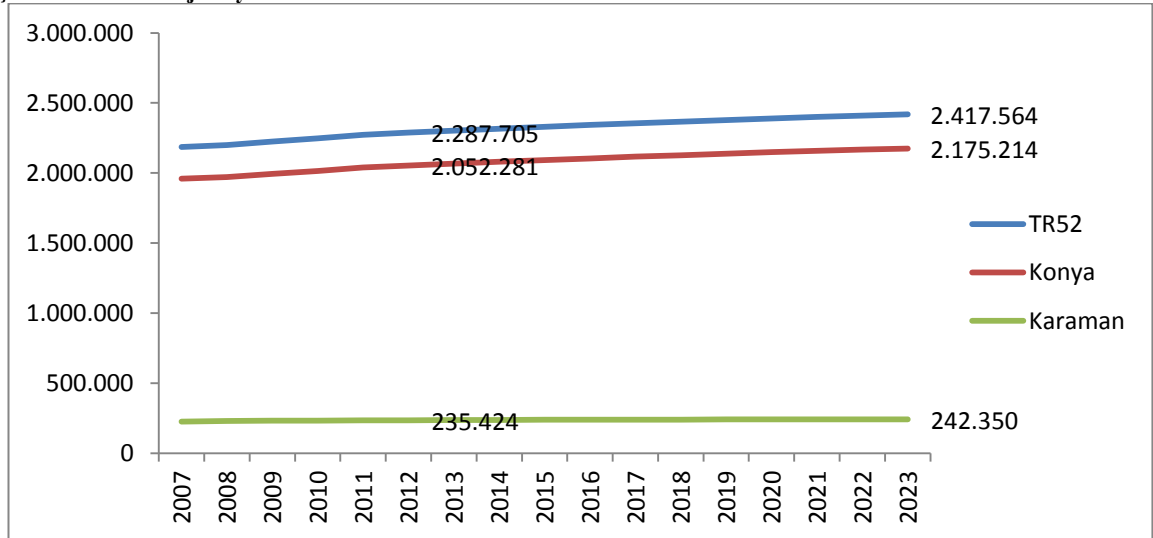
Şekil 73 Konya Karaman Bölgesi ve Türkiye yaş piramidi ,2012

Kaynak: TÜİK, ADNKS Sonuçlarından Derlenmiştir

368. 2023 projeksiyonuna göre bölgedeki sağlık, eğitim, altyapı gibi temel kamu hizmetlerinde ciddi bir ihtiyaç ortaya çıkacaktır. Bölgenin nüfus dinamikleri dikkate alınarak sosyal politikaların oluşturulması gerekmektedir.

Şekil 74 Nüfus Projeksiyonları

10 SOSYAL POLİTİKA

369. Bölgesel kalkınma politikalarının önemli unsurlarından birisi olan ekonomik gelişme, sosyal kalkınma ile orantılı ve eş zamanlı gelişmediği sürece planlanan politikalar amaca ulaşamayacaktır. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ölçülebilir ve ulaşılabilir olması nedeniyle eğitim ve sağlık göstergelerini insani gelişmişlik raporları içerisinde öne çıkarmaktadır. Eğitim ve sağlık altyapıları, sunulan hizmetlerin kalitesi beşeri ve sosyal sermaye gelişimi ile doğru orantılıdır. Gerek bölge planlarında gerekse ulusal planlarda yaşam kalitesini arttırmak amacıyla; eğitim ve sağlık altyapısını iyileştirmeye yönelik önemli adımlar atılmış olmasına rağmen bölgeler arası eşitsizlikler ve alt yapı yetersizlikleri güncelliğini korumaktadır. Sosyal politikaların planlanmasında yerel dinamikler dikkate alınarak çözüm önerileri geliştirilmelidir.

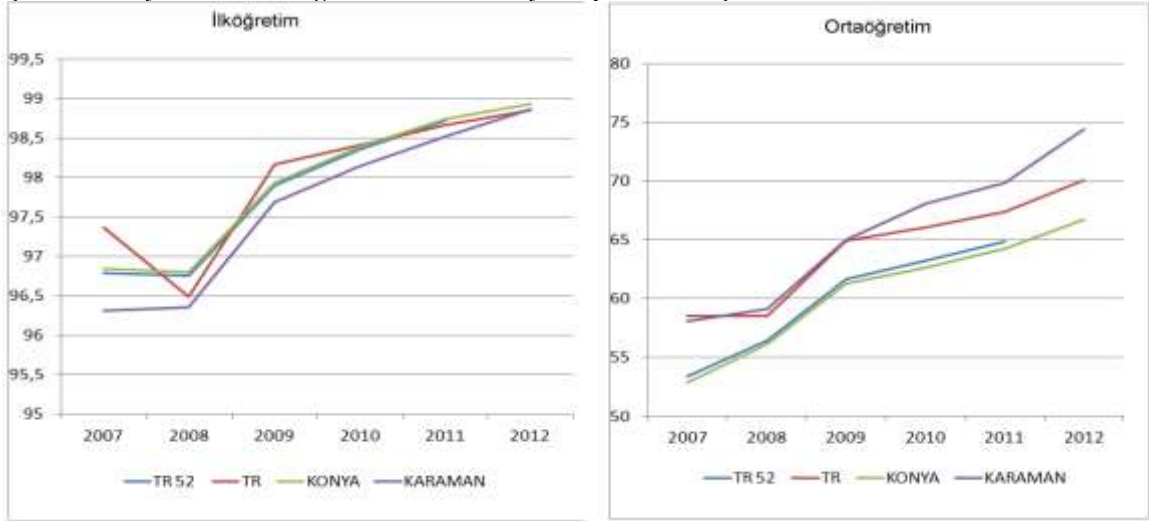
10.1 EĞİTİM

370. Avrupa Birliği Bölgesel gelişmişlik endeksi kapsamında eğitime erişim ve eğitimin kalitesi ekonomik gelişmişliğin temel göstergelerinden olup okullaşma oranları, bölgeler arası, bölge içi, cinsiyetler arası farklılıklar ile kalite sorunu kapsamında fiziki ve beşeri altyapı yetersizliklerinin giderilmesi 9. Kalkınma Planı'nda temel öncelikler arasında ele alınmıştır.

10.1.1 BÖLGEDE OKULLAŞMA ORANLARI NE DURUMDA?

371. Eğitime erişimin temel göstergesi olan okullaşma oranının yıllara göre değişimine bakıldığında ilköğretimde Türkiye ortalaması istikrarsız değişimler gösterirken bölge, düzenli artış göstererek 2011 yılı itibarı ile Türkiye ortalamasının üzerine çıkmıştır. Ortaöğretimde okullaşma oranlarına bakıldığında bölge Türkiye ortalamasının altında kalarak eğitimde sürdürülebilirliği sağlayamamaktadır. Konya Türkiye ortalamasının altında kalırken, Karaman'ın Bölge ve Türkiye'nin okullaşma oranında daha iyi durumda olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 75 Konya Karaman Bölgesinde Yıllar İtibarıyla Toplam Okullaşma Oranları

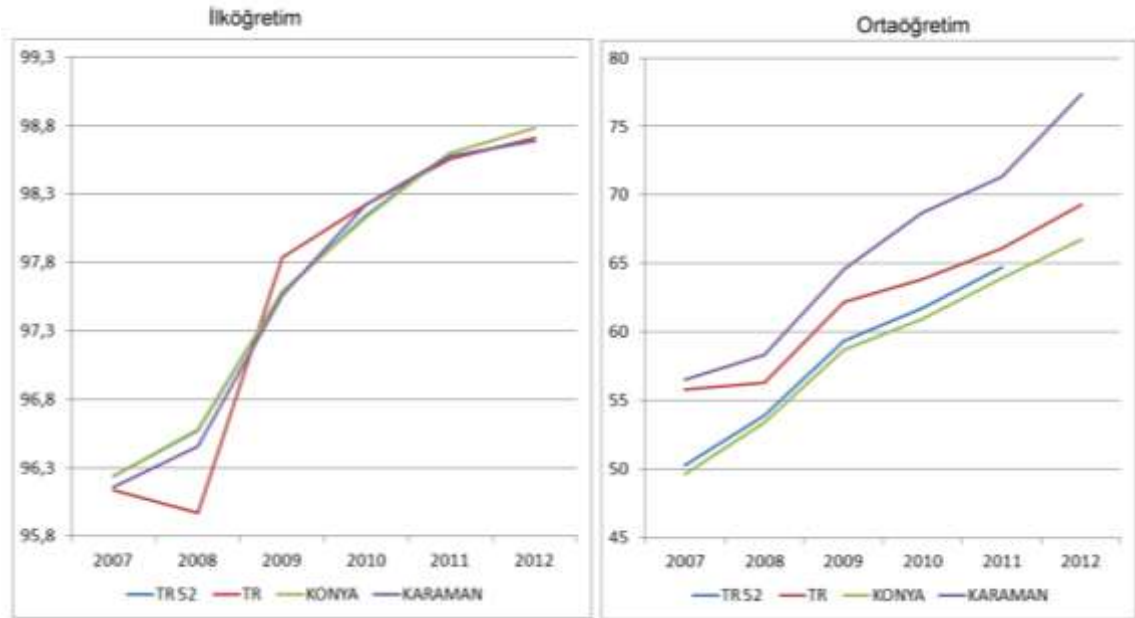
Kaynak: TÜİK, 2012

372. 2012-2013 öğretim yılı itibarı ile net okullaşma oranlarına bakıldığında bölgede ilk ve ortaokul okullaşma oranları Türkiye ortalamasının üzerindedir. Lise eğitiminde Karaman %74 ile Türkiye ortalaması olan %70'in üzerinde kalmaya devam ederken, Konya %66 ile Türkiye ortalamasının gerisinde kalmaktadır.
373. **Konya Mesleki eğitimde sınıf atlıyor.** Sanayileşme ve bilişim sektörlerindeki gelişme ile oluşan insan kaynakları ihtiyacını karşılamak amacıyla mesleki eğitime ağırlık veren Konya %41.61 ile Türkiye ortalaması olan %35.59'un üzerinde yer almaktadır. Bu oran Karaman'da %32.55 ile hem bölge hem de Türkiye ortalamasının altında kalmaktadır. Karaman'da mesleki eğitimin

yaygınlaştırılması için konunun paydaşlarının planlı bir politika izlemesi gerekmektedir. Konya'da mesleki eğitime yönelik planlamalarda yeni sektörel ihtiyaçlar ve gelişen iş gücü alanları dikkate alınmalıdır.

- 374. Kız çocukları Karamanda eğitime daha çok devam ediyor.** Bin yıllık kalkınma hedefleri içerisinde, 2015 yılına kadar dünyanın her yerindeki kız ve erkek çocuklarının ilköğretim hakkından eksiksiz yararlanması yer almaktadır. 2007 yılından itibaren ADNKS verileri incelendiğinde eğitim hizmetlerinden faydalanma konusunda en dezavantajlı grup kız çocukları olmuştur. Bu kıyaslamada kız çocuklarının ilköğretimde okullaşma oranlarına göre Konya Karaman Bölgesi Türkiye ortalamasının üstünde yer almaktadır. Ancak ortaöğretimde kız çocuklarının okullaşma oranına göre Konya'nın ciddi bir düşüş göstererek Türkiye ortalamasının altında seyrettiği, Karaman'ın ortaöğretimde kız çocuklarının okullaşma oranında Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. Kız çocuklarının okullaşmasını artıracak sosyal politika ve kampanyaların geniş toplumsal kesimlerin katılımıyla uygulanması Konya Karaman Bölgesinin beşeri sermayesinin gelişimine pozitif etki sağlayacaktır.

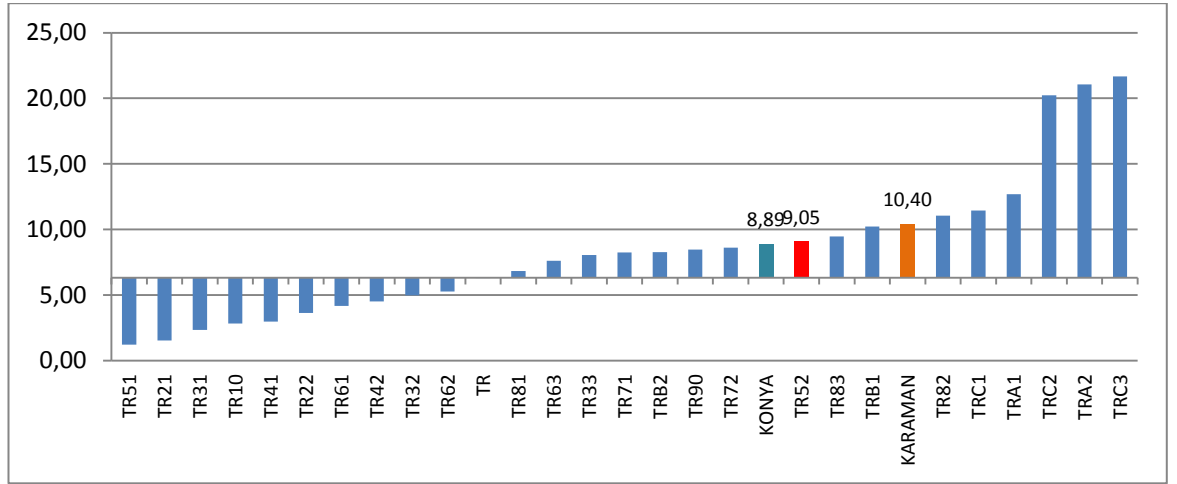
Şekil 76 Konya Karaman Bölgesinde Yıllara Göre Kız Çocuklarının Okullaşma Oranları

Kaynak: TÜİK, 2012

- 375.** 2012-2013 öğretim yılında gerek Türkiye ortalaması gerekse Bölge ortalaması %98 oran ile benzerlik taşımaktadır. Ancak asıl ciddi farklılıklar ortaöğretimde kız çocuklarının okullaşma oranında yaşanmaktadır. Konya %26,8 ile hem Karaman'ın %45,77, hem de Türkiye'nin %36,26 oldukça altındadır. Mesleki ortaöğretimde kız çocuklarının okullaşma oranına bakıldığında Konya tam tersi bir yükseliş göstererek %39 ile Türkiye ortalaması olan %33 ve Karaman ortalaması olan %31 in üstünde yer almaktadır.
- 376.** 2009-2012 yılları arasında kız çocuklarının okullaşma oranlarına bakıldığında, ilköğretimde değişimler Türkiye'de ve bölgede %1 seviyesinin altında olmuştur. Düzey 2 bölgelerinin 2009-2011 öğretim yılları arasında ortaöğretimde kız çocuklarının okullaşma oranlarına göre Konya Karaman bölgesi 26 bölge arasında %9'luk artışla 9. sırada yer almıştır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri okullaşma oranında en yüksek değişimi gösteren bölgeler olmuştur. Konya Karaman Bölgesinde kız çocuklarının ortaöğretimde okullaşmasında en fazla artış Karaman'da gerçekleşmiştir.

Şekil 77 2009-2011 Yıllar Arasında Ortaöğretimde Kız Çocuklarının Okullaşma Oranlarındaki Değişim (%)

Kaynak: TÜİK, 2012

- 377.** Bölge içinde kız çocuklarının okullaşma oranlarına göre Kâzımkarabekir, Başyayla, Ayrancı, Yalılıyük, Hadim, Halkapınar, Tuzlukçu, Taşkent, Hüyük, Derebucak, Emirgazi bölge ortalamasının altında seyretmektedir. Bölgedeki ortaöğretimde kız çocuklarının okullaşma oranlarına göre yukarıdaki ilçeler ile birlikte Konya'nın Akören, Altınekin, Güneysınır, Derbent ilçeleri de Türkiye ve bölge ortalamasının altında kalmıştır. Akşehir, Ereğli, Seydişehir, Beyşehir, Kulu ve Karaman merkez ise kız çocuklarının okullaşmasında bölge ortalamasının üzerinde performans göstermektedir. Kız çocuklarının okullaşma oranlarının düşük olduğu ilçelerin genel özellikleri, geçim kaynaklarının tarıma dayalı az gelişmiş ilçeler olmasıdır.

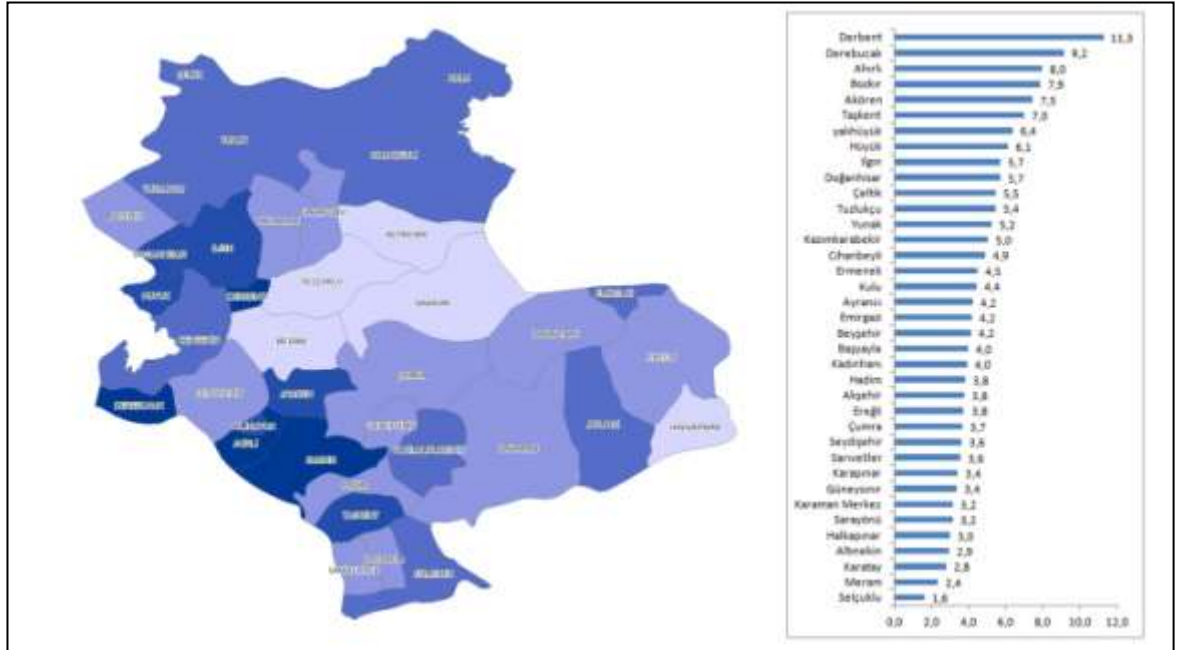
10.1.2 EĞİTİMDE BÖLGEYİ BEKLEYEN RİSKLER NELERDİR?

- 378.** Gelişen altyapı hizmetleri, artan öğrenci sayısı **bölgede daha fazla öğretmene ihtiyaç duyulacağını göstermektedir.** Eğitime erişim dışında eğitimin kalitesi ve beşeri sermaye bölgeler arası gelişmişlik göstergelerini belirleyen önemli göstergeler arasındadır. 2012-2013 Eğitim Öğretim yılında okul öncesi eğitimde öğretmen başına düşen öğrenci sayısı Türkiye genelinde 17, Konya'da 18, Karaman'da 16'dır. İlkokulda öğretmen başına düşen öğrenci sayısı Türkiye genelinde 19, Konya'da 18, Karaman'da 16'dır. Yıllara göre değişime bakıldığında ilköğretimde öğretmen başına düşen öğrenci sayısında gerek bölgede gerekse Türkiye'de düşüş gözlenmektedir. Eğitimde kalite göstergesi olarak öğretmen başına düşen öğrenci sayısına göre Karaman hem ilköğretimde hem de ortaöğretimde daha avantajlı görünmektedir.
- 379.** Bölge içinde öğretmen başına öğrenci ve derslik başına öğrenci sayılarına baktığımızda bölgesel gelişme ana odakları olan Karaman İl merkezi, Selçuklu, Meram, Karatay ve alt bölge merkezi olma potansiyeli taşıyan Ereğli, Seydişehir, Akşehir, Beyşehir yoğun öğrenci potansiyeline sahiptir. Bölgemizde okul çağındaki genç nüfusun fazla olması ve sanayileşme ve yaşam standartlarındaki gelişim amacıyla şehir merkezlerine yaşanan göçün sonucunda bu merkezlerde eğitim altyapısında kalabalık sınıf mevcutları eğitimin niteliğini negatif yönde etkilemektedir. Düşük gelişme düzeyine sahip ilçeler olan Yunak, Sarıveliler Ahırılı, Yalılıyük, Derebucak, Hüyük, Doğanhisar, Tuzlukçu, Emirgazi, Halkapınar, Akören, Derbent, Güneysınır gibi ilçelerde gerek eğitim altyapısında ki yetersizlikler yüzünden, gerekse de göç sebebi ile öğrenci sayısında ciddi bir düşüş yaşanmaktadır.
- 380.** Bölgenin ilköğretim ve ortaöğretimde okuyan öğrenci oranlarına bakıldığında tüm öğrencilerin % 68'i Konya ve Karaman merkezlerinde okumaktadır. Bu anlamda kırsal bölgelerde ilköğretimdeki öğrenci sayısı hızla düşerken ortaöğretimde altyapı yetersizliğinden dolayı eğitim göçü gelişme ana odaklarına doğru yaşanmaktadır.

OKUR YAZARLIK

- 381.** Unesco'nun tanımına göre okuryazarlık; değişik türdeki yazılı kaynakları, kayıtları kullanarak tanımlama, anlama, yorumlama, bir araya getirme, iletişim kurma ve hesap yapma yeteneğidir. Toplumun geniş bir kitlesine hitap edebilmek, bilgisini ve gücünü geliştirerek hedeflerine ulaşması için bireye imkan sağlayan olgudur. Bu bağlamda toplumsal refahtan pay alabilmek için gerek yazılı kaynakların gerekse de yeni okuryazarlık türlerinin artırılması sosyal ve kültürel değişimlerde toplumsal riskleri en aza indirecektir. Türkiye genelinde %4 civarı olan okuma yazma bilmeme oranı bölgemizde % 3 seviyelerindedir. Okuma yazma bilmeyen nüfusun yaş ve cinsiyete göre dağılımı yapıldığında 50 yaş üstü kadınların bölgedeki tüm okuma yazma bilmeyen nüfusun %74 ünü oluşturduğu görülmektedir. Kırsal alanlarda kaynaklara ulaşımın sıkıntılı olmasının yanında okuma yazma eksikliğinden kaynaklanan dışlanma, kamusal hizmetlerden, istihdam ve sosyal güvenlikten yararlanamama gibi faktörler kırsaldaki kadınları dezavantajlı grup haline getirmektedir.
- 382.** 2023 yılında bölgenin % 10 undan fazlasını yaşlı nüfusun oluşturacağı tahmin edilirken 2013 yılı itibari ile 50 yaş üstü nüfus geleceğin potansiyel yaşlı grubunu oluşturacaktır. 50 yaş üstü gruplarda okuma yazma bilmeyenlerin ilçelere göre dağılımı yapıldığında Derbent, Derebucak, Ahırılı, Bozkır, Akören dezavantajlı ilçeler olarak öne çıkmaktadır. Kırsaldaki yaşlı nüfusun kentin sunduğu sağlık, ulaşım, kaliteli barınma gibi imkânlardan uzak kalması, kırsaldaki yaşam kalitesini negatif yönde etkilemektedir. Bu bağlamda, özellikle kırsaldaki yaşlı nüfusu hedef alan sosyal politikaların planlı bir şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Harita 32 50 Yaş Üstü Okuma Yazma Bilmeyenlerin İlçenin Toplam Nüfusuna Oranı,2011

Kaynak: TÜİK,ADNKS Sonuçları Esas Alınarak Oluşturulmuştur

YÜKSEK ÖĞRETİM

- 383.** Bölgemizde 3 devlet, 2 özel olmak üzere 5 üniversite bulunmaktadır. Toplam öğrenci sayısı 100 binin üzerindedir. Konya'da bulunan Selçuk Üniversitesi 73 bin öğrenci sayısı ile Türkiye'nin en çok öğrencisi olan üniversitesidir. Konya Karaman Bölgesi sahip olduğu imkanlar dikkate alındığında hem tarım, hem sanayi hem de bilgi teknolojileri açısından önemli potansiyele

sahiptir. Mevcut potansiyelin maksimum verimlilikte değerlendirilmesi için beşeri sermayenin eğitiminde niteliğin artırılması gereklidir. Bu bağlamda bölgede görev yapan 4049 öğretim elemanı, oluşacak ihtiyaca yetersiz kalacağı tahmin edilmektedir. Yeni kurulan üniversiteler dolayısı ile öğretim üyesi başına düşen yayın sayısı ile ilgili veri mevcut olmamak ile birlikte bu gösterge bölgenin sosyal ve beşeri sermayesinin gelişimi için önem arz etmektedir.

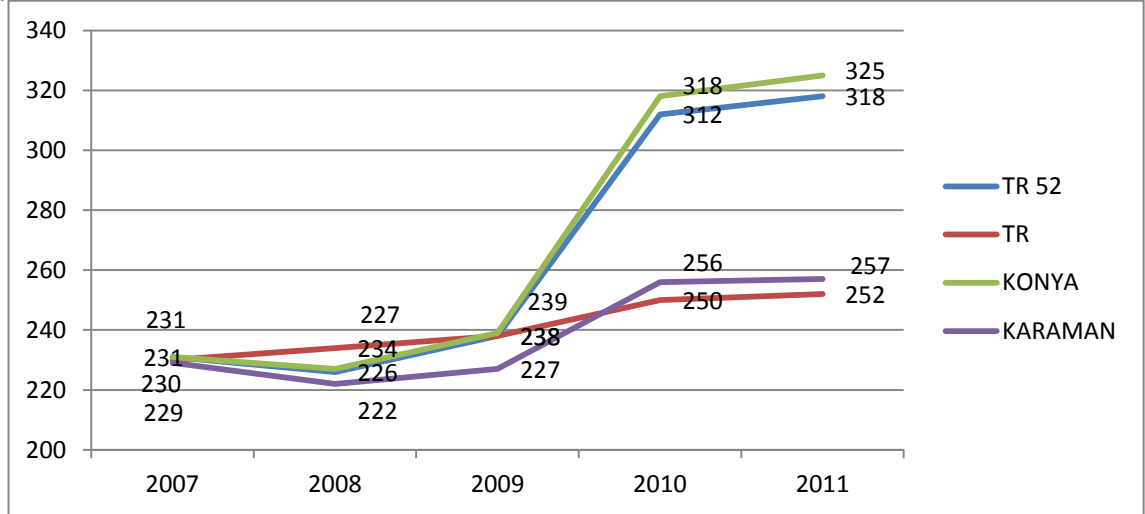
10.2 SAĞLIK

- 384.** Gerek toplum sağlığının korunması, gerekse de önleyici alt yapı hizmetlerinin güçlendirilmesi kalkınma göstergelerinin en temel bileşenidir. Dünya sağlık örgütü bu durumu '*insan hayat kalitesinin geliştirilmesi süreci*' olarak tanımlamaktadır.⁶⁷ Bu bağlamda gerek insani gelişmişlik endeksi gerekse de Bin Yıllık Kalkınma hedeflerinde sağlık, beşeri ve iktisadi gelişmeyi tamamlayıcı unsur olmaktadır. Yaşam beklentisinin artması, hızla artan nüfus ve şehirleşme sağlık politikalarının önemini daha belirgin hale getirmiştir. Bu bağlamda gelecek nesillerin sağlık ihtiyaçları göz önüne alınarak toplumun mevcut yaşam kalitesini artıracak sosyal politikaların geliştirilmesi hedeflenmelidir.

10.2.1 BÖLGENİN SAĞLIK ALTYAPISI NE DURUMDA?

- 385.** 2012 yılı itibariyle bölgede Karaman'da 3, Konya'da ise 1'i doğum evi 25'i kamu 10'u da özel olmak üzere toplamda 39 hastane bulunmaktadır. Önleyici sağlık ve yerel sağlık hizmetlerinin sağlandığı aile sağlığı merkezi sayısı Konya'da 188 Karaman'da 9'dur. Acil yardım istasyon sayısı Konya'da 57, Karaman'da 3'tür.
- 386.** 2011 yılında yüz bin kişi başına düşen hasta yatak sayısı 319 ile Konya, 256 ile Karaman Türkiye ortalaması olan 250'nin üzerindedir. Yatak sayısının yıllara göre değişimine bakıldığında 2009 yılı itibari ile Konya mevcut altyapısını %50 üzerinde arttırmıştır.

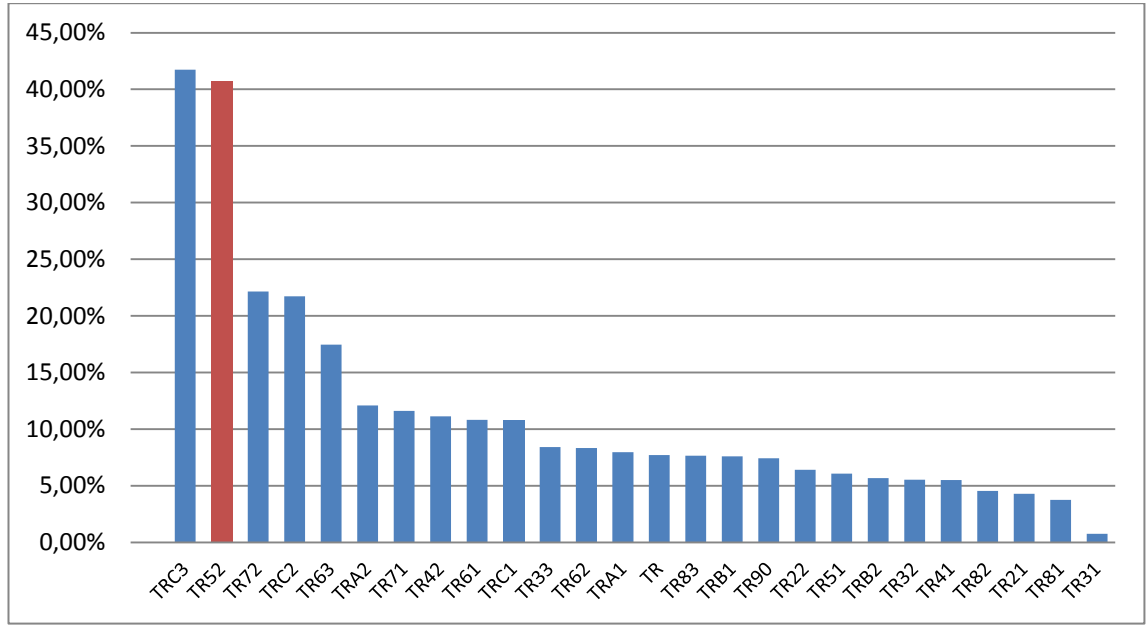
Şekil 78 Konya Karaman Bölgesinde Yıllar İtibariyle Yüz bin Kişi Başına Toplam Hastane Yatak Sayısı

- 387.** Yıllara göre yatak sayısında değişime bakıldığında TR52Bölgesi, TRC3(Mardin, Batman, Siirt, Şırnak) bölgesinden sonra en fazla gelişim gösteren bölge olmuştur. Bu anlamda Konya, Karaman sağlık yatırımlarında bölgesel bir merkez olma yolunda hızla ilerlemektedir.

Şekil 79 Konya Karaman Bölgesinde 2008-2011 Arasındaki 100 Bin Kişiye Düşen Yatak Sayısında Değişim

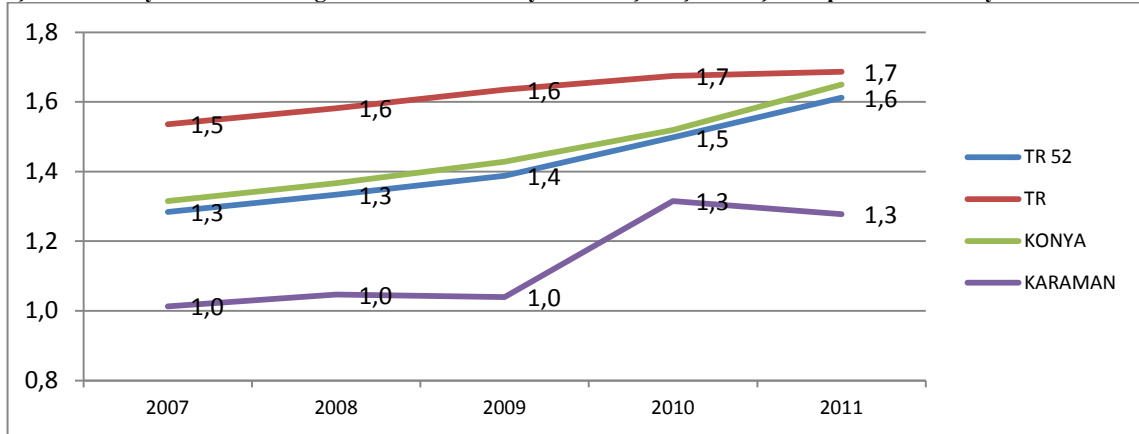
⁶⁷ WHO;1992

Kaynak: TÜİK, 2012

- 388. Bölgede sağlık personeli ağırlıklı olarak Konya’da bulunmaktadır.** TR52 Düzey 2 bölgesi için yüz bin kişiye düşen sağlık personeli sayıları incelendiğinde doktor ve hemşire sayısı Türkiye ortalamasının altındadır. Bu anlamda gelişen sağlık alt yapısı ile birlikte nitelikli sağlık personel sayısı ihtiyacının Türkiye ortalamasının üstünde olduğu görülmektedir.

Şekil 80 Konya Karaman Bölgesinde Yıllar İtibariyle Bin Kişi Başına Düşen Toplam Hekim Sayısı

Kaynak: TÜİK, 2012

- 389.** Bölge mevcut sağlık personel sayısı Türkiye ortalamasının altında olmasına karşın artan sağlık altyapısı nitelikli işgücü ihtiyacını daha büyük boyutlara çıkarmaktadır. Bölgenin bin kişi başına düşen doktor sayısı Türkiye ortalamasının altında olup karaman da bu oran çok daha düşüktür. Bin kişi başına düşen hemşire sayısına bakıldığında Konya Türkiye ortalamasının altında olup karaman Türkiye ortalamasının üstündedir. Artan sağlık altyapısı nitelikli işgücü ihtiyacını daha büyük boyutlara çıkarmaktadır.

Tablo 40 Konya Karaman Bölgesinde Bin Kişi Başına Düşen Personel Sayısı

	TÜRKİYE	TR52	KONYA	KARAMAN
UZMAN HEKİM SAYISI	0,88	0,81	0,83	0,63
TOPLAM HEKİM SAYISI	1,68	1,61	1,65	1,27

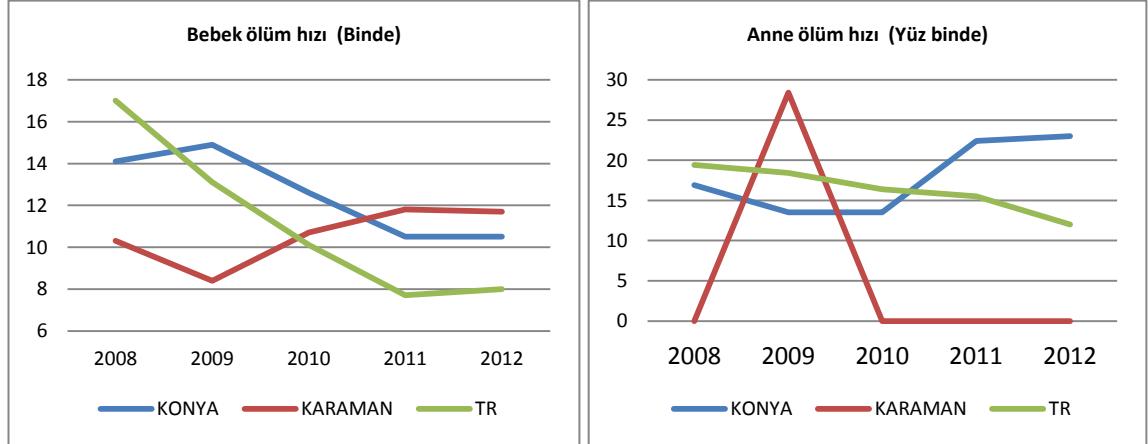
DİŞ HEKİMİ SAYISI	0,28	0,23	0,23	0,21
HEMŞİRE SAYISI	1,67	1,68	1,65	1,85
SAĞLIK PERSONELİ SAYISI	1,48	1,81	1,8	1,85
EBE SAYISI	0,69	0,7	0,68	0,87
ECZACI SAYISI	0,34	0,34	0,34	0,42

Kaynak: TÜİK, 2012

ANNE VE BEBEK ÖLÜMLERİ

- 390.** Doğum öncesi ve doğum sonrası anne bakım hizmetleri ve bunun sonucunda bebek ve anne ölüm hızı, Binyıl Kalkınma Hedefleri ve OECD endeksleri içinde önemli bir göstergedir. İki kavram da ülkelerin sosyo kültürel düzeyleri ile ilişkilidir. Avrupa’da yeni doğan ölüm hızı binde 4 seviyesinde seyrederken Sağlık Bakanlığı verilerine göre Türkiye’de binde 8 olarak hesaplanmıştır. Anne ölüm oranlarında gelişmemiş ülkelerde yılda 100 bin doğumdan 580’i, gelişmiş ülkelerde 15’i, Türkiye’de ise 23’ü anne ölümüyle son bulmaktadır. Türkiye’de 1990’dan 2008’e kadar anne ölüm hızı 100 binde 68’den 23’lere gerilemiş durumdadır. Bu sonuçla Türkiye, anne ölüm oranlarında dünyada en hızlı düşüş gösteren 10 ülke arasında yer almış ve şu an bu oran 100 binde 14 civarındadır.
- 391.** Bölgede bebek ölümleri Türkiye ortalamasının üzerindedir. Konya Türkiye ile paralel bir gelişim sağlayarak bebek ölümlerini azaltırken Karaman’da 2009 yılından itibaren artış gözükmemektedir. Anne ölümlerine bakıldığında Karaman 2009 yılındaki artış dışında istikrarlı şekilde anne ölümünü sıfırda tutmaktadır. Son yıllarda anne ölümlerinde Türkiye ortalaması da düşüş eğilimi görülürken Konya’da yükseliş yaşanmaktadır.

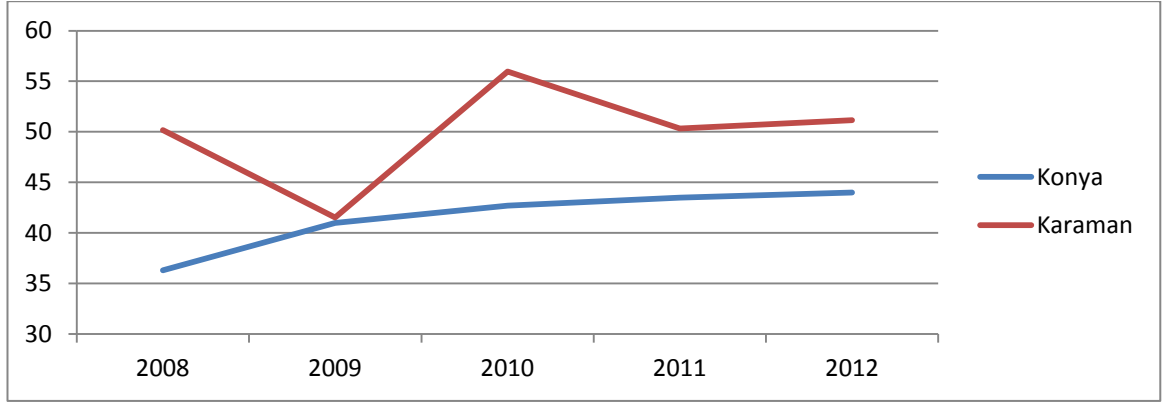
Şekil 81 Konya Karaman Bölgesinde Yıllara İtibariyle Bebek Ve Anne Ölüm Oranları

Kaynak: Sağlık İl Müdürlüğü, 2012

- 392.** Diğer bir sağlık göstergesi sezaryen ile doğumdur. Dünya sağlık örgütü tüm doğumların yaklaşık %15’inin sezaryen ile gerçekleşmesini önermektedir, son yıllarda bu oranın %50’ye yaklaştığı ülkemiz dünyada en yüksek oranlardan birine sahip olmuştur. %46,6 oranıyla en yüksek sezaryenle doğum oranına sahip 5 ülkeden biri olan Türkiye, Brezilya ve Çin’den sonra üçüncü sırada yer almaktadır. Bölgedeki sezaryen oranlarına bakıldığında yıllar içinde ciddi bir artış gözükmemektedir. Karaman’da 2012 yılında her iki doğumdan birisi sezaryen ile gerçekleşirken Konya’da bu oran %45 ile Türkiye ortalamasıyla eşittir.

Şekil 82 Konya Karaman Bölgesinde Yıllara İtibariyle Sezaryen Oranlarında Değişim

Kaynak: Sağlık İl Müdürlüğü 2012

10.3 SOSYAL DOKU

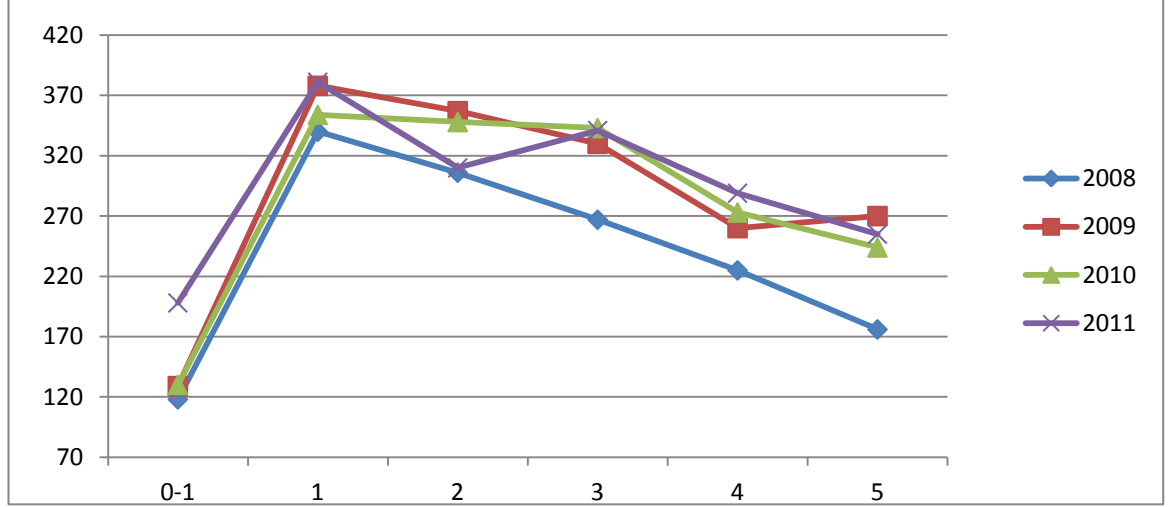
10.3.1 YAŞLILIK

- 393.** Son yıllarda özellikle gelişmiş ülkeler ve Avrupa birliğinde görülen nüfus artış hızı düşüklüğü savaş ve kriz dönemleri dışında Türkiye’de ilk defa görülmektedir. Nüfus artışının beklenenin tersinde yavaşladığının en büyük göstergesi ekonomik ve sosyal nedenler sonucu oluşan doğurganlık ve doğum oranlarının azalmasıdır. Nüfus yapısında değişen tek faktör artış hızı değildir. Farklı yaş grupların toplam nüfus içindeki oranlarında da ciddi değişim görülmektedir. 0-14 yaş grubu 1970 yılında toplam nüfusun %41’ini kapsarken bu oran günümüzde %26,4’e düşmüştür. Bölgemizde bu oran %25 ile Türkiye ortalamasının daha da altındadır. Bu durumun aksine 15-64 yaş grubu olarak nitelenen yetişkin sayısı artış göstermektedir. 1970 yılında Türkiye genelinde yetişkin nüfus oranı %53,8 iken günümüzde %65,6’ya çıkmıştır. Bölgemizde ise bu oran % 66,1 ile Türkiye ortalamasının üzerindedir.
- 394.** Nüfus artış hızının azalıyor olması nüfusun artmayacağı anlamına gelmemektedir. Gelişen sağlık teknolojileri ve altyapı hizmetleri, şehirleşme ile birlikte yaşam standartlarını arttırdığı için 2023 yılında Türkiye nüfusunun 90 milyonu geçmesi beklenmektedir. Bu süreçte artık Türkiye genç bir nüfus potansiyeli taşıyan ülke olmaktan çıkıp yetişkin ve yaşlanan bir topluma dönüşecektir. Yaşlanan ve nüfusu azalan AB ile kıyaslandığında Türkiye orta vadede nüfus artış hızının yavaşlamasına rağmen genç ve yetişkin nüfusu ile AB karşısında büyük bir avantaj sağlayacaktır.
- 395.** **Konya Karaman Bölgesi Hızla Yaşlanıyor.** 2012 yılında 65 ve daha yukarı yaş nüfusu toplam nüfus içerisinde % 7,5’i oluşturmaktadır. Bu oran Bölgemizde % 7 oranındadır. TÜİK projeksiyonuna bakıldığında 2023 yılında ülke yaşlı nüfus oranı toplam içinde %10,2 olarak hesaplanırken bölgemizde bu oranın ülke oranından daha fazla olacağı hesaplanmıştır. 2007-2012 yılları arasında bölge ilçeleri yaşlanma haritaları incelendiğinde Doğanhisar, Yalıhüyük, Derebucak, Hüyük gibi ilçelerde 65 yaş üstü nüfus toplam ilçe nüfusunun %20 sini oluşturmaktadır. Bölgenin güney ve batı kısımlarında kalan ilçelerin yaşlanma hızlarına bakıldığında Bölge dışına verilen göçün büyük bir kısmının genç nüfus olması artan yaşam süresi bölge içinde yaşlı nüfusun oranının Türkiye ortalamasının üzerinde olacağı beklenmektedir. Yaşlanma haritası da göstermektedir ki bölgemiz hızla yaşlanma eğilimindedir.

Harita 33 Bölge İlçelerinde Genç Ve Yaşlı Nüfusun Toplam Nüfus İçerisindeki Payı (%),2007-2012

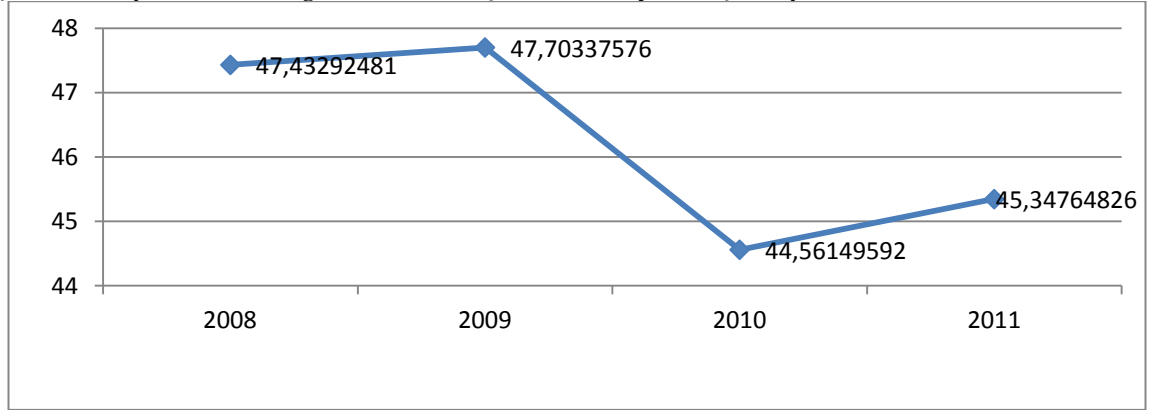
396. 2011 yılında bin nüfus başına 8,32 evlenme sayısı ile Konya, Türkiye ortalaması olan 8,02 değerinin üzerinde, Karaman ise 7,83 ile Türkiye ortalamasının altındadır.

Şekil 83 Konya Karaman Bölgesinde Yıllara göre boşanma sayıları ve oranı

Kaynak: TÜİK 2012

Şekil 84 Konya Karaman Bölgesinde 0-5 Yıl Boşanmaların Toplam Boşanmaya Oranı

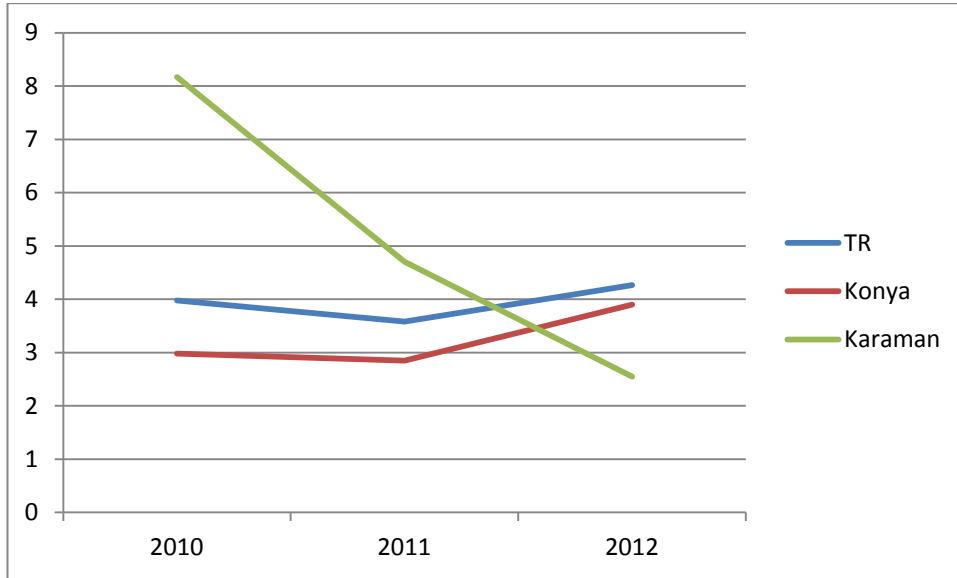
Kaynak: TÜİK (2012)

397. Bölgenin boşanma verilerine bakıldığında ilk bir yıl içerisinde boşanmada ciddi bir artışın olduğu görülmektedir. Sonraki yıllarda ise bu oran azalmaktadır. Yıllara göre ilk beş yıl içerisinde boşanmanın tüm boşanmalara oranına bakıldığında 2010 yılında azalma görülmüştür. 2011 yılı itibari ile Konya Karaman bölgesinde toplam boşanmaların %45'i ilk beş yıl içinde gerçekleşmektedir.

10.3.3 İNTİHAR

398. Türkiye ve Konya intihar hızlarına bakıldığında benzerlik gösterirken Karaman'da ciddi kırılmalar yaşanmıştır. 2011 yılı itibarı ile Karaman, ülke ve Konya seviyesine yaklaşıp da hala yüksek bir intihar oranına sahiptir. 2009-2011 yılları arasında Türkiye ve bölgedeki intihar oranlarında değişime bakıldığında bölgede intihar oranı %30 düşerken bu oran % 11 düşüş sergileyen ülke ortalamasının çok üzerinde olumlu bir gösterge olarak değerlendirilmektedir.

Şekil 85 Konya Karaman Bölgesinde Kaba İntihar Hızı (Binde) ve Yıllara Göre Değişimi

Kaynak: TÜİK,ADNKS Sonuçları

10.3.4 ENGELLİLER

- 399.** Konya Karaman bölgesi engelli verileri, ilgili kamu kurumlarının bilgi sistemleri neticesinde elde edilmiş olup büyük oranla sosyal yardımlardan yararlanan kişileri kapsamaktadır. Herhangi bir seviyede kusuru ya da engelli olup, başvuruda bulunmayan kişiler için kayıtlı bir veri bulunmamaktadır. 2012 yılı mevcut verilere baktığımız zaman Konya ili istatistik sistemine göre Konya nüfusunun % 7'si engelli olmakla birlikte %4 lük kısmı bölgesel gelişme ana odakları olan Selçuklu, Meram, Karatay'da yaşarken, %3 lük kesim düşük gelişme düzeyine sahip ilçelerde yaşamaktadır. Karamanın istatistiklerine baktığımızda bu oran %10 civarında olup daha çok alt bölge merkezi olan Ermenek ve düşük gelişme düzeyine sahip ilçeler olan Sarıveliler, Başyayla'da yaşamaktadır.

10.3.5 YOKSULLUK

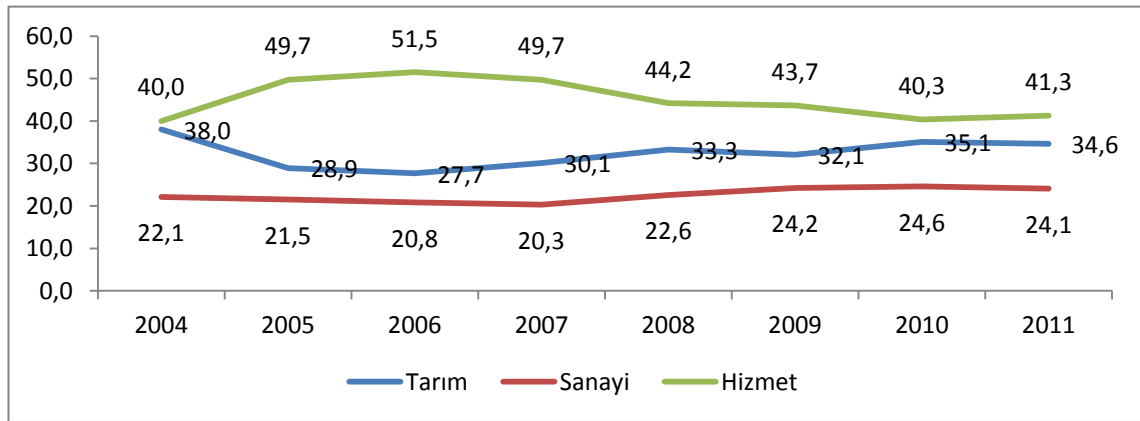
- 400.** Bin yıllık kalkınma hedefleri doğrultusunda yoksulluk dünyadaki en önemli sorunlardan biri olarak gösterilmektedir. Genel olarak insanların temel gereksinimlerini karşılayamama durumu olarak tanımlandığı için sürdürülebilir kalkınma önünde en önemli engellerden birisini oluşturmaktadır. Bölgesel bazda resmi bir yoksulluk araştırması mevcut olmamakla birlikte Sosyal kalkınma teknik komite çalışmaları ve kalkınma ajansı tarafından sağlanan destekler neticesinde yoksulluk üzerine yön gösterici bilgiler sağlanabilmektedir.
- 401.** Yaşam kalitesi temelinde yoksulluk, göç ve toplumsal şiddet ile yakın ilişki içermektedir. Üç kavram bireylerin yaşam kalitesini ve kentin yaşanılabilirlik kalitesini göstermektedir. Emniyet Genel Müdürlüğü verilerine dayanılarak yapılan ve 2001-2006 yıllarını karşılaştıran bir çalışmada az nüfuslu ve şehirleşme oranı düşük yerlerde şahsa karşı işlenen suçların; göç alan ve sosyo-ekonomik düzeyi yüksek yerlerde ise mala karşı işlenen suçların oranının yüksek olduğu tespit edilmiştir.(Yılmaz ve Güneş, 2006)
- 402.** Konya Karaman bölgesindeki yoksulluğun en önemli sebeplerinden birisi artan şehirleşme ile değişen üretim ilişkileri ve sektörel bazda istihdam oranlarındaki dengesiz yapılanmalardan kaynaklanmaktadır. TÜİK tarafından yapılan yoksulluk analizinde en yüksek yoksulluk riskine sahip olan tarım sektöründe çalışanlardır. Tarımla geçimini sağlayan kırsaldaki kesimin göç ettikleri yerde daha iyi bir yaşam kalitesine sahip olma beklentisi bölgede uyum sorunu oluşturmaktadır. Analizde vurgulanan ve bölgeyle ilgisi olan diğer bir konu eğitim seviyesinin

arttıkça yoksulluk riskinin azalmasıdır. Okuma yazma bilmeden ve vasıfsız işçi olarak göç eden kişiler barınma, sağlık ve eğitim hizmetlerinden faydalanmada dezavantaj yaşamaktadırlar.

11 BEŞERİ SERMAYE -İŞGÜCÜ- İSTİHDAM

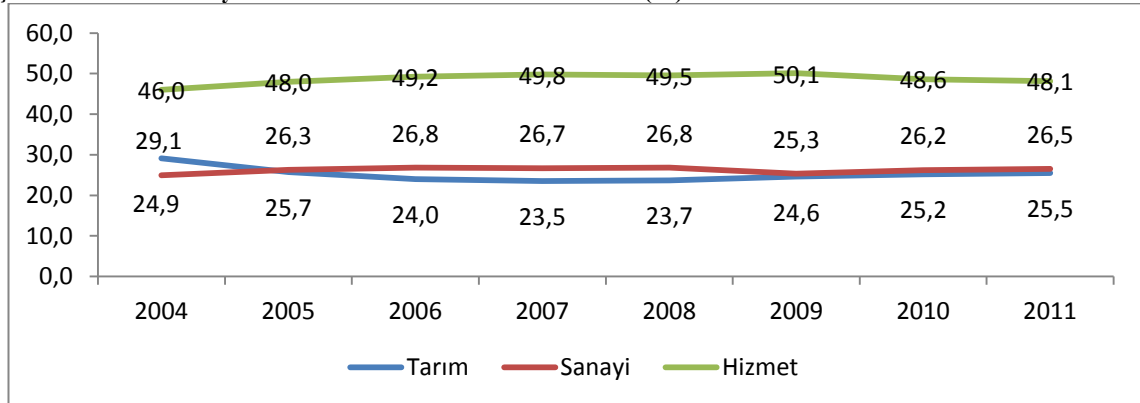
- 403.** Hem ülke hem de bölgede 2004-2011 yılları itibarı ile sektörel bazda bir değerlendirme yapıldığında, sanayi ve hizmetler sektöründe istihdam oranında artış, tarım sektöründeki istihdam oranında gerileme gözlemlenmiş ve bölgenin tarımdan kopan işgücünü absorbe (soğurma) edebilme kapasitesinin ülke ortalamasının altında olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- 404.** Bölgede tarım istihdamının yüzde olarak artışına karşın tarımdan sağladığımız katma değer 2004 -2008 arasında %24'lerden % 20'lere gerilemesi bölge tarımındaki verimsiz yapıya işaret etmektedir.
- 405.** 2005 yılı gerek Türkiye gerekse bölgedeki tarım istihdamı bakımından bir değişime işaret etmektedir. 2005 yılına kadar bölgede azalma eğiliminde olan toplam tarım istihdam oranı bu yıldan itibaren yüzde olarak artmaya başlamıştır. 2005 ile birlikte ücretsiz aile işçisi oransal olarak artarken, maaşlı ve kendi hesabına çalışan tarımsal nüfus bölgede düşüş eğilimi göstermeye başlamıştır.

Şekil 86 Yıllar İtibariyle Bölgede Ana Sektörel Bazda İstihdam (%)

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü İstatistikleri

Şekil 87 Yıllar İtibariyle Ülkede Ana Sektörel Bazda İstihdam (%)

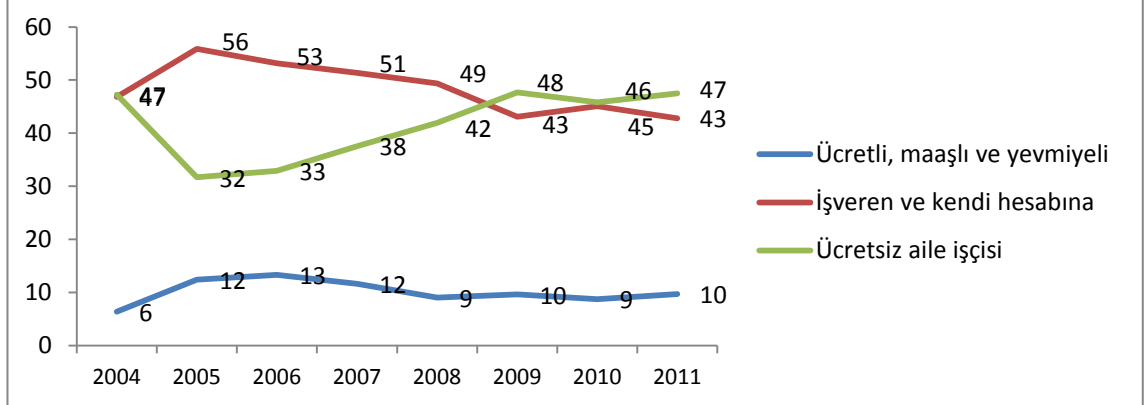

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü İstatistikleri

- 406.** Gerek Türkiye'de gerekse bölge kırsalındaki ücretsiz aile işçi sayısındaki artış, gizli işsizliğe yani kayıt dışı istihdama işaret etmektedir. Ücretsiz aile işçisi durumunda olanların genel itibarı ile tarım sektöründe faaliyet gösterdiği gerçeğinden hareketle tarımda çalışan ücretsiz aile işçileri

gerekli yapısal dönüşümlerle kayıt altına alınarak hem bölgede hem de Türkiye'de kayıtlı istihdamın artırılması gerekmektedir.

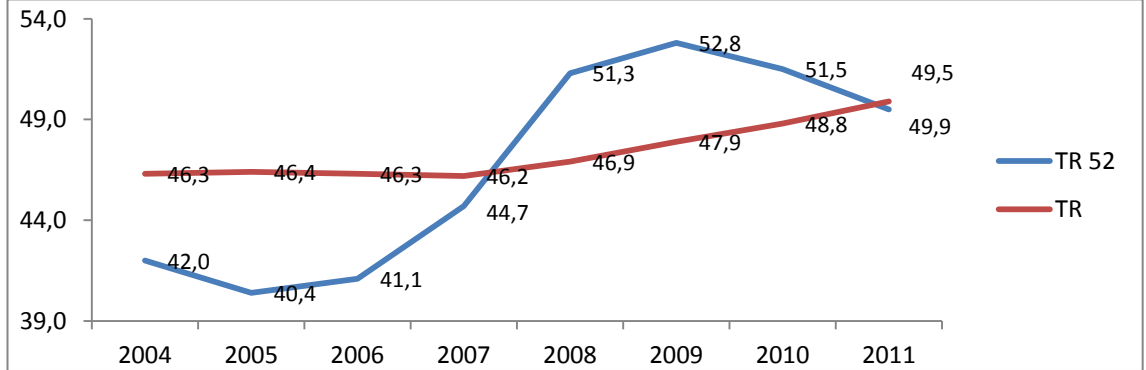
Şekil 88 Konya Karaman Bölgesinde İstihdam Edilenlerin Yıllara Göre İşteki Durumu (%)

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü İstatistikleri

- 407.** İşgücünün kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus içindeki oranı şeklinde tanımlanan işgücüne katılım oranı, çalışma çağındaki kadın ve erkeklerin çalışma konusunda istekli olup olmadıklarını ölçen bir parametre olarak değerlendirilmektedir. İşgücü piyasasında işgücüne katılım oranının belirlenmesi insan kaynağının etkin kullanılıp kullanılmadığı konusunda da ayrıca önemli ipuçları vermektedir.
- 408.** Artış eğilimine rağmen Türkiye’de AB ülkelerine oranla oldukça düşük kalan işgücüne katılım oranının bölgede ülkenin tersine bir eğilim göstererek düşüyor olması daha çok kadın işgücü değişiminin 2008 yılından sonra negatif değerler alması ve işgücüne katılımın kadınlarda 2009 yılından itibaren düşmesinden kaynaklanmaktadır. Bu durum da özellikle tarımdan kopan kadınların işgücüne dahil olamamasından kaynaklandığı şeklinde değerlendirilmektedir.

Şekil 89 Yıllar İtibariyle Bölgede Ve Ülkede İşgücüne Katılma Oranı (%)

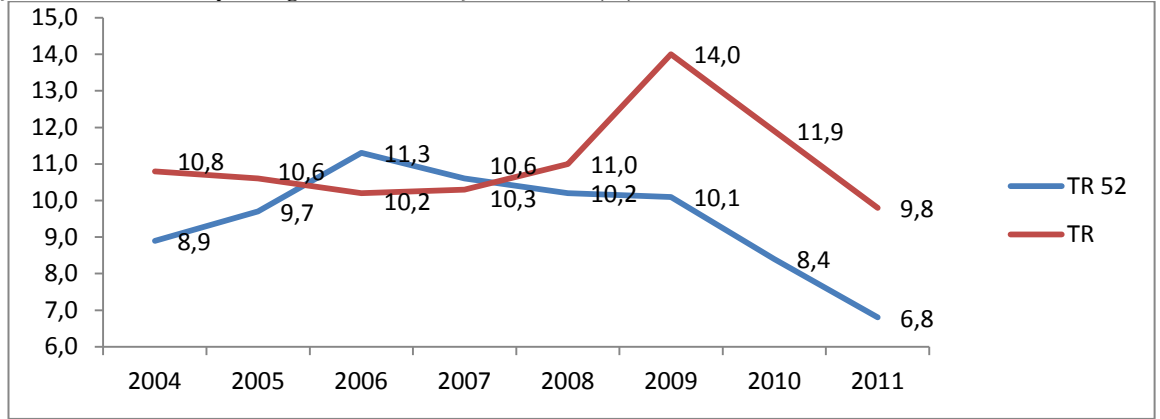

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü İstatistikleri

- 409.** Ekonomik büyüme, bir başka ifadeyle milli gelir artışı, daha fazla insana üretken istihdam sağladığı ölçüde anlam kazanmaktadır. Çünkü istihdamın artmadığı veya işsizliğin arttığı bir ülkede sadece üretim ve gelir kaybı ile değil, aynı zamanda sosyal problemler, sosyal dışlanma ve yoksullukla da karşı karşıya kalınmaktadır. Bu denklemlerle makro ekonomik göstergelerden olan işsizlik oranı politika yapıcıların dikkate alınması gereken en önemli parametreler olarak değerlendirilmektedir.
- 410.** İşsizlik oranının yıllar itibariyle seyrine bakıldığında, ülkeye kıyasla bölgede işsizlik oranının daha düşük olması, işgücüne katılım oranının 2009 yılı itibarı ile bölgede düşüşü ve ülke ortalamasının altına inmesi kaynaklıdır.

- 411.** Yani çalışan sayısındaki artış oranının işsiz sayısındaki azalma oranından daha az artış sergilemesi işsizlik oranının düşmesine sebep olmaktadır. İşsizlerin sayısının azalması ise istihdam olanaklarının artışından değil işsizlerin iş bulma ümitlerinin azalması veya yok olması sonrası iş aramaktan vazgeçip işsizler grubundan çıkmaları olarak değerlendirilmelidir. Nihayetinde, Türkiye ve bölgenin temel sorunu yeterince istihdam olanakları yaratamamasıdır. İstihdam oranının iş gücüne katılımın altında olması ve nüfus artış hızının gerisinde kalan yeni yatırım ve iş olanakları, işgücü piyasasını olumsuz etkilemekte, çalışan nüfusun iktisaden faaliyette bulunabilecek nüfusa oranını geriletmektedir.

Şekil 90 Yıllar İtibariyle Bölgede Ve Ülkede İşsizlik Oranı (%)

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü İstatistikleri

- 412.** Konya Karaman Bölgesinde istihdam imkânlarının artırılmasının nedenlerinden bir tanesi de bölgedeki işletmelerin yaşadığı kurumsallaşamama problemidir.⁶⁸
- 413.** Bölgedeki işletmelerin rekabetin arttığı pazarlarda varlıklarını sürdürebilmeleri, pazarın isteklerini ve beklentilerini karşılayabilme yetenekleri, işletmelerinin kurumsallaşma düzeyi ile yakından alakalıdır.
- 414.** Gerek bölgede gerekse ülke genelinde işletmeler aktif bir organizasyon oluşturarak örgütsel değişimi ve gelişimi hızla gerçekleştirir hale getirmek zorundadırlar. Ülkemizdeki işletmelerin %95 gibi büyük bir çoğunluğu aile şirketlerinden oluşmaktadır. Aile işletmelerinin bu değişim ve gelişime dâhil olabilmeleri hem yerel hem de küresel pazarlarda varlıklarını diğer kuşaklara devredebilmeleri için kurumsallaşmaları bir çıkış yolu olarak görülmektedir.⁶⁹ Bu nedenle de bölge genelinde işletmelerde aile anayasası uygulamaları teşvik edilmelidir.

11.1 KONYA KARAMAN BÖLGESİ İŞGÜCÜNÜN BİLGİ VE BECERİ DÜZEYLERİNİ ARTIRMASI GEREKİYOR

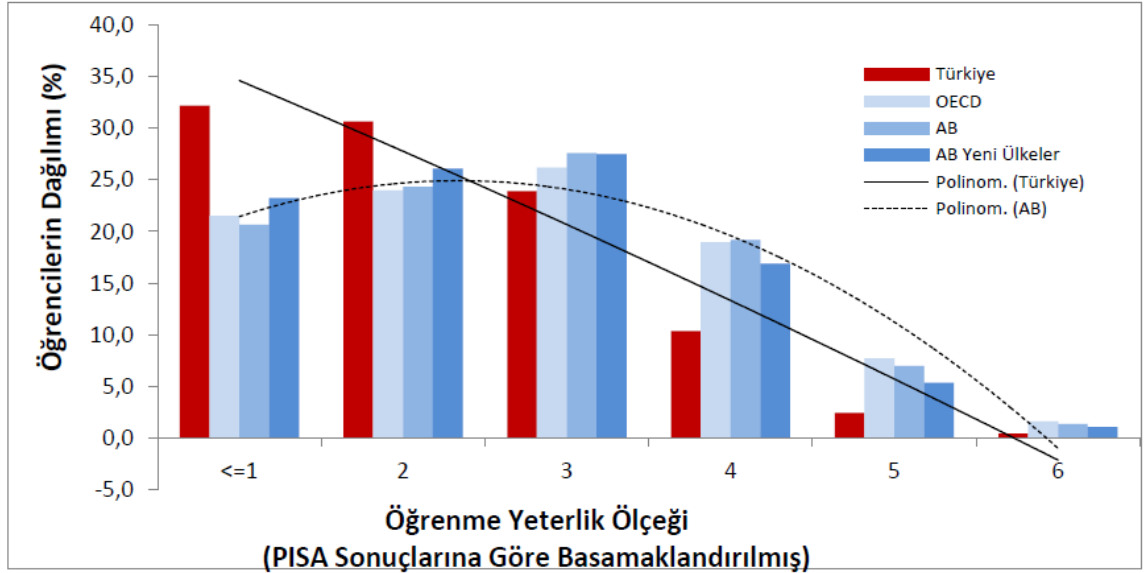
- 415.** Bireysel bilgi, beceri ve yetenekler diğer faktörlere göre son yıllarda gelişen ve büyüyen bölgesel ekonomilerin asıl itici gücü olmaya başlamakta ve dünyada işletmelerin üretimlerini gerçekleştirmek için ihtiyaç duydukları faktörler arasında, gittikçe daha çok öne çıkmaktadır. Nitekim sahip oldukları bilgi birikiminin çok daha yüksek olması sayesinde bu bölgesel ekonomiler hem daha çok buluş ve yenilik yapabilmekte hem de bu tür ekonomilerin işgücü verimliliği daha yüksek düzeylerde gerçekleşmektedir. İşgücünün bilgisayar kullanımı ve yabancı dil kullanımındaki beceri düşüklüğü, işletmelerin ulusal ve küresel rekabet şansını azaltmaktadır

⁶⁸ İşgücü – İstihdam Teknik Komitesi, 2013

⁶⁹ Aile İşletmelerini Kurumsallaşma Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Karşılaştırmalı Bir Araştırma, İrfan Yazıcıoğlu, Hakan Koç, 2009

- 416.** Gerek Konya Karaman Bölgesinde gerekse Türkiye’de nitelikli işgücünün payının istenen düzeyde olmaması işsizlik sorununun başka bir boyutunu ortaya çıkarmaktadır. Bugün işgücü piyasasında bir yandan işsizler iş ararken, diğer yandan firmalar nitelikli eleman bulma sıkıntısı çekmektedir. Bölgedeki işgücünün sahip olduğu bilgi ve beceri düzeyi, piyasanın taleplerini karşılamakta yetersiz kalarak işgücü piyasasında yapısal işsizlik sorununa yol açmaktadır.
- 417.** İşgücüne gereken becerilerin kazandırılması, sadece ulaşılan eğitim düzeyi ile değil, alınan eğitimin etkinliği ile de alakalıdır. Türkiye ve OECD ülkelerinde öğrencilerin PISA sınav sonuçlarına göre dağılımları aşağıda şekilde görülmektedir. Öğrencilerin sahip oldukları bilgi setinden çok bilgiyi kullanabilme becerisini ölçen PISA sınavlarında Türkiye’nin diğer ülkelerin oldukça gerisinde kaldığı dikkat çekmektedir. Türkiye’deki öğrencilerin üçte birinin bilgiyi yorum gerektirmeden kullanabilme anlamına gelen birinci basamağa ancak ulaşabildiği, üçte birinin de formül kullanabilme ve çıkarımlar yapabilme anlamına gelen ikinci basamakta olduğu görülmektedir. Buna karşın, Avrupa Birliği ve OECD ülkelerindeki öğrencilerin büyük bir kısmının daha yüksek analitik düşünme becerisi anlamına gelen üst basamaklara ulaşabildiği görülmektedir. Bu durum, Türkiye’de genç nüfusa en temel becerilerin kazandırılmasında bile sıkıntı yaşandığını göstermektedir.⁷⁰
- 418.** Bu nedenle bölge üniversiteleri, teknik eğitim fakülteleri ve diğer eğitimi kurumlarında piyasanın ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücü konusunda müfredat değişikliklerine ihtiyaç duyulmaktadır. Öğrencilere analitik düşünme yeteneği kazandırılmalıdır.
- 419.** Öte yandan bölgede verilen mesleki eğitim kurslarının koordinasyonu, bireylerin aldıkları mesleki eğitim sonucu işe yerleşip yerleşmedikleri yeteri düzeyde takip edilmemekte ve meslek kurslarının yönetimi noktasında eşgüdüm sağlanamamaktadır.⁷¹

Şekil 91 15 Yaşındaki Öğrencilerin PISA 2009 Sınav Sonuçlarına Göre Dağılımı, Türkiye, AB ve OECD Ülkeleri

Kaynak: TEPAV, OECD Beceri Stratejisi ve UMEM Projesi

- 420.** Son olarak Konya Karaman Bölgesindeki işgücünün bilgi ve beceri düzeylerinin artırılması adına bu konuya özel mali ve teknik destek sağlayacak beceri programları geliştirilmelidir.

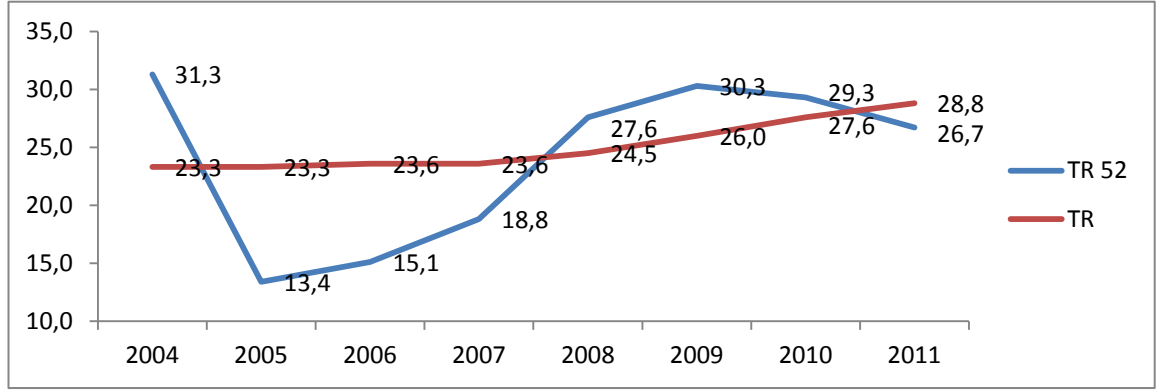
11.2 ÇALIŞMA HAYATINDA KADIN

⁷⁰TEPAV, OECD Beceri Stratejisi ve UMEM Projesi

⁷¹İşgücü İstihdam Teknik Komite Raporu, 2013

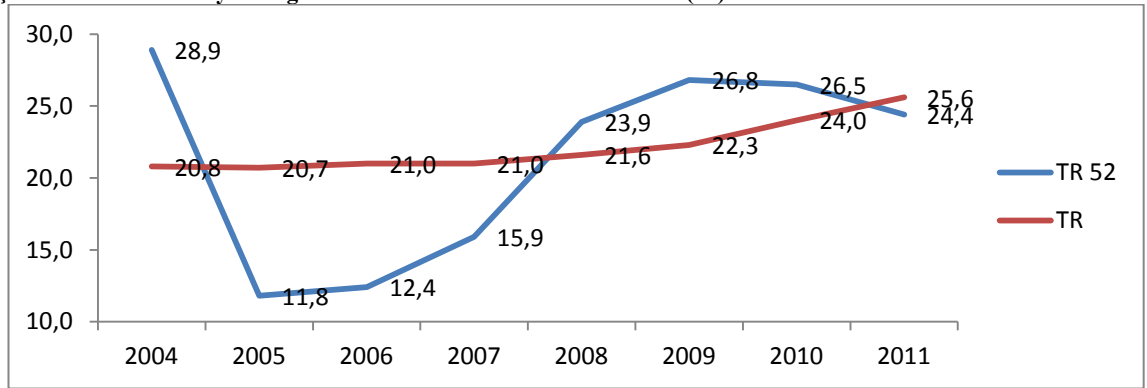
- 421.** Konya Karaman Bölgesinde 2009 yılına kadar hızlı bir artış gösteren kadının işgücüne katılım oranı son 3 yılda gerileme eğilime girerek ülke ortalamasının altına düşmüştür. Konya Karaman Bölgesinde kadının işgücüne katılım oranındaki bu düşüşte özellikle tarımdan kopan kadınlarının işgücüne dâhil olamamasının (özellikle kırdan niteliksizken bile oldukça fazla olan iş bulabilme umudunun kente göç edince azalması veya yok olması) önemli bir faktör olduğu yukarıda da bahsedilmiştir.

Şekil 92 Yıllar İtibariyle Bölgede Ve Ülkede Kadının İşgücüne Katılma Oranı (%)

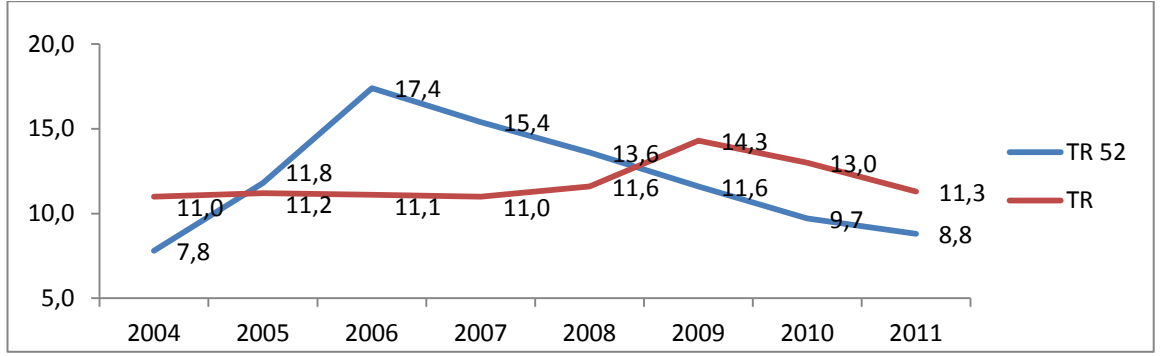
Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü İstatistikleri

Şekil 93 Yıllar İtibariyle Bölgede Ve Ülkede Kadın İstihdam Oranı (%)

- 422.** Kadın işsizlik oranının 2008 yılı itibarı ile ülke ortalamasının altında seyretmesinin temeli yine yıllar itibariyle bölgede ve ülkede işsizlik oranı (%) yaşanan düşüş için yapılan aynı yoruma dayanmaktadır. Yani kadınların bölgede işgücüne katılım oranlarının 2009 yılı itibarı ile düşüşe geçmiş ve 2010 yılsonu ve sonrası itibarı ile de ülke ortalamasının altında kalmış olması nedenli olduğu şeklinde değerlendirilmiştir.

Şekil 94 Yıllar İtibariyle Bölgede Ve Ülkede Kadın İşsizlik Oranı (%)

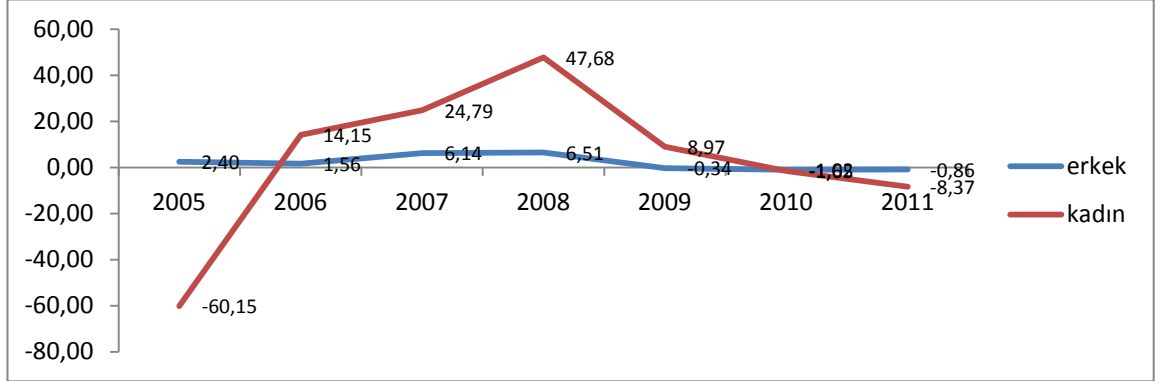

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü İstatistikleri

423. İşgücünün yıllar itibarı ile değişimine bakıldığında hem kadınlarda hem de erkeklerde 2006'dan 2008 yılları ortasına kadar artış eğilimi göstermiştir. Fakat 2008 yılında ortaya çıkan küresel finansal kriz sonrası iş bulma ümidini yitirenler ve işten çıkarmalar nedeniyle iş gücü değişim oranının negatif değerler almaya başladığı görülmektedir ki bu orandaki değişimin kadınlarda daha fazla olması dikkat çekici noktadır.

424. Bu durumun temel nedeni de yukarıda bahsedildiği üzere kırdan kente göçen, mesleki anlamda nitelsiz kadınların iş bulma ümitlerini yitirmeleri veya gönüllü olarak işgücü piyasasından çıkışları olarak belirlenmiştir.

Şekil 95 Konya Karaman Bölgesinde Bir Önceki Yıla Göre İşgücü Değişimi (%)

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü İstatistikleri

12 BÖLGENİN BİRLİKTE HAREKET EDEBİLME KAPASİTESİ: SOSYAL SERMAYE

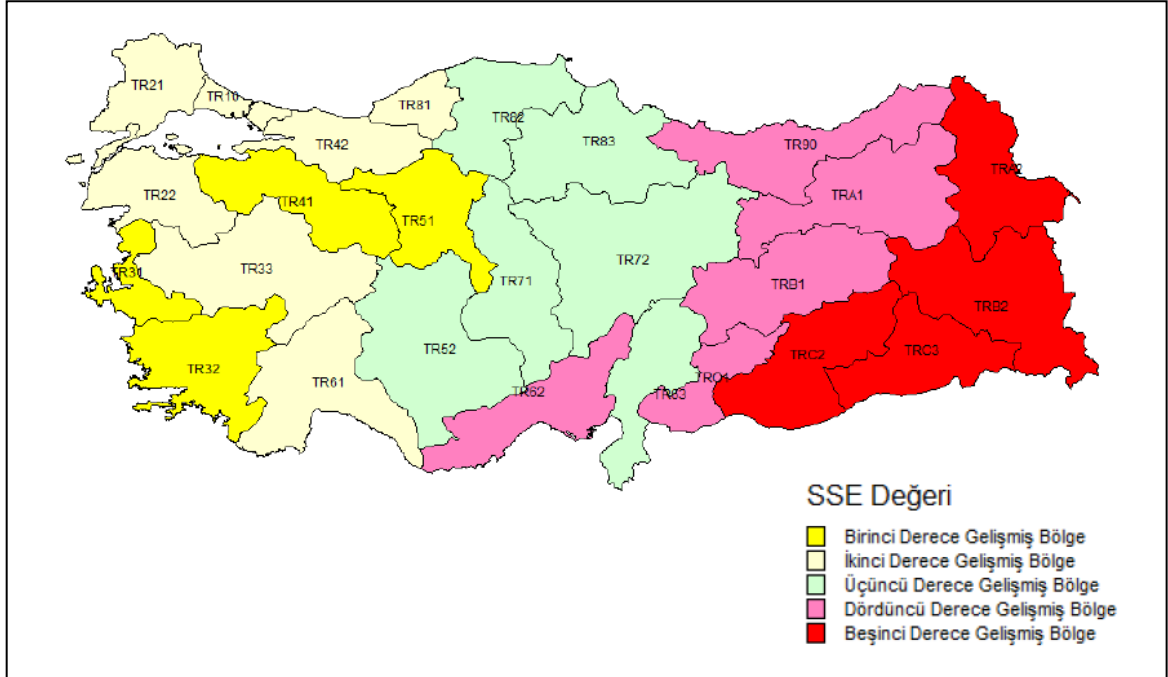
425. Kalkınmanın salt iktisadi bir kavram olmaktan çıktığı 21. Yüzyılda kalkınmanın sosyal boyutu daha da ön plana çıkmıştır. Birleşmiş Milletler tarafından yayınlanan İnsani Gelişmişlik Endeksi raporu sağlık, bilgi ve gelir düzeyi olmak üzere 3 temel unsura dayanmaktadır. Refahın paylaşımı, beşeri sermaye, sosyal adalet, sosyal sermayenin güçlendirilmesi giderek artan öneme sahip sosyal konular halini almıştır.

426. İktisadi ve teknoloji alanlarındaki gelişmeler, toplum içinde işbirliği ve uyumla bütünleşmediği sürece sürdürülebilir kalkınma istenilen düzeye ulaşamaz. Dünya Bankası bu durumu sosyal sermaye ile açıklamaktadır. Sosyal sermaye ortak işbirliğini mümkün kılan normlar ve ağların varlığıdır. Bu ağlar; toplum içindeki gruplar ve ağlar arasındaki ilişki, güven dayanışma, ortak eylem ve iş birliği, sosyal bağlılık, bilgi ve iletişimdir. Başta mali ve parasal politikalar olmak üzere birçok girişim sosyal sermaye güçlendirilmediği için başarı ile neticelenmemektedir.

Sosyal sermayenin güçlendirilmesi, başta yoksulluk olmak üzere birçok sosyo-ekonomik sorunun çözümünde kilit öneme sahiptir.

- 427.** Beşeri sermaye; yetkinliklerin, bilginin, sosyal ve kişisel özelliklerin toplamı neticesinde ortaya çıkan işgücünün ürettiği ekonomik değer potansiyelini ifade etmektedir. İyi eğitilmiş, donanımlı, dünyadaki aktüalite ile yakın ilişkiler içinde, toplumsal konulara duyarlı, katılımcı, haklarının ve sorumluluklarının bilincinde olan her birey sosyal sermayenin bireysel görünümüdür. Konya Karaman bölgesinde beşeri sermayenin artırılması için işgücüne katılmayan grupların işgücüne katılımlarının özendirilmesi, mevcut beşeri sermayenin niteliklerinin geliştirilmesi için lokal, sektörel eğitimler verilmesi gerekmektedir. Konya Karaman bölgesinde endüstriyel anlamda önemli bir yatırımcı potansiyelinin varlığı dikkate alındığında, beşeri sermayenin artırılması ile bölgenin inovatif sektörlerde ülkenin lokomotifi olması mümkündür.
- 428.** Sosyal sermaye kavramı, yeni bölgesel kalkınma politikalarında önemli ölçüde vurgulanmasına karşın Konya Karaman bölgesi için bu kavram yüzyıllardır varlığını devam ettirmektedir. Ahilik Teşkilatının bölgede köklü bir geçmişinin olmasından hareketle, sosyal sermaye açısından bölgenin avantajlı olduğunu söylemek mümkündür. Var olan geleneği yenilikçi Pazar ekonomisi ile uyumlu hale getirebilmek ve sektörel gelişmeleri yakından takip edebilmek Konya Karaman bölgesinin potansiyelinin yatırıma dönüştürebilmesi için gereklidir.
- 429.** Tüysüz (2011) tarafından gerçekleştirilen çalışmada Düzey 2 bölgeleri 2000-2010 yılları sosyal sermaye endeks değerleri incelendiğinde Konya Karaman bölgesi 0,8 endeks değeri artışıyla sosyal sermaye artışını en yüksek sağlayan bölge olmasına rağmen 26 bölge arasında 12. Bölge olmuştur. Çalışma kapsamında, bölgelerdeki seçimlere katılım oranı, dernek sayısı, intihar oranı, boşanma oranı, gazete ve dergi tirajı, vergi tahsilât-tahakkuk oranı, net göç hızı, elektrik kayıp-kaçak oranı ve eğitilmiş nüfus oranı verileri temel endeks hesaplaması yapılmıştır. Sosyal sermayenin geliştirilmesi ve ülke içerisinde bölgenin sıralamadaki yerinin yükseltilmesi için Tüysüz'ün kullandığı endeks değişkenleri merkeze alınarak sosyal politikalar oluşturulmalıdır

Harita 34 Bölgelerin Sosyal Sermaye Seviyelerine Göre Gruplandırılması

Kaynak: Sosyal Sermayenin Ekonomik Gelişme Açısından Önemi Ve Sosyal Sermaye Endeksinin Hesaplanması, Uzmanlık Tezi, Nurettin Tüysüz, 2011

13 BÖLGE İÇİ GELİŞMİŞLİK FARKLARI

- 430.** Bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılması politikası bölgesel gelişme sorununun temel bileşenlerinden bir tanesidir. Toplamda 37 ilçeden oluşan Konya Karaman Bölgesi'nde ilçeler arasında ciddi gelişmişlik farkları yaşanmaktadır. Bölgenin sahip olduğu geniş yüzölçümü nedeniyle kırsal ve kentsel alanlar arasındaki fiziki erişim imkânlarının sınırlı kalması ve buna bağlı olarak da mal, hizmet ve insan akımlarında kaliteli ve verimli bir hizmetin sunulamaması da bu gelişmişlik farklarının artırmaktadır.
- 431.** Bu bölümde öncelikle ilçeler arası yaşanan gelişmişlik farkları analiz edilmiştir. Daha sonra bu gelişmişlik farklarının ortaya çıkmasındaki muhtemel sorun alanları irdelenerek bölge planında bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılmasına dair oluşturulacak hedef ve tedbirlerin ne yönde olması gerektiğine dair potansiyeller ve fırsatlar analiz edilecektir.
- 432.** Bölgedeki ilçelerin gelişmişlik düzeylerinin sosyo-kültürel ve ekonomik değişkenler yardımıyla ölçülmesi ve birbirleriyle analitik olarak karşılaştırılması TR 52 ilçeleri arasındaki gelişmişlik farklılıklarının azaltılmasına yönelik politikaların oluşturulması sürecinde önem taşımaktadır.

13.1 İLÇELERİN SOSYO-EKONOMİK GELİŞMİŞLİK SIRALAMASI: TEMEL BİLEŞENLER ANALİZİ

- 433.** İlçe düzeyinde bölge içi gelişmişlik farklarının ortaya konması planlama sürecinde alt ölçekte müdahale türlerinin belirlenmesi açısından oldukça önem taşımaktadır. Temel bileşenler analizi kullanılarak ilçe bazında yapılan bu analizin yöntemine ilişkin detaylı açıklama ekte sunulmuştur.
- 434.** Konya'da 3'ü merkez olmak üzere 31 ilçe ve Karaman'da 1'i merkez olmak üzere 6 ilçe bulunmaktadır. Çalışmadan kullanılan bölgedeki 37 ilçeye ait eğitim verileri il milli eğitim müdürlüklerinden, demografik veriler TÜİK ve il valiliklerinden, sağlık verileri ise il sağlık müdürlüklerinden alınmıştır. Çalışmada sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesini yansıttığı var sayılan ve gelişmişliğin neden ve/veya sonucu olarak ortaya çıkan çok sayıda gösterge arasından; ilçe bazında temin edilebilen ve yapılan değerlendirmeler sonucunda tutarlı ve güvenilir olduğu saptanan 19 adet değişken kullanılmıştır. Değişkenler belli bir dönem içindeki gelişmeleri değil, bir dönemdeki mevcudu yansıtmaktadır. Bu nedenle yapılan analiz bir yatay kesit analizi olmaktadır. Ayrıca ilçelere ait rakamlar yalın değerlerde nicel olarak yüksek değerler içerdiği için, bu hali ile analize tabi tutulması durumunda bazı ilçelerin bu büyüklükten dolayı gelişmişlik endeksinde üst sıralarda yer almaktadır. Bu durumun ortadan kaldırılması için, değişkenlere ait veriler normleştirilmiştir. Normleştirme her bir ilçeye ait değişken değerlerinin o değişkenin ortalamasında farkı alınarak standart sapmasına oranlanmıştır.

ENDEKS DEĞERLERİ

- 1,0 - 0,0
- 0,1 - 0,9
- 1,0 - 1,8
- 1,9 - 2,7
- 2,8 - 3,6

- 136

- 437.** Konya Karaman Bölgesi merccek altına alındığında bu bölgeyi mekânsal olarak diğer düzey 2 bölgelerinden ayıran en belirgin ve en temel kısıt sahip olduğu geniş yüzölçümü nedeniyle kırsal ve kentsel alanlar arasındaki fiziki erişim imkânlarının sınırlı kalması ve buna bağlı olarak da mal, hizmet ve insan akımlarında kaliteli ve verimli bir hizmetin sunulamamasıdır.
- 438.** Bu nedenle de bölgedeki yerleşim yerleri komşu düzey 2 bölgeleri ile yoğun fonksiyonel ilişkiler kurabilmektedir.

14 İLÇELER ARASI KADEMELENME ANALİZİ

- 439.** Küreselleşme sürecinde bölgelerin rekabet gücünü artırabilmek için bölge içindeki yerleşmeler arasında uzmanlaşma ve iş bölümüne gereksinim vardır. Çünkü bölgelerin ekonomik yapısında önemli değişimler yaşanırken, mekânda da önemli dönüşümlerin gerçekleştiği görülmektedir. Bu değişimlerin ilki metropoliten alanların giderek yayılarak genişlemesi şeklinde ortaya çıkarken yeni ortaya çıkan mekânsal ölçeğin ana odağın çeperinde yer alan farklı sektörlerde uzmanlaşmış yerleşmeleri içine alan bir kent bölge tanımının ortaya çıktığı görülmektedir. Merkez kentlerin konumlarını ve rekabet güçlerini çevrelerindeki, farklı işlevleri üstlenen yerleşimlerle kurdukları işbirliği ağları ile artırdıkları ve kent bölgeye dönüştükleri görülmektedir.⁷²
- 440.** Analiz kapsamında ilk olarak Konya Karaman Bölgesinde yer alan ilçeler arası insan hareketliliğini niceliksel olarak izleyebilmek adına 33 ilçede toplam 842 adet “karar örnekleme” yöntemiyle anket çalışması yürütülmüştür. Çalışmada Konya Metropoliten Alanını oluşturan Selçuklu, Meram ve Karatay ilçeleri ile Karaman kent merkezinde anket yapılmamasının nedeni bu ilçelerde yaşayanların zaten ihtiyaç duydukları hizmetleri kendi yaşadığı ilçeden karşılıyor olmasıdır.
- 441.** İkinci aşamada saha çalışmalarının ışığında Alman coğrafyacı Walter Christaller tarafından geliştirilen Merkez Yerler Teorisi esas alınarak bölgedeki ilçeler arasındaki insan hareketliliğinin ne yönde olduğu ortaya konmuştur. İlgili teoride merkezi kentler büyüdükçe aralarındaki uzaklıklarında artacağı belirtilmektedir. Aynı şekilde kentin büyümesiyle fiziksel ve nüfus yoğunluğu olarak büyümesi ile birlikte sunduğu hizmetler daha karmaşık bir yapıya ulaşmaktadır.

14.1 BÖLGEDEKİ HANGİ İLÇELER ALT BÖLGE OLMA POTANSİYELİNİ TAŞIYOR?⁷³

- 442.** Bu analiz kapsamında Konya Karaman Bölgesindeki yerleşim yerlerinin birbirileri olan ilişkileri analiz edilmiştir. Kaynakların daha etkin ve etkili bir şekilde kullanabilmesi adına kırsalda işsizliğin yoğun olduğu, göç veren ilçelere coğrafi olarak daha yakın, bunlara hizmet verme potansiyeli görece daha yüksek ve yakın çevresiyle sıkı fonksiyonel ilişkiler kuran ilçe merkezleri ve bunların alt bölge merkezi olma potansiyelleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

⁷² A. Eraydın, 2001

⁷³ ALT BÖLGE: İşsizliğin yoğun olduğu, göç veren ilçelere coğrafi olarak daha yakın, bunlara hizmet verme potansiyeli görece daha yüksek ve yakın çevresiyle sıkı fonksiyonel ilişkiler kuran ilçe merkezleri, kendisinin etkisi altında kalan diğer ilçe merkezlerini kapsamaktadır. Alt Bölgeler mal, hizmet, ev ile iş arasındaki yolculuk hareketleri bakımından birbirleri ile daha yoğun ilişki kuran ilçeleri kapsamaktadır. Alt bölgeler yönetsel sınırları, idari sınırlarla çakışmayan, yani fonksiyonel ilişkiler açısından o sınırları aşabilen mekânsal oluşumlardır.

443. Çevresindeki ilçelere göre istihdam imkânlarının görece daha yoğun olduğu, sağlık eğitim ve sosyal hizmetlerinin görece daha gelişmiş olduğu bu ilçe merkezleri, kendi hinterlandı içerisinde kalan ve işsizlik, göç gibi sorunlar yaşayan diğer ilçe merkezleri ve kırsal alanların da bölgesel ekonomiye katkısını kuvvetlendirebilir ve bölge içi gelişmişlik farklılıklarının azaltılmasında önemli roller oynayabilir.

444. İlçelerde yapılan anket çalışmasında paydaşlara aşağıda belirtilen 6 önemli soru yöneltilmiştir. Bu sorulara verilen cevapların ilçelere dağılımı aşağıda tabloda verilmiştir.

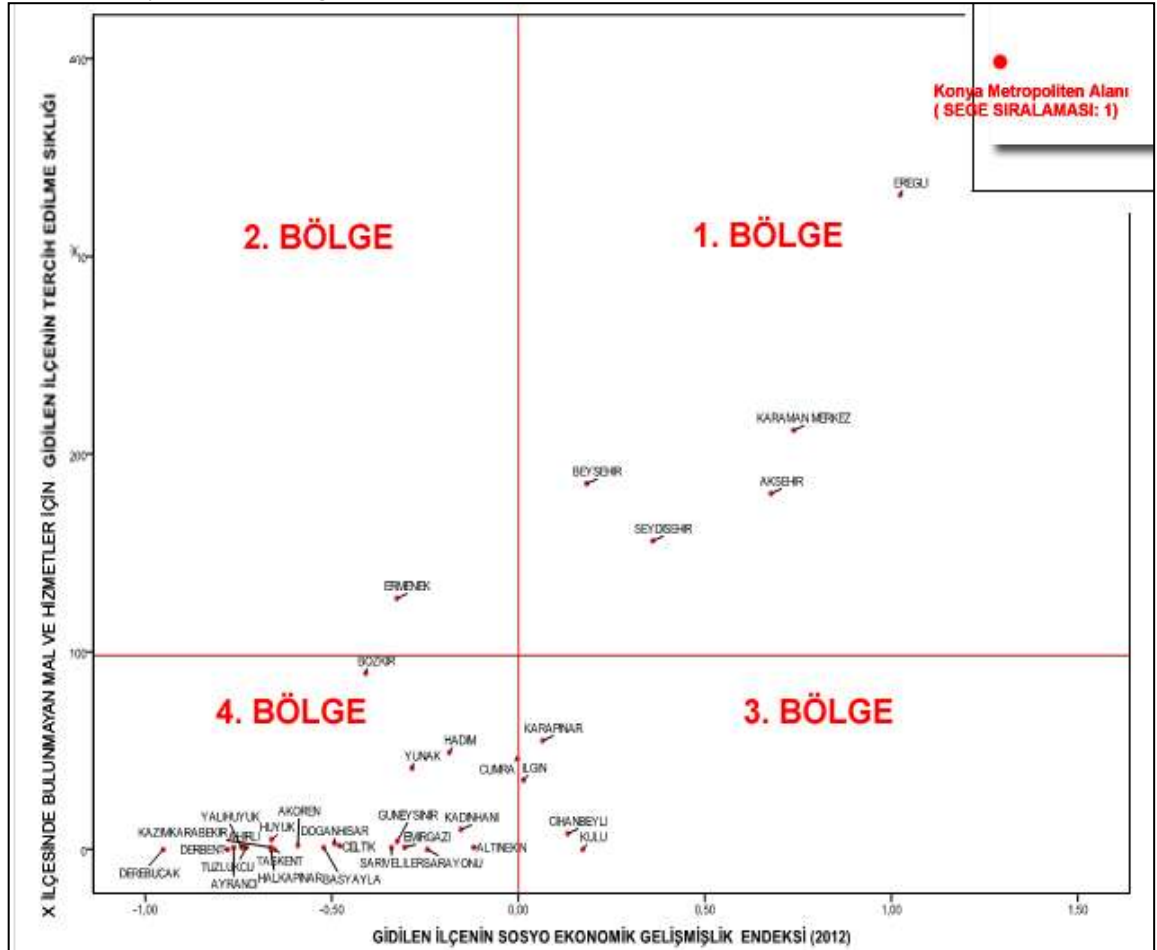
Giyim ve ev araçları gibi alışverişlerinizi yaptığınız il(ler) ya da ilçe(ler) hangisidir ve hangi sıklıkla alışveriş için bu il/ilçeye gidersiniz?
Gıda alışverişlerinizi yaptığınız il(ler) ya da ilçe(ler) hangisidir ve hangi sıklıkla alışveriş için bu il/ilçeye gidersiniz?
Sağlık hizmetlerinden faydalanmak için hangi il/ilçeye gidiyorsunuz?
Bankacılık işlemlerinizi kendi ilçeniz dışında mı yapıyorsunuz? Evetse hangi il/ilçeye gidiyorsunuz öncelik sırasına göre sıralayın.
İlçenizde bulunmayan kamu hizmetleri için gittiğiniz il/ilçe var mıdır? Evetse, öncelik sırasına göre sıralayınız.
Hukuki işlemlerinizi için gittiğiniz il/ilçe var mıdır? Evetse, öncelik sırasına göre sıralayınız.

445. Merkez ilçeler dışında 33 ilçede 842 paydaşla yapılan anket çalışması ile, bir ilçede bulunmayan mal ve hizmet için o ilçe dışında en fazla gidilen ilçeler belirlenmiştir. Tablodan da görüldüğü gibi, bu sıralamada en fazla tercih edilme oranına sahip ilçeler aynı zamanda sosyo ekonomik gelişmişlik düzeyleri açısından da en yüksek endeks değerine sahip ilçelerin büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Ancak sosyo gelişmişlik endeks sıralaması bir ilçenin alt bölge merkezi olabilmesi için tek başına yeterli değildir. Çünkü bir ilçe sosyo ekonomik bakımdan gelişmiş olmasına rağmen yakın çevresinde daha gelişmiş bir çekim merkezi olması halinde mal ve hizmet sunumu açısından tercih edilir bir ilçe olmayacaktır. Alman coğrafyacı Walter Christaller tarafından geliştirilen Merkez Yerler Teorisinde belirtildiği gibi merkezi kentler büyüdükçe aralarındaki uzaklıklarında artacağı belirtilmektedir.

SIRA	X İLÇESİNDE BULUNMAYAN MAL VE HİZMETLER İÇİN GİDİLEN İLÇELER	SAYIM	YÜZDE	GİDİLEN İLÇENİN SEGE ENDEKSİ (2012)
1	KONYA METROPOLİTAN ALANI	1871	54,7	2,91
2	EREGLİ	331	9,7	1,02
3	KARAMAN MERKEZ	212	6,2	0,74
4	BEYSEHİR	185	5,4	0,18
5	AKSEHİR	180	5,3	0,68
6	SEYDİSEHİR	156	4,6	0,36
7	ERMENEK	127	3,7	-0,33
8	BOZKIR	89	2,6	-0,41
9	KARAPINAR	55	1,6	0,06
10	HADIM	49	1,4	-0,19
11	CUMRA	46	1,3	0
12	YUNAK	41	1,2	-0,28
13	ILGIN	35	1	0,01
14	KADINHANI	10	0,3	-0,15
15	CIHANBEYLİ	8	0,2	-0,48
16	HUYUK	5	0,1	-0,66
17	GÜNEYSINIR	4	0,1	-0,32
18	DOĞANHISAR	3	0,1	-0,49
19	AKOREN	2	0,1	-0,59
20	CELTİK	2	0,1	0,13

SIRA	X İLÇESİNDE BULUNMAYAN MAL VE HİZMETLER İÇİN GİDİLEN İLÇELER	SAYIM	YÜZDE	GİDİLEN İLÇENİN SEGE ENDEKSİ (2012)
21	AHIRLI	1	0	-0,74
22	ALTINEKİN	1	0	-0,12
23	AYRANCI	1	0	-0,76
24	BASYAYLA	1	0	-0,52
25	EMIRGAZI	1	0	-0,31
26	KAZIMKARABEKİR	1	0	-0,66
27	SARIVELİLER	1	0	-0,34
28	TUZLUKCU	1	0	-0,73
29	YALIHUYUK	1	0	-0,74
30	DERBENT	0	0	-0,78
31	DEREBUCAK	0	0	-0,95
32	HALKAPINAR	0	0	-0,66
33	KULU	0	0	0,17
34	SARAYONU	0	0	-0,24
35	TASKENT	0	0	-0,65
	TOPLAM	3420	100	
	ORTALAMA	98	2,84	

Şekil 96 Konya Karaman Bölgesi İlçelerinde SEGE ve Kademelenme İlişkisi

446. Yukarıdaki grafikte bölgedeki ilçeler iki farklı kritere göre 4 farklı sınıfa ayrılmıştır. Bu sınıflamaya göre ilçelerin mekânsal karakteristikleri aşağıda açıklanmıştır.

1. BÖLGEDE KALAN İLÇELER: (Konya Metropolitan Alanı, Karaman Merkez, Akşehir, Beyşehir, Seydişehir, Ereğli)

447. 1. bölgede kalan ilçeler gerek sosyo ekonomik gelişmişlik endeksi sıralamasında gerekse diğer ilçelerde bulunmayan mal ve hizmetleri sağlama potansiyeli bakımından ortalamanın üzerinde kalan ilçeleridir. Konya Metropolitan Alanı bölgedeki ilçelerin tamamına yakınına hizmet etmektedir. Karaman İl Merkezine yapılan seyahatlerin büyük bir kısmını Ayrancı, Başyayla, Ereğli, Ermenek, Karapınar, Kâzımkarabekir ve Sarıveliler ilçeleri oluşturmaktadır. Akşehir yakın çevresindeki Çeltik, Yunak, Tuzlukçu ve Doğanhisar ilçelerine önemli derecede hizmet etmektedir. Beyşehir özellikle Derbent, Derebucak ve Hüyük ilçelerinde karşılanamayan mal ve hizmet sunumu açısından tercih edilen bir merkez konumundadır.

2. BÖLGEDE KALAN İLÇELER: (Ermenek)

448. 2. Bölgede yalnızca Ermenek ilçesi bulunmaktadır. Ermenek ilçesi bölgenin güneyindeki dağlık coğrafyada yer alan bir ilçedir. İlçe 2012 SEGE sıralamasında 37 ilçe arasında 19. sırada yer alarak vasat bir görünüm sergilemesine rağmen yakın çevresindeki ilçelerde bulunmayan mal ve hizmetleri temin etme noktasında ortalamanın üzerinde bir tercih edilme sıklığına sahiptir. Dolayısıyla bir alt bölge merkezi olma potansiyelini taşımaktadır.

3. BÖLGEDE KALAN İLÇELER: (Çumra, Karapınar, Ilgın, Cihanbeyli, Kulu)

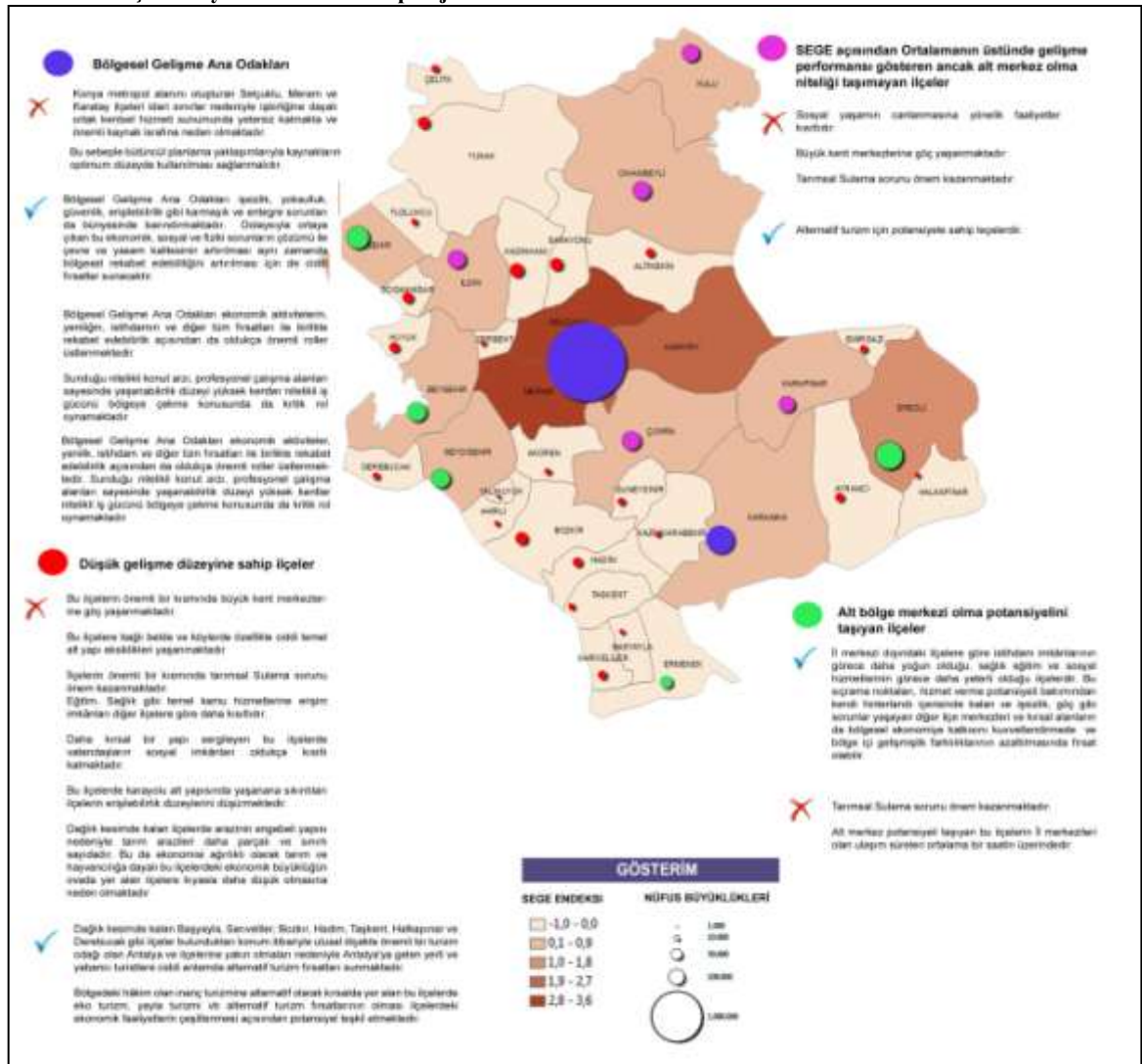
449. Bu bölge içerisinde kalan ilçeler SEGE endeks değeri açısından bölge ortalamasının üzerinde bir gelişmişlik düzeyine sahip olmakla birlikte kendisinden daha gelişmiş bir merkezin etkisi altında kaldıklarından bir alt bölge merkezi olma eğilimi göstermemektedirler.
450. Örneğin Ilgın, Çumra ve Cihanbeyli ilçeleri Konya Metropolitan Alanına çok yakın bir ilçe konumunda olduğundan diğer ilçeler bu ilçelere gitmek yerine Konya merkeze gelmeyi tercih etmektedirler.
451. Benzer şekilde Karapınar ilçesi de gelişmişlik düzeyi bakımından 37 ilçe arasında 9. sırada yer almasına karşın Ereğli'nin hinterlandında kaldığı için bir alt bölge merkezi olma özelliği gösterememektedir.
452. Bölgenin Kuzeydoğusunda kalan erişim süresi olarak Konya il merkezi ile Ankara il merkezine yaklaşık olarak aynı mesafede olan Kulu İlçesi'nin Ankara ile olan günlük ekonomik ilişkileri daha yüksektir.

4. BÖLGEDE KALAN İLÇELER: (Hadim, Yunak, Güneysınır, Kadınhanı, Emirgazi, Altınekin, Sarıveliler, Sarayönü, Çeltik, Başyayla, Taşkent, Halkapınar, Doğanhisar, Akören, Ahırılı, Hüyük, Derbent, Kazımkarabekir, Tuzlukçu, Ayrancı, Derebucak,)

453. 4. bölgede yer alan ilçelerin ortak özellikleri gerek SEGE endeksi gerekse diğer ilçelerde bulunmayan mal ve hizmetleri sağlama potansiyeli bakımından ortalamanın altında kalan ilçeleridir. Diğer bir deyişle bu ilçeler bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılmasına dair politikalarının oluşturulmasında öncelikli olarak desteklenmesi gereken yerleşim yerleridir.

14.2 İLÇE DÜZEYİNDE MEKÂNSAL TİPOLOJİLER⁷⁴

Harita 36 İlçe Düzeyinde Mekânsal Tipolojiler

14.2.1 BÖLGESEL GELİŞME ANA ODAKLARI (TİPOLOJİ 1)

Karaman İl Merkezi, Konya Metropoliten Alanı: (Selçuklu, Meram, Karatay)

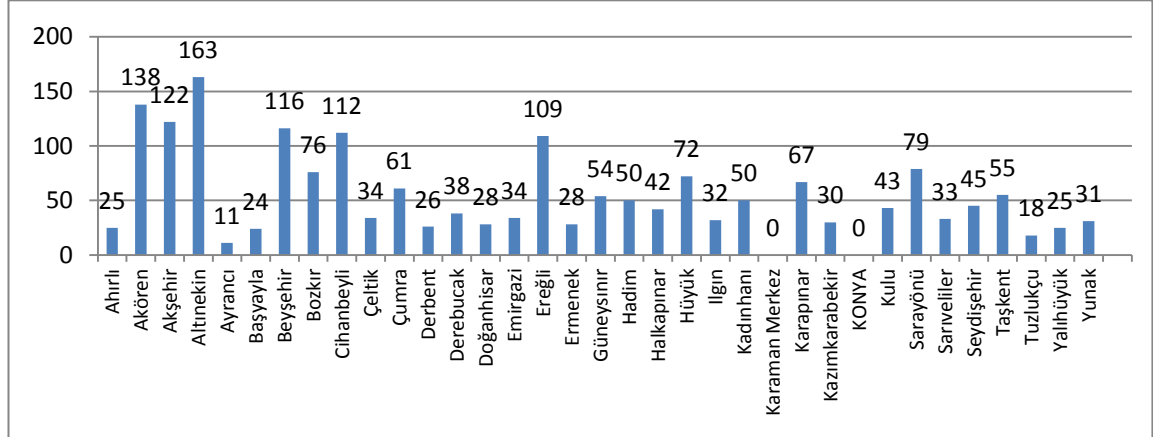
- 454.** Sosyo-Ekonomik gelişmişlik açısından en yüksek performansı göstermekle birlikte bölgede yeniliğin, nitelikli işgücünün ve diğer tüm fırsatları ile en yaratıcı ekonomik faaliyetlerin cereyan ettiği ilçelerdir.
- 455.** Bölgesel Gelişme Ana Odakları işsizlik, yoksulluk, güvenlik, erişilebilirlik gibi karmaşık ve entegre sorunları da bünyesinde barındırmaktadır. Dolayısıyla ortaya çıkan bu ekonomik, sosyal ve fiziki sorunların çözümü ile çevre ve yaşam kalitesinin artırılması aynı zamanda bölgesel rekabet edebilirliğini artırılması için de ciddi fırsatlar sunacaktır.
- 456.** Konya Metropol Alanını oluşturan Selçuklu, Meram ve Karatay ilçeleri idari sınırlar nedeniyle işbirliğine dayalı ortak kentsel hizmeti sunumunda yetersiz kalmakta ve önemli kaynak israfına

⁷⁴ Bu tipolojiler (1) ilçelerin SEGE sıralaması; (2) ilçelerde yapılan kademelenme anket sonuçları; (3) ilçe stratejik gelişme komisyonu raporlarında tespit edilen sonuçlar esas alınarak belirlenmiştir.

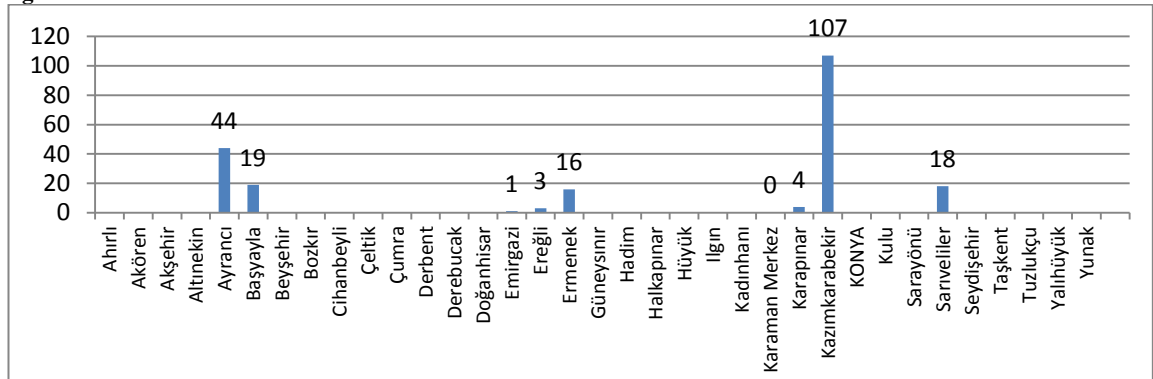
neden olmaktadır. Bu sebeple bütüncül planlama yaklaşımlarıyla kaynakların optimum düzeyde kullanılması sağlanmalıdır.

- 457.** Bölgesel Gelişme Ana Odakları ekonomik aktiviteler, yenilik, istihdam ve diğer tüm fırsatları ile birlikte rekabet edebilirlik açısından da oldukça önemli roller üstlenmektedir. Sunduğu nitelikli konut arzı, profesyonel çalışma alanları sayesinde yaşanabilirlik düzeyi yüksek kentler nitelikli iş gücünü bölgeye çekme konusunda da kritik rol oynamaktadır.

Şekil 97 X İlçesinde bulunmayan mal ve hizmetlerin temini için Konya Metropolitan Alanına yapılan seyahatlerin ilçelere dağılımı

Şekil 98 X İlçesinde bulunmayan mal ve hizmetlerin temini için Karaman Merkez'e yapılan seyahatlerin ilçelere dağılımı

14.2.2 ALT BÖLGE MERKEZİ OLMA POTANSİYELİNİ TAŞIYAN İLÇELER (TİPOLOJİ 2)

Ereğli, Seydişehir, Akşehir, Beyşehir, Ermenek

- 458.** İlçelerde yapılan kademelenme analizi anket sonuçlarına göre kendi hinterlandında kalan ilçelere göre hizmet verme potansiyeli ve o ilçelerde bulunmayan hizmetlerin temini açısından potansiyel arz eden ilçeler bu grupta yer almaktadır. Alt merkez potansiyeli taşıyan bu ilçelerin il merkezilerine ulaşım süreleri ortalama bir saatin üzerindedir.

Akşehir Alt Bölgesi Hinterlandında Kalan İlçeler

Beyşehir ve Seydişehir Alt Bölgesi Hinterlandında Kalan İlçeler

459. Alt merkezler il merkezi dışındaki diğer ilçelere göre istihdam imkânlarının görece daha yoğun olduğu, sağlık eğitim ve sosyal hizmetlerinin görece daha yeterli olduğu ilçelerdir. Bu sıçrama noktaları, hizmet verme potansiyeli bakımından kendi hinterlandı içerisinde kalan ve işsizlik, göç gibi sorunlar yaşayan diğer ilçe merkezleri ve kırsal alanların da bölgesel ekonomiye katkısını kuvvetlendirme de ve bölge içi gelişmişlik farklılıklarının azaltılmasında fırsat olabilir.

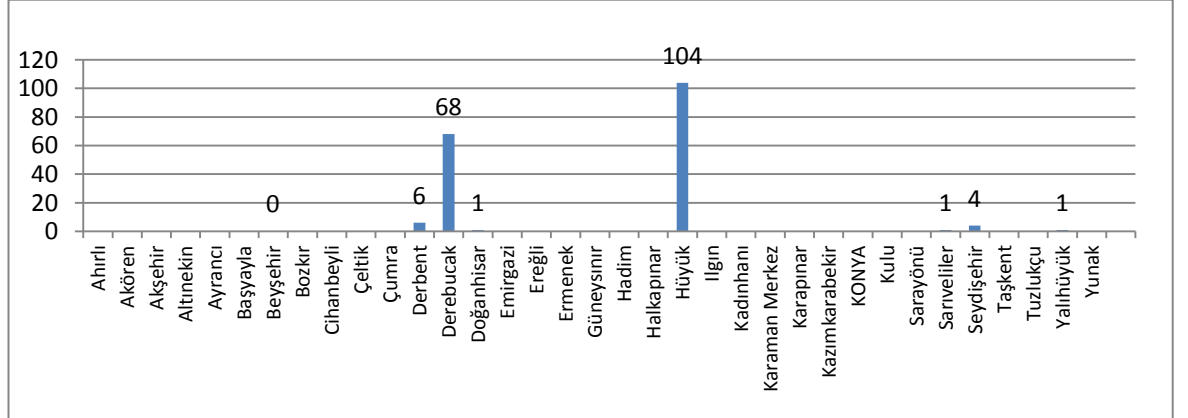
Ermenek Alt Bölgesi Hinterlandında Kalan İlçeler

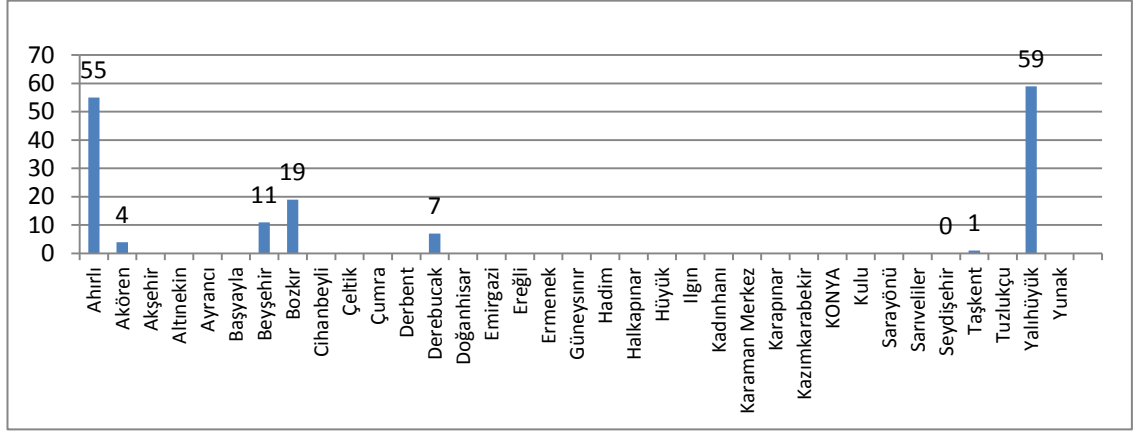
Ereğli Alt Bölgesi Hinterlandında Kalan İlçeler

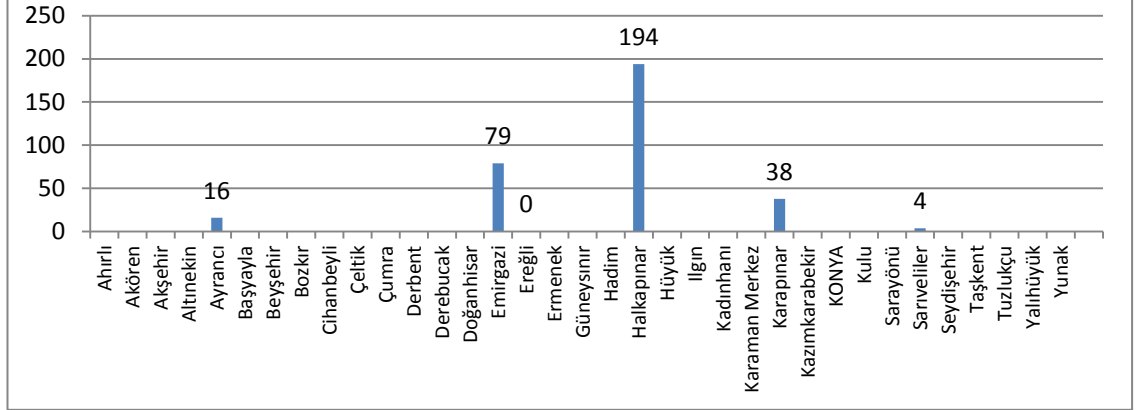
Şekil 99 X İlçesinde bulunmayan mal ve hizmetlerin temini için Beyşehir'e yapılan seyahatlerin ilçelere dağılımı

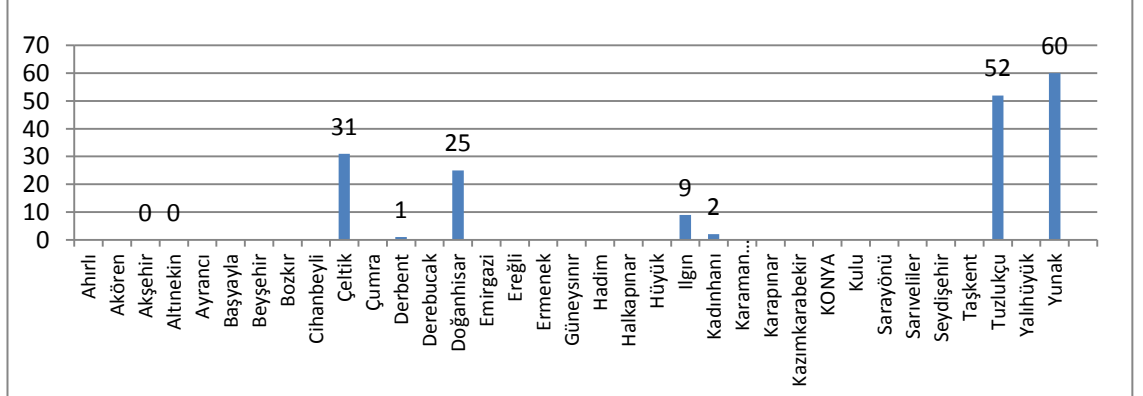
Şekil 100 X İlçesinde bulunmayan mal ve hizmetlerin temini için Seydişehir'e yapılan seyahatlerin ilçelere dağılımı

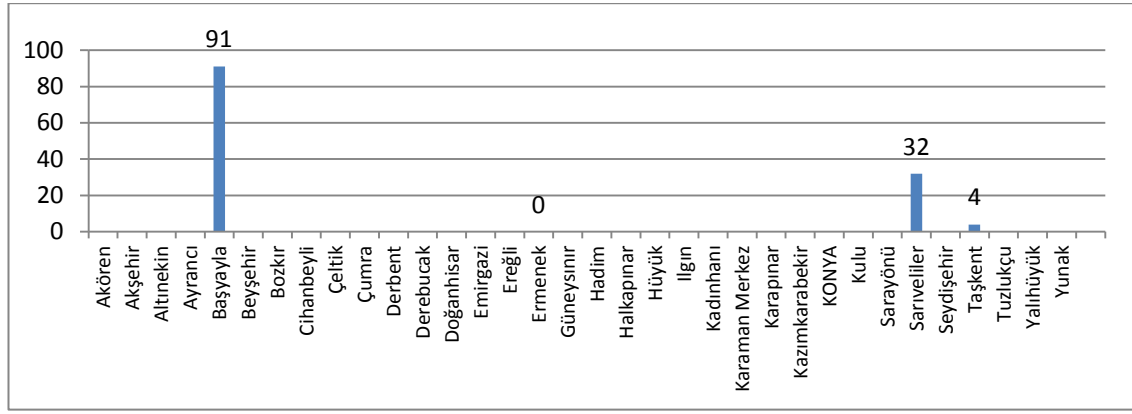
Şekil 101 X İlçesinde bulunmayan mal ve hizmetlerin temini için Ereğli'ye yapılan seyahatlerin ilçelere dağılımı

Şekil 102 X İlçesinde bulunmayan mal ve hizmetlerin temini için Akşehir'e yapılan seyahatlerin ilçelere dağılımı

Şekil 103 X İlçesinde bulunmayan mal ve hizmetlerin temini için Ermenek'e yapılan seyahatlerin ilçelere dağılımı

14.2.3 ORTALAMANIN ÜSTÜNDE GELİŞME PERFORMANSI GÖSTEREN ANCAK ALT MERKEZ OLMA NİTELİĞİ TAŞIMAYAN İLÇELER (TİPOLOJİ 3)

Kulu, Ilgın, Çumra, Karapınar, Cihanbeyli

- 460.** Bu grup içerisinde kalan ilçeler SEGE endeks değeri açısından bölge ortalamasının üzerinde bir gelişmişlik düzeyine sahip olmakla birlikte kendisinden daha gelişmiş bir merkezin etkisi altında kaldıklarından bir alt bölge merkezi olma eğilimi göstermemektedirler.
- 461.** Bu ilçelerde sosyal yaşamın canlanmasına yönelik faaliyetler kısıtlıdır. Büyük kent merkezlerine göç yaşanmaktadır. Tarımsal sulama sorunu önem kazanmaktadır. Alternatif turizm için potansiyele sahip ilçelerdir.

14.2.4 DÜŞÜK GELİŞME DÜZEYİNE SAHİP İLÇELER (TİPOLOJİ 4)

Hadim, Yunak, Güneysınır, Çeltik, Kadınhanı, Akören, Emirgazi, Altınekin, Sarıveliler, Derbent, Sarayönü, Başyayla, Taşkent, Halkapınar, Doğanhisar, Ahırılı, Hüyük, Tuzlukçu, Kâzımkarabekir, Ayrancı, Derebucak

- 462.** Bu grupta yer alan ilçelerin ortak özellikleri gerek sosyo ekonomik gelişmişlik endeksi gerekse kademelenme analizdeki anket sonuçlarına göre diğer ilçelerde bulunmayan mal ve hizmetleri sağlama potansiyeli bakımından ortalamanın altında kalan ilçeleridir.
- 463.** **Bu ilçelerin önemli bir kısmında büyük kent merkezlerine göç yaşanmaktadır.** Bu ilçelere bağlı belde ve köylerde özellikle ciddi temel alt yapı eksiklikleri bulunmaktadır. İlçelerin önemli bir kısmında tarımsal sulama sorunu önem kazanmaktadır.
- 464.** **Eğitim, sağlık gibi temel kamu hizmetlerine erişim imkânları diğer ilçelere göre daha kısıtlıdır.** Daha kırsal bir yapı sergileyen bu ilçelerde vatandaşların sosyal imkânları oldukça kısıtlı kalmaktadır.
- 465.** **Bu ilçelerde karayolu alt yapısında yaşanan sıkıntılar ilçelerin erişilebilirlik düzeylerini düşürmektedir.** Dağlık kesimde kalan ilçelerde arazinin engebeli yapısı nedeniyle tarım arazileri daha parçalı ve sınırlı sayıdadır. Bu da ekonomisi ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılığa dayalı bu ilçelerdeki ekonomik büyüklüğün ovada yer alan ilçelere kıyasla daha düşük olmasına neden olmaktadır.
- 466.** Bu nedenle dağlık coğrafyalar için daha uygun olan organik tarım uygulamaları bu ilçelerde alternatif gelir kaynaklarının yaratılması açısından önem taşımaktadır.
- 467.** Dağlık kesimde kalan Başyayla, Sarıveliler, Bozkır, Hadim, Taşkent, Halkapınar ve Derebucak gibi ilçeler bulundukları konum itibarıyla ulusal ölçekte önemli bir turizm odağı olan Antalya ve

ilçelerine yakın olmaları nedeniyle Antalya'ya gelen yerli ve yabancı turistlere ciddi anlamda alternatif turizm fırsatları sunmaktadır.

- 468.** Bölgedeki hâkim olan inanç turizmine alternatif olarak kırsalda yer alan bu ilçelerde eko turizm, yayla turizmi vb alternatif turizm fırsatlarının olması ilçelerdeki ekonomik faaliyetlerin çeşitlenmesi açısından potansiyel teşkil etmektedir.

14.3 BÖLGEDEKİ İLÇELER YAKIN ÇEVRESİNDEKİ DİĞER BÖLGE İLÇELERİ İLE NE TÜR FONKSİYONEL İLİŞKİLER KURUYOR?

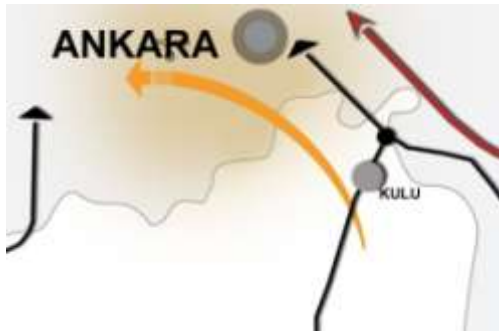
- 469.** Fonksiyonel bölge, coğrafi mekânın sosyal ve ekonomik ilişkiler temelinde tanımlanmasıdır. Bu kapsamda, bir fonksiyonel bölgede yer alan mekânsal birimler bölge dışındaki birimlere göre birbirleri ile daha çok ilişkilidir.

- 470.** Konya Karaman Bölgesinin çok geniş bir coğrafyaya yayılması nedeniyle il merkezlerine görece daha uzak olan ilçeler talep ettikleri mal ve hizmetleri bölge dışındaki ilçelerden sağlayabilmekte ve bölge dışındaki ilçelerle fonksiyonel ilişkiler kurabilmektedir. Bu nedenle Komşu Düzey 2 Bölgeleri ile işbirliklerine gidilmesi bölge açısından oldukça önem arz etmektedir.

- 471.** Bir mekansal birim olarak "bölge" ele alındığında Konya Karaman Bölgesinin diğer bölgelerle ilişkisi özellikle TR51 Düzey 2 Bölgesi (Ankara), TR10 Düzey 2 Bölgesi (İstanbul) ve TR61 Düzey 2 Bölgesi (Antalya, Burdur, Isparta) önemlidir.. Ayrıca, bölgenin TR62 Düzey 2 Bölgesi (Adana, Mersin) ve TR31 Düzey 2 Bölgesi (İzmir) ve TR71 Düzey 2 Bölgesi (Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir, Niğde) bölgeleri ile de yoğun ilişki içerisinde. ⁷⁵

472. Bölgenin kuzey batısında kalan Çeltik, Yunak, Akşehir, Tuzlukçu gibi ilçeler ekonomik ilişkileri daha çok sınır iller olan Ankara, Eskişehir ve Afyonkarahisar'ın il merkezi ve ilçeleri ile kurdukları görülmektedir. Örneğin, Yunak ve Çeltik ilçeleri idari olarak Konya iline bağlıdır. Ancak bu ilçelerin kamu hizmetleri dışında Konya il merkezi ile ekonomik olarak bağları oldukça zayıftır. Özellikle kış mevsimlerinde il merkezi ile ulaşım bağlantılarında önemli aksamlar yaşanmaktadır. Bunun temel nedeni bu ilçelerin il merkezine olan ortalama 200 km'lik uzaklığıdır. İlçelerin

Ankara'nın Polatlı ve Afyonkarahisar'ın Emirdağ ilçeleri ile olan ekonomik etkinlikleri daha fazladır. Benzer durum Akşehir ilçesi için de söylenebilir. Özellikle Akşehir ilçesine bağlı ve Afyonkarahisar il sınırına komşu belde ve köylerin haftalık pazar alışverişlerini veya diğer mal ve hizmet taleplerini Afyonkarahisar'a bağlı, Emirdağ ve Sultandağ ilçelerinden sağladıkları ortaya çıkmaktadır. ⁷⁶

- 473.** Bu kapsamda TR33 Bölgesi ile iki

⁷⁵ Türkiye'de Yerleşme Merkezlerinin Kademelenmesi, DPT, 1982

⁷⁶ İlçe Stratejik Gelişme Raporları

bölgeye sınır ilçelerin köy beldelere özgü özel işbirlikleri geliştirilmelidir. Benzer şekilde bu bölge ile özellikle termal turizmin geliştiği Afyonkarahisar ve çevre ilçeleri de ele alacak şekilde turizm destinasyonlarının oluşturulmalıdır.

- 474.** Bölgenin Kuzeydoğusunda kalan erişim süresi olarak Konya il merkezi ile Ankara il merkezine yaklaşık olarak aynı mesafede olan Kulu İlçesi'nin Ankara ile olan günlük ekonomik ilişkileri daha yoğundur. Bölgenin coğrafi yapısı da bölge ekonomisi üzerinde belirleyici olabilmektedir. Örneğin "dağlık" kesimde kalan ilçelerde arazinin engebeli yapısı nedeniyle tarım arazileri sınırlıdır. Bu da ekonomisi ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılığa dayalı bu ilçelerdeki ekonomik büyüklüğün ovada yer alan ilçelere kıyasla daha düşük olmasına neden olmaktadır. Bu durum ise bu ilçelerden dışarıya olan göçü hızlandırmakta ve nüfus kaybına neden olmaktadır.⁷⁷
- 475.** Bölgenin güneyindeki "dağlık" kesimde kalan, Konya ve Karaman İl Merkezlerine erişim imkânları görece daha kısıtlı olan Başyayla, Sarıveliler, Ermenek, Derebucak, Hadım ve Taşkent ilçeleri bulundukları konum itibarıyla ulusal ölçekte önemli bir turizm odağı olan Antalya ve ilçeleri ile olan ilişkileri daha kuvvetlidir. İlçe Stratejik Gelişim raporlarında da belirtildiği üzere bu ilçelerin Antalya ilçeleri ile olan gününbirlik ve mevsimlik ekonomik ilişkilerinin yoğun olması bu stratejiyi destekler niteliktedir. Özellikle Antalya-Kapadokya eksenli turizmi açısından bölge, bir geçiş noktası ve durak konumundadır. Bu eksen üzerinde kalan yukarıdaki ilçelerin Akdeniz sahilindeki Manavgat- Side - Alanya gibi turizm merkezlerine olan erişim sürelerinin kısaltılması bu ilçelerdeki alternatif turizm fırsatlarının değerlendirilmesi açısından önem arz etmektedir.
- 476.** Tuz Gölü'nün sınırını paylaşmamız sebebiyle, Tuz gölünün potansiyellerinin kullanılmasına ve gölün korunmasına yönelik, Ankara ve Ahiler Bölgesi de dahil edilerek, ortak projelerin geliştirilmesi gerekmektedir.
- 477.** Konya ve Ankara (İki başkent) arasında daha yüksek kültürel ve bilimsel iletişim imkânlarının araştırılması ve sanayi alt yapılarının birbirini destekleyecek bir perspektifle yeni bir vizyona bağlanması ve bu çerçevede savunma sanayinde yeni işbirliği arayışlarına zemin hazırlanması adına TR 51 (Ankara) Düzey 2 Bölgesi ile işbirlikleri geliştirilmelidir.
- 478.** Diğer yandan ülkemizin güney sahillerine yönelen turistler, Antalya ve çevresinden Konya Karaman Bölgesine uğrayıp ardından Kapadokya'ya geçmektedirler. Bu açıdan bakıldığında YHT taşımacılığının TR52 ve TR61 Düzey 2 Bölgeleri için ortak bir ihtiyaç olması nedeniyle işbirlikleri geliştirilmesi gerekmektedir. Alternatif turizm fırsatlarının yaratılması adına TR61, TR71 ve TR72 Düzey 2 Bölgelerini kapsayacak şekilde da dâhil edilerek, özellikle bu bölgelerin kırsal alanlarına yönelik alternatif turizmi geliştirmek amacıyla işbirlikleri kurulmalıdır. Özellikle İpek Yolu Turizmi bu açıdan önemli fırsatlar sunmaktadır.

- 479.** Beyşehir Gölü'nün sınırını Isparta ile paylaşmamız, ayrıca Çevre Düzeni Planında Isparta ile Konya'nın bir bölge olarak ele alınması sebebiyle göle ilişkin planlama çalışmalarının yapılması, gölün turizme kazandırılması ve korunmasına yönelik yine TR61 Bölgesi ile ortak projelerin

⁷⁷ İlçe Stratejik Gelişim Komisyonu Raporları, 2012

geliştirilmesi gerekmektedir.

- 480.** Yine TR 61 Bölgesi ile özellikle sebze ve süs bitkileri yetiştiriciliği konusunda yakın işbirliği iki bölgenin ortak çıkarları açısından önem kazanan diğer bir konudur.
- 481.** Son olarak, Konya Karaman Bölgesinden yapılan ihracatın önemli bir kısmının Mersin Limanı'ndan yapıldığı göz önüne alındığında, bölgenin bu limana olan mevcut ulaşım bağlantılarının kuvvetlendirilerek Mersin ile olan lojistik ilişkilerinin kuvvetlendirilmesi adına TR 62 Düzey 2 Bölgesi ile ortaklıklara gidilmelidir.

Tablo 41 Bölgenin güneyinde yer alan ilçelerin Alanya ve Manavgat büyük turizm merkezlerine ulaşım süreleri (saat)

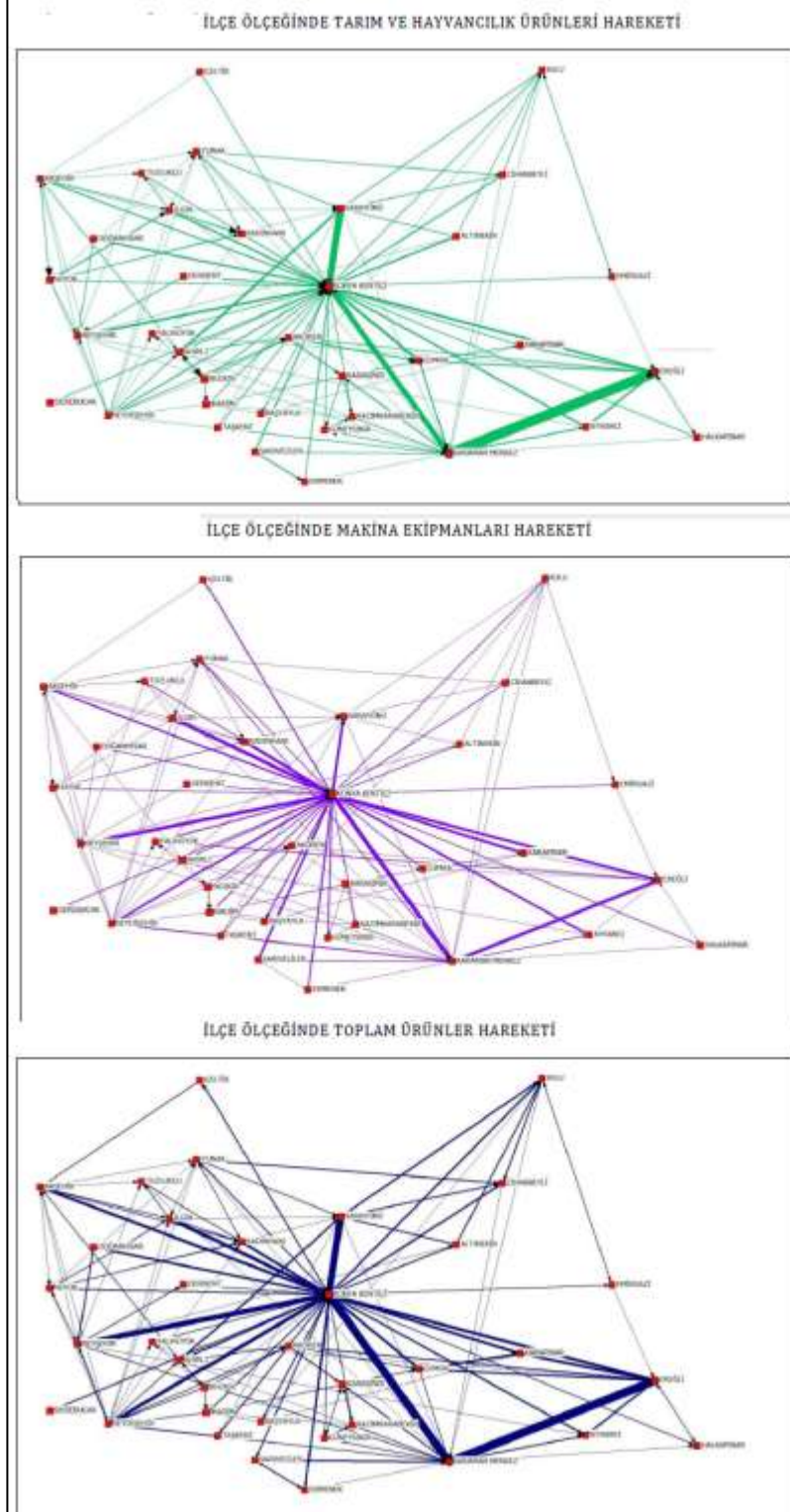
	Alanya	Manavgat
Başyayla	3,00	4,05
Ermenek	3,07	4,12
Sarıveliler	2,27	3,32
Hadim	3,00	3,26
Taşkent	2,46	3,40

15 İLÇE DÜZEYİNDE SAHA ARAŞTIRMALARI

- 482.** İlçelere dönük olarak yapılan bu saha çalışması önceki bölümlerde (İlçe Bazında SEGE Analizi ve Kademelenme Analizi) ortaya konan ilçelerin mekânsal tipolojilerine göre farklı müdahale biçimlerinin tanımlamak ve planın uygulama döneminde gerekli politikalar tasarlanırken bir mekânsal önceliklendirmeyi sağlayabilmek adına yapılmıştır.
- 483.** Konya- Karaman Bölgesi merkez ilçelerle birlikte toplam 37 ilçeden oluşmaktadır. Bu ilçeler ise kendi içlerinde gerek sosyo-ekonomik yapı gerekse coğrafi özellikler bakımından oldukça farklılaşmaktadır ve buna bağlı olarak da ilçelerin güçlü ve zayıf yanları değişebilmektedir. Bölge Planında her ilçenin sahip olduğu potansiyel uzmanlaşma alanlarını ve yerelde karşılaştıkları sorunlar tespit edilerek bölge içi gelişmişlik farklılıklarının azaltılmasına katkı konulabilmesi için 37 ilçede saha araştırmaları yapılmıştır.
- 484.** Analiz kapsamında 37 ilçe için katılımcı bir şekilde hazırlanmış olan İlçe Stratejik Gelişme Raporlarında ilçelerin kendine özgü güçlü ve zayıf yanları tespit edilmiştir. Öncelikle ilçelerde kaymakamlık bünyesinde ilçedeki tüm kamu kurum kuruluşları, yerel yönetimler ve sivil toplum temsilcilerinin de yer aldığı İlçe Stratejik Gelişme Komisyonları kurulmuştur. Oluşturulan bu komisyonların her biri kendi ilçelerinde Mevlana Kalkınma Ajansı moderatörlüğünde toplam 6 çalıştay gerçekleştirmiştir. Böylece bölge planı hazırlık sürecinde ilçeler özelinde toplamda 222 çalıştay gerçekleşmiştir. Bu çalıştaylarda komisyonlar öncelikle ilçenin stratejik sorunlarını katılımcı bir yaklaşımla belirlemişlerdir. Her bir ilçe için en az beş stratejik sorun belirlenmiştir. Daha sonra bölgesel gelişmeye ne şekilde katkı sağlayacaklarını belirleyebilmek için ilçenin 2023 yılında nerde olacağını tanımlayarak sorunlara çözüm üretmişler ve sonrasında ise; bu süreçteki strateji ve faaliyetlerini belirlemişlerdir. Bu raporların uygulama boyutunun da olabilmesi için faaliyetlerin operasyonel detaylarına da yer verilmiştir. Çalışmanın sadece komisyonla sınırlı kalmaması adına yapılan toplantılardan birinin geniş katılımlı olması istenmiş ve rapor taslak halini aldıktan sonra halk katılımlı toplantıda halkın hazırlanan raporla ilgili görüşleri alınmıştır. Bu görüşler çerçevesinde İlçe Stratejik Gelişme Raporları nihai halini almıştır.

16 BÖLGEDEKİ İLÇELER BİRBİRLERİ İLE NE TÜR LOJİSTİK İLİŞKİLER KURUYOR?

485. Konya Karaman Bölgesinde bölge içi çeşitli yüklerin hareketi incelendiğinde Konya Merkez

ilçeleri, Karaman Merkez, Ereğli, Beyşehir ve Sarayönü'nün öne çıktığı görülmektedir.

486. Tarım ve hayvancılık ürünleri özelinde irdelendiğinde en fazla öne çıkan ilişki Karaman Merkez ile Ereğli ilişkisidir. Maden, kimya ve petrol ürünlerinde ise bölge içinde görece düşük düzeyde kalan bir ilişki gözlenmektedir. Bölge içinde günlük ortalama 1.446 ton maden, kimya ve petrol ürünleri hareketi bulunmaktadır. En fazla hareket Konya kent içinde görülmekte daha sonra en fazla ürün yollayan ilçelerin ise Beyşehir ve Seydişehir olduğu ortaya çıkmaktadır. Ermenek ve Karaman Merkez de yine bu ürünleri gözle görülür miktarda diğer ilçe merkezlerine yollayan ilçelerdir.

487. Bölge içi işlenmiş gıda ürünleri hareketinde de Konya Merkez ilçeleri tabi bir ürün alıcı konumundadır. En fazla ilişkinin yine Konya Merkez ilçeleri ile Karaman Merkez ilçesi arasında olduğu tespit edilmiştir. Beyşehir,

Karapınar ve Ilgın Konya ve Karaman merkezleri dışında işlenmiş gıda ürünlerini bölge içinde herhangi başka bir merkeze günlük ortalama 20 tonun üzerinde diğer ilçelere yollayan merkezlerdir. Akören, Akşehir, Ereğli, Ilgın, Kulu ve Seydişehir de toplam ürün ticaretinde kent

merkezlerinden sonra belirli büyüklükte, bölge içine işlenmiş gıda ürünleri yollayan merkezlerdir.

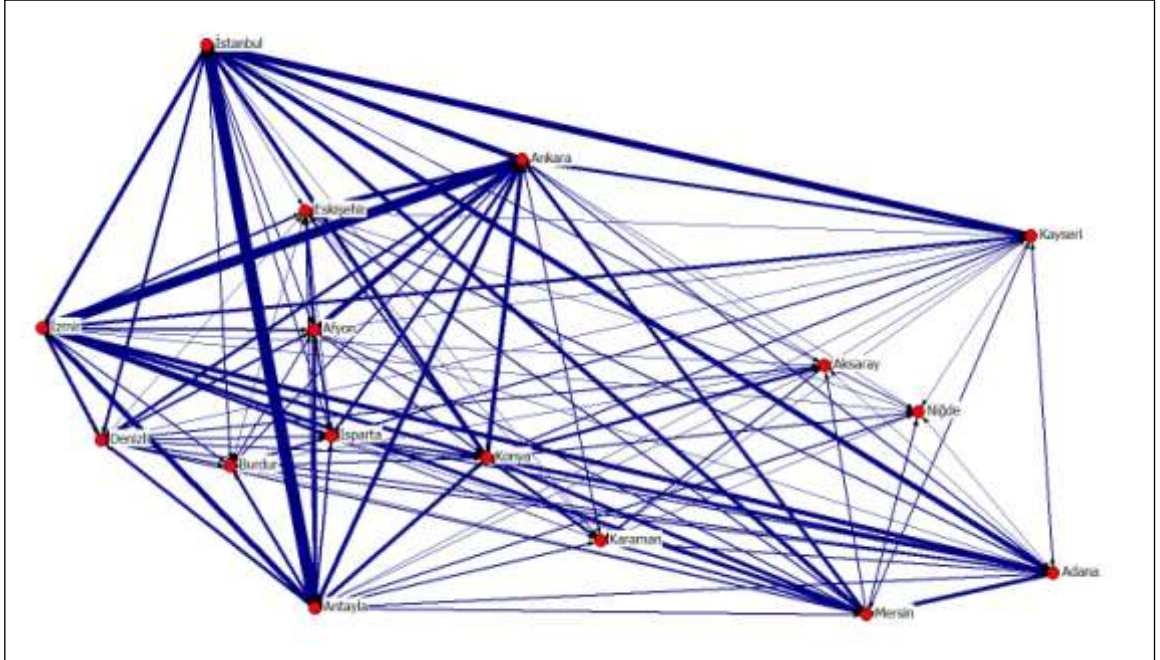
- 488.** Konya Karaman bölgesinde bölge içi ticareti gözlemlenen bir diğer ürün türü ise, makine ekipman ve ev eşyası ürünleridir. Konya merkez ilçeleri en büyük alıcı ve aynı zamanda satıcı konumundadır. Kadınhanı, Ereğli ve Beyşehir bu merkez dışında satışta öne çıkan ilçelerdir. Karaman Merkez de günlük 100 ton ortalamaya yakın bir satış grafiği yakalamaktadır.
- 489.** Gözle görünür şekilde ortaya çıkan ticaret koridorları ise; Konya Merkez - Karaman Merkez, Ereğli - Karaman Merkez, Sarayönü - Konya Merkez, Beyşehir - Konya Merkez, Ilgın - Konya Merkez, Seydişehir - Konya Merkez, Akşehir - Konya Merkez koridorlarıdır. Bir merkezden bölge içine çıkan toplam mallara bakıldığında ise Konya kent içinden sonra Karaman Merkez en fazla toplam ürün çıkışı olan merkezdir.

17 KONYA KARAMAN BÖLGESİ DİĞER İL VE BÖLGELER İLE NE TÜR LOJİSTİK BAĞLANTILAR KURUYOR?

- 490.** Konya Karaman Bölgesi kendi içinde lojistik faaliyetler sürdürdüğü gibi ürettiği mallar ve dışarıdan aldığı mallar ile de lojistik faaliyetlere sahne olmaktadır.
- 491.** Tarım ürünlerinin Konya Karaman Bölgesi ve çevresi merkezlerde iletim ilişkisine bakıldığında ilk tespit edilen husus tarımda önemli bir yere sahip olan Antalya'nın Ankara ve İstanbul ile olan ilişkisidir. Antalya Ankara'ya günlük ortalama 1.773 ton, İstanbul'a 5.121 ton tarım ürünü göndermektedir. Toplamda bu iller arasında günlük dolaşımda olan tarım ürünü miktarı ise 53.222 tondur. Toplamda bölgenin diğer illere en fazla tarım ürünleri gönderen illeri ise; 12.370 tonla Antalya, 7.917 tonla Konya, 8.617 tonla Adana ve 7.139 tonla Mersin'dir. Bu iller bölgenin büyük bir bölümü ile tarım ürünleri ticareti yapmaktadır. En fazla tarım ürünleri alan iller ise; günlük ortalama 8.600 tonla İstanbul, 6.852 tonla Konya, 6.825 tonla Ankara, 5.165 tonla Antalya ve 4.187 tonla Mersin'dir.
- 492.** Bölge ve çevresinin bütün yükler bakımından hareketi incelendiğinde ise; günlük ortalama 192.598 ton yükün analiz edilen iller arasında dolaşımının bulunduğu görülmektedir. En fazla yük çıkışı olan iller, 26.617 ton günlük ortalama ile İzmir, 21.038 ton yük ile İstanbul ve 20.626 ton yük ile Ankara'da olduğu görülmektedir. Yük girişlerine bakıldığında ise en fazla yükün girdiği il; 29.319 ton günlük ortalama yük ile Ankara, 25.030 ton yük ile İzmir ve 22.826 ton yük ile Antalya'dır.
- 493.** Konya ve Karaman'ın ayrı ayrı yük giriş ve çıkış performanslarına bakıldığında da Konya'ya günlük ortalama 18.793 ton yükün girdiği aynı başlığın Karaman'da 3.716 ton olarak gerçekleştiği, yük çıkışında ise Konya'nın ortalama 19.351 tonluk bir değere sahip olduğu ve aynı rakamın Karaman'da 4.659 ton olarak gerçekleştiği görülmektedir.
- 494.** Bölgede bütün yükler bakımından yaklaşık değerler ile öne çıkan iletim koridorları ise; 1.717 tonla Mersin Adana koridoru, 2.077 tonla Eskişehir Ankara koridoru, 1.742 tonla Mersin Ankara koridoru, 2.165 tonla Konya Ankara koridoru, 5.500 tonla İstanbul Antalya koridoru, 1.896 tonla Konya Antalya koridoru, 3.695 tonla Ankara İzmir koridoru, 2.433 tonla İstanbul İzmir koridoru, 1.900 tonla Konya İzmir koridoru, 3.419 tonla İstanbul Kayseri koridoru, 1.720 tonla Adana Konya koridoru, 1.704 tonla Mersin Konya koridoru, 2.407 tonla İstanbul Konya koridoru, 1.524 tonla Konya Aksaray koridorudur.

495. Gerçekleşen yük transferleri ilçeler ve iller ölçeğinde ortalama ve yaklaşık değerler olup, yük akışları yıllar, mevsimler ve de aylar içerisinde değişiklik gösterdiğinden veri miktarlarının yaklaşık ve ortalama değerler olarak düşünülmesi gerekmektedir.
496. Bu bakımdan Konya Karaman Bölgesinin en büyük ili olan Konya'nın yakın çevresinde de yük çıkışı ve aynı zamanda girişi bakımından da önemli lojistik altyapıya sahip olması gereken bir nokta olduğu hem yük çıkış ve girişi bakımından hem de üzerinden geçen yük iletim koridorları bakımından da ifade edilebilir.
497. Bütün yüklerin iletilmesinden oluşturulmuş olan şekle bakıldığında da Konya'nın toplam yük ortalamasında bir kavşak noktası olacak şekilde yük hareketlerinde rol aldığı görülmektedir. Bu bakımdan Konya ilinin bu başlık altındaki lojistik potansiyelinin uygun ulaşım modlarında uygun gelişim metotları tespit edilerek kuzey güney doğrultulu yatırımlara dönüştürülmesi ve realize edilmesi gerekmektedir.
498. Karşılıklı yük transferlerinin toplamından ortaya çıkan yük analiz şemasında Konya'nın, Mersin, Adana, Ankara, Antalya ve Ankara ile bağlantılarının olduğu dikkati çekmektedir.
499. Yapılan yük analizi çerçevesinde Konya ve Karaman'ın çevre ve metropol iller ile olan bağlantısının gücü çalışma öncesi beklenen düzeyin altında görülmektedir. Belirli bazı sektörlerde yoğunlaşmış olmasının bölgenin çevre ile olan bağlantısının belirli bir noktada tuttuğu görülmektedir. Bu haliyle bölge daha çok kendi içinde etkileşim halinde olduğu görüntüsünü vermektedir. Buna rağmen bölgede sıralamada geride olan sektörlerle yönelik gelişimler ve ulaşım altyapısı yatırımlarının bu hızlanarak devam etmesi, bölgenin orta ve uzun vadede ulaşım altyapısı gelişimi ve ürün çeşitliliği ile sektörel gelişmelerin lineer artıştan ziyade üssel olarak gerçekleşeceği yorumunun yapılmasını sağlamaktadır.

Şekil 104.Konya Karaman Bölgesi Ve Çevresi Tüm Ürünler Yük Hareketi

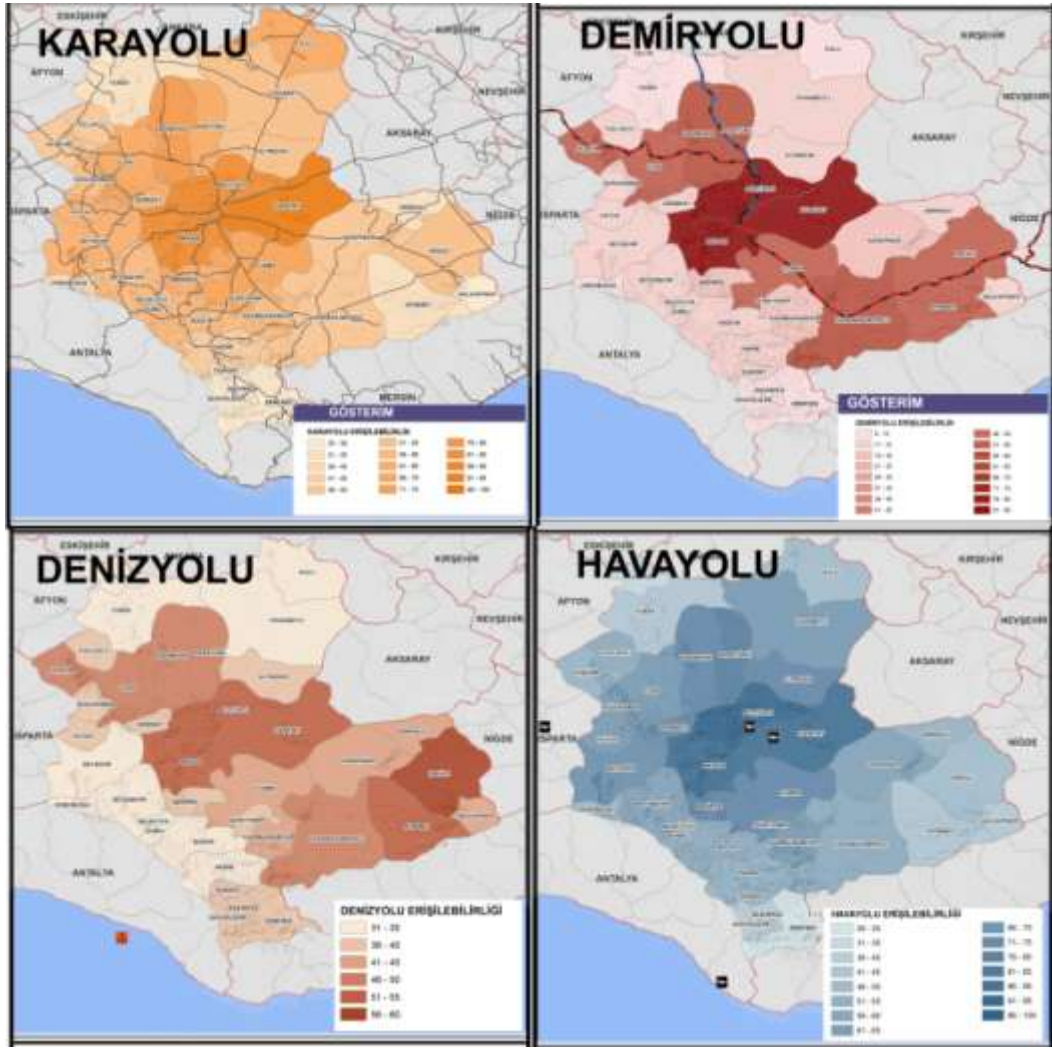

Kaynak: KGM, 2007,2008,2009

18 BÖLGEDE HANGİ İLÇELER HANGİ ULAŞIM MODU AÇISINDAN YÜKSEK ERİŞİLEBİLİRLİK DÜZEYİNE SAHİP?

- 500.** Konya Metropoliten alanını oluşturan Meram, Selçuklu, Karatay'ın erişilebilirliğinden sonra, Kadınhanı, Kulu, Sarayönü, Ilgın, Çumra ve Güneysınır gibi ilçelerin de erişilebilirlikleri yüksek çıkmaktadır. Karaman Merkez'in ise karayolu erişilebilirliğinin Konya Merkez ilçelerinin de nüfus ve ulaşım altyapısı ağırlığı karşısında görece düşük çıktığı görülmektedir. Karaman Merkez ilçesi dışındaki ilçelerinin ise erişilebilirliklerinin görece daha düşük olduğu tespit edilmiştir.
- 501.** Konya'nın ise Merkez ilçeleri dışında Ankara istikameti, Afyonkarahisar ve Isparta istikametindeki hattın karayolu erişilebilirliğinin de bölge geneli ortalamasını yükselttiği ifade edilebilir. Karaman ve ilçelerinin etkisi ise karayolu erişilebilirliğine ortalama olarak negatif etki yapmaktadır.
- 502.** Karayolu ilçe ölçeğinde erişilebilirlik ölçeğinde karayolu altyapısı güçlendirilerek erişilebilirliğine katkı yapılabilecek ilk bölge bu kapsamda Karaman ve ilçeleridir. Ayrıca Yunak ve Çeltik ilçelerinin de erişilebilirliğinin ulaşım altyapısı iyileştirmeleri ile artırılması mümkündür.
- 503.** Demiryolu altyapısı bakımından hizmette olan Eskişehir ve Ankara varışlı yüksek hızlı tren altyapısı bölge erişilebilirliğine ciddi manada katkı sağlamaktadır. Bununla birlikte erişilebilirliği etkileyen bir diğer unsur ise Konya Karaman bölgesini kuzey batı, güney doğu istikametinde geçen konvansiyonel altyapıdır. Avrupa genelinde ve Dünya'da özellikle lojistik hizmetler ve yük hareketlerinde en önemli aktör olarak karşılaşılan demiryolu altyapısının sentez erişilebilirlik ve merkezlerin öne çıkan güçlü yönlerine olan katkısı da yüksektir.
- 504.** Karayolu erişilebilirlik analizinde olduğu gibi demiryolu erişilebilirliğinde de Konya merkez ve merkez ilçeleri en yüksek erişilebilirlik değerine sahip olan noktalardır. Bu durumda konvansiyonel hat ile birlikte yüksek hızlı demiryolu hattının da varış noktasının Konya merkez olmasının etkisi de büyüktür.
- 505.** Bunun dışında mevcut konvansiyonel güzergâhın geçmiş olduğu Akşehir, Ilgın, Kadınhanı, Sarayönü, Çumra, Karaman Merkez, Ayrancı ve Ereğli ilçeleri bölge ortalamasını yükseltecek ölçüde erişilebilirliğe sahiptir. Bununla birlikte beklenildiği üzere yüksek hızlı demiryolu altyapısının çalışma prensibi gereği ilçe ölçeğinde örneğin Yunak İlçesine etkisi bulunmamaktadır.
- 506.** Devam eden projelerden Aksaray ve Antalya güzergâhı projelerinin Ahırılı, Yalılıyük, Akören ve Altinekin'e olumlu anlamda gözle görülür düzeyde etkisinin olacağı görülmektedir.
- 507.** Hava ulaşım modu açısından Bölgenin Konya merkezi dışında kalan bölümünde ise coğrafi olarak merkezden dışarıya doğru gidildikçe erişilebilirlik göreceli olarak azalmaktadır. Bu bakımdan bölgenin güneyindeki ve kuzeyindeki Ermenek, Çeltik, Yunak gibi ilçelerinde erişilebilirlik bölge geneli ortalamasını düşürecek düzeyde düşük çıkmaktadır. Havayolu erişilebilirliği bölge genelinde ilçeler ölçeğinde kara ve demiryolu erişilebilirliği ile bağlantılı olarak altyapılar geliştirildikçe artacak, havayolu altyapısına erişim bu anlamda kolaylaşacaktır.
- 508.** Mersin Limanı'na göre bölge içi ilçe merkezlerinin erişilebilirlik mozağına bakıldığında Mersin'e coğrafi olarak daha yakın ilçe merkezlerinin, nüfus büyüklükleri ve diğer ulaşım modları bakımından altyapıları da göreceli olarak etkin olarak, daha yüksek olduğu görülmektedir. Zira Ereğli ilçesi bu kapsamda Mersin Limanı'na en fazla erişilebilirliği yüksek ilçedir, bunun dışında Konya merkezi ilçelerinin de erişilebilirlik düzeyleri ortalama ve üzerindedir. Yine erişilebilirliği yüksek olan diğer merkezler Karaman Merkez, Halkapınar, Ayrancı ve Ermenek'tir. Mersin Limanı kapasite ve kullanım oranı bakımından Türkiye'nin önemli liman sahalarından birisidir ve bu bağlamda bu limana erişilebilirliği yüksek çıkan merkezler de avantajlı konumdadır.

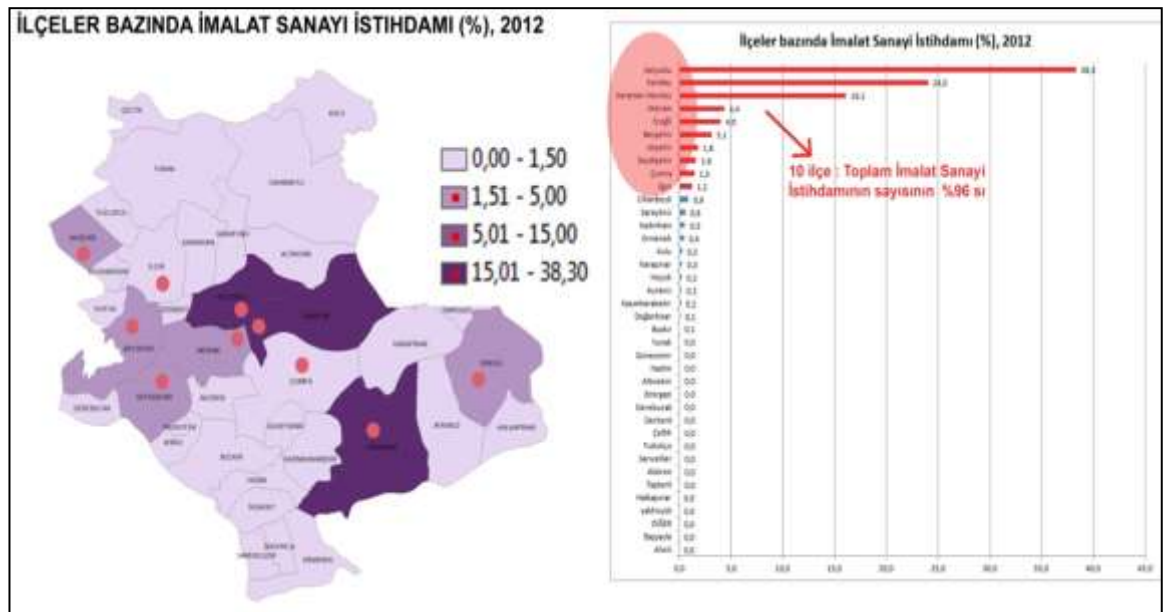
- 509.** Aynı analiz İzmir Liman sahası üzerinde yapıldığında, uluslar arası yük transferinde ülkemize önemli düzeyde lojistik katkı sağlayan liman sahasının Konya Karaman bölgesinin batı ucunda yer alan Akşehir ilçesi için bölgenin kalanından daha erişilebilir çıktığı tespit edilmiştir. İzmir Liman sahasına olan erişilebilirlikler Akşehir'den sonra, Ilgın, Kadınhanı, Meram, Selçuklu ve Karatay da ortalamaı yükseltecek düzeydedir.
- 510.** Deniz ulaşımı altyapısına olan erişilebilirlik bölge açısından sentezlendiğinde ise bölgesel olarak limanlara olan ayrı ayrı erişilebilirlikten farklı bir tablo ortaya çıkmaktadır. Lojistik altyapı ve lojistik altyapının çalışmasını sağlayacak ulaşım altyapısının doğru kurgulanmasından önemli olan bu erişilebilirlik analizi yine Konya merkez ilçelerinin yüksek erişilebilirliğe sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Konya'nın merkez ilçeleri ile birlikte erişilebilirliği yüksek çıkan bir başka merkez ise Ereğli'dir. Bu bağlamda Ereğli'nin ulaşım açısından bölgenin diğer ilçelerine nazaran fırsatlara sahip olduğu ifade edilebilir.
- 511.** Deniz ulaşımı açısından ortalama ve üzerinde erişilebilirliğe sahip diğer merkezler ise; Ayrancı, Karaman Merkez, Akşehir, Kadınhanı, Ilgın ve Sarayönü'dür. Bu merkezlerin erişilebilirlik endekslerine göre yatırımların yönlendirilmesi sentez erişilebilirlikleri, demiryolu ve karayolu erişilebilirlikleri öncelikle düşünülerek yapılmalıdır. Yapılacak yerin ve muhtemel yatırımların erişilebilirliği arttırmada gösterecekleri performans da ayrıca düşünülmüştür.
- 512.** Bölge içi merkezlerin erişilebilirlik endekslerinin harmanlanması olarak da ifade edilebilecek olan sentez ya da bütünleşik erişilebilirlik analizi bütün ulaşım modlarının yöntemde belirtilen metotla analiz edilmesi ve bölge içinde yer alan merkezlerin bu bağlamda ortaya çıkardıkları portrenin yorumlanabilmesini sağlamaktadır.
- 513.** Bütünleşik erişilebilirlik analizi bağlamında Konya Karaman Bölgesinin nüfus açısından da lider merkezleri olan Meram, Selçuklu ve Karatay en erişilebilir noktalardır. Bu merkezler dışında erişilebilirliği öne çıkan merkezler aynı zamanda kara ve demiryolu güzergâhları açısından da erişilebilirliği ortalama ya da ortalamanın da üzerinde olan merkezlerdir.
- 514.** Ilgın, Kadınhanı, Sarayönü, Çumra, Karaman Merkez ve Ereğli bütünleşik erişilebilirlik sentezinde öne çıkan diğer ilçe merkezleridir. Karaman ilinin merkez ilçesinin batısında kalan, Hadım, Taşkent, Başyayla, Sarıveliler, Ermeğil ilçeleri düşük erişilebilirlik rakamları ile öne çıkmaktadırlar. Bu ilçelerin erişilebilirliklerinin arttırılması amacıyla çeşitli yatırım ve iyileştirmelerin tespit edilmesi, projelendirilmesi ve uygulanması da gerekmektedir.
- 515.** Karaman ili'nin toplam erişilebilirliğini de arttıracak olan bu tip müdahaleler için demiryolu altyapısında iyileştirme ve yeni güzergah arayışlarının yanı sıra coğrafi olarak ilin yakınında bulunan Mersin İline ait Taşucu Liman sahasının da potansiyelinin değerlendirilebileceği, böylelikle yeni bir çekim aksı yaratılabileceği de göz ardı edilmemelidir.

19 İMALAT SANAYİNİNDE MEKÂNSAL EĞİLİMLER

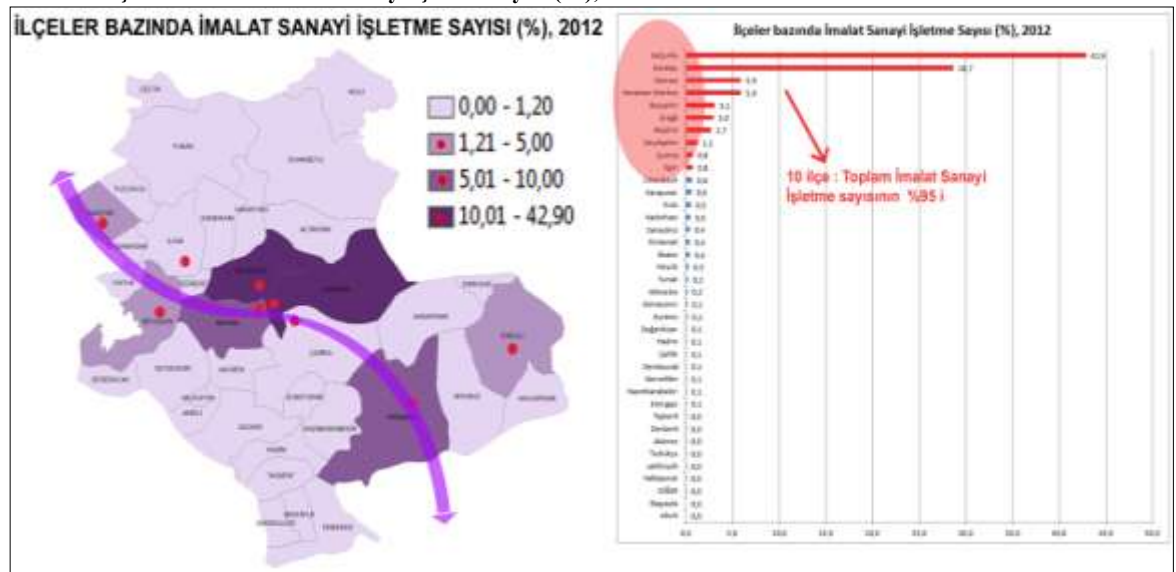
- 516. Bölgede sanayileşmenin belirli bölgelerde toplandığı görülmektedir.** 2012 yılı itibariyle bölgedeki toplam imalat sanayi istihdamının ve işletme sayısının yaklaşık %83'ü Konya Metropoliten Alanı (Selçuklu, Meram, Karatay) ve Karaman il merkezlerinde yoğunlaşmaktadır.
- 517. İl merkezleri dışında, Akşehir, Beyşehir, Ereğli, Çumra, Ilgın ve Seydişehir ilçelerinde sanayi tesisleri yoğunlaşmaktadır.** Bu ilçelerle de dahil edildiğinde bölgedeki toplam sanayi istihdamın % 96 sının, işletme sayısının ise % 95 inin sadece yukarıdaki 10 ilçede toplandığı görülmektedir.

Harita 38 İlçeler Bazında İmalat Sanayi İstihdamı (%),2012

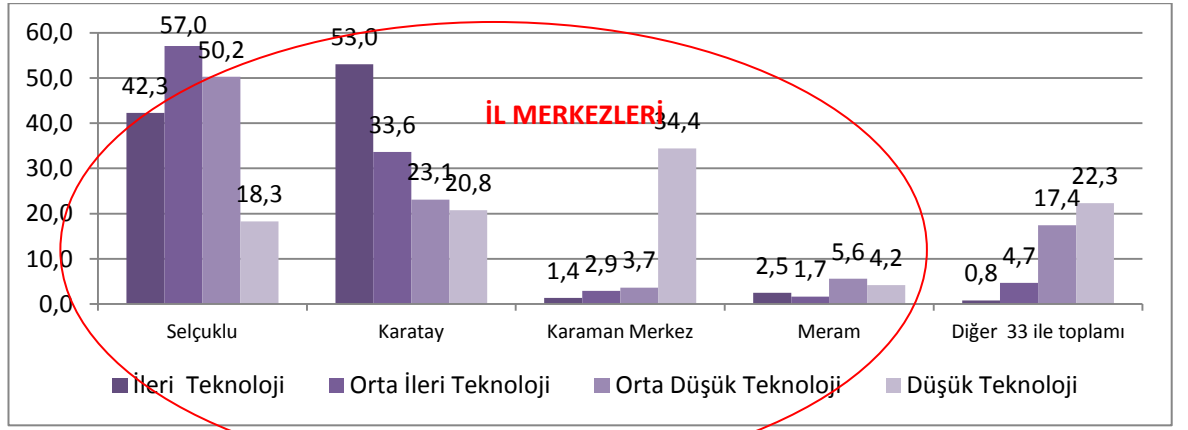
518. Bu demek oluyor ki bölgenin sanayinden bahsedildiği zaman aslında bu 10 ilçeden ön plana çıkmaktadır. Dolayısıyla bölgesel gelişme senaryolarında sanayi politikalarının mekânsal karşılığını bu ilçeler oluşturmaktadır.

Harita 39 İlçeler Bazında İmalat Sanayi işletme sayısı (%),2012

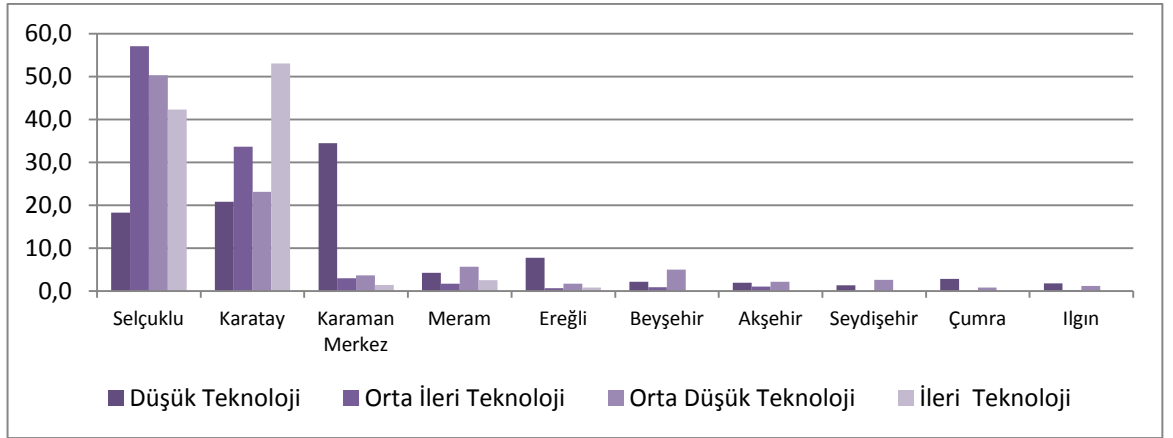
519. Bölgede, kent merkezlerinden kırsal alana doğru sanayileşme, sayı olarak azaldığı gibi sanayi işletmelerin niteliğinin de farklılaştığı gözlemlenmiştir.

Şekil 105 Bölgede İmalat Sanayi İstihdamının Mekânsal Dağılımı (%),2012

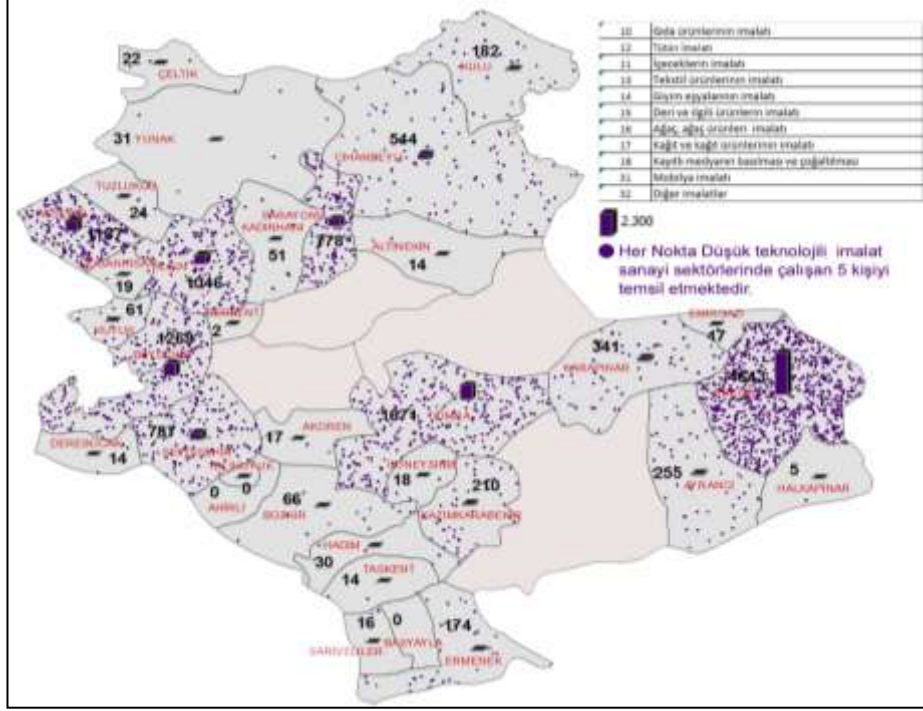
- 520.** Bölgede orta ileri ve ileri teknoloji düzeyine sahip otomotiv yan sanayi, makine imalatı gibi sektörler Konya Metropoliten alanında yoğunlaşmaktadır. Nitekim orta ileri teknolojili sektörlerdeki toplam istihdamın %95,3'ü; ileri teknolojili sektörlerdeki istihdamın %99'u il merkezlerindedir.
- 521.** Bu durum bölgesel gelişme planında orta ve ileri teknoloji imalat sanayi küresel rekabet politikasının il merkezleri odaklı olmasını gerektirdiğine işaret etmektedir. Nitekim bu sektörlerde gerek nitelik işgücü gerekse yatırım ve finans kaynakları il merkezinde toplanmış bulunmaktadır.
- 522.** Bölgede düşük katma değere sahip sektörlerde yaratılan istihdam % 34 ile en fazla Karaman il merkezindedir. İlçenin gıda sektörüne dayalı imalat yapısı bu durumun temel nedenidir.

Harita 40 Bölgede toplam imalat sanayi istihdamının %96'sını oluşturan 10 ilçenin sanayi teknoloji düzeyleri, 2012

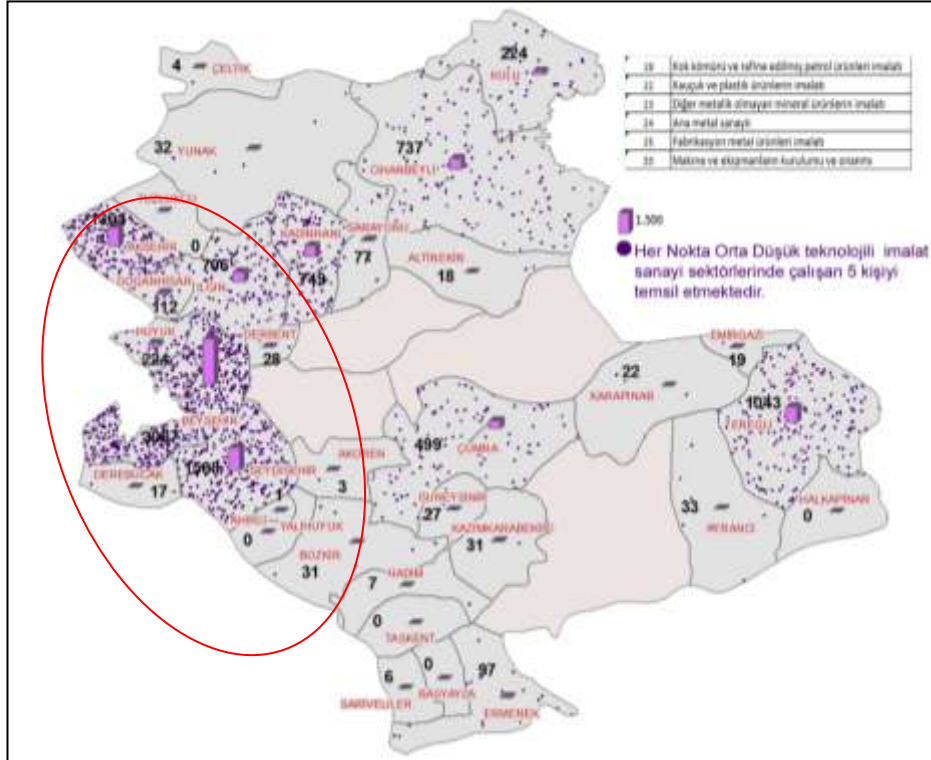
- 523.** Kırsala doğru un ve yem gibi hammaddesini bulunduğu çevreden alan, düşük teknoloji seviyesinde olan, yatırım ve işletme aşamasında fazla nitelikli personel gerektirmeyen tarıma dayalı imalat sanayi tesislerinin kurulduğu görülmektedir. Bu işletmelerin yatırım, üretim ve pazarlama aşamasında önemli problemleri bulunmaktadır. Bu tesislerin rekabet gücünü ölçek, sermaye ve pazar şartları olumsuz olarak etkilemektedir.
- 524.** İl merkezleri dışında **düşük** teknolojili sektörlerde istihdamın en fazla Ereğli, Çumra, Beyşehir ve Akşehir gibi kırsalda görece daha gelişmiş ve belli bir nüfus büyüklüğüne ulaşmış ilçelerde yaratıldığı görülmektedir. Özellikle tarıma dayalı olan gıda sektörü bu ilçelerde düşük teknolojili sektörlerdeki istihdamın başını çekmektedir.

Harita 41 İl Merkezleri Dışında düşük Teknolojili Sektörlerdeki İmalat Sanayi İstihdamının Mekânsal Dağılımı,2012

525. İl merkezleri dışında **orta düşük** teknoloji sektörlerde istihdam bölgenin batısında kalan ilçeler olan Akşehir, Beyşehir, Seydişehir ilçelerinde yoğunlaşmaktadır. Özellikle Seydişehir ilçesinde faaliyet gösteren Alüminyum Tesisleri gibi madencilığe dayalı sanayinin bu bölgede yer alması bu mekânsal dağılımı etkilemektedir.

Harita 42 İl Merkezleri Dışında Orta düşük Teknolojili Sektörlerdeki İmalat Sanayi İstihdamının Mekânsal Dağılımı,2012

526. İl merkezleri dışında kalan ilçelerde gerek istihdam gerekse işletme sayısı açısından orta ileri ve ileri teknoloji sektörler oldukça düşük bir paya sahiptir.

20 DOĞAL KAYNAKLAR VE SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE

527. Sürdürülebilir kalkınma, Birleşmiş Milletler tarafından “Bugünün ihtiyaçlarını, gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılama olanaklarını tehlikeye atmaksızın karşılayan kalkınma” olarak tanımlanmıştır⁷⁸. Bu bağlamda kalkınma kavramı sadece ekonomik büyümeyi değil, bunu gerçekleştirirken çevresel faktörleri de göz önüne almayı da içinde barındıran bir süreçtir.
528. Konya-Karaman Bölgesinde çevresel sorunların önemli bir kısmı kentleşme, sanayileşme ve aşırı nüfus artışı nedeniyle ortaya çıkmaktadır. Kent merkezlerindeki kirlenme, özellikle son yirmi yılda kentleşmenin artması nedeniyle ciddi bir sorun haline gelmiştir. Zira Konya’da şehir merkezlerinde yaşayan nüfusun toplam nüfus içindeki oranı 1990’da %55 iken, 2012’de bu oran %76’ya, Karaman için ise %49’dan %69’a yükselmiştir. Bu durum başta hava kirliliği olmak üzere çeşitli çevresel sorunların artmasına neden olmuştur.

20.1 DAHA YAŞANABİLİR BİR ÇEVRE İÇİN HAVA KALİTESİ

529. **Bölgemizdeki hava kirliliği kaynakları üç grupta toplanmaktadır. Bunlar ısınma, sanayi ve ulaşımdır.** Hava kirliliği, solunum yolları hastalıkları gibi ölümcül olabilecek sağlık sorunlarına neden olmakta; ayrıca tarımsal verim ve hayvan sağlığı gibi bölge için önemli alanları da olumsuz etkilemektedir.
530. **Genel itibariyle bölgenin hava kalitesi düşüktür.** Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hava kirliliği açısından Konya ve Karaman’ın merkez ilçeleri ile Akşehir, Beyşehir, Çumra, Ilgın ve Seydişehir 1. derece, diğer ilçeler ise ikinci derece kirli ilçeler arasında sayılmaktadır. Hava kalitesinin düşmesindeki en önemli nedenler Karaman’da kullanılan yakıtın ve yakma sistemlerinin düşük olması ve rüzgar hızının az olmasıyken Konya’da sırasıyla rüzgar hızının düşüklüğü, inverziyon ve kent merkezinin topografik yapısının çanak şeklinde olması olarak görülmektedir⁷⁹.
531. Hava kirliliğinin en önemli unsurlarından biri olan trafik kaynaklı emisyonlar, Konya ve Karaman’da tüm karbon monoksit emisyonlarının % 70-90’ını, azot oksit emisyonlarının % 40-70’i, hidrokarbon emisyonlarının % 50’si ve şehir bazında kurşun emisyonlarının % 100’ünü; oluşturmaktadır⁸⁰.
532. Bölgede hava kalitesi ile ilgili yapılan çalışmalarda yaz mevsimiyle karşılaştırıldığında kışın konsantrasyonlar oldukça yüksektir. Minimum sıcaklığın 5 derece veya altında olduğu günlerde PM10 (Havadaki parçacık konsantrasyonu) seviyesinin akşamın erken saatlerinde arttığı, gecenin ilk saatlerinde düştüğü ve sabahın erken saatlerinde yeniden yükseldiği görülmektedir⁸¹.
533. Kış aylarında ortaya çıkan bu yükselmenin en önemli sebebi bölgede ısınma için kullanılan yakıtın kirletici etkileridir.

⁷⁸ Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future, 1987, s.41

⁷⁹ Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Temiz Hava Eylem Planı, 2010, s.83

⁸⁰ Konya Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü Konya II Çevre Durum Raporu 2011, s.125, Karaman Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü

Karaman II Çevre Durum Raporu 2011, s.40

⁸¹ Konya ÇSM, Konya Büyükşehir Belediyesi, Konya Temiz Hava Programı 2012–2019, 2011, s.6

534. Ortalama SO₂ ve PM10 konsantrasyonları incelendiğinde kent merkezlerinde doğalgaz kullanımının yaygınlaşmasının hava kirliliği oranını düşürdüğü görülmekteyse de hava kirliliği, çevresel anlamda Konya'nın 1., Karaman'ın ise 3. en önemli sorunu olmaya devam etmektedir. Ayrıca alınan önlemlerin yeterli olmamasında Karaman'da en önemli neden olarak eğitim ve bilinç eksikliği, Konya'da ise mali imkansızlıklar ve yine bilinç eksikliği öne çıkmaktadır.⁸²

Tablo 42 Konya ve Karaman'da Yıllara Göre Pm10 Ortalamaları

Yıl	Ölçüm yapılan istasyonlar	PM10 ortalaması (µg/m3)	Minimum	Maksimum	KVS değerinin aşıldığı gün sayıları	İlk Seviye Uyarı Eşiğinin Aşıldığı gün sayıları (*)
2007	Karaman (Merkez)	102	17	232	0	0
2008	Karaman (Merkez)	107	20	260	0	1
2009	Karaman (Merkez)	77	8	277	1	1
2010	Karaman (Merkez)	80	16	276	3	2
2011	Karaman (Merkez)	82	19	261	8	1
2007	Konya (Merkez)	107	19	506	10	0
2008	Konya (Merkez)	107	13	484	10	15
2009	Konya (Merkez)	80	5	446	4	4
2010	Konya (Merkez)	67	7	372	3	2
2011	Konya (Merkez)	67	9	248	1	0

Kaynak: TÜİK, Bölgesel Göstergeler, Konya ve Karaman İl Çevre Durum Raporları

Tablo 43 Konya Ve Karaman'ın Yıllara Göre So₂ Ortalamaları

İl ve ilçe merkezleri	SO ₂ ortalaması (µg/m3)	Minimum	Maksimum	KVS değerinin aşıldığı gün sayıları	İlk Seviye Uyarı Eşiğinin Aşıldığı Gün sayıları (*)
2007 Karaman (Merkez)	20	0	82	0	0
2008 Karaman (Merkez)	38	0	404	1	0
2009 Karaman (Merkez)	16	0	107	0	0
2010 Karaman (Merkez)	24	1	128	0	0
2011 Karaman (Merkez)	18	1	108	0	0
2007 Konya (Merkez)	14	0	391	0	0
2008 Konya (Merkez)	11	1	110	0	0
2009 Konya (Merkez)	11	1	49	0	0
2010 Konya (Merkez)	13	0	81	0	0
2011 Konya (Merkez)	12	1	158	0	0

Kaynak: TÜİK, Bölgesel Göstergeler, Konya ve Karaman İl Çevre Durum Raporları

535. Hava kirliliğinin azaltılması için Konya ve Karaman'da yapılabilecek uygulamalar arasında; binalardaki ısı uygulamalarına önem verilmesi, kaliteli ve temiz kömürün yakılmasının sağlanması, ısınmada doğal gazın kullanımının teşvik edilmesi, kazan yakıcıların (ateşçilerin) periyodik zamanlarda eğitilmesi, sanayi tesislerinin şehir dışına taşınması ve/veya yeni planlanan alanların şehrin dışında ve hakim rüzgar yönü gözetilerek inşa edilmesi, motorlu taşıt kullanımının azaltılması gibi faaliyetler bulunmaktadır.

20.2 SU KİRLİLİĞİ BÖLGEYİ TEHDİT EDİYOR

536. Konya Karaman Bölgesinin su kaynakları, hem kentsel hem de tarımsal kullanıma yönelik hizmetlerin yetersiz olması ve su kullanımının bilinçsizce yapılması nedeniyle tehdit altındadır. Kanalizasyon hizmetleri yeterli derecede verilmemekte ve özellikle atık su arıtma sistemlerinin kullanımı çok düşük düzeyde kalmaktadır. Bölgenin önemli kısmı Konya Kapalı Havzası içinde kaldığından atık suların deşarjı havza dışına yapılamamaktadır. Böylece atık sular temiz yer altı sularına karışmakta ve bu durum hem sulama hem de içme ve kullanma sularının temizliğini ve kalitesini tehdit etmektedir.

Tablo 44 Konya Karaman Bölgesinin Su Kaynakları Potansiyeli milyon m³

82 Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Türkiye Çevre Sorunları Ve Öncelikleri Envanteri Değerlendirme Raporu, 2012, s.7, s. 26-27

	Konya	Karaman	TR52 Bölgesi	TÜRKİYE
Yerüstü	3685	1814	5499	98000
Yer altı	1539	244	1783	14000
Toplam	5224	2.058	7282	112000

Kaynak: DSİ⁸³

- 537.** Su kirliliğinin en önemli nedenlerinden biri de atıkların su kaynaklarına karışmasıdır. Keza Konya Karaman Bölgesinde de yüzey ve yer altı sularının en önemli kirlenme nedenleri olarak evsel atık sular ve zirai faaliyetlerden kaynaklanan atıklar görülmektedir⁸⁴. Bu atıklar arıtma tesislerinin yetersizliği yüzünden Ereğli Akgöl Sazlıkları örneğinde olduğu gibi doğal yaşam alanlarını da etkilemektedir.

Tablo 45 Türkiye, Bölge ve İl bazında Kanalizasyon ve Atıksu hizmetleri

BÖLGE ADI	Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı (%)	İçme ve kullanma suyu arıtma tesisi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)	Atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun belediye nüfusu içindeki payı (%)
Türkiye	88	54	62
TR52	84	20	48
Konya	85	22	45
Karaman	76	-	71

Kaynak: TÜİK, Bölgesel Göstergeler, 2010

- 538.** Karaman'daki sanayi tesislerinin büyük bir kısmı şehir dışındaki Organize Sanayi Bölgesi'nde konuşlandırılmıştır. Karaman'da bulunan fabrikaların büyük bir çoğunluğu gıda sektöründe hizmet vermektedir ve önemli miktarda atıksu çıkışı olan tesis bulunmamaktadır⁸⁵. Konya'da ise sadece Organize Sanayi Bölgesi'nde arıtma tesisi kuruludur⁸⁶. Ancak arıtma tesisi henüz devreye girmemiştir Buradan çıkan atık su ise kanalizasyon ile karışarak DSİ ana tahliye kanalı vasıtasıyla zaman zaman Tuz Gölü'ne deşarj edilmektedir.
- 539.** Evsel kullanım sonucu oluşan ancak fosseptik içermeyen atık su (gri su) bölgede doğrudan kanalizasyona karışmakta ve bu suların ikincil kullanım alanlarından yeterince faydalanılmamaktadır. Bu tip suların ayrı bir altyapı sistemi ile tekrar kullanıma sunulması gerekmektedir. Bölgede başarılı bir uygulama örneği olarak Konya KOSKİ arıtma tesisinden çıkan suların bir kısmının MOR ŞEBEKE vasıtasıyla sulama suyu olarak kullanılması gösterilebilir.
- 540.** Konya Karaman Bölgesinde kullanım oranı düşük olan atık su arıtma teknolojilerinin yaygınlaşmasıyla kullanılabilir su miktarı artacak ve bu sular tarımda sulama maksatlı, yeşil alanların sulamasında, endüstriyel geri kazanımda ve yeraltına enjeksiyon gibi bir çok alanda kullanılabilecektir. Bölgenin hâlihazırda kurak olduğu yetersiz su kaynakları ve yağışları göz önüne alındığında arıtma tesislerinin yaygınlaştırılması gerekmektedir⁸⁷.

Harita 43 Konya Karaman Bölgesi'nde Kuyuların İlçelere Göre Dağılımı

⁸³ DSİ 4. Bölge Müdürlüğü Web Sitesi, <http://www2.dsi.gov.tr/bolge/dsi4/topraksu.htm>, Erişim Tarihi 22.03.2013

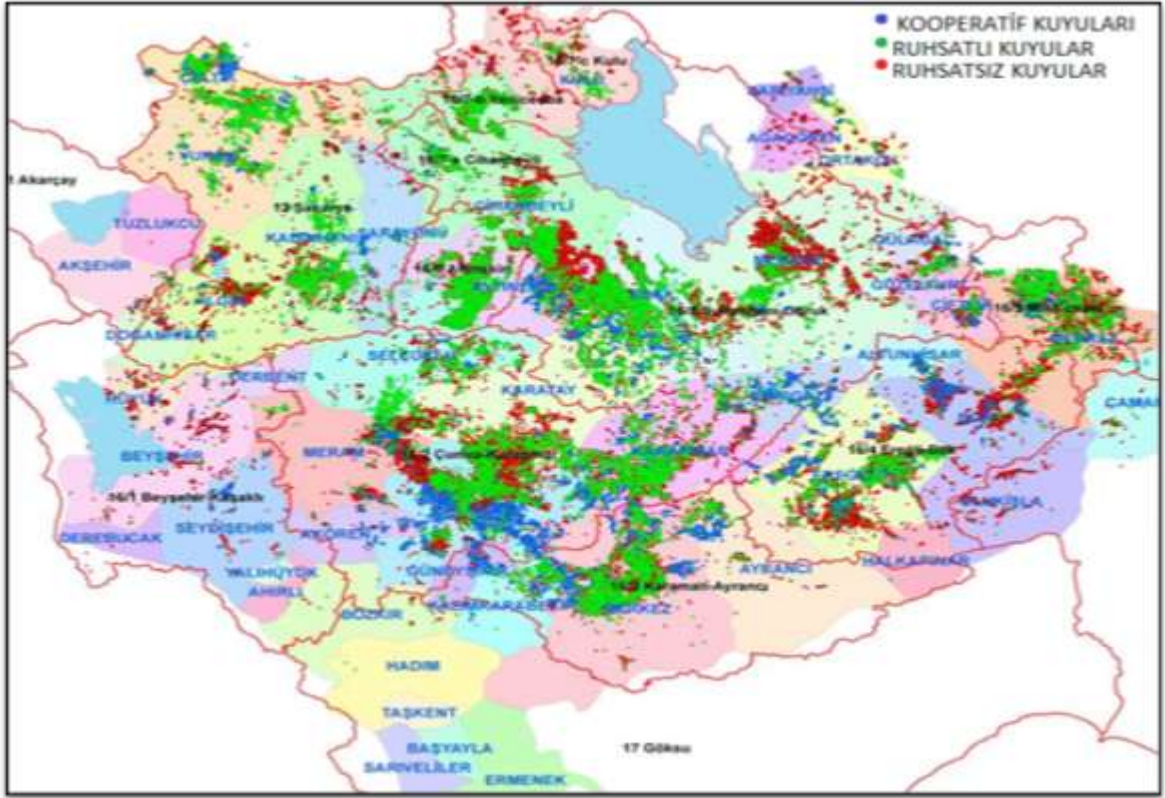
DSİ Genel Müdürlüğü Web Sitesi, <http://www.dsi.gov.tr/toprak-ve-su-kaynaklari>, Erişim tarihi 27.03.2013

⁸⁴ Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Türkiye Çevre Sorunları Ve Öncelikleri Envanteri Değerlendirme Raporu, 2012, s. 38-45

⁸⁵ Karaman Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü Karaman İl Çevre Durum Raporu 2011, s. 158

⁸⁶ Konya Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü Konya İl Çevre Durum Raporu 2011, s. 269-270

⁸⁷ Mevlana Kalkınma Ajansı, TR52 Bölgesi Kuraklık Endeksi, 2012, s.49

541. Kuyuların ilçelere göre dağılımına bakıldığında; kaçak (ruhsatsız) kuyuların özellikle Çumra bölgesinde çok fazla olduğu görülmektedir. Çumra ile birlikte Meram, Iğın ve Ereğli ilçelerinde de kaçak kuyular yoğunlaşmaktadır⁸⁸.
542. Belgesiz kuyuların fazla olması; yeraltı sularının aşırı derecede tüketilmesine ve obruk oluşumu gibi kentsel alanları tehdit eden sorunlara neden olurken tarımsal faaliyetlerde suyun bilinçsizce kullanılması da sulak alanların yok olmasına sebep olmaktadır.

20.3 TOPRAK YÖNETİMİ

543. **Bölge topraklarının en geniş kısmını oluşturan tarım alanlarında su ve sulama sorunu önemli bir yer tutmaktadır.** Mevcut su kaynaklarının kıt olması nedeniyle suyun verimli kullanılmasının elzem olduğu bölgede suyun ihtiyaçtan fazla kullanılması toprakta tuzlanma ve çoraklaşmaya neden olmaktadır.
544. **Bölgede tuzlanma sorunun en fazla görüldüğü alanlar Karapınar ilçesi ve çevre arazilerdir.** Karapınar çevresinde sulu tarım alanları 2000 yılından sonra hızlı bir şekilde artmıştır. Ancak çiftçilerin sulu tarım kültürünü çok iyi bilmemeleri, toprakların yeterince drene edilememesi, bitkinin ihtiyacından fazla su kullanılması gibi nedenlerden dolayı bu bölgede toprakta tuzlanma ve çoraklaşma sorunu ortaya çıkmıştır⁸⁹. Tuzlanma, tarım sektöründe verim kaybına, toprağın çoraklaşmasına ve bitki örtüsünün azalmasıyla erozyona sebep olmaktadır.
545. Bölgede tarımsal faaliyetlerin bilinçsizce yapılması toprakların verimsizleştirirken toprakların da şiddetli erozyona açık hale gelmesine neden olmuştur. Bu durumun en çok karşılaşıldığı bölgelerin başında da, Konya Karaman Bölgesi ve bölge içinde özellikle de Karapınar ilçesi ve çevresi gelmektedir.

⁸⁸ Mevlana Kalkınma Ajansı TR52 Bölgesi Kuraklık Endeksi, 2012, s.39

⁸⁹ Yılmaz, Mutlu, Karapınar Çevresinde Yeraltı Suyu Seviye Değişimlerinin Yaratmış Olduğu Çevre Sorunları, Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi 2(2), 2010, s. 158

- 546.** Bölgenin rüzgar erozyonu ile mücadelesinin en önemli ayağını ağaçlandırma çalışmaları oluşturmaktadır. Konya Karaman Bölgesi, alan olarak %6'sını kapladığı Türkiye'nin, orman varlığının sadece %3,3'üne sahiptir⁹⁰. Ancak bölge bazında ağaçlandırma çalışmaları devam etmekte olup 2009-2011 yılları arasında toplam 7.028 ha alanın ağaçlandırması gerçekleştirilmiştir. Öte yandan Erozyonla Mücadele Eylem Planı kapsamında 2013-2017 yılları arasında bölgede 47.160 ha arazinin tesis ve bakımının gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.
- 547.** Hasat sonrası tarlada kalan bitki saplarını bir değeri olmadığı için; böcek ve diğer zararlıları yok etmek, çeşitli hastalıkları önlemek, toprak işlemede kolaylık sağlamak ve anızın çok kolay, çabuk ve masrafsız şekilde yok edilmesini sağlamak gibi gerekçelerle anızlar yakılmaktadır. Öte yandan anız yakmak, topraktaki organik madde miktarını düşürerek verimi azaltmakta, toprağı rüzgar erozyonuna açık bir hale getirmekte ve ateşin kontrolsüz yayılması sonucu yangının yerleşim yerlerine, altyapı tesislerine ve ormanlara sıçramasına sebep olmaktadır.
- 548.** Tarımsal ilaç kullanımı hem bitkinin hem de bitkiyi tüketenin sağlığı açısından önemli olsa da, bu kimyasalların aşırı kullanımı hem toprağın kirlenmesine ve veriminin düşmesine bitkilerde fitotoksiteye neden olmakta, ürün veriminde azalmalara yol açmakta, hem de üründe ve çevrede kalıntı miktarının ve kirliliğın artmasına neden olmaktadır.
- 549.** Pestisit uygulamasının % 0.015- 6.0'sı hedef alınan canlı üzerine ulaşmakta, geri kalan % 94-99.9'luk kısım ise agro-ekosistemde hedef olmayan organizmalara ve toprağına ulaşmakta ya da çevredeki doğal ekosistemlere sürüklenme ve akıntı nedeniyle kimyasal kirleticiler olarak sulara karışmaktadır⁹¹. Bu durum kirleticilerin tarımsal ürünlere karışmasıyla sonuçlanmakta ve insan sağlığını tehdit etmektedir.
- 550.** Konya-Karaman Bölgesi'nde işletmeler, atıkların geçici depolanması, ara depolanması ve bertaraf tesislerine gönderilmesi noktasında sorun yaşamaktadır. Konya-Karaman bölgesinde değişik sektörlerden kaynaklanan tehlikeli atıkların bertarafına yönelik tesis bulunmamaktadır. Bölgede gelişen sanayi sektörü üretimine bağlı oluşan atıkların bertarafı ve geri kazanımı büyük ölçüde bölge dışında yapılmaktadır.

⁹⁰ Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Türkiye Orman Varlığı – 2012, s. 4

⁹¹ Tarım İlaçları Kullanımı ve Riskleri Tiryaki, Osman; Canhilal, Ramazan; Horuz, Sümer, Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi 26(2): 154-169 (2010), s.162

- Ar-ge Yenilik Teknik Komitesi Nihai Raporu,2013
- Dış Ticaret Lojistik Teknik Komitesi Nihai Raporu,2013
- Bitkisel Üretim Teknik Komitesi Nihai Raporu,2013
- Çevre ve Şehircilik Teknik Komitesi Nihai Raporu,2013
- Enerji Teknik Komitesi Nihai Raporu,2013
- EPDK, Türkiye Elektrik Enerjisi 10 Yıllık Üretim Kapasite Projeksiyonu (2012-2021), 2012, s.66-67
- Ereğli İlçesinde Yüksek Katma Değerli Tarım Ürünleri Üretilmesi İçin Fizibilite Raporu, 2012
- Gıda Teknik Komitesi Nihai Raporu,2013
- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı verileri, 2013
- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Tarımsal Kuraklıkla Mücadele Stratejisi ve Eylem Planı (2013-2017), 2013
- Hayvansal Üretim Teknik Komitesi Nihai Raporu,2013
- Hizmetler Teknik Komitesi Nihai Raporu,2013
- <http://www.clusterobservatory.eu> : erişim tarihi : 24.04.2013
- <http://www.enerji.gov.tr/index.php?dil=tr&sf=webpages&b=ruzgar&bn=231&hn=&nm=384&id=40696> erişim tarihi 19.03.2013
- Huavari, J., Kangasharju, A. ve Alanen, A. (2001). Constructing an Index for Regional Competitiveness, Pellervo Economic Research Institute Working Papers, No:44, Helsinki.
- Industrial Development Report , UNIDO, 2011
- İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri, 2013.
- İlçe Stratejik Komisyonu Raporları, 2013.
- İşgücü İstihdam Teknik Komitesi Nihai Raporu,2013
- Kalkınma Bakanlığı Sosyal Politikalar Sözlüğü
- Karapınar İlçesi'nde Güneş Enerjisine Dayalı Elektrik Üretim Tesisi Yatırımları için Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi Kurulmasına Yönelik Fizibilite Çalışması Raporu, Konya, 2011, s. ix-x
- Konya İli Meyvecilik Eylem Planı, 2013, Konya, s.4
- Konya ili Tohumculuğunun Durum ve Potansiyelini Belirlemeye Yönelik Fizibilite Çalışması, 2013
- Konya İli Yem Bitkileri Üreticilerinin Sosyo-Ekonomik Yapıları İle Başarılı Üretimi Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi, Bingöl Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 2011.
- Konya İlinde Toprak ve Gübreleme Sorunları, Konya Kent Sempozyumu.
- Konya'da Yenilenebilir Enerji Kaynakları, Malzeme Üretilbilirlik Araştırması, 2012, s.29
- Konya'da İmalat Sanayinin Durumu ve Sorunları, Konya Kent Sempozyumu, Memiş KÜTÜKÇÜ, 2011

- Konya-Karaman İl Kültür Turizm Müdürlüğü, 2013
- KOP Bölgesi Arazi Enerji Üretim Planlaması Raporu, 2012
- KOP Bölgesi Sosyo-Ekonomik Göstergeler Raporu,2012.
- KOP Bölgesi Sosyo-Ekonomik Göstergeler Raporu,2013.
- Kuraklık Eylem Planı, 2013-2017
- Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 2011
- MEVKA, İmalat Sanayi Sektörel Rekabet Edebilirlik Analizi,2013
- MEVKA, 2014 -2023 BÖLGE PLANI KAPSAMLI MEVCUT DURUM ANALİZİ,2013
- MEVKA, 2014 -2023 BÖLGE PLANI KAPSAMLI MEVCUT DURUM ANALİZİ,2013
- MEVKA, Ağaç Orman Ürünleri – Mobilya Sektörü Değer Zinciri Analizi Ve Kümelenme Çalışmaları, 2011
- MEVKA, İlçeler Arası Sege Analizi,2012
- MEVKA, Süt Ve Süt Ürünleri Sektörü Değer Zinciri Analizi Ve Kümelenme Çalışmaları,2012
- MEVKA, Tarım Alet ve Makineleri Sektörü Değer Zinciri Analizi Ve Kümelenme Çalışmaları, 2011
- MEVKA, TR52 Bölgesi Kuraklık İndeksi,2012
- MEVKA; İhracatta Bölgenin Stratejik Sektörleri,2012
- S, Gültekin,M.A., Tokgöz, Bitkisel Araştırma Dergisi, sayfa 23-30,2010.
- Sosyal Kalkınma Teknik Komitesi Nihai Raporu,2013
- Toprak Su Teknik Komitesi Nihai Raporu,2013
- Turizm Teknik Komitesi Nihai Raporu, 2013
- TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2012
- TÜİK, Bölgesel Göstergeler,2012
- TÜİK, Bölgesel İstatistikler, Turizm, 2011
- TÜİK, Dış Ticaret İstatistikleri, 2012
- TÜİK, Hane Halkı Tüketim Harcamaları İstatistikleri, 2011
- TÜİK, Tarımsal Göstergeler, 2012
- TÜİK, Ulusal Hesaplamalar, 2008
- TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, 2012
- Türkiye'nin Cari AÇIĞI: Makro ve Mikro Açından Nedenleri ve Çözüm Önerileri, YASED,2011
- Türkiye'nin İhracat Performansı 2: Sektörel Bazda Çeşitlilik, Rekabetçilik Ve Adaptasyon, TEPAV, 2011
- Türkiye Topraklarında Verimlilik Durumu, 1999.

Ulusal Sanayi Strateji Belgesi (2011 -2014)

